

รายงานการวิจัย

เรื่อง

บทบาทของกลุ่มเยาวชนล้านนาในการสืบสานศิลปะ-
การแสดงพื้นบ้านล้านนา : กรณีศึกษากลุ่มลายเมือง

The Role of Lanna Youths in The Lanna Performing Art's
Maintenance : A Case Study of Lai-Muang Group

โดย

นางสาวธิตินัดดา จินาจันทร์

สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2543

คำนำ

การวิจัยเรื่อง "บทบาทของกลุ่มเยาวชนล้านนาในการสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนา : กรณีศึกษากลุ่มลายเมือง" นี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาถึงแนวคิด นโยบายของกลุ่มลายเมือง ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนที่มาร่วมตัวกันขึ้นเพื่อมาเล่นดนตรีพื้นบ้านล้านนาได้เป็นเวลากว่า 5 ปี แล้วและมีผลงานที่น่าประทับใจออกสู่สายตาผู้ชมอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งยังมีโอกาสได้ไปเผยแพร่ศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนายังต่างประเทศอีกหลายครั้ง

นอกเหนือจากความน่าสนใจของกลุ่มลายเมืองเองแล้ว ยังพบว่าเยาวชนคนรุ่นใหม่ของล้านนาหลายคนที่หันมาสนใจศิลปะการแสดงพื้นบ้านนั้น มีบ่อเกิดจากความประทับใจในการแสดงของกลุ่มลายเมืองเป็นปฐม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวคิด การทำงานของกลุ่มลายเมืองว่ามีลักษณะเช่นไร และมีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้การรวมกลุ่มนั้นเข้มแข็งและดำรงอยู่ได้มานานกว่า 5 ปี โดยแทบจะเรียกได้ว่าไม่มีปัญหาใหญ่เกิดขึ้นภายในกลุ่มเลย และทั้งหมดทั้งหมดนั้น ได้นำไปสู่วิเคราะห์บทบาทของการสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนาอย่างไร

การรวมกลุ่มและดำรงอยู่ของเหล่าศิลปินผู้อ่อนไหวนั้นเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ระยะเวลา 1 ปีที่ผู้วิจัยได้เข้าไปติดตามศึกษาและสัมผัสชีวิตของพวกเขาเหล่านั้นอาจจะน้อยไปสำหรับการวิเคราะห์วิจัยที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขออภัยมา ณ ที่นี้ หากว่ามีเนื้อหาส่วนใดส่วนหนึ่งในรายงานการวิจัยฉบับนี้เกิดข้อผิดพลาด รวมไปถึงข้อบกพร่องใดๆที่เกิดขึ้น

ผู้วิจัยหวังว่ารายงานการวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจในศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนา ตลอดจนถึงผู้ที่สนใจในการทำงานของกลุ่มลายเมืองไม่มากนักน้อย ซึ่งประโยชน์อันใดก็ตามที่เกิดขึ้นผู้วิจัยขออุทิศให้แก่พ่อครูแม่ครูผู้ถ่ายทอดศิลปวิทยาและภูมิปัญญาล้านนาตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันทุกท่าน

ธิดินัดดา จินาจันทร์

กันยายน 2545

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง "บทบาทของกลุ่มเยาวชนล้านนาในการสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนา : กรณีศึกษากลุ่มลายเมือง" นี้ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณพ.ศ.2543-2544 ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณผู้ให้ทุนเป็นอย่างสูงที่ได้ให้โอกาสในการศึกษาวิจัยกลุ่มเยาวชนล้านนากลุ่มหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนา และขอขอบพระคุณอาจารย์วัฒนะ วัฒนาพันธุ์ ที่ปรึกษางานวิจัยและอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิอีกหลายท่านที่ได้ให้คำแนะนำอันมีค่ายิ่งในการขัดเกลางานวิจัยฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

หนึ่งปีที่ผ่านมาผ่านไปกับการได้ติดตามการทำงานของกลุ่มาลายเมือง ทำให้ผู้วิจัยได้สัมผัสกับความอ่อนหวานไพเราะของคนตรีพื้นบ้านล้านนาอย่างใกล้ชิดมากขึ้น ได้สัมผัสถึงความนุ่มนวลอ่อนช้อยของการฟ้อนพื้นบ้านอีกหลายต่อหลายครั้ง และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือผู้วิจัยได้สัมผัสกับน้ำใสใจจริงอันแสนชื่นใจที่สมาชิกกลุ่มลายเมืองทุกคนมอบให้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์วิลักษณ์ ศรีป่าซาง และอาจารย์ลิขิต มาแก้ว ที่ปรึกษากลุ่มลายเมือง เป็นอย่างสูงที่ได้ให้ข้อมูลอันมีค่ามากมาย

ขอขอบคุณครูสมบุญ กาวิชัย หัวหน้ากลุ่มลายเมืองและสมาชิกกลุ่มลายเมืองทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยด้วยดีตลอดมา ตลอดจนมิตรภาพที่จริงใจ

ขอขอบคุณคุณชัชวาลย์ ทองดีเลิศ คุณเดชา-คุณนุสรา เตียงเกตุ คุณชาลิสสา บุญศิริ และน้องๆคณะทำงานจากโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาทุกท่านที่ได้เป็นกำลังใจและให้ข้อมูลการทำงานต่างๆที่ผ่านมาอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยฉบับนี้อย่างมาก

การทำงานวิจัยใน 1 ปีที่ผ่านมา เปรียบเสมือนได้เปิดโลกใหม่อีกใบหนึ่งของผู้วิจัยให้เปิดกว้างออกไปจากเดิม มิตรภาพและน้ำใจที่ได้รับจากบุคลากรหลายท่านจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ นั้น น่าประทับใจไม่น้อยไปกว่ากำลังใจที่ได้รับจากพ่อแม่และมิตรสหายอีกมากมายเลย แม้ว่าผู้วิจัยจะไม่อาจจะกล่าวรายนามของท่านเหล่านั้นได้หมด ณ ที่นี้ แต่ก็ขอขอบพระคุณทุกท่านด้วยใจจริง

ธิดินัดดา จินาจันทร์

กันยายน 2545

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง "บทบาทของกลุ่มเยาวชนล้านนาในการสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนา : กรณีศึกษากลุ่มลายเมือง" มีจุดประสงค์ในการศึกษาอยู่ 3 ประเด็นคือ แนวคิดในการสืบสานวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้าน การดำเนินกิจกรรม และบทบาทในการสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนาของกลุ่มลายเมือง

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มลายเมืองมีแนวคิดในการสืบสานวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านเพื่อสังคมและชุมชนอย่างเด่นชัด โดยมุ่งที่จะเชิดชูเอกลักษณ์ของศิลปะการแสดงพื้นบ้านเป็นหลักและพัฒนาทักษะของสมาชิกต่อไป ซึ่งแนวคิดนี้ได้ส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆของกลุ่มลายเมือง ผลจากการวิจัยจะเห็นการทำกิจกรรมตามแนวคิดของกลุ่มนั้นมีจำนวนมากถึงร้อยละ 80 ของการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดของกลุ่ม

ในด้านการทำงานพบว่ากลุ่มลายเมืองมีการทำงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งทำให้กลุ่มลายเมืองมีลักษณะการทำงานที่แตกต่างไปจากกลุ่มหรือวงดนตรีอื่นๆ และยังมีปัจจัยอื่นๆที่ก่อให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่ม ซึ่งจะโยงใยไปถึงประเด็นต่างๆในการวิเคราะห์ เช่น การดำรงอยู่ของดนตรีพื้นบ้านล้านนาในทิศทางการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม ทิศทางการทำงานของกลุ่ม ลักษณะของการสืบสานศิลปะการแสดงของกลุ่ม แนวโน้มของการรวมกลุ่มในอนาคต ผลกระทบจากนโยบายของภาครัฐและภาคเอกชนที่จะเชิดชูภูมิปัญญาท้องถิ่น และการท่องเที่ยว รวมไปถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นกับการรวมกลุ่มลายเมือง

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทคัดย่อ	ค
สารบัญ	ง-จ
สารบัญภาพ	ฉ-ช
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 ประวัติความเป็นมาของกลุ่มลายเมือง	9
- ประวัติการก่อตั้งกลุ่มลายเมือง	9
- แนวคิดในการก่อตั้งกลุ่ม	11
- รายชื่อหัวหน้ากลุ่ม	11
- รายชื่อที่ปรึกษากลุ่ม	12
- รายชื่อสมาชิกกลุ่ม	13
- แขนงวิชาที่มีการถ่ายทอดความรู้ในกลุ่ม	22
- เครือข่ายการทำงานของกลุ่ม	23
- ลักษณะการรวมกลุ่ม	23
บทที่ 3 การทำงานของกลุ่มลายเมือง	25
- การทำงานตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกลุ่มจนถึงเดือนกันยายน 2544	25
- การทำงานตั้งแต่เดือนตุลาคม 2544 – เดือนกรกฎาคม 2545	26
- โครงการที่จะดำเนินการต่อไป	58
- ผลงานที่โดดเด่นของกลุ่มลายเมืองในช่วงระยะตั้งแต่ปีพ.ศ.2543-2545	59
- การแสดงพินเบ็ยะ	59
- การพ่อนเจิงสาวใหม่ประกอบการเล่นพินเบ็ยะ	65
- การแสดงขอ	72
- การพ่อนแจ้น	74
- การพ่อนหน้ากาก	76

- ผลงานของกลุ่มลายเมืองที่เผยแพร่ในสื่อต่างๆ	81
- ขั้นตอนการทำงานของกลุ่มลายเมือง	82
บทที่ 4 บทวิเคราะห์การทำงานและบทบาทของกลุ่มลายเมือง	85
- ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มลายเมือง	86
- การดำรงอยู่ของคนตรีพื้นบ้านล้านนาในทิศทางกา ดำเนินกิจกรรมของกลุ่มลายเมือง	98
- ทิศทางการทำงานของกลุ่ม	106
- การสืบสานศิลปะการแสดงของกลุ่มลายเมือง	107
- แนวโน้มของการรวมกลุ่มลายเมืองในอนาคต	111
- นโยบายเขตภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการสืบสานศิลปะ การแสดงของกลุ่มลายเมือง	113
- การส่งเสริมการท่องเที่ยวกับการทำกิจกรรมของกลุ่มลายเมือง	115
- ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นของกลุ่มลายเมือง	117
บทที่ 5 บทสรุปและเสนอแนะ	125
บรรณานุกรม	130
ภาคผนวก	133

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
รูปที่ 3.1 บรรยากาศกาดหมั้วก่อนเริ่มคอนเสิร์ต ซึ่งได้รับความร่วมมือ จากโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา	27
รูปที่ 3.2 สมาชิกของกลุ่มตั้งเสียงเครื่องดนตรีและซ้อมก่อนเริ่มการแสดง	27
รูปที่ 3.3 เวทีและฉาก ซึ่งออกแบบและตกแต่งโดยสมาชิกกลุ่มลายเมือง	28
รูปที่ 3.4 การชื้อกันโถงเพื่อไหว้ยังพระรัตนตรัยและขออำนวยการจากเทวดา ซึ่งการชื้อกันโถงนี้เป็นการแสดงเปิดงานที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม ลายเมือง	28
รูปที่ 3.5 การแสดงเปียะสามสาย และเปียะสี่สาย โดยครูอุ๊ดและครูบอย	28
รูปที่ 3.6 คุณสุนทร เวชานนท์ มาเป็นแขกรับเชิญร้องเพลงพื้นเมือง	29
รูปที่ 3.7 การแสดงพ่อนหน้ากากโดยนางสาวแววดาว ศิริสุข นักแสดงรับเชิญ	29
รูปที่ 3.8 การบรรเลงดนตรีสะล้อ-ซึง ร่วมกับพินเปียะ ซึ่งเป็นพัฒนาการอีก ขั้นหนึ่งของดนตรีพื้นเมืองที่กลุ่มลายเมืองพยายามปรับปรุงให้เล่น ด้วยกันได้	29
รูปที่ 3.9 การแสดงพ่อนสาวไหมลายเชิง โดยครูแสบ	30
รูปที่ 3.10 สมาชิกกลุ่มลายเมืองพ่อนกายลายในการแถลงข่าว	31
รูปที่ 3.11 การแสดงพ่อนประกอบดนตรีสะล้อ-ซึง ณ เวทีกลาง	31
รูปที่ 3.12 ผู้ชมให้ความสนใจในการแสดงของกลุ่มลายเมืองอย่างมากมาย	31
รูปที่ 3.13 สมาชิกกลุ่มลายเมืองร่วมแสดงในขบวนแห่กลองหลวง	32
รูปที่ 3.14 การแสดงสาธิตการเป่าปี่จุมประกอบการขอ	32
รูปที่ 3.15 การแสดงละครตลกของกลุ่มลายเมือง	32
รูปที่ 3.16 ครูแสบพ่อนสาวไหมลายเชิง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของละครตลก	33
รูปที่ 3.17 ลีลาในการตีกลองสะบัดชัยที่เร้าใจของเปียก	33
รูปที่ 3.18 วิชาญ สมาชิกกลุ่มลายเมืองไปร่วมสาธิตการต้องกระดาศและ คูณแผ่นเงิน ตลอดระยะเวลาที่จัดงาน	33
รูปที่ 3.19 กลุ่มลายเมืองแสดงการขอประกอบการเป่าปี่จุม	35
รูปที่ 3.20 กลุ่มลายเมืองแสดงการเป่าปี่ขอ คือเป่าปี่จุมร่วมกับการตีฉิ่ง	35
รูปที่ 3.21 ครูแสบพ่อนเจิงประกอบพินเปียะและซลู่ในเพลง “ไหว้ครูมวย”	36

รูปที่ 3.22	นางสาวแววดาว นักแสดงรับเชิญ พิอนหม้อบูรณฆตตะประกอบ พินเปียะ	36
รูปที่ 3.23	ครูบอยและสมาชิกกลุ่มลายเมืองกำลังอธิบายถึงเครื่องดนตรี ล้านนาแต่ละชนิดให้แก่เยาวชนญี่ปุ่นจากจังหวัดอิวาเตะ	38
รูปที่ 3.24	กลุ่มลายเมืองตอบข้อซักถามของเยาวชนญี่ปุ่น โดยมีนางสาว อาอิ ฮามากุจิ เป็นผู้แปลภาษา	38
รูปที่ 3.25	วงสะล้อ-ซึงที่นำมาสาธิตให้กับเยาวชนญี่ปุ่นได้ชม	39
รูปที่ 3.26	สมาชิกกลุ่มลายเมืองกำลังตั้งเสียงเครื่องดนตรี	39
รูปที่ 3.27	ครูบอยสาธิตการเล่นพินเปียะสามสาย	39
รูปที่ 3.28	บรรยากาศชั้นโตกที่บ้านคุณนวลลวาท เปาโรหิตย์	41
รูปที่ 3.29	กลุ่มลายเมืองบรรเลงดนตรีพื้นบ้านให้นักเรียนช่างฟ้อนรุ่น เยาว์จากโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาฟ้อนสาวไหม	41
รูปที่ 3.30	กลุ่มลายเมืองบรรเลงดนตรีสะล้อ-ซึงในงาน	41
รูปที่ 3.31	สมาชิกกลุ่มลายเมืองฟ้อนนกกิ่งกะหว่า ศิลปะไทใหญ่	42
รูปที่ 3.32	ลิปิกกร และสมัย กำลังบรรเลงพินเปียะบนเวทีในงานมหกรรม- คีตการล้านนา	46
รูปที่ 3.33	สมาชิกกลุ่มลายเมืองกำลังบรรเลงดนตรีพื้นเมืองร่วมกับพินเปียะ ในวันที่ 3 เมษายน 2545	46
รูปที่ 3.34	อาจารย์วิลักษณ์ ศรีป่าซาง ออกรับการสวัสดีของ อาจารย์ลิปิกกร มาแก้ว ส่วนหนึ่งในการแสดงชุด “นวเบญจศิลปการ	47
รูปที่ 3.35	ครูแสบตีกลองปุงจาบนเวที ในการแสดงของกลุ่มลายเมือง ในวันที่ 4 เมษายน 2545	47
รูปที่ 3.36	กลุ่มลายเมืองบรรเลงดนตรีพื้นเมืองขับกล่อมคนชราในงานรดน้ำ ดำหัว ที่บ้านคนชราธรรมปกรณ์ ในวันที่ 3 เมษายน 2545	48
รูปที่ 3.37	อีกมุมหนึ่งของการแสดงของกลุ่มลายเมือง	48
รูปที่ 3.38	บรรยากาศการลงทะเบียนก่อนเริ่มการสัมมนา	56
รูปที่ 3.39	ครูบอย หัวหน้ากลุ่มลายเมืองมอบของที่ระลึกแก่อาจารย์นคร พงษ์น้อย ที่ปรึกษากลุ่ม ที่มาทำหน้าที่เป็นประธานในการสัมมนา	56
รูปที่ 3.40	บรรยากาศในห้องสัมมนาภาคเช้า	57
รูปที่ 3.41	อาจารย์วิถึ พานิชพันธ์ และอาจารย์เจริญ มาลาโรจน์ ขณะบรรยาย ในหัวข้อ “นาฏกรรมล้านนา”	57

รูปที่ 3.42	วิทยากรที่ร่วมบรรยายในภาคบ่ายในหัวข้อ “คิดการล้านนา”	57
รูปที่ 3.43	บรรยากาศในห้องสัมมนาในภาคบ่าย	58
รูปที่ 3.44	ภาพประติมากรรมปูนต้ำ สมัยทวารวดี แสดงให้เห็นถึงการเล่น ดินประเภทดินเปี้ยวประกอบเครื่องดนตรีอื่นๆ	61
รูปที่ 3.45	แผ่นซีดีชุด “ดินเปี้ยว” ซึ่งเป็นซีดี/เทปชุดแรกของกลุ่มลายเมือง	64
รูปที่ 3.46	การบรรเลงดินเปี้ยวของกลุ่มลายเมืองมีจำหน่ายทั้งในรูปแบบ ของเทปคาสเส็ตและแผ่นซีดี	65
รูปที่ 3.47	ภาพจิตรกรรมน้ำรักปิดทอง ภาพเทวดาคิดเปี้ยว 3 สาย พบหลัง องค์พระประธานวิหารวัดไหล์หิน อ.เกาะคา	66
รูปที่ 3.48	พิธีไหว้ครูดาบครูเจิงในวันที่เปิดสอนฟ้อนเจิงในโครงการ “สืบสาย- ลายเจิง” ที่วัดเมืองสาทรหลวง มีอ.สนั่น ธรรมธิ อ.วิลักษณ์ ศรีป่าซาง และครูแสบ เป็นผู้ประกอบพิธี	69
รูปที่ 3.49	การฟ้อนเจิงสาวไหมของครูแสบ	70
รูปที่ 3.50	ภาพวาดชายชราทางด้านซ้ายมือคือภาพวาดของพ่อครูปวน คำมาแดง และรูปปั้นทางด้านขวามือคือรูปปั้นเหมือนของพ่อครูหล้า ซึ่งเป็นผลงาน การวาดและปั้นของครูแสบ - ธนชัย มณีวรรณ	70
รูปที่ 3.51	การฟ้อนเจิงประกอบดินเปี้ยวและเครื่องดนตรีพื้นเมืองของครูแสบ ซึ่งเป็น คนแรกที่ริเริ่มการฟ้อนเจิงให้เข้ากับดนตรีพื้นเมือง	71
รูปที่ 3.52	การฟ้อนดาบของหนุ่มและไฉ่ ในงานเที่ยวเมืองไทย	71
รูปที่ 3.53	ภาพแสดงการขอประกอบปีและชิงในสมัยโบราณ	73
รูปที่ 3.54	การแสดงฟ้อนเงี้ยวของนางสาวแววดาว ในการแสดงที่แวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา	75
รูปที่ 3.55	ภาพการแสดงหนึ่งของพม่าที่ผู้แสดงชายท่านนี้กำลังฟ้อนเลียน แบบท่าทางของหุ่นกระบอก	77
รูปที่ 3.56	ตัวอย่างการแต่งกายแบบพม่า โดยนุ่งผ้าซิ่นอลุนตยา	78

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาในการวิจัย

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในกระแสโลกาภิวัตน์ สังคมล้านนาที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ความเชื่อ ฯลฯ โดยเฉพาะทางด้านวัฒนธรรมนั้น เยาวชนคนรุ่นใหม่ของล้านนาห่างไกลจากศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนไปทุกขณะ ปรากฏการณ์ที่ลูกหลานคนเมืองพูดคำเมืองไม่ได้ก็ดี หรือเห็นว่าศิลปวัฒนธรรมของตนนั้นล้าหลัง ด้อยกว่าวัฒนธรรมต่างถิ่นก็ดีนั้น กำลังแพร่กระจายไปในวงกว้างและยังความวิตกกังวลหลายฝ่าย ด้วยเกรงว่าความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อระบบคิด ค่านิยมของคนรุ่นใหม่ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไปในอนาคต

ด้วยเหตุนี้ กลุ่มองค์กรหลายองค์กรจึงได้รวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรมขึ้น เช่น โรงเรียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา ซึ่งเป็นองค์กรหลักที่ได้จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง เช่นจัดงานสืบสานล้านนา ครั้งที่ 1-5 ณ จังหวัดเชียงใหม่ และเป็นแกนนำสำคัญขององค์กรทางวัฒนธรรมอีกหลายๆองค์กรในการจัดงานวิถีไท ณ สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ.2544 เป็นต้น

การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของโรงเรียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาถือเป็นแรงกระตุ้นให้ประชาชนคนเมืองหันกลับมาสนใจศิลปวัฒนธรรมของตนอีกครั้ง และถือเป็นศูนย์รวมของผู้คนที่รักและสนใจในวัฒนธรรมล้านนาได้มาพบปะรวมตัวกัน โดยเฉพาะเยาวชนที่สนใจในศิลปะการดนตรี ฟ้อนรำหลายคนก็ได้พบปะกันในงานสืบสานล้านนาและได้มารวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมทางด้านศิลปะการแสดงในที่สุด ซึ่งในบรรดากลุ่มทั้งหลายนั้น กลุ่มลายเมือง เป็นกลุ่มที่มีความโดดเด่นมากที่สุด

กลุ่มลายเมืองเริ่มต้นขึ้นจากการหารือของเยาวชนกลุ่มหนึ่งที่รักในนาฏศิลป์การดนตรีของล้านนา โดยมีนายสมบุญ กาวิชัย หรือครูบอยเป็นผู้ก่อตั้ง และได้เชิญผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในศิลปวิทยาการในแขนงต่างๆของล้านนาเป็นที่ปรึกษาของกลุ่ม เช่น ศ.ดร.อุดม รุ่งเรืองศรี อาจารย์วิลักษณ์ ศรีป่าซาง อาจารย์สนั่น ธรรมธิ อาจารย์รัตนา ชันตยาภรณ์ (เสียชีวิตแล้ว) และอาจารย์ลิขิต มาแก้ว

กลุ่มลายเมืองได้รวมตัวกันครั้งแรกในเดือนตุลาคม พ.ศ.2539 โดยมีวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมร่วมกัน คือ ศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้และเผยแพร่ศิลปวิทยาการในแขนงต่างๆ ให้แก่เยาวชนรุ่นหลัง เช่น การฟ้อนพื้นเมือง ดนตรีพื้นเมือง และงานช่างพื้นเมือง แต่โดยมากจะเน้นที่การฟ้อนและดนตรี เพราะเป็นที่สนใจของผู้คนทั่วไป สมาชิกของกลุ่มลายเมืองเมื่อครั้งที่แรกตั้งกลุ่มนั้นมีประมาณ 10 กว่าคน โดยเป็นนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นและชาวบ้านที่สนใจ

กลุ่มลายเมืองเปิดตัวครั้งแรกในงานสืบสานล้านนาครั้งที่ 1 (พ.ศ.2540) โดยร่วมกิจกรรมการแสดงทั้งการฟ้อน การแสดงดนตรี ด้วยความสามารถของสมาชิกที่เป็นเยาวชนเกือบทั้งหมดนั้น ได้ดึงดูดความสนใจจากผู้ไปร่วมงานสืบสานล้านนาเป็นจำนวนมาก ทั้งเยาวชนและผู้ปกครองสนใจติดต่อขอเรียนและฝากลูกหลานของตนให้เป็นสมาชิกกลุ่ม จนมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2544) สมาชิกกลุ่มลายเมืองมีอยู่ประมาณ 30 กว่าคน

ผลงานของกลุ่มลายเมืองที่ผ่านมา นั้น นอกจากจะร่วมแสดงในงานสืบสานล้านนาและงานกิจกรรมทางวัฒนธรรมท้องถิ่นต่างๆแล้ว กลุ่มลายเมืองยังได้เข้าร่วมมหกรรมดนตรีโลก “ธรรมคีตา” ในวันที่ 8-10 ธันวาคม 2543 ณ จังหวัดเชียงใหม่ โดยร่วมแสดงกับนักดนตรีจากประเทศต่างๆอีกมากมาย และในวันที่ 6-7 พฤศจิกายน 2544 กลุ่มลายเมืองจะไปร่วมแสดงนาฏศิลป์และดนตรีพื้นเมืองล้านนา ณ เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา ในงานมหกรรมดนตรีโลกอีกครั้งหนึ่ง

การทำงานที่ผ่านมาของกลุ่มลายเมืองเป็นที่จับตามองของผู้คนในแวดวงศิลปวัฒนธรรมภาคเหนือด้วยความสนใจยิ่งในฐานะของกลุ่มเยาวชนท้องถิ่นที่ร่วมฟื้นฟู ทำนุบำรุงเชิดชูศิลปวัฒนธรรมได้อย่างแข็งขันและมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการทำงาน มีความมั่นคงของการรวมกลุ่ม รวมไปถึงถึงความสามารถทางการแสดงอันเป็นที่ประจักษ์และชื่นชมแก่ทุกๆคนที่ได้เห็น ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเห็นว่ากลุ่มลายเมืองเหมาะสมที่จะเป็นกรณีศึกษาในการวิจัยถึงแนวคิด ลักษณะการทำงาน และบทบาทของกลุ่มลายเมืองต่อการสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนา เพื่อเป็นแนวทางให้แก่กลุ่มองค์กรต่างๆ ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นสู่ชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดในการสืบสานวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านของกลุ่มลายเมือง
2. เพื่อศึกษาการทำงานของกลุ่มลายเมืองในการสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนา

3. เพื่อศึกษาบทบาทในการสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนาของกลุ่มลายเมือง ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. แผนงานวิจัย

1.1 ศึกษาแนวคิดของกลุ่มลายเมืองเกี่ยวกับการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ว่ามีวัตถุประสงค์ในการทำงานด้านวัฒนธรรมอย่างไรบ้าง เน้นในเรื่องการมีส่วนร่วมกับชุมชนอย่างไรบ้าง โดยใช้วิธีสัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่ม และที่ปรึกษาของกลุ่ม

1.2 ศึกษาการทำงานและบทบาทการสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนาของกลุ่มลายเมืองว่าที่ผ่านมาได้ทำกิจกรรมอะไรบ้าง มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร มีการแก้ไขอย่างไร หรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ นั้นประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงไร และมีผลสะท้อนจากชุมชนหรือผู้คนอย่างไรบ้าง โดยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในทุกๆ กิจกรรมของกลุ่มที่ผู้วิจัยสามารถเข้าไปร่วมสังเกตการณ์ได้

2. กลุ่มตัวอย่าง และการเก็บข้อมูล

2.1 หัวหน้ากลุ่มลายเมือง และที่ปรึกษาของกลุ่มบางท่านที่ยังคงมีบทบาทในการทำกิจกรรมต่างๆของกลุ่ม โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เพื่อทราบแนวคิดของการรวมกลุ่มและการทำงาน

2.2 สมาชิกกลุ่มลายเมืองที่ร่วมกิจกรรมของกลุ่ม จะใช้ทั้งการสัมภาษณ์และการติดตามสังเกตการทำกิจกรรม

การเก็บข้อมูลทำโดยการเลือกสัมภาษณ์แบบเจาะจง โดยใช้การสัมภาษณ์แนวลึก (indept interview) และจะใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) เพื่อทราบระบบคิด ทำที่ทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง และเนื่องจากผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์สนิทสนมกันในระดับหนึ่งแล้ว การสัมภาษณ์แบบนี้จะสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดี แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยจะต้องมีความเป็นกลาง ไม่มีทั้งอคติและอคติ

จากนั้นจึงจะทำการสังเกตการทำงานของกลุ่มแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เพื่อรวบรวมข้อมูลการแสดง การสืบทอดวัฒนธรรมของกลุ่มว่ามีกระบวนการอย่างไรบ้าง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนา (descriptive)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านล้านนานั้น มีผู้ศึกษาวิจัยหรือเขียนเป็นบทความอยู่หลายท่านด้วยกัน แต่ส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะของการอธิบายถึงประวัติความเป็นมาของเครื่องดนตรีล้านนาแต่ละชิ้น ประเภทของการประสมวง โน้ตเพลง ฯลฯ การศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์บทบาทของดนตรีพื้นบ้านหรือนักดนตรีพื้นบ้านนั้น ไม่ปรากฏพบ

จากเอกสารประกอบการจัดนิทรรศการพิเศษ เนื่องในวันอนุรักษ์มรดกไทยเรื่อง ดนตรีล้านนา โดยพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงใหม่ ได้บรรยายถึงวิวัฒนาการของเครื่องดนตรีล้านนาว่ามีความเป็นมาอย่างไร เกี่ยวข้องกับดนตรีของไทยอย่างไรบ้าง จากนั้นจึงกล่าวถึงประเภทของเครื่องดนตรีล้านนาแต่ละประเภทและการประสมวง ซึ่งการบรรยายทั้งหมดนั้นได้บรรยายโดยสังเขป

การศึกษาที่กล่าวถึงประวัติของดนตรีล้านนานั้นยังปรากฏอยู่ในหนังสือที่ระลึกงานบรรจ้อัฐิ เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ครูดนตรีล้านนาอีกผู้หนึ่งที่พัฒนาดนตรีล้านนาให้มีความทันสมัยมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการประดิษฐ์เครื่องดนตรีล้านนาที่สามารถใช้งานได้สะดวกขึ้น หรือการนำเครื่องดนตรีไทยมาประสมวงกับดนตรีล้านนา เป็นต้น ในงานหนังสือที่ระลึกในงานบรรจ้อัฐินี้ ได้กล่าวถึงประวัติดนตรีล้านนาตั้งแต่อดีตเท่าที่มีหลักฐานยืนยันได้อย่างน่าสนใจ โดยอ้างอิงถึงการดนตรีของชาติต่างๆที่มีลักษณะร่วมกันอยู่ และนอกจากนั้นยังกล่าวถึงดนตรีไทยภาคกลางในล้านนา โดยเริ่มตั้งแต่ยุคสมัยของพระราชชายา เจ้าดารารัศมีที่เป็นผู้บุกเบิกนำดนตรีของไทยภาคกลางมาผสมผสานกับดนตรีล้านนา

วรเชษฐ์ ศรีวงศ์พันธ์ ได้จัดทำ คู่มือพื้นฐานประกอบการศึกษาดนตรีพื้นบ้านล้านนา สละล้อ ซอ ซึง ขึ้นเพื่อแจกจ่ายจำหน่ายแก่ผู้ที่สนใจดนตรีพื้นบ้านล้านนา ในปีพ.ศ.2543 โดยอธิบายลักษณะของเครื่องดนตรีรวมถึงวิธีเล่นของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดอย่างละเอียด รวมถึงโน้ตเพลงพื้นบ้านล้านนาที่เป็นที่นิยมบรรเลงในงานต่างๆ

อรายัน เลาสัตย์ ได้ทำรายงานการวิจัยเรื่อง เพลงพื้นบ้านของท้องถิ่นภาคเหนือในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน น่าน แพร่ และพะเยา เพื่อเสนอต่อแผนกวิชาการศึกษานบทภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี ในปีพ.ศ.2526 โดยศึกษาเรื่องขอพื้นบ้านที่ปรากฏอยู่ใน 5 จังหวัดที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ทั้งในรูปแบบของการขับขานขอ

แต่ละประเภทซึ่งจะแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น ทั้งท่วงทำนองเพลงและการแสดง และอรายัน ยังได้รวบรวมบทเพลงขอที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลทั้งหมดเป็นภาษาล้านนาพร้อมกับแปลเป็นภาษาไทยมาตรฐาน นอกจากนั้นยังอธิบายถึงเครื่องดนตรีแต่ละชนิดที่ใช้ประกอบการขอ

นอกจากนั้นยังมีการศึกษาที่กล่าวถึงเครื่องดนตรีพื้นบ้านล้านนา วงดนตรี และการขับขานต่างๆ ของล้านนา รวมไปถึงการฟ้อนพื้นเมืองของ **ธัญทุท ยวงศรี** ใน การดนตรี การขับ การฟ้อนล้านนา ตีพิมพ์ปีพ.ศ.2540 ได้อธิบายถึงดนตรี ทั้งเครื่องดนตรี การประสมวงในรูปแบบต่างๆ ของล้านนาอย่างละเอียด นอกจากนั้นยังอธิบายถึงการขับขานของล้านนา ทั้งการขอ การจ้อย และอีกส่วนหนึ่งของเนื้อหาคือการฟ้อนของล้านนา ซึ่งแยกเป็นการฟ้อนของหญิง และชาย ซึ่งธัญทุทได้รวบรวมเนื้อหาทั้งหมดมาไว้ในเล่มเดียวกัน

การศึกษาเกี่ยวกับการฟ้อนของชายที่โดยมากจะประกอบด้วยการฟ้อนเชิง (อ่านว่าฟ้อนเจิง) ฟ้อนดาบ นั้น **สนั่น ธรรมธิ** ได้เรียบเรียงแม่ท่าของการฟ้อนและอธิบายไว้อย่างในหนังสือ **ฟ้อนเจิง** พร้อมภาพประกอบ และนอกจากนั้นยังกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการฟ้อนของผู้ชายไว้ด้วย

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านนั้น **ทัศนีย์ ศรีมงคล** ได้เขียนบทความชื่อ "มหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับการส่งเสริมการแสดงศิลปะพื้นบ้านแก่นักศึกษา" ในหนังสือประกอบเรื่องในงานดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ 26 ซึ่งจัดขึ้นในวันที่ 26-27 มกราคม 2538 ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีเนื้อหากล่าวถึงบทบาทของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ส่งเสริมการแสดงศิลปะพื้นบ้านแก่นักศึกษา โดยจัดตั้งชมรมพื้นบ้านล้านนาขึ้นมา มีการสอนดนตรีพื้นบ้านล้านนาทุกประเภท การสอนฟ้อนพื้นบ้านให้นักศึกษา โดยชมรมพื้นบ้านล้านนานี้ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องและมีนักศึกษาเข้าเป็นสมาชิกหลายร้อยคน

นโยบายและกิจกรรมของชมรมพื้นบ้านล้านนานั้นนับว่าโดดเด่นมาก เพราะมีทั้งการสืบค้นและอนุรักษ์ สืบทอดศิลปะพื้นบ้านแบบดั้งเดิมไม่ให้สูญหาย โดยการพานักศึกษาออกไปเรียนวิชา กับพ่อครูแม่ครูตามท้องที่ต่างๆ เพื่อถ่ายทอดศิลปะการแสดงทั้งดนตรีและการฟ้อนรำ และเมื่อเล่าเรียนจนสำเร็จแล้ว ก็ได้นำเสนอสู่สาธารณชนให้เป็นที่รู้จัก จึงพบว่ากรฟ้อนรำหรือการเล่นดนตรีบางอย่างที่เกือบจะสูญหายไปแล้วในอดีต ก็ยังมีผู้ที่สามารถเล่นได้ในปัจจุบัน

นอกจากการสืบค้นและอนุรักษ์ศิลปะดั้งเดิมแล้ว ชมรมพื้นบ้านล้านนาก็ได้สร้างสรรค์ดนตรีพื้นเมืองและเพลงร้องพื้นล้านนา โดยสมาชิกที่มีความสามารถได้แต่งเพลงใหม่ขึ้นมาอีกหลายเพลง และได้เผยแพร่จนเป็นที่รู้จักกันทั่วไป นอกจากนั้นยังมีการประดิษฐ์การฟ้อนล้านนาขึ้นมาใหม่ โดยผศ.ดิเรกชัย มหัทธนะสิน อาจารย์ที่ปรึกษาชมรมได้เป็นผู้คิดค้นและประดิษฐ์ทำฟ้อน

ขึ้นมาใหม่ และเมื่อนำเสน่อออกไปก็ได้รับความนิยมนจนเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย เช่นการฟ้อนหรือภูษชย เป็นต้น

การศึกษาเกี่ยวกับการดนตรีและฟ้อนรำพื้นบ้านล้านนาในแง่ของการอนุรักษ์และสืบทอดนั้น ยังมีรายงานประกอบการศึกษาของ สมบูรณ์ เหล็กฝั้น ภาควิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ทำรายงานประกอบการศึกษากระบวนวิชา 052466 ในปี พ.ศ.2535 โดยได้ศึกษา การอนุรักษ์และฟื้นฟูดนตรีพื้นเมืองในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือนักเรียนที่เรียนดนตรีพื้นบ้านล้านนาจากโรงเรียนบ้านสะลงนอก จำนวน 20 คน

การศึกษาของสมบูรณ์เริ่มจากการทำแบบสอบถาม สํารวจทัศนคติของนักเรียนที่เรียนดนตรีพื้นบ้าน ครูอาจารย์ในโรงเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน และได้ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ดังนี้

- เทคนิควิธีการสอนดนตรีพื้นบ้านนั้น สามารถนำวิธีการสอนและเทคนิคต่างๆของการสอนดนตรีไทยมาประยุกต์ใช้ได้ เช่นใช้โน้ตสากลเป็นหลัก
- วิธีการสอนที่จำเป็นและต้องใช่มากที่สุดคือ การสาธิตให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่าง และให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง โดยการฝึกซ้อมบ่อยๆ ซึ่งครูควรจะอนุญาตให้นักเรียนนำเครื่องดนตรีไปซ้อมที่บ้านด้วย
- ครูผู้สอนต้องปลุกฝังเรื่องมารยาท ระเบียบวินัย และความเคารพต่อครูดนตรีให้กับนักเรียน
- ครูผู้สอนต้องเตรียมการสอนมาอย่างดี
- การดำเนินการสอน ควรจะเริ่มจากการนำเข้าสู่บทเรียน การอ่านโน้ตเพลงให้ขึ้นใจ การเล่น การฝึกทักษะ และการประเมินผล
- การวัดผลประเมินผล เป็นสิ่งจำเป็นที่ครูต้องนำมาใช้ เพื่อพัฒนาการของนักเรียน
- ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถทางดนตรีของนักเรียนนั้นไม่ได้มีพื้นฐานมาจากครอบครัว เพราะพ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียนเกือบ 90 เปอร์เซ็นต์ไม่มีความสามารถในการเล่นดนตรี แต่ความสามารถเหล่านั้นสามารถเกิดขึ้นได้จากการปลุกฝัง การใ้มน้ำใจจิตใจ และการสอนของครู
- ความสนใจของนักเรียนที่เรียนวิชาดนตรีพื้นบ้านนั้นพบว่า คนที่เล่นเป็นแล้วมักจะม่สนใจพัฒนาฝีมือของตนเอง อาจจะเพราะไม่เห็นคุณค่า ประโยชน์ของการเล่นดนตรีอย่างแท้จริงก็เป็นได้ ส่วนใหญ่เล่นเพื่อความพอใจในปัจจุบัน
- ครูอาจารย์ในโรงเรียนส่วนใหญ่ชอบดนตรีพื้นเมืองและให้การสนับสนุน

- ผู้ปกครองของนักเรียนทั้งหมดชอบดนตรีพื้นเมือง แต่ไม่ได้ให้การสนับสนุนเต็มที่ การสนับสนุนอย่างมากที่สุดก็คือการอนุญาตให้บุตรหลานเรียนดนตรีที่โรงเรียน
- นักเรียนที่เรียนดนตรีที่บ้านทั้งหมดมีความชอบในดนตรีพื้นบ้านล้านนาเป็นทุนเดิม แต่ก็ยังไม่เห็นถึงประโยชน์ในวันข้างหน้า จึงไม่ค่อยมีการพัฒนาฝีมือของตน

จากการค้นคว้าเอกสารการศึกษาวิจัยในเรื่องดนตรีพื้นบ้านนั้น พบเป็นการอธิบายบรรยายถึงประวัติความเป็นมา ลักษณะและประเภทของเครื่องดนตรี การเล่น โน้ตเพลง การขับขาน การพ้องรำ เป็นส่วนใหญ่ การศึกษาวิจัยที่ศึกษาบทบาทของแก่นักดนตรีนั้นยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษามาก่อน

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาการทำงานของกลุ่มลายเมืองที่ผ่านมาตั้งแต่เริ่มตั้งกลุ่มจนถึงปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกกลุ่มลายเมืองด้วยการพูดคุย ร่วมกิจกรรมของกลุ่ม
2. สัมภาษณ์บุคคลที่มีบทบาทสำคัญของกลุ่มในแนวลึก และสัมภาษณ์สมาชิกของกลุ่ม
3. ติดตามการทำงานของกลุ่มในทุกโอกาสที่สามารถติดตามไปสังเกตได้
4. จัดการประชุมสัมมนาภายในกลุ่มลายเมือง เพื่อให้สมาชิกทบทวนการทำงานและบทบาทของกลุ่ม
5. วิเคราะห์ข้อมูล และประมวลผล
6. สรุปผลการวิจัยและนำเสนอเป็นเอกสาร

สถานที่ทำการวิจัยหรือเก็บข้อมูล

1. บ้านเลขที่ 38 บ้านเมืองสาทรหลวง ต.หนองหอย อ.เมือง จ.เชียงใหม่ เป็นบ้านของครูบอย หรือนายสมบุญ กาวิชัย หัวหน้ากลุ่มลายเมือง เป็นสถานที่ชุมนุมพบปะของสมาชิกในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น เรียนดนตรี เรียนพ้อง หรือวิชาช่าง เป็นต้น
2. โรงเรียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา เลขที่ 35 ถ.รัตนโกสินทร์ ต.วัดเกต อ.เมือง จ.เชียงใหม่ เป็นสถานที่ที่สมาชิกกลุ่มลายเมืองมาพบปะกันเพื่อทำกิจกรรมหลายอย่างเช่น งานสืบสานล้านนา หรือ สอนศิลปะการดนตรีแก่เยาวชนตามโครงการของโรงเรียนฯ

บทที่ 2

ประวัติความเป็นมาของกลุ่มลายเมือง

กลุ่มลายเมืองเป็นกลุ่มเยาวชนล้านนาที่สืบสานศิลปวัฒนธรรมล้านนาได้อย่างโดดเด่นมากในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา จำนวนสมาชิกในกลุ่มนับจากอดีตถึงปัจจุบันมีประมาณ 50 คน แต่ในปัจจุบันนั้น มีสมาชิกที่ร่วมกิจกรรมของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอประมาณ 20 คน

ในบทนี้จะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของกลุ่มในประเด็นต่างๆคือ

1. ประวัติการก่อตั้งกลุ่มลายเมือง
2. แนวคิดในการก่อตั้งกลุ่ม
3. รายชื่อหัวหน้ากลุ่ม
4. รายชื่อที่ปรึกษากลุ่ม
5. รายชื่อสมาชิกกลุ่ม
6. แขนงวิชาที่มีการถ่ายทอดความรู้ในกลุ่ม
7. เครื่องช่วยการทำงานของกลุ่ม
8. ลักษณะการรวมกลุ่ม

การอภิปรายในประเด็นต่างๆข้างต้นนั้น จะเป็นการปูพื้นฐานเพื่อความเข้าใจในการรวมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มลายเมือง และทราบความแนวคิดในการรวมกลุ่ม เพื่อโยงสู่การอภิปรายในบทต่อไป คือ การทำงานที่ผ่านมาและการทำงานในรอบปีที่ทำการวิจัยของกลุ่มลายเมือง และบทบาทของกลุ่มลายเมืองในการสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้าน

1. ประวัติการก่อตั้งกลุ่ม

การก่อตั้งกลุ่มลายเมืองนั้นเริ่มขึ้นจากการได้พบปะกันของกลุ่มเยาวชนล้านนาตามงานที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ จึงได้พูดคุยกันและรวบรวมผู้ที่สนใจในศิลปวัฒนธรรมล้านนามารวมกันเป็นกลุ่มเพื่อเล่นดนตรีด้วยกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิชาความรู้ทางศิลปะด้วยกัน จึงตกลงที่จะตั้งเป็นกลุ่ม มีชื่อว่า กลุ่มลายเมือง

กลุ่มลายเมืองเริ่มต้นขึ้นโดยมีนายสมบุรณ์ กาวิชัย หรือครูบอยเป็นผู้ก่อตั้ง เหตุของการรวมตัวตั้งเป็นกลุ่มขึ้นมานั้น เนื่องจากเหล่านักดนตรีพื้นบ้านล้านนาหลายคนไปเที่ยวงาน “สืบสานล้านนา ครั้งที่ 1” ที่จัดขึ้น ณ บริเวณสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แต่ละคน

3. พื้นที่ในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียงที่กลุ่มลายเมืองไปร่วมงาน ที่ผู้วิจัยสามารถเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมด้วยได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กร หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ในการศึกษาแนวคิด การทำงานสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นสู่ชุมชน
2. เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มผู้สนใจทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่จะศึกษาเพื่อทำงานด้านวัฒนธรรมต่อไป
3. เป็นตัวอย่างในการปลูกกระแสสำนึกของชุมชนให้หันกลับมาสนใจเรื่องราวทางวัฒนธรรม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบแนวคิดและบทบาทในการทำงานด้านวัฒนธรรมของกลุ่มลายเมือง
2. เห็นพัฒนาการของกลุ่มลายเมืองตั้งแต่แรกรวมกลุ่มจนถึงปัจจุบัน
3. เห็นทิศทางการทำงานด้านวัฒนธรรมในอนาคตของกลุ่มลายเมือง
4. ปลูกกระแสสำนึกของชุมชนในการหันกลับมาสนใจเรื่องราวทางวัฒนธรรมของชุมชน

ก็ได้นำเครื่องดนตรีของตนไปคนละชิ้นเพื่อจะไปร่วมเล่นดนตรี แต่ว่าในงานวันนั้น นักดนตรีเหล่านั้นไม่มีเวทีที่ตนจะได้ขึ้นไปเล่นเลย

ครูปอยเล่าถึงเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการตั้งกลุ่มลายเมืองขึ้นมาว่า "วันนั้น ผมกับเพื่อนๆ นักดนตรีอีกหลายคนก็ไปงานสืบสาน แต่ละคนก็เอาเครื่องดนตรีไปคนละชิ้น ทั้งซึง สะล้อ ซอฝอย แต่งานสืบสานตอนนั้นเขาจะกันที่ไว้ส่วนหนึ่งเป็นงานขันโตก พวกผมก็อยากจะไปเล่นดนตรีแต่ก็เล่นไม่ได้ ไม่รู้จะทำยังไง ก็เลยนั่งได้ต้นจำปาใหญ่ที่สำนักสงเสริม แล้วก็เล่นดนตรีด้วยกัน เล่นไปเล่นมา ปรากฏว่ามีคนมามุงกันเต็มไปหมด มานั่งฟังพวกเราเล่น หลังจากวันนั้นผมก็ไปเล่าให้อาจารย์วิลักษณ์ฟังว่า เมื่อวานพวกผมไปเล่นดนตรีที่ได้ต้นจำปามา มันมันวุ่น มันสนุกอย่างที่ผมไม่เคยรู้สึกอย่างนั้นมาก่อน มันมีความสุขมาก ผมอยากจะเล่นดนตรีอย่างนั้นอีก อาจารย์วิลักษณ์ก็เลยแนะนำว่านั่นก็รวมกันตั้งเป็นกลุ่มขึ้นมาเลย มาเล่นดนตรีด้วยกัน มีความสุขด้วยกัน"

เมื่อครูปอยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์วิลักษณ์เช่นนั้นก็ได้ไปปรึกษาร่วมกับเพื่อนนักดนตรีหลายคนด้วยกัน และตกลงจะมารวมตัวกันตั้งเป็นกลุ่มชื่อว่า "กลุ่มลายเมือง" เพื่อจะได้มาเล่นดนตรีด้วยกัน สนุกด้วยกัน แต่เมื่อคุยกันไปโนรายละเอียด ทุกคนก็เห็นว่าควรที่จะมีจุดมุ่งหมายในการรวมกลุ่มที่กว้างไกลมากกว่าการมาเล่นดนตรีร่วมกัน จึงได้ตกลงกันในเบื้องต้นว่า กลุ่มลายเมืองจะเป็นกลุ่มที่รวมตัวกันเพื่อศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้และเผยแพร่ศิลปวิทยาการในแขนงต่างๆ ให้แก่เยาวชนรุ่นหลัง เช่น การฟ้อนพื้นเมือง ดนตรีพื้นเมือง และงานช่างพื้นเมือง แต่โดยมากจะเน้นที่การฟ้อนและดนตรี เพราะเป็นที่สนใจของผู้คนทั่วไป สมาชิกของกลุ่มลายเมืองเมื่อครั้งที่แรกตั้งกลุ่มนั้นมีประมาณ 10 กว่าคน โดยเป็นนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นและชาวบ้านที่สนใจ

จากนั้นทางกลุ่มจึงได้เชิญผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในศิลปวิทยาการในแขนงต่างๆ ของล้านนาเป็นที่ปรึกษาของกลุ่ม 5 ท่าน ได้แก่ ศ.ดร.อุดม รุ่งเรืองศรี อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อาจารย์วิลักษณ์ ศรีป่าซาง อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ อาจารย์สนั่น ธรรมธิ นักวิชาการล้านนาคดี สำนักสงเสริมศิลปวัฒนธรรม จังหวัดเชียงใหม่ อาจารย์รัตนา ชันตยาภรณ์ (เสียชีวิตแล้ว) และอาจารย์ลิปิกร มาแก้ว อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ ซึ่งต่อมาทางกลุ่มก็ได้เชิญอาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิอีกหลายท่านมาร่วมเป็นที่ปรึกษา ได้แก่ อาจารย์นคร พงษ์น้อย ผู้อำนวยการไร่แม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย อาจารย์เจริญ มาลาโรจน์ (มาลา คำจันทร์) นักเขียนรางวัลซีไรต์ และอาจารย์เครือมาศ วุฒิการณ

อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และรองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่(เสียชีวิตแล้ว)

เมื่อได้เริ่มก่อตั้งกลุ่มลายเมืองแล้ว ทางกลุ่มก็ได้ช่วยกิจกรรมต่างๆของงานสืบสานล้านนามาทุกครั้ง โดยร่วมกิจกรรมการแสดงทั้งการฟ้อน การแสดงดนตรี ด้วยความสามารถของสมาชิกที่เป็นเยาวชนเกือบทั้งหมดนั้น ได้ดึงดูดความสนใจจากผู้ไปร่วมงานสืบสานล้านนาเป็นจำนวนมาก ทั้งเยาวชนและผู้ปกครองสนใจติดต่อขอเรียนและฝากลูกหลานของตนให้เป็นสมาชิกกลุ่ม จนมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2545) สมาชิกกลุ่มลายเมืองมีอยู่ประมาณ 50 กว่าคน แต่ที่มาร่วมกิจกรรมกันอย่างสม่ำเสมอจะมีประมาณ 15-20 คน

2. แนวคิดในการก่อตั้ง

กลุ่มลายเมืองเริ่มก่อตั้งและรวมตัวกันเพื่อจะรวบรวมคนที่มีความรู้ความสามารถในศิลปะการดนตรี การแสดงพื้นบ้าน และงานช่าง-งานฝีมือล้านนา ให้มารู้จักกันและร่วมกิจกรรมด้วยกัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อจะทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนและสืบสานศิลปวัฒนธรรมในแขนงนี้ให้กับคนรุ่นหลังต่อไป โดยการร่วมกิจกรรมต่างๆของกลุ่มจะไม่คำนึงถึงค่าตอบแทน

3. หัวหน้ากลุ่ม - นายสมบุญ กาวิชัย

นายสมบุญ กาวิชัย หรือที่ใครๆมักเรียกว่าครูบอย เกิดวันที่ 27 เดือนธันวาคม 2516 จบการศึกษาระดับ ปวช 3 ช่างยนต์ เคยช่วยพ่อทำธุรกิจส่วนตัวอยู่ที่จังหวัดลำพูนได้ระยะหนึ่ง แต่ด้วยความที่ไม่ชอบการทำงานทางด้านเครื่องจักรยนต์ ประกอบกับที่ตนนั้นสนใจและชอบในเรื่องราวศิลปะดนตรีพื้นเมืองมาตั้งแต่เด็ก จึงหันมาประกอบอาชีพเป็นศิลปินอิสระจนถึงปัจจุบัน

เมื่ออายุได้ประมาณ 12 ปี ครูบอยก็มีความสนใจในงานสล่าและมีพรสวรรค์สามารถทำงานสล่าได้เป็นอย่างดี เช่นการปลูกบ้าน ครูบอยก็สามารถทำได้ และในช่วงเวลานั้นเอง ครูบอยก็เริ่มสนใจดนตรีพื้นเมือง โดยแรกเริ่มนั้น ครูบอยรู้จักบทเพลงของคุณจรัล มโนเพ็ชร ซึ่งเป็นศิษย์เก่าโรงเรียนเมตตาศึกษาที่ครูบอยกำลังเป็นนักเรียนอยู่ในขณะนั้น จึงเกิดความสนใจในดนตรีและอยากเล่นกีตาร์เหมือนคุณจรัล ก็พยายามเก็บเงินได้ 150 บาท จึงไปที่ไนท์ บาซาร์ และไปพบเครื่องดนตรีชนิดหนึ่ง รูปร่างคล้ายกีตาร์ จึงซื้อมา

แต่เมื่อกลับมาถึงบ้าน เขาเครื่องดนตรีนั้นไปถามใครๆ ก็มีแต่คนบอกว่าไม่ใช่กีตาร์ แต่เป็นซิง เครื่องดนตรีพื้นเมือง ไม่มีใครเล่นกันแล้ว แต่ครูปอยคิดว่าได้เสียเงินซื้อไปแล้วก็อยากจะเล่นให้ได้ ก็ไปถามตา ปรากฏว่าตาเล่นเป็น ครูปอยขอให้ตาสอนเล่นซิงให้ แต่ตาบอกว่า เรื่องอย่างนี้เขาไม่สอนกันให้ดู จดจำและหัดเล่นเอง จากนั้นครูปอยจึงได้สังเกตและฝึกฝนฝีมือด้วยตนเอง แต่ต่อมาเห็นว่าถ้านั่งตีซิงโดยที่ไม่รู้แนวทางอย่างนี้คงจะไปไม่ถึงไหน จึงไปซื้อเทปเพลงพื้นเมืองมาหัดเล่นเอง โดยแกะทำนอง โน้ตเพลงจากเทปเองจนชำนาญ

จากนั้นจึงได้เล่นดนตรีกับกลุ่มเยาวชนในชุมชนเมืองสาทรด้วยกันที่วัดเมืองสาทร และได้รู้จักเพื่อนในชอบในดนตรีพื้นเมืองด้วยกันอีกหลายคนเช่น ครูแอ๊ด(ภานุทัต อภิชนาธง) ครูอุ๊ต(ลิขิต ปรมาแก้ว) และเป็นที่น่าประหลาดใจว่าบรรดาเพื่อนพ้องเหล่านี้ก็มีพัฒนาการในการเล่นดนตรีเหมือนกับตน คือแกะเพลงจากเทปแล้วฝึกฝนด้วยตนเอง

ครูปอยเคยร่วมเล่นในวงนาคขันต์ โดยมีนักดนตรี 4 คนที่เป็นกำลังสำคัญของวง คือ ครูแอ๊ด ครูอุ๊ต ครูเชียด (อุดม หลีตระกูล) และครูปอย วงนาคขันต์ได้รวมวงและแสดงผลงานจนมีชื่อเสียงโด่งดัง แต่เมื่อเวลาผ่านไปกำลังหลักทั้ง 4 คนก็มีแนวคิดในการค้นหาปรัชญาการเล่นดนตรีต่างกันไปจึงสลายวงไปในที่สุด ประกอบกับเมื่อมีงานสืบสานล้านนาที่จัดโดยโสมเขียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาขึ้นมา จึงเป็นโอกาสที่นักดนตรีรุ่นเยาว์และผู้สนใจในศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนาได้มารวมตัวกัน จึงตกลงกันว่าจะมารวมตัวกันเพื่อเล่นดนตรีด้วยกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางดนตรี และไปร่วมทำบุญกับงานต่างๆด้วยความสามารถที่พวกตนมี โดยใช้ชื่อกลุ่มว่า "กลุ่มลายเมือง"

4. ที่ปรึกษา

- 4.1 ศ.ดร.อุดม รุ่งเรืองศรี อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 4.2 อาจารย์นคร พงษ์น้อย ผู้อำนวยการไร่แม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
- 4.3 อาจารย์มาลา คำจันทร์ นักเขียนรางวัลซีไรต์
- 4.4 อาจารย์วิลักษณ์ ศรีป่าซาง อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ
- 4.5 อาจารย์สนั่น ธรรมธิ นักวิชาการล้านนาคดี สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- 4.6 อาจารย์ลิปิกร มาแก้ว อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ
- 4.7 อาจารย์รัตนา ชันตยาภรณ์ (เสียชีวิตแล้ว)
- 4.8 อาจารย์เครือมาศ วุฒิการณ์ (เสียชีวิตแล้ว)

5. สมาชิกกลุ่มลายเมืองในปัจจุบัน

สมาชิกกลุ่มลายเมืองนับตั้งแต่รวมกลุ่มมาจนถึงปัจจุบันมีประมาณ 50 กว่าคน โดยรวมทั้ง นักดนตรี นักแสดง และผู้ให้การสนับสนุนกลุ่ม แต่ในปัจจุบันนั้น นักดนตรีและนักแสดงที่มาร่วมงานอย่างสม่ำเสมอมีประมาณ 15-20 คน ผู้วิจัยจึงหาข้อมูลของสมาชิกแต่ละคนทั้งการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการกับสมาชิกกลุ่มในทุกครั้งที่มีโอกาสได้พูดคุยกัน และได้ข้อมูลส่วนตัวของสมาชิกเท่าที่มาร่วมกิจกรรมของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ ดังนี้ (รายละเอียดของข้อมูลส่วนตัวและความคิดเห็นดูที่ภาคผนวก)

5.1 อาจารย์ลิปิกร มาแก้ว (ครูอู๊ด)

อาจารย์ลิปิกร มาแก้ว หรือครูอู๊ด อายุ 30 ปี ดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำคณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ กำลังศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาศิลปะไทย คณะจิตรกรรมฯ มหาวิทยาลัยศิลปากร นอกจากครูอู๊ดจะเป็นอาจารย์สอนศิลปะแล้ว ยังเป็นศิลปินที่ได้รับรางวัลต่างๆทางด้านศิลปะมากมาย เช่น ได้รับรางวัลดีเด่น ศิลปกรรมร่วมสมัย พานาโซนิค ครั้งที่ 1 รางวัลสร้างสรรค์ดีเด่น ศิลปกรรมร่วมสมัย บริษัทสิงคโปร์แอร์ไลน์ เป็นต้น และล่าสุดได้รับรางวัลที่ 1 เหรียญทองบัวหลวง ประเภทจิตรกรรมไทยแบบแนวประเพณี นิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวงครั้งที่ 25 โดยมูลนิธิธนาคารกรุงเทพ

ครูอู๊ดรู้จักกับครูบอยมานานกว่า 15 ปี เคยเล่นดนตรีด้วยกันมาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก มีความสนิทสนมกันมาก ก่อนหน้าที่จะก่อตั้งกลุ่มลายเมืองขึ้นมานั้นครูอู๊ดเคยเล่นดนตรีร่วมกับครูบอยในวงนาคพันธ์มาก่อน ต่อมาเมื่อวงนาคพันธ์สลายวงไป ครูอู๊ดกับครูบอยก็ได้ช่วยกันคิดก่อตั้งกลุ่มลายเมืองขึ้นมา

ครูอู๊ดมีบทบาทในกลุ่มลายเมืองทั้งในฐานะที่ปรึกษาของกลุ่มและสมาชิกของกลุ่ม และเนื่องจากครูอู๊ดเป็นอาจารย์สอนที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลฯ และเป็นผู้ก่อตั้งชมรมศิลปะพื้น

บ้านล้านนาขึ้นมา จึงได้ชักชวนให้นักศึกษาของสถาบันได้ทำกิจกรรมทางดนตรีและศิลปะการแสดงที่บ้าน และได้ชวนนักศึกษาเหล่านั้นมาร่วมกิจกรรมกับกลุ่มลายเมือง จึงอาจจะเรียกได้ว่าสมาชิกกว่า 80% ของกลุ่มลายเมืองนั้นเป็นนักศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลที่ครูอุ๊ชักชวนมาและทั้งหมดนั้นก็เป็นผู้ร่วมใจของชมรมศิลปะที่บ้านล้านนาด้วย

5.2 นายธนชัย มณีวรรณ (ครูแสบ)

ครูแสบเป็นคนสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ อายุ 26 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการประติมากรรม จากคณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ และเคยรับราชการทหารเป็นเวลา 1 ปี

ครูแสบมีความเชี่ยวชาญในเรื่องฟ้อนเจิง ฟ้อนดาบ เพราะได้เรียนมาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก โดยไปขอเรียนจากพ่อครูที่บ้านหลายพ่อครูด้วยกัน และได้เข้ามาช่วยกิจกรรมของชมรมที่บ้านล้านนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่อายุ 13 ปี ซึ่งทำให้ได้รู้จักกับครูแอ๊ด และเคยเป็นสมาชิกคนหนึ่งของวงนาคนั้น จนกระทั่งครูบอยและครูอุ๊ตั้งกลุ่มลายเมือง ครูแสบก็เป็นสมาชิกคนหนึ่งที่มีส่วนร่วมก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน

นอกจากการฟ้อนเจิง ฟ้อนดาบ และดนตรีที่บ้านแล้ว ครูแสบยังถือได้ว่าเป็นครูด้านงานช่างงานสล่าที่บ้าน โดยเฉพาะการเขียนลาย การตอกระดาศ เป็นต้น

5.3 นายสมัย สาตะธา (แม็ก)

แม็กเป็นคนเชียงใหม่โดยกำเนิด เคยบวชเป็นเณร เพื่อมาเรียนหนังสือที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดเขตพุนศึกษา ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เมื่อศึกษาจบแล้วจึงได้ลาสิกขาบทและเข้าศึกษาต่อชั้นปวช. ที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ สาขาจิตรศิลป์

ในช่วงเวลานี้เอง แม็กได้เริ่มเรียนดนตรีพื้นเมืองและหัดเรียนอิเล็คโทนกับพี่ชายและรับเล่นในงานต่างๆ ในหมู่บ้าน แม็กได้ฝึกฝนฝีมือการเล่นดนตรีสากลเป็นอย่างดีและสามารถเล่นได้เป็นอย่างดี ทั้งอิเล็คโทน กีตาร์ รวมถึงเปียโน

เมื่อศึกษาจบชั้นปวช. แม็กจึงมาศึกษาต่อชั้นปวส. ที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ และปัจจุบันแม็กกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาประติมากรรม คณะศิลปกรรม

แม้ว่าแม็กจะเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มหลายเมืองได้ประมาณ 2 ปีกว่า แต่มีบทบาทในการร่วมกิจกรรมของกลุ่มเป็นอย่างมาก ประกอบกับความสามารถเฉพาะตัวทางดนตรีของแม็ก จึงทำให้หัวหน้ากลุ่มและที่ปรึกษากลุ่มคาดหวังให้แม็กเป็นหัวหน้ากลุ่มต่อไป

5.4 นายเทวินทร์ ถาวรธรรม (หนุ่ย)

เทวินทร์เป็นชาวจังหวัดเชียงใหม่โดยกำเนิด ปัจจุบันกำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ที่คณะบริหารธุรกิจ ศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จังหวัดปทุมธานี ก่อนหน้านี้ได้สำเร็จชั้นปวส. ออกแบบอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ

หนุ่ยเป็นสมาชิกกลุ่มหลายเมืองรุ่นที่ 2 เนื่องจากสมัครเข้าเป็นสมาชิกชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ แล้วจากนั้นจึงได้รู้จักกับครูบอยและได้ร่วมกิจกรรมของกลุ่มหลายเมืองทุกครั้ง

หนุ่ยมีความสามารถด้านฟ้อนเจิง ฟ้อนดาบ ฟ้อนดาบไฟ ครูคนแรกที่สอนฟ้อนดาบให้หนุ่ยเป็นครูผู้หญิง หนุ่ยเรียนฟ้อนดาบมาตั้งแต่ยังเรียนมัธยมต้น และจากนั้นก็ได้เรียนกับอีกหลายๆครู แต่เป็นการเรียนแบบเรียนลัด หนุ่ยเริ่มมาพื้นฐานทั้งหมดแล้วเริ่มเรียนพื้นฐานจริงๆเมื่อประมาณ 2-3 ปีที่ผ่านมา โดยเรียนจากครูแสบ ในลักษณะของการต่อแม่ท่า หรือการจดจำเวลาไปช่วยครูแสบสอนฟ้อนเจิง เป็นต้น ปัจจุบันหนุ่ยศึกษาอยู่ที่จังหวัดปทุมธานี ก็ได้รู้จักเพื่อนคนล้านนาที่ไปเรียนด้วยกันหลายคน และเริ่มคิดที่จะตั้งกลุ่มคนเมืองขึ้นมาเพื่อทำกิจกรรมต่อไปอีก

5.5 นายอนุวัฒน์ คำเงิน (อ๋อ)

อนุวัตรหรืออ๋อ เป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มหลายเมืองที่เข้ามาในกลุ่มตั้งแต่ปีแรกที่เริ่มก่อตั้งกลุ่ม อ๋อเป็นนักศึกษาคณะเทคโนโลยีทัศนศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ ได้เรียนดนตรีพื้นเมืองมานานแล้ว เมื่อเข้าเรียนในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ก็ได้เข้าเป็นสมาชิกชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา

โอ้ มีความสามารถในการแสดงพ็อนดาบ พ็อนเจิง โดยส่วนใหญ่จะเรียนจากครูแสบ แต่เป็นการเรียนแบบครูพักลักจำ คือจะคอยสังเกตท่าทางเวลาครูแสบพ็อน แล้วจะจดจำแล้วฝึกหัดตาม การแสดงของโอ้ที่เรียกความสนใจจากผู้ชมได้มากคือการพ็อนดาบ และพ็อนดาบไฟ

5.6 นายเกียรติพงษ์ แสนราช (เปี้ยก)

เกียรติพงษ์ แสนราชหรือเปี้ยก เป็นคนจังหวัดเชียงใหม่ เล่นดนตรีพื้นเมืองเป็นตั้งแต่เด็ก ปัจจุบันเรียนสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ ภาควิชาดนตรีศึกษา โดยเลือกวิชาเอกคือ ชลุ่ม แต่ก่อนหน้านี้เปี้ยกเคยเรียนวิทยาลัยอาชีวะ แผนกช่างไฟฟ้า เมื่อเรียนจบปวช. 3 แผนกช่างไฟฟ้าแล้ว เปี้ยกจึงตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิตใหม่ด้วยการสอบเข้าสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ คณะดนตรีศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่ตนรัก และปัจจัยสำคัญที่ทำให้เปี้ยกตัดสินใจเลือกเรียนดนตรี เพราะช่วงนั้นเริ่มรู้จักเพื่อน ๆ ที่เล่นดนตรีพื้นเมืองที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพและได้เล่นดนตรีด้วยกันบ่อยครั้งจนสนิทสนมกันเป็นอย่างดี ต่อมาก็ได้ครูอุ๊ต ครูบอยและเมื่อกลุ่มหลายเมืองได้เริ่มก่อตั้งขึ้น เปี้ยกก็เป็นหนึ่งในสมาชิกที่ร่วมก่อตั้งกลุ่มขึ้น

เปี้ยกมีความสามารถในการแสดงหลากหลาย ทั้งการเล่นดนตรีพื้นเมือง เปี้ยกเล่นสะล้อและชลุ่มได้ดีเป็นพิเศษ นอกจากนั้นเปี้ยกยังมีความสามารถด้านตีกลองสะบัดชัยเป็นอย่างมาก โดยได้ตำแหน่งชนะเลิศในการประกวดตีกลองสะบัดชัยที่วัดโลกโมฬีมาแล้วถึง 2 ครั้ง และนอกจากนั้นเปี้ยกยังสามารถพ็อนเจิง พ็อนแง้น พ็อนหน้ากาก พ็อนน้อยไยยา และพ็อนนกกิงกะหว่าได้อีกด้วย ซึ่งในการทำงานแต่ละครั้ง เปี้ยกต้องทำหน้าที่หนักทั้งการเล่นดนตรี พ็อน และตีกลองสะบัดชัย ซึ่งเปี้ยกสามารถทำได้เป็นอย่างดีทุกอย่าง

5.7 นายนพดล นนทวาลี (นพ)

นพดล หรือ นพ เป็นคนเชียงใหม่ ปัจจุบันเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะเทคโนโลยีทัศนศาสตร์ สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ นพคลุกคลีอยู่กับดนตรีไทยและงานช่างมาตั้งแต่เด็ก เพราะว่าพ่อของนพนั้นเล่นดนตรีไทยและเป็นสล่า ทำห้วงกัสน์

นพมีประสบการณ์ทางด้านดนตรีมาตั้งแต่เด็ก ทั้งดนตรีสากลและดนตรีไทย เมื่ออพยพเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่โรงเรียนเซียงยีน ได้มีชมรมใหม่คือชมรมดนตรีพื้นเมือง นพเป็นสมาชิกชมรมนั้นด้วยและนั่นเป็นครั้งแรกที่นพได้สัมผัสกับดนตรีพื้นบ้านล้านนา เมื่ออพยพเรียนชั้นมัธยมปีที่ 1 ที่โรงเรียนเมตตาศึกษา อาจารย์ได้ตั้งชมรมดนตรีพื้นเมืองขึ้นมา นพเลยได้เข้าไปเล่นด้วยและทำให้นพได้รู้จักครูบอย หรือครูสมบูรณ์ กาวิชัย ศิษย์เก่าโรงเรียนเมตตาศึกษาที่มาช่วยสอนดนตรีพื้นเมืองในชมรม

เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมปีที่ 3 นพก็มาเรียนต่อชั้นปวช. คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ อาจารย์ลิปิกรได้ชักชวนให้เข้าเป็นสมาชิกของชมรม และร่วมกิจกรรมหลายครั้งเช่นงานไหว้ครู งานดนตรีของสถาบันฯ เป็นต้น และต่อมาก็จึงรู้ว่าครูบอยก็เป็นเพื่อนของอาจารย์ลิปิกร และกำลังก่อตั้งกลุ่มลายเมืองขึ้นมา นพและเพื่อนๆ ในชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนาจึงได้เข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มลายเมืองด้วย

นพสามารถเล่นเครื่องดนตรีได้ทุกอย่าง แต่เครื่องดนตรีที่ถนัดและเล่นได้ดีที่สุดคือ ซึง แต่ในปัจจุบันนี้นพกำลังสนใจเป็จุมเป็นอย่างมาก และมุ่งมั่นจะฝึกฝนให้เชี่ยวชาญในเครื่องดนตรีชนิดนี้ นอกจากเครื่องดนตรีทั้งสองชนิดแล้ว นพยังเคยหัดเรียนเบ๊ยะ กลองปุงจา และพ็อนดาบ พ็อนเจ็ง อีกด้วย

5.8 นายวิบูลย์ ฝั้นเงิน (บูลย์)

ในขณะที่สมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มลายเมืองเป็นนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลฯ นั้น วิบูลย์เป็นสมาชิกกลุ่มลายเมืองส่วนน้อยที่ไม่ได้มาจากชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา วิบูลย์มีอายุใกล้เคียงกับครูบอย และรู้จักครูบอยมาเป็นเวลานานแล้ว โดยครั้งแรกที่รู้จักกับครูบอยนั้นเนื่องจากมีคนที่ทำงานแนะนำให้รู้จัก ระยะเวลาที่รู้จักครูบอยนั้นประมาณ 2-6 ปีก่อนที่จะก่อตั้งกลุ่มลายเมือง

วิบูลย์เป็นคนอำเภอสันกำแพง เล่นดนตรีพื้นเมืองเป็นตั้งแต่ยังเด็ก และไปแสดงร่วมกับกลุ่มนักดนตรีในละแวกหมู่บ้านมานานก่อนที่จะได้รู้จักกับครูบอย เมื่อได้รู้จักครูบอยแล้ว เมื่อมีกิจกรรมหรือมีงานแสดงใดก็จะไปช่วยเล่นดนตรีจนสนิทสนมกัน จากนั้นอีก 2-3 ปีให้หลัง เมื่อครูบอยครูอุทิศคิดจะก่อตั้งกลุ่มลายเมืองขึ้นมา วิบูลย์ก็เป็นคนหนึ่งที่ย่วมก่อตั้งเป็นสมาชิกของกลุ่ม

เครื่องดนตรีที่วิบูลย์ถนัดที่สุดคือ ซิ่ง และสามารถแสดงขอได้ เพราะซิ่งซำมาตั้งแต่ยังเป็นเด็กและชอบฟัง จึงได้จดจำและหัดขอเองจนสามารถออกแสดงได้ และในปีที่ผ่านมา วิบูลย์ก็แสดงขอกับกลุ่มลายเมืองอยู่หลายครั้ง โดยแสดงขอว่าง และขอวันเกิด ซึ่งก็สร้างความสนุกสนานและดึงดูดความสนใจจากผู้ชมได้เป็นอย่างมาก เมื่อไปแสดงตามงานบุญหรืองานศพ หากวิบูลย์แสดงขอเมื่อไหร่ ก็จะเป็นขวัญใจชาวบ้านเสียทุกครั้งไป นอกจากนั้นแล้ว วิบูลย์ยังร้องเพลงพื้นเมืองประกอบกับดนตรีพื้นเมืองอยู่หลายครั้ง หากมีคนดูขอให้ร้อง

5.9 นายไพศาล จารุฉัตรภรณ์ (องค์)

ไพศาล จารุฉัตรภรณ์ หรือ องค์ สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ขณะนี้กำลังศึกษาในระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยศิลปากร องค์เข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มลายเมืองโดยผ่านทางอาจารย์วิลักษณ์ ศรีป่าซาง ที่ปรึกษาของกลุ่ม

องค์มีความสามารถในการเล่นสะล้อ และงานช่าง เช่น การประดิษฐ์ปั้นปักผมแบบโบราณเครื่องประดับต่างๆ นอกจากนั้นองค์ยังมีความสามารถในการติดต่อประสาน การจัดการ และมีความคิดสร้างสรรค์ในการวางแผนการทำงานได้ดี แต่โดยมากแล้วองค์จะเข้ามาร่วมงานกับกลุ่มลายเมืองในงานที่เป็นงานช่วย หรืองานแสดงที่สำคัญเท่านั้น โดยจะรับหน้าที่เป็นฝ่ายกำกับเวทีและนักดนตรี/นักแสดง และบางครั้งก็ร่วมเล่นดนตรีด้วย

5.10 นายวิษณุ จันท์เพ็ญ (ณ)

ณเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มลายเมืองเมื่อ 3 ปีก่อน ได้มาเที่ยวงานสืบสานล้านนาที่จัดโดยไฮเอนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาแล้วมาเห็นกลุ่มลายเมืองเล่นดนตรีก็ชอบจึงเข้าไปทำความรู้จักและพูดคุย ติดตามผลงานจนกระทั่งสนิทสนมกันดี และได้เห็นครูแสบมีฝีมือในการฟ้อนเจิงซึ่งตนเองก็ชอบและได้เรียนมาจากครูเจิงบ้างแล้ว อีกทั้งครูแสบยังมีฝีมือในงานหัตถกรรมเช่นการตั้งกระดาษ การคูณแผ่นเงิน จึงเรียนแบบครูพักลักจำจากครูแสบ ทางด้านชีวิตส่วนตัวนั้น หลังจากที่พ่อแม่ณเสียชีวิตลง ณ ได้ไปทำงานที่โรงฆ่าไก่อยู่ระยะหนึ่งก่อนที่จะมาอาศัยอยู่ที่บ้านครอบครัว และเรียนรู้งานสล่าต่างๆ

ณบอกว่าไม่มีความสามารถในการเล่นดนตรี แต่ชอบการวาดภาพ การตั้งกระดาษ(การคูณกระดาษด้วยสิ่ว) การคูณแผ่นเงินหรืองานช่างต่างๆ มากกว่า ทุกวันนี้ณจะช่วยครอบครัวผลิตเครื่องดนตรี เช่น ซิ่ง สะล้อ โดยเป็นคนฉลุลายไม้หน้าซิ่ง ฉลุตัวสะล้อ และเมื่อมีเวลาว่างก็จะต้อง

กระดาษและดุนแผ่นเงินเพื่อขายในงานต่างๆ ทุกวันนี้พยายามฝึกฝนฝีมือในการวาดลวดลายต่างๆจากการดูลายในหนังสือศิลปะบ้าง หรือดูลายจากงานของช่างคนอื่นๆบ้าง

นอกจากงานช่างแล้ว ญเคยฝึกเจ็กกับครูเจ็กที่แม่อายุเมื่อนานมาแล้ว และฝึกฝนมาตลอด แต่ที่ไม่มีโอกาสได้แสดงบนเวทีเพราะไม่มั่นใจ แต่ใจจริงนั้นอยากจะพออนมาก จนกระทั่งไปร่วมกิจกรรมงานเที่ยวเมืองไทยที่เมืองทองธานี อิมแพ็ค อยู่ที่นั่นทั้ง 10 วันจนจบงานเพื่อสาธิตการดองกระดาษและดุนแผ่นเงิน จึงได้มีโอกาสแสดงพออนเจ็กบนเวทีเป็นครั้งแรก ซึ่งญก็ทำได้ดีและตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาญก็มักจะขอแสดงร่วมกับเพื่อนๆในกลุ่มลายเมืองเสมอ

5.10 นายธนาพันธ์ ลิขิตอนุรักษ์ (แก่ง)

แก่ง อายุ 27 ปี จบการศึกษาระดับ ปวส. ช่างยนต์ จากโปลิเทคนิคลานนา หลังจากเรียนจบก็ได้ไปทำงานทางด้านช่างยนต์อยู่เป็นระยะเวลาหนึ่ง แต่หลังจากนั้นก็ออกจากงานแล้วช่วยทางบ้านค้าขาย

แก่งมีพื้นฐานทางด้านดนตรีพื้นเมืองมาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก โดยเริ่มเรียนดนตรีในช่วงระยะเวลาใกล้เคียงกับครอบครัว เพราะบ้านของแก่งอยู่ใกล้กับบ้านครอบครัว จึงมีโอกาสได้ไปเล่นดนตรีด้วยกันและเรียนกับครอบครัวไปด้วย จากนั้นจึงได้ร่วมกับครอบครัวตั้งวงดนตรีชื่อ “ตำเหินเจียงใหม่” โดยรวบรวมพรรคพวกเยาวชนในชุมชนบ้านเมืองสาธิตมาเล่นดนตรีด้วยกัน ไปประกวดดนตรีพื้นเมืองก็ได้รับรางวัลมากมาย จากนั้นจึงได้รู้จักกับครูแอ๊ด จึงได้ไปเป็นสมาชิกวงนาคซันต์อยู่ระยะหนึ่ง

ต่อมาเมื่อครอบครัวและครูแอ๊ดได้รวมก่อตั้งกลุ่มลายเมืองขึ้นมาแล้ว แก่งก็ได้เข้าเป็นร่วมเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มลายเมือง แต่ว่าแก่งมักจะไม่ค่อยได้ร่วมทำงานกับกลุ่มเท่าใดนัก เพราะติดภารกิจช่วยงานทางบ้าน อย่างไรก็ตาม เมื่อแก่งมีเวลาว่างหรือว่าช่วงใดที่มีงานแสดงเข้ามามาก แก่งก็จะปลีกตัวมาช่วยงานอยู่เสมอ

นอกเหนือจากความสามารถทางด้านดนตรีพื้นเมืองแล้ว แก่งยังมีความสามารถทางด้านงานช่าง โดยเฉพาะการทำโครงสร้างปราสาท ธรรมาสน์ นั้นแก่งจะมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ ดังนั้นเมื่อครอบครัวรับงานต่างๆมาทำ จึงมักจะไว้ใจให้แก่งเป็นคนขึ้นโครงทั้งหมด

5.11 นางสาวณิชา โกมล (นุ่น)

นุ่นเป็นคนกรุงเทพฯ โดยกำเนิด เรียนจบชั้นมัธยมต้นจากโรงเรียนราชินี ปัจจุบันเป็นนักศึกษาชั้นปวส. 2 แผนกวิชานาเทศศิลป์ คณะเทคโนโลยีทัศนสื่อสาร สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ

นุ่นเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มลายเมืองได้เพราะเข้าเป็นสมาชิกชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนามาก่อน ตั้งแต่ที่เข้าเรียนชั้น ปวช.1 ในงานกีฬาสี่ของสถาบันฯ นุ่นก็ได้ร่วมกิจกรรมและมีเพื่อนชื่อแอน ได้ชวนนุ่นให้ไปช่วยงานของชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา และจากนั้นก็ไปช่วยกิจกรรมของชมรมอยู่เรื่อยๆ ทั้งงานราชมงคลสืบสานวัฒนธรรม ที่จัดขึ้นที่เชียงใหม่ และที่จัดในจังหวัดอื่นๆ ทั่วประเทศ นุ่นก็ได้ไปช่วยแสดง

ครั้งแรกที่แอนชวนนุ่นเข้าชมรมนั้น นุ่นไม่เคยคิดจะเล่นดนตรีหรือฟ้อนรำอะไรเลย เพราะไม่ค่อยชอบ แต่พอแอนชวนเข้าชมรมและได้เรียนฟ้อนกับรุ่นพี่ก็เรียนไปเรื่อยๆที่ไม่ได้สนใจอะไร โดยได้หัดฟ้อนเล็บและฟ้อนกายลายก่อน แต่พอนานเข้า ไปได้ร่วมงานกับพี่ๆในชมรมฯ ก็เริ่มชอบและเกิดความสนใจขึ้นมา จึงพยายามพัฒนาตัวเองด้วยการจดจำท่าฟ้อนจากช่างฟ้อนรุ่นพี่เวลาไปงานต่างๆ และขอต่อท่ากับรุ่นพี่ถ้ามีเวลา

5.13 นางสาวสุรีย์ บุญมา (บอล)

บอลเป็นสมาชิกกลุ่มลายเมืองรุ่นแรกๆ บอลเล่าว่าเหตุที่ได้มาเป็นสมาชิกกลุ่มลายเมืองนั้น เนื่องจากเมื่อเข้าเรียนในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพนั้น ก็มีเพื่อนชวนเข้าชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา อาจารย์ลิปิกร มาแก้วซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมได้ชวนให้มาหัดฟ้อนและเข้าชมรมนี้ เพราะมีงานแสดงของชมรมมากมายที่จะได้ไปแสดง จึงไปหัดฟ้อนและร่วมกิจกรรมของชมรมทุกครั้ง

ต่อมาไม่นาน อาจารย์ลิปิกรก็ได้คุยกับครูบอยเพื่อตั้งกลุ่มลายเมืองขึ้นมาจึงได้ชวนให้บอลมาร่วมกิจกรรมของกลุ่ม บอลจึงมาเป็นสมาชิกกลุ่มตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา หน้าที่ของบอลในกลุ่มลายเมืองคือเป็นช่างฟ้อน บอลสามารถฟ้อนได้หลายอย่าง เช่น ฟ้อนสาวไหม ฟ้อนกายลาย ฟ้อนเล็บ ฟ้อนปิติ ฟ้อนผาง ฟ้อนเทียน เป็นต้น เนื่องจากบอลถือเป็นรุ่นพี่ของน้องๆหลายคนในกลุ่มลายเมือง บอลจึงมีหน้าที่สอนท่าฟ้อนให้แก่น้องๆ อีกด้วย

5.14 นางสาวปิยรัตน์ ชัยศักดิ์ (ปิ๊ก)

ปิ๊กเป็นสมาชิกผู้หญิงคนแรกของกลุ่มลายเมือง เพราะปิ๊กเป็นสมาชิกรุ่นแรกของชมรม ศิลปะพื้นบ้านล้านนา และเมื่อครูอุ๊ดี ครูบอย ก่อตั้งกลุ่มลายเมืองขึ้นมา ปิ๊กจึงเป็นช่างฟ้อนหญิงที่ ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มลายเมืองมาตั้งแต่ปีแรก

ปิ๊กเล่าว่า ก่อนที่จะมาฟ้อนนั้น ก็มองว่าดนตรีและการฟ้อนนั้นเป็นสิ่งที่เคย ล้าสมัย เพราะ เห็นจากภาพของรุ่นพี่ในสถาบันที่อยู่ชมรมศิลปะพื้นบ้านแต่ละคนนั้น แต่งตัวเซ็กซี่ สะพายย่าม จึง ไม่เคยจะสนใจ แต่อาจารย์ปิกรก็ได้ชักชวนให้เข้ามาเป็นสมาชิกชมรม จากนั้นเมื่อได้เข้ามาเป็น สมาชิกชมรมแล้ว ก็ได้รู้จักกับรุ่นพี่ เพื่อนและรุ่นน้องหลายๆคน ก็ได้เรียนฟ้อนและเริ่มทำกิจกรรม ของชมรม ก็เห็นว่าสนุกดี จึงได้ทำกิจกรรมนี้มาโดยตลอด ปัจจุบันปิ๊กต้องทำงานประจำ ทำให้ไม่ ค่อยมีเวลาได้มาร่วมทำกิจกรรมกับกลุ่มได้มากเหมือนก่อน

5.15 นางสาวพรพิมล ลิ้มวิเศษศักดิ์ (มล)

มล เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยา เขตภาคพายัพ เข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มลายเมืองได้ไม่นาน ก่อนหน้านั้นมีรู้จักเพื่อนๆบางคนใน ชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา แต่ไม่สนิท แต่มาได้มีโอกาสไปช่วยงานดนตรีราชมงคลที่จัดขึ้นที่ จังหวัดนครศรีธรรมราชในฐานะคนทำงานของสโมสรนักศึกษา จึงได้รู้จักเพื่อนในชมรมฯ มากขึ้น และเมื่อสนิทกันมากขึ้น มลจึงได้ไปเห็นการทำงานทำงานของเพื่อนๆทั้งในนามของชมรมและใน นามของกลุ่มลายเมือง และได้รู้จักครูบอย และสมาชิกคนอื่นๆที่ไม่ได้เรียนที่สถาบันเทคโนโลยีราช มงคลฯ อีกหลายคน

ต่อมาเพื่อนๆในกลุ่มชวนให้มลหัดฟ้อน โดยเริ่มที่การฟ้อนกายลายเพื่อที่จะได้ช่วยงาน ชมรมและงานกลุ่มมากขึ้น มลจึงชวนแจ้วไปเรียนฟ้อน และได้ร่วมกิจกรรมกับเพื่อนๆในหลายๆก ิจกรรม

5.16 นางสาวนงลักษณ์ ชัยชนะ (แจ้ว)

แจ้ว เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยา เขตภาคพายัพ เข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มลายเมืองได้ไม่นาน ก่อนหน้านั้นรู้จักกับสมาชิกในกลุ่ม

ลายเมืองซึ่งเป็นสมาชิกของชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนาในสถาบันฯ บางคน ได้รู้จักกันมากขึ้นตอนไปงานดนตรีราชมงคลที่จัดขึ้นที่นครศรีธรรมราช ได้เห็นน้ำใจของเพื่อนๆนักดนตรีและช่างฟ้อนที่มาช่วยจัดบอร์ด ทั้งๆที่เป็นเวลาดีกและควรจะไปพักผ่อนเพราะมีงานแสดงในวันพรุ่งนี้อีก

แจ้วยังฟ้อนได้มากนักแต่ก็มีความพยายามในการฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ แต่ปัจจุบันนี้เนื่องจากแจ้วร่วมทุนกับเพื่อนผลิตหนังสือเพื่อการท่องเที่ยวขึ้นมา จึงทำให้แจ้วไม่ค่อยมีเวลาว่างมาร่วมกิจกรรมกับเพื่อนๆในกลุ่มมากนัก

5.17 นางสาวเมธาวี ธรรมชัย (เอ)

เมธาวี หรือ เอ เป็นช่างฟ้อนของกลุ่มลายเมืองคนหนึ่งที่เข้ามาเป็นสมาชิกตั้งแต่ยุคแรกๆ โดยครั้งแรกนั้นได้เข้าชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ และร่วมกิจกรรมต่างๆ และอาจารย์ลิปิกร มาแก้วก็ได้ชักชวนให้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆในนามของกลุ่มลายเมือง

เอเคยเรียนฟ้อนมาก่อนตั้งแต่เรียนมัธยมต้นที่โรงเรียนวัดมโนทัยพายัพ โดยได้เรียนกับแม่ครูจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ ดังนั้นเอจึงสามารถฟ้อนได้หลากหลายและแตกต่างไปจากสมาชิกคนอื่นๆในกลุ่ม เช่น ฟ้อนสาวไหม เอก็สามารถฟ้อนสาวไหมแบบนาฏศิลป์ ในขณะที่สมาชิกคนอื่นๆในกลุ่มจะฟ้อนสาวไหมเพียงราย เป็นต้น

เอบอกว่า เอไม่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านอื่นๆในกลุ่ม แต่ถ้าหัวหน้ากลุ่มหรือที่ปรึกษาของกลุ่มมอบหมายให้ฟ้อนอะไรก็จะทำทั้งหมด และบางครั้งก็ต้องร้องเพลงพื้นเมืองด้วย ประเภทของฟ้อนที่เอได้ฟ้อนบ่อยก็คือ ฟ้อนนกกิงกะหว่า ฟ้อนสาวไหม ฟ้อนผางประทีป

6. แขนงวิชาที่มีการถ่ายทอดความรู้

6.1 ดนตรี / ซึง สะล้อ ปี่ เบ็ยะ กลอง

6.2 การแสดง / ฟ้อนพื้นเมือง ฟ้อนเจิง ฟ้อนดาบ

6.3 งานสล่า / ต้องกระดาษ ดุนแผ่นเงิน วาดภาพ ปราสาทนทหัตถ์ บ้าน

7. เครือข่ายการทำงาน

- 7.1 โรงเรียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา
- 7.2 สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 7.3 ไร่แม่ฟ้าหลวง
- 7.4 คณะกรรมการจัดงาน “ธรรมคีตา” ในประเทศไทย
- 7.5 บริษัทเวียงแก้ว
- 7.6 วัดเมืองสาทร และชุมชนบ้านเมืองสาทร

8. ลักษณะของการรวมกลุ่ม

จากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และสังเกต ผู้วิจัยได้เห็นลักษณะของการรวมกลุ่มของกลุ่มลายเมืองในภาพรวมดังนี้

1. กลุ่มดนตรี มีแกนนำคือ ครอบออย – สมบูรณ์ กาวิชัย และครูอุ๊ต – ลิปิกร มาแก้ว และสมาชิกกลุ่มที่เป็นชายเกือบทั้งหมด
2. กลุ่มการแสดง แยกเป็นการแสดงของผู้ชาย จะมีการพ่อนเจิง การตีกลองสะบัดไชย สมาชิกที่สามารถแสดงนาฏศิลป์เหล่านี้ได้จะมีครูแสบ – ธนชัย มณีวรรณ เทวินทร์ ภาธรรม อนุวัตร คำเงิน และเกียรติพงษ์ แสนราช สำหรับการแสดงของผู้หญิงจะเป็นการพ่อนพื้นเมือง เช่น พ่อนสาวไหม พ่อนก่ายลาย พ่อนแจ้น พ่อนน้อยโยยา เป็นต้น สมาชิกในกลุ่มการแสดงผู้หญิงคือสมาชิกผู้หญิงทั้งหมดของกลุ่มลายเมือง
3. กลุ่มงานช่าง-งานฝีมือ จะมีการประดิษฐ์งานฝีมือทุกแขนง ตั้งแต่การทำปราสาทนกหัสดี เครื่องดนตรีพื้นเมือง งานสลักจักตองกระดาษ และเครื่องเงิน มีแกนนำคือ ครอบออยและครูแสบ

จากการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการก่อตั้งกลุ่มและประวัติของการมาเป็นสมาชิกกลุ่มลายเมืองของสมาชิกแต่ละคนนั้น จะเห็นความน่าสนใจอย่างหนึ่งว่า ส่วนใหญ่แล้วสมาชิกแต่ละคนนั้นได้เรียนรู้ดนตรี การแสดงต่างๆมาด้วยการเรียนรู้จากพ่อครูแม่ครูในวิชาแต่ละแขนง หรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็นการเรียนรู้ในระบบ มิใช่เป็นความรู้ที่เกิดจากการเรียนการสอนในระบบการศึกษา บางคนอาจจะเรียนด้วยตัวเอง บางคนเรียนจากพ่อครูหลายคน บางคนเรียนจากรุ่นพี่

ผลพวงที่ตามมาจากการเรียนรู้ระบบนี้ คือ ทุกคนมีอิสระที่จะเล่นดนตรีหรือแสดงด้วยความสามารถอย่างเต็มที่ ตัวอย่างที่ชัดเจนคือการเล่นดนตรีแต่ละชิ้นของสมาชิกแต่ละคนจะมีเทคนิคที่ไม่เหมือนกันเลย แต่เมื่อมาเล่นรวมกันเป็นวงแล้วก็ต้องหาจุดลงตัวในการเล่นให้ได้

สมาชิกบางคนอาจจะเด่นในการเล่นเครื่องดนตรีชิ้นหนึ่ง แต่อาจจะด้อยในการเล่นเครื่องดนตรีชิ้นอื่นๆ และเมื่อมารวมเป็นวง ความสามารถในการเล่นของแต่ละคนก็จะผสมผสานเข้าด้วยกันจนลงตัว แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ต้องผ่านการฝึกซ้อมอย่างหนักกว่าที่จะหาจุดลงตัวได้ว่า ใครเหมาะจะเล่นเครื่องดนตรีชิ้นไหนในเพลงใด และสิ่งหนึ่งที่ทำให้กลุ่มลายเมืองดำรงอยู่ได้ยาวนานและมีพัฒนาการที่ดีขึ้นเรื่อยๆ นั้นเป็นเพราะสมาชิกทุกคนยอมรับในศักยภาพของตน และยอมรับความเป็นกลุ่มมากกว่าจะเด่นเพียงคนเดียว

ในเพลงหนึ่งเพลงนั้น ไม่จำเป็นที่เครื่องดนตรีทุกชิ้นจะต้องเด่นทั้งหมด เส้นริ้วของเพลงพื้นเมืองคือการที่นักดนตรีแต่ละคนที่เล่นเครื่องดนตรีใดๆ ต้องหาทางเล่นเครื่องดนตรีชนิดนั้นๆ ไปตามความสามารถของตน อาจจะเด่นกว่าคนอื่นหรืออาจจะด้อยคนอื่น แต่เมื่อเล่นร่วมกับเครื่องดนตรีชิ้นอื่นๆ แล้ว ต้องสามารถผสมผสานกลมกลืนกันได้ สมาชิกแทบทุกคนให้ความเห็นว่าการทำให้เสียงเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นมาผสมผสานกันอย่างมีชั้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นการล้อ การไล่ การดักคอย จังหวะต่าง ๆ นั้น คือความสนุกและความสุขของนักดนตรี และทำให้เสียงเพลงที่บรรเลงออกมานั้น สนุกสนาน มีชีวิตชีวา ในการเล่นดนตรีของกลุ่มลายเมืองจึงไม่เคยมีสมาชิกที่จะเล่นดนตรีฆ่าคนอื่นหรือการที่พยายามเล่นโดดเด่นเกินสมาชิกคนอื่นๆ ในวงจนเป็นความแปลกปร่าไปเสีย

ความน่าสนใจอีกประการหนึ่งของประวัติสมาชิกก็คือ สมาชิกบางคนนั้นเดิมเคยเรียนหรือเคยทำงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับดนตรีเลย เช่น ครอบอวยเคยเรียนช่างยนต์ หรือ เบี้ยกเคยเรียนช่างไฟฟ้า เป็นต้น ซึ่งการที่สมาชิกเหล่านี้เลือกเรียนในสาขาวิชาที่แตกต่างจากการทำงานในทุกวันนี้ ก็เพราะเหตุผลของครอบครัวที่ต้องการให้ประกอบอาชีพที่คิดว่าจะเลี้ยงตัวเองได้ แต่สุดท้ายแล้วสมาชิกเหล่านั้นก็เลือกที่จะใช้ชีวิตตามที่ตนอยากจะเป็น ซึ่งประเด็นนี้เป็นสิ่งที่ทำให้กลุ่มลายเมืองมีความแตกต่างในการเล่นดนตรีไปจากกลุ่มอื่นๆ

บทที่ 3

การทำงานของกลุ่มลายเมือง

กลุ่มลายเมือง เป็นกลุ่มเยาวชนที่สนใจทางด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านและงานช่างล้านนามารวมตัวกัน ความสนใจของสมาชิกในกลุ่มนั้นครอบคลุมทั้งด้านดนตรีพื้นเมือง การแสดงต่างๆ เช่น ฟ้อนพื้นเมือง ฟ้อนเจิง การละคร และงานช่าง

การทำงานของกลุ่มลายเมืองนั้น มีมากมาย ตามนโยบายของการดำเนินงานของกลุ่มแต่เดิมนั้น จะรวมตัวกันทำงานโดยไม่มุ่งเน้นในเรื่องของค่าตอบแทน ดังนั้นผลงานที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานในช่วงปีแรกๆ จะเป็นงานที่กลุ่มลายเมืองไปร่วมแสดงด้วยใจศรัทธาเสียเป็นส่วนใหญ่ และมีงานที่ไปร่วมเพราะเป็นการว่าจ้างบ้าง แต่ไม่มากนัก แต่ต่อมา เมื่อกลุ่มลายเมืองมีชื่อเสียงโด่งดังมากขึ้น จึงมีผู้สนใจติดต่อไปว่าจ้างมากขึ้น แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ผู้ที่ว่าจ้างก็มักจะเป็นผู้ที่รู้จักคุ้นเคยกันมานาน จึงเป็นการแสดงที่ไปร่วมงานกึ่งว่าจ้าง ซึ่งมีมากขึ้น

ผู้วิจัยได้ติดตามการทำงานของกลุ่มลายเมืองนับตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.2544 จนถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2545 เป็นระยะเวลา 10 เดือนโดยประมาณ ก่อนที่จะทำการสรุปผลการศึกษาวิจัยพบว่ากลุ่มลายเมืองมีการทำงานในปริมาณที่มาก ทั้งงานเล็กๆเช่นไปช่วยเล่นดนตรีในงานศพของชาวบ้านที่นับถือกัน จนไปถึงงานใหญ่ระดับนานาชาติ แต่ในการวิจัยครั้งนี้จะสรุปการทำงานของกลุ่มลายเมืองเฉพาะที่ได้แสดงต่อสาธารณชนเป็นจำนวนมากเท่านั้น งานที่ค่อนข้างเล็ก เช่นไปช่วยเล่นดนตรีในงานศพของญาติสมาชิกนั้นจะไม่นับเป็นผลงานในการวิจัยครั้งนี้

ก่อนที่จะติดตามการทำงานของกลุ่มลายเมืองในช่วงเดือนตุลาคม 2544 จนถึงเดือนกันยายน 2545 ซึ่งเป็นช่วงเวลาในการทำวิจัยนั้น จะขอกล่าวถึงการทำงานของกลุ่มลายเมืองตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกลุ่มจนถึงเดือนกันยายน 2544 อย่างคร่าวๆ เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการของกลุ่ม จากนั้นจึงจะกล่าวถึงการทำงานตลอดช่วง 10 เดือนที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลมา

3.1 การทำงานตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกลุ่มจนถึงเดือนกันยายน 2544

การทำงานของกลุ่มลายเมืองตั้งแต่ก่อตั้งกลุ่มนั้น แรกเริ่มมักจะเป็นไปในรูปของการไปช่วยงานต่างๆตามศรัทธา ไม่ได้คิดค่าแรงใดๆ เว้นแต่เจ้าของงานจะให้เป็นสินน้ำใจก็จะรับไว้ โดยมากมักจะเป็นนาฏศิลป์ ดนตรี ส่วนงานช่างนั้น ผู้ว่าจ้างมักจะตกลงราคาหรือให้ค่าตอบแทนที่แน่นอน

การทำงานที่ผ่านมาจากกลุ่มลายเมืองนั้นมีมากมาย แต่มีที่เด่นๆดังนี้

1. ร่วมงานสืบสานล้านนา และกิจกรรมที่โฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาจัดขึ้นหลายครั้ง
2. ร่วมงาน Midosuchi Parade ณ เมืองโอซาก้า ประเทศญี่ปุ่น
3. ร่วมงานแสดงดนตรี ที่ประเทศไต้หวัน
4. ร่วมงานธรรมคีตา ที่จัดขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่และลำพูนในวันที่ 8-10 ธันวาคม 2543
5. ร่วมงานศพคุณจรัล มโนเพ็ชร ที่วัดพระธาตุนฤขัย จังหวัดลำพูน โดยครอบครัวเป็นผู้ทำปราสาทศพ
6. สอนดนตรีพื้นเมือง ฟ้อนเจิง กลองสะบัดชัย ให้กับนักเรียนโรงเรียน ปริณส์ รอยแยล วิทยาลัย ตั้งแต่ปีพ.ศ.2544
7. สอนฟ้อนเจิงในโครงการ "สืบสายลายเชิง" ที่วัดเมืองสาทรหลวง
8. ผลิตเทปและซีดีชุด "พินเปียะ" ออกจำหน่ายและเผยแพร่ทั่วเชียงใหม่และภาคเหนือ

3.2.การทำงานตั้งแต่เดือนตุลาคม 2544 – เดือนกรกฎาคม 2545

3.2.1. คอนเสิร์ต "พินเปียะปลายวสันต์วิสา" ณ กองดี สตูดิโอ เชียงใหม่

กลุ่มลายเมืองได้จัดคอนเสิร์ตขึ้นในวันที่ 6 ตุลาคม 2544 โดยเน้นการแสดงพินเปียะ ดนตรีพื้นเมืองและการฟ้อนต่าง มีนักแสดงรับเชิญหลายท่าน เช่น อาจารย์เทพศิริ สุขโสภา อาจารย์สนั่น ธรรมธิ คุณสุนทร เวชานนท์ นางสาวแววดาว ศิริสุข เป็นต้น

การแสดงคอนเสิร์ต "พินเปียะปลายวสันต์วิสา" ของกลุ่มลายเมืองในครั้งนี้ เกิดขึ้นจากความต้องการระดมทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปร่วมแสดงงาน "ธรรมคีตาโลก" ณ เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา ที่ปรึกษากลุ่มและหัวหน้ากลุ่มจึงปรึกษากันและตกลงจะจัดคอนเสิร์ต ดนตรีพื้นเมืองขึ้นมาเพื่อหาทุน และถือเป็นการซ้อมการแสดงที่จะนำไปแสดงยังต่างประเทศอีกด้วย

คอนเสิร์ตในครั้งนี้จัดจำหน่ายบัตรให้แก่ผู้สนใจมากมาย ในวันงานนั้นมีผู้ใหญ่หลายท่าน มาร่วมชมการแสดงเช่น คุณนวลสวาท เปาโรหิตย์ คุณชัชวาลย์ ทองดีเลิศ คุณเจริญ มาลาโรจน์ คุณเบน สวัสดิวัฒน์ และรองผู้อำนวยการ ททท.เขต1 เชียงใหม่ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ชมคนไทยแล้วยังมีชาวต่างชาติอีกมากมายที่ให้ความสนใจมาร่วมชมคอนเสิร์ต

การจัดคอนเสิร์ตของกลุ่มลายเมืองในครั้งนี้ ได้รับความร่วมมือจากหลายหน่วยงานเช่นโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา และแม่ค้าจากภาคหมั้วของโฮงเฮียนสืบสานฯ มาร่วมสร้างบรรยากาศ โดยจัดภาคหมั้วขึ้นที่บริเวณหน้าห้องแสดงภาพของกองดี สตูดิโอ ซึ่งทำให้ผู้เข้ามาชมคอนเสิร์ตทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศประทับใจเป็นอย่างยิ่ง

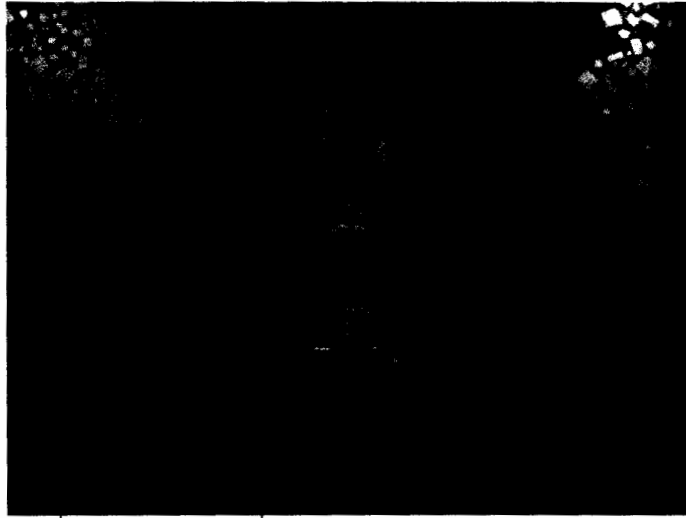
ภายในห้องแสดงคอนเสิร์ตนั้น สมาชิกของกลุ่มเป็นผู้ประดิษฐ์และตกแต่งจากทั้งหมด ทางกองดี สตูดิโอได้จัดที่นั่งสำหรับแขกที่เข้าร่วมชมคอนเสิร์ตประมาณ 250 ที่นั่ง ซึ่งในวันนั้นก็ผู้ที่มีมานั่งชมจนเต็มและบางส่วนต้องขึ้นไปยืนชมที่ชั้นลอย นับว่าเป็นปรากฏการณ์ใหม่ของดนตรีพื้นเมืองที่สามารถจัดขึ้นในรูปแบบของคอนเสิร์ตได้อย่างสมบูรณ์แบบและประสบความสำเร็จอย่างมาก

รูปที่ 3.1 บรรยากาศภาคหมั้วก่อนเริ่มคอนเสิร์ต ซึ่งได้รับความร่วมมือจากโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา

รูปที่ 3.2 สมาชิกของกลุ่มตั้งเสียงเครื่องดนตรีและซ้อมก่อนเริ่มการแสดง

รูปที่ 3.3 เวทีและฉาก ซึ่งออกแบบและตกแต่งโดยสมาชิกกลุ่มสายเมือง

รูปที่ 3.4 การชื้อกันโหลงเพื่อไหว้ยังพระรัตนตรัยและขออำนาจพรจากเทวดาซึ่ง
การชื้อกันโหลงนี้เป็นการแสดงเปิดงานที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มสายเมือง

รูปที่ 3.5 การแสดงเป็ยะสามสาย และเป็ยะสี่สาย โดยครูจู้ดและครูบอย

รูปที่ 3.6 คุณสุนทรี เวชานนท์ มาเป็นแขกรับเชิญร้องเพลงพื้นเมือง

รูปที่ 3.7 การแสดงพ้องหน้ากากโดยนางสาวแววดาว ศิริสุข นักแสดงรับเชิญ

รูปที่ 3.8 การบรรเลงดนตรีสะล้อ-ซึง ร่วมกับพิณเบ็ยะ ซึ่งเป็นพัฒนาการ
อีกขั้นหนึ่งของดนตรีพื้นเมืองที่กลุ่มลายเมืองพยายามปรับปรุงให้เล่นด้วยกันได้

รูปที่ 3.9 การแสดงฟ้อนสาวไหมลายเชิง โดยครูแสน

3.2.2 ร่วมแสดงในงาน “ไทยเที่ยวไทย” ณ เมืองทองธานี วันที่ 26 - 28 ตุลาคม พ.ศ.

2544

กลุ่มลายเมืองได้รับการติดต่อจากโหงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาให้ไปร่วมแสดงในงาน “ไทยเที่ยวไทย” ณ เมืองทองธานี ตั้งแต่วันที่ 26 ตุลาคม ถึงวันที่ 28 ตุลาคม โดยกลุ่มลายเมืองได้ช่วยกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่การแสดงในงานแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน ซึ่งมีการบันทึกเทปเพื่อถ่ายทอดไปยังสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง และรับผิดชอบงานแสดง ณ เวทีกลางตลอด 3 คืน

การแสดงในภาคกลางคืนทั้ง 3 คืนที่กลุ่มลายเมืองได้นำเสนอนั้น มีทั้งการแสดงพิณเป็ยะ การฟ้อนเจิงสาวไหม กลองสะบัดชัย การแสดงขอ การบรรเลงดนตรีพื้นเมือง การแสดงละครตลก เพื่อนำเสนอศิลปะการแสดงต่างๆ เช่น ฟ้อนกายลาย ฟ้อนสาวไหม เป็นต้น

การแสดงทั้ง 3 คืนนั้น นอกจากจะให้ความบันเทิงแก่ผู้ชมแล้ว กลุ่มลายเมืองยังได้สอดแทรกวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นให้กับผู้ชมได้เข้าใจมากขึ้นด้วย เช่น การแสดงละครตลกที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการไปแ้วสาวและการอยู่นอกของหนุ่มสาวล้านนาโบราณ รวมถึงการแสดงบทอุ้วบ่าวอุ้วสาว ที่เจรจาตอบโต้กัน ซึ่งมีการอธิบายให้ความรู้แทรกอยู่ตลอด ทำให้ผู้ชมชื่นชอบมาก ผู้ชมบางคนเข้ามาพูดคุยด้วยหลังจากเสร็จสิ้นการแสดง บางคนมาชมทุกคืนก็มี

รูปที่ 3.10 สมาชิกกลุ่มลายเมืองพ็อนกาย่ลายในการแสดงข่าว

รูปที่ 3.11 การแสดงพ็อนประกอบดนตรีสะล้อ-ซิ่ง ณ เวทีกลาง

รูปที่ 3.12 ผู้ชมให้ความสนใจในการแสดงของกลุ่มลายเมืองอย่างมากมาย

รูปที่ 3.13 สมาชิกกลุ่มลายเมืองร่วมแสดงในขบวนแห่คลองหลวง

รูปที่ 3.14 การแสดงสาธิตการเป่าปี่จุมประกอบการขอ

รูปที่ 3.15 การแสดงละครตลกของกลุ่มลายเมือง

รูปที่ 3.16 ครูแสบพื่อนสาวใหม่ลายเจิง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของละครตลก

รูปที่ 3.17 ลีลาในการตักลงสะบัดชัยที่เร้าใจของเบ๊ยก

รูปที่ 3.18 วิษณุ สมาชิกกลุ่มลายเมืองไปร่วมสาธิตการตั้งกระดาษ และดูผ่านเงินตลอดระยะเวลาที่จัดงาน

3.2.3 ร่วมงาน “ธรรมคีตา” ณ เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา

หลังจากได้ร่วมแสดงดนตรีพื้นเมืองในงาน “ธรรมคีตาโลก” ที่จัดขึ้นในจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.2543 ปรากฏว่ามีนักดนตรีด้วยกันจากหลายประเทศให้ความสนใจในการแสดงของกลุ่มลายเมืองเป็นอันมาก และผู้จัดงานธรรมคีตาโลกจึงได้เชิญกลุ่มลายเมืองไปร่วมแสดงในงานธรรมคีตาโลกอีกครั้ง ณ เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา ระหว่างวันที่ 9-12 พฤศจิกายน 2544 โดยมีสมาชิกและที่ปรึกษาของกลุ่มลายเมืองเดินทางไปทั้งหมด 6 คน และร่วมด้วยนางสาวแววดาว ศิริสุข นักแสดงรับเชิญ

กลุ่มลายเมืองได้จัดคอนเสิร์ต “พิณเปียะปลายวสันต์วิสา” ขึ้นมาเพื่อหาทุนเป็นค่าใช้จ่ายบางส่วนในการเดินทางในครั้งนี้ และหลังจากการเดินทางไปร่วมแสดงแล้ว สมาชิกของกลุ่มลายเมืองที่ได้ไปร่วมแสดงได้เล่าบรรยากาศให้ผู้วิจัยฟังว่า การแสดงที่ประเทศแคนาดานั้น น่าประทับใจมาก เพราะผู้ชมทุกคนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

เริ่มแรกจากการที่สมาชิกทุกคนรวมทั้งพิธีกรได้นั่งอยู่บนเวที พนมมือไหว้และสวดมนต์เพื่อรำลึกถึงคุณพระรัตนตรัย ก็เห็นว่าผู้ชมซึ่งเป็นชาวต่างชาติแทบทั้งหมดได้พนมมือขึ้นไหว้ด้วย แม้ว่าชาวต่างชาติเหล่านั้นจะไม่ทราบว่าคุณแสดงกำลังทำอะไรอยู่ แต่เสียงสวดมนต์ที่ดังขึ้นท่ามกลางความสงบเงียบก็ได้โน้มน้าวจิตใจของผู้ชมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้

สมาชิกของกลุ่มเล่าว่า การแสดงในแต่ละวันนั้นบรรยากาศจะไม่เหมือนกันเลย บางวันจะเต็มไปด้วยความขิมขลังศักดิ์สิทธิ์ ดังเช่นวันแรกที่เปิดการแสดง หลังจากที่ได้สวดมนต์แล้วก็มีกรอ้อกันโลงเพื่อขอพรจากเทวดาคลอไปกับเสียงระนาดและเสียงกังสดาล หลังจากนั้นก็เป็นกรบรรเลงดนตรีพื้นเมืองล้านนาหลายเพลงประกอบไปกับการฟ้อน ทั้งการฟ้อนเจิงของครูแสบ และการฟ้อนพื้นเมืองต่างๆโดยนางสาวแววดาว นอกจากนั้นยังมีการขับขานล้านนาเป็นการสาธิตอีกด้วย เช่น การขับกาพย์เสียงใหญ่ กาพย์เสียงเล็ก ซึ่งปกติจะเป็นการขับขานประกอบในพิธีทางพุทธศาสนาเท่านั้น ซึ่งการแสดงทั้งหมดก็สามารถสะกดผู้ชมให้คล้อยตามท่วงทำนองอันขิมขลังได้อย่างดี

การแสดงบางวันนั้น ก็มีบรรยากาศที่แตกต่างกันไปโดยสิ้นเชิง สมาชิกของกลุ่มเล่าว่า ในบางวันจังหวะของดนตรีจะคึกคักมาก มีทั้งการเป่าปี่จุมประกอบกับการขอ ซึ่งชาวต่างชาติหลายคนบอกว่านี่เป็นดนตรีแร็พของไทย และระหว่างที่แสดงนั้นก็มีการลุกขึ้นเต้นรำตามอย่างสนุก

สนาน นอกจากนั้นการฟ้อนรำซึ่งแสดงโดยนางสาวแหวดาว ศิริสุข นักแสดงรับเชิญนั้นก็เป็นที่
 อย่างสนุกสนาน ทั้งการฟ้อนเงี้ยว ฟ้อนหน้ากาก ซึ่งทำให้ผู้ชมพอใจเป็นอันมาก

นอกจากการแสดงในห้องแสดงแล้ว กลุ่มลายเมืองยังได้ไปทำเวิร์กช็อป (work shop) ใน
 เมืองแวนคูเวอร์ด้วยกันอีกสองแห่ง ซึ่งมีชาวแคนาดาให้ความสนใจมานั่งเรียนวิธีเล่นดนตรีพื้นเมือง
 และการฟ้อนรำของล้านนาหลายคน

รูปที่ 3.19 กลุ่มลายเมืองแสดงการขอประกอบกับการเป่าปี่จุม

รูปที่ 3.20 กลุ่มลายเมืองแสดงการเป่าปี่ขอ คือเป่าปี่จุมร่วมกับการตีซิ่ง

รูปที่ 3.21 ครูแสบพ็อนเจิงประกอบพิณเบ็ยะและขลุ่ยในเพลง "ไหว้ครูมวย"

รูปที่ 3.22 นางสาวแววดาว นักแสดงรับเชิญ พ็อนหม้อบูรณมตะประกอบพิณเบ็ยะ

3.2.4 ร่วมทำบุญแห่ไม้ค้ำสะหลี ที่วัดเมืองสาตรหลวง วันที่ 5 ธันวาคม 2544

ในวันที่ 5 ธันวาคม 2544 ที่วัดเมืองสาตรหลวงซึ่งเป็นวัดในหมู่บ้านของครูบอยได้จัดงานแห่ไม้ค้ำสะหลีขึ้น กลุ่มลายเมืองจึงนำดนตรีและการแสดงไปร่วมทั้งวัน และได้สร้างความสนุกสนานให้แก่ชาวบ้านที่ไปร่วมงานเป็นอย่างมาก

3.2.5 ร่วมงาน "Street Festival" วันที่ 8-10 ธันวาคม 2544

กองดี สตูดิโอ ซึ่งตั้งอยู่ที่ ถนนนิมมานเหมินท์ ซอย 1 ได้จัดงานถนนคนเดินหรือ Street Festival ขึ้นทุกปี โดยเป็นงานแสดงดนตรีประเภทต่างๆ งานศิลปะ การออกร้านขายของ ฯลฯ ซึ่งกลุ่มลายเมืองได้ร่วมงานโดยแสดงดนตรีพื้นเมือง ณ เวทีทางเข้างานทุกวัน

การแสดงในงานนี้ มีทั้งการบรรเลงดนตรีพื้นเมือง การแสดงพิณเป็ยะ การฟ้อนพื้นเมือง การฟ้อนเจิง ฟ้อนดาบ ฟ้อนดาบไฟ การตีกลองสะบัดชัย ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้ที่มาเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอย่างล้นหลาม นอกจากดนตรีและการแสดงแล้ว กลุ่มลายเมืองยังได้สาธิตการต้องกระดาษ การดุนแผ่นเงิน และการทำปิ่นเงินให้ผู้ที่มาเที่ยวงานได้ชมอีกด้วย

3.2.6 ร่วมงาน "สืบฮีตสานฮอย ฮอมปอยขึ้นเฮือนใหม่" วันที่ 14-16 ธันวาคม 2544

โหงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาได้จัดงาน "สืบฮีตสานฮอย ฮอมปอยขึ้นเฮือนใหม่" ในโอกาสที่ทำบุญขึ้นบ้านใหม่สำนักงานโหงเฮียนฯ ในวันที่ 14-16 ธันวาคม 2544 ซึ่งได้ขอความร่วมมือจากนักดนตรี ช่างซอ และช่างหลายกลุ่มที่เคยร่วมงานกันช่วยงาน ซึ่งกลุ่มลายเมืองได้มาร่วมงานทั้งวัน โดยแสดงดนตรีและการแสดง และยังได้แสดงพิณเป็ยะชุดพิเศษในช่วงกลางคืน ซึ่งการมาร่วมงานของกลุ่มลายเมืองในครั้งนี้ ได้แสดงให้เห็นน้ำใจและความสัมพันธ์อันดีที่กลุ่มมีต่อโหงเฮียนสืบสานฯ มาโดยตลอด

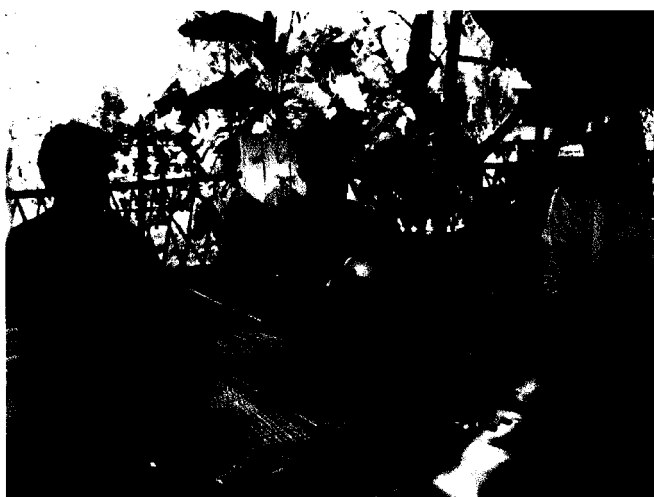
3.2.7 ร่วมงานกรู๊นที่อำเภอหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย เดือนมกราคม 2545

จากการที่ทางกลุ่มลายเมืองได้ไปแสดงในหลายๆที่ ได้มีผู้ชมที่ชื่นชมในผลงานของกลุ่ม และได้ติดต่อให้ไปร่วมงานหลายครั้งด้วยกัน และในเดือนมกราคม พ.ศ.2545 กลุ่มลายเมืองก็ได้รับการติดต่อให้ไปร่วมแสดงดนตรีพื้นเมืองในงานทอดกฐินที่อำเภอหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย เป็นเวลาประมาณ 3 วัน ซึ่งทางกลุ่มก็ได้้นำเครื่องดนตรีพื้นเมืองและการแสดงหลากหลายไปแสดง เช่น บรรเลงดนตรีพื้นเมือง กลองสะบัดชัย ฟ้อนเจิง ฟ้อนพื้นเมือง เป็นต้น นับเป็นการเผยแพร่ศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนาไปยังภูมิภาคอื่น ซึ่งเป็นผลงานที่ทางกลุ่มภาคภูมิใจ

3.2.8 ร่วมบรรยายและสอนการเล่นดนตรีพื้นบ้านให้แก่เยาวชนญี่ปุ่นจากจังหวัดอิวาเตะ ประเทศญี่ปุ่น วันที่ 27 มกราคม 2545

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) สำนักงานนายกรัฐมนตรีได้ร่วมมือกับไฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา จัดการฝึกอบรมเรื่องทางศิลปวัฒนธรรมของล้านนาให้กับเยาวชนญี่ปุ่นจากจังหวัดอิวาเตะ ประเทศญี่ปุ่น ในโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ในวันอาทิตย์ที่ 27 มกราคม 2545

กลุ่มลายเมืองได้บรรยายถึงความเป็นมาของเครื่องดนตรีล้านนาแต่ละชนิด รวมไปถึงคุณลักษณะ การใช้งาน ลักษณะและท่วงทำนองเพลงพื้นเมืองให้กับเยาวชนญี่ปุ่น โดยมีนางสาวอาชิฮามากุจิ มหาบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นผู้แปลภาษาให้กับเยาวชนญี่ปุ่นเหล่านั้น หลังจากที่บรรยายเสร็จแล้ว ก็มีการสาธิตการเล่นเครื่องดนตรีแต่ละชนิดและเล่นพร้อมกันทั้งวง จากนั้นก็ได้สอนให้เยาวชนญี่ปุ่นได้ลองเล่นเครื่องดนตรีล้านนาจริงๆ

รูปที่ 3.23 ครูบอยและสมาชิกกลุ่มลายเมืองกำลังอธิบายถึงเครื่องดนตรีล้านนาแต่ละชนิดให้แก่เยาวชนญี่ปุ่นจากจังหวัดอิวาเตะ

รูปที่ 3.24 กลุ่มลายเมืองตอบข้อซักถามของเยาวชนญี่ปุ่น โดยมีนางสาวอาชิฮามากุจิ เป็นผู้แปลภาษา

รูปที่ 3.25 วงสล้อ-ซึ่งก็นำมาสาริตให้กับเยาวชนญี่ปุ่นได้ชม

รูปที่ 3.26 สมาชิกกลุ่มลายเมืองกำลังตั้งเสียงเครื่องดนตรี

รูปที่ 3.27 ครูบอยสาธิตการเล่นพิณเบ๊ยะสามสาย

3.2.9 รายการ “กระจกหกด้าน” มาสัมภาษณ์และถ่ายทำรายการสารคดีเรื่องศิลปวัฒนธรรมล้านนา

รายการกระจกหกด้านติดต่อกลุ่มหลายเมืองเพื่อสัมภาษณ์และถ่ายทำสารคดีเรื่องศิลปวัฒนธรรมล้านนาเพื่อเผยแพร่ทั่วประเทศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 สี โดยได้ถ่ายทอดรายการในวันศุกร์ที่ 17 ในเรื่องเกี่ยวกับการเล่นดนตรีพื้นเมืองของกลุ่มและวันจันทร์ที่ 20 พฤษภาคม 2545 เป็นเรื่องเกี่ยวกับภูมิปัญญาในการผลิตเครื่องดนตรีพื้นเมืองเช่นสะล้อ ซึง พิณ เบ็ยะของครูบอย

3.2.10 ครูแสบเปิดสอนฟ้อนเจ๋งที่โฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา ตั้งแต่วันอาทิตย์ที่ 3 กุมภาพันธ์ 2545

ครูแสบเปิดสอนฟ้อนเจ๋งที่โฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา โดยสอนทุกวันอาทิตย์ มีนักเรียนมาเรียนประมาณ 6 คน มีอายุตั้งแต่ 9 ขวบ ไปจนถึง 30 ปี มีทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ครูแสบได้สอนฟ้อนเจ๋งมือแล้วจึงย่าขุม และฟ้อนดาบ ตามลำดับ ใช้เวลาสอนทั้งหมดประมาณ 3 เดือน แต่มีปัญหาในการสอนคือ บางครั้งครูแสบติดงาน เช่น ไปร่วมงานอภิเษกที่กรุงเทพฯ งานแห่ทำบุญที่หมู่บ้าน ก็ต้องงดการสอนไป แต่จะชดเชยให้โดยการสอนในวันเสาร์ต่อไป

3.2.11 แสดงดนตรีและการแสดงในพิธีต้อนรับคุณอำนวย บันยารชุน และสมาชิกหอการค้า ณ บ้านคุณนวลสวาท เปาโรหิตย์ ในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2545 และจัดพิธีเสริมขวัญ เสริมศรัทธาอีกทั้งที่ โฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา ในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2545

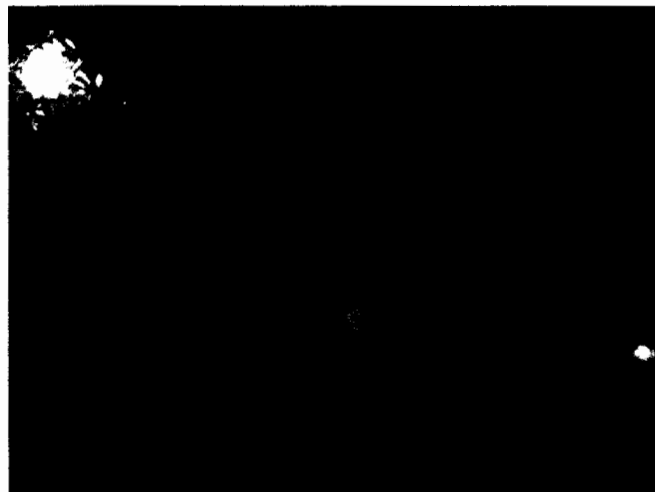
ทางโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาได้มีโอกาสต้อนรับคุณอำนวย บันยารชุน และสมาชิกหอการค้าที่ได้เดินทางมาดูงานที่เชียงใหม่ ตั้งแต่วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2545 และได้ขันโตกและการแสดงต้อนรับ ณ บ้านคุณนวลสวาท เปาโรหิตย์ ในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2545 โดยมีการแสดงดนตรีพื้นเมืองสะล้อ-ซึง และการแสดงฟ้อนต่างๆ โดยนักเรียนช่างฟ้อนจากโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา และการฟ้อนนกกิ้งกะห่วยจากกลุ่มหลายเมือง

รูปที่ 3.28 บรรยากาศชั้นโตกที่บ้านคุณนวลสวาท เปาโรหิตย์

รูปที่ 3.29 กลุ่มลายเมืองบรรเลงดนตรีพื้นบ้านให้นักเรียนช่างฟ้อนรุ่น
เยาว์จากโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาฟ้อนสาวไหม

รูปที่ 3.30 กลุ่มลายเมืองบรรเลงดนตรีสะล้อ-ซึงในงาน

รูปที่ 3.31 สมาชิกกลุ่มลายเมืองพ็อนนกกิงกะหระ ศิลปะไทใหญ่

สำหรับพิธีเสริมขวัญ เสริมศรัทธาที่จัดขึ้นที่โฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาในวันที่ 10 กุมภาพันธ์นั้น เนื่องจากคุณอานันท์ได้เดินทางกลับกรุงเทพมหานครตั้งแต่วันที่ 9 กุมภาพันธ์ จึงได้จัดพิธีเสริมขวัญเสริมศรัทธาให้กับ ประธานหอการค้าไทยพร้อมด้วยภริยา และคุณนวลสวาท เปาโรหิตย์ ซึ่งทั้งสามท่านได้ทำหน้าที่เป็นประธานในพิธี

ในพิธีเสริมขวัญเสริมศรัทธา ได้เริ่มขึ้นโดยมีขบวนแห่จากทางเข้าโฮงเฮียน โดยในขบวนแห่นั้นประกอบด้วยเครื่องสักการบูชาตามชนบ้ล้านนา ขบวนช่างพ็อน ขบวนสะล้อ-ซิ่ง และประโคมเสียงดนตรีด้วยกังสดาลและเป่าปี่เขาควาย

จากนั้นอาจารย์วิลักษณ์ ศรีป่าซาง ที่ปรึกษากลุ่มลายเมืองได้ประกอบพิธีเสริมขวัญเสริมศรัทธาด้วยการอธิษฐานขอพรและมอบดอกไม้มงคลให้กับประธานในพิธี และจัดการแสดงดนตรีและพ็อนเจิงให้กับประธานและผู้ร่วมงานได้ชม

3.2.12 แสดงดนตรีประกอบการวาดภาพสีน้ำมันของอาจารย์สุรสิทธิ์ เสาว์คง ในงาน "10 มหัศจรรย์ล้านนาท่าแพ" วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2545

กลุ่มลายเมืองได้แสดงดนตรีพินเปี้ยะ สะล้อ-ซิ่ง และปี่จุม ประกอบการวาดภาพสีน้ำมันของอาจารย์สุรสิทธิ์ เสาว์คง ในงาน "10 มหัศจรรย์ล้านนาท่าแพ" ในค่ำของวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2545 โดยเริ่มบรรเลงเพลงจากท่วงทำนองช้าไปสู่ท่วงทำนองเร็ว เร้าใจ ตามลีลาการวาดภาพของอาจารย์สุรสิทธิ์

3.2.13 ร่วมแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ในงาน “ผ้าทองามจังหวัดลำพูน” วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2545

โองเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาปรับจัดงานแสดงให้กับงาน “ผ้าทองามจังหวัดลำพูน” และเชิญกลุ่มลายเมืองร่วมเป็นหนึ่งในคณะแสดงนั้น โดยสมาชิกกลุ่มลายเมืองได้ร่วมแสดงวงกลอง การฟ้อนลานดอกไม้ ฟ้อนดาบไฟ

3.2.14 ร่วมแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ในงาน “ธรรมคีตาภาคเหนือ”

สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้จัดงาน “ธรรมคีตาภาคเหนือ” ขึ้นในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2545 ณ หอนิทรรศการศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยเชิญกลุ่มลายเมืองร่วมแสดงดนตรีและการฟ้อนรำ ซึ่งการแสดงในครั้งนี้ กลุ่มลายเมืองได้มีการเตรียมตัวซ้อมกันเป็นอย่างดี แต่เนื่องจากผู้วิจัยต้องเดินทางไปเก็บข้อมูลการวิจัยที่หลวงพระบางจึงไม่สามารถติดตามดูการทำงานของกลุ่มลายเมืองในครั้งนี้ได้

3.2.15 สมาชิกบางส่วนร่วมแสดงในงาน “อโศก้า”

โองเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาได้ขอความร่วมมือจากกลุ่มลายเมืองส่งนักดนตรีจำนวนหนึ่งไปร่วมแสดงในงาน “อโศก้า” ที่จัดขึ้นในบริเวณสยามสแควร์ กรุงเทพฯ ในราวปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2545 ซึ่งในช่วงเวลานี้ ผู้วิจัยติดภารกิจเดินทางไปเก็บข้อมูลงานวิจัยที่หลวงพระบาง จึงไม่สามารถเดินทางไปติดตามงานของกลุ่มลายเมืองครั้งนี้ได้ แต่จากการบอกเล่าของสมาชิกที่เดินทางไปร่วมงานและอาสาสมัครของโองเฮียนสืบสานฯ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่า กลุ่มลายเมืองส่งนักดนตรีไปด้วยกันทั้งหมด 4 คน คือ ธนชัย มณีวรรณ ธนานนท์ ลิขิตอนุรักษ์ นพดล นนทวาสี และเกียรติพงษ์ แสนราช

การแสดงทั้งหมดมี บรรเลงพิณเบ็ยะ สะล้อ-ซึง และการฟ้อนเจิง โดยการแสดงครั้งนี้ครูแสบ – ธนชัย มณีวรรณ ได้แสดงการฟ้อนธง ซึ่งดัดแปลงมาจากการฟ้อนดาบเป็นครั้งแรกอีกด้วย

3.2.16 ร่วมแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ในงาน “10 มหัศจรรย์ล้านนา”

กลุ่มลายเมืองได้รับการติดต่อจากคณะผู้จัดงาน “10 มหัศจรรย์ล้านนาท่าแพ” ให้ไปแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ในงานรวมทั้งหมด 6 สัปดาห์ โดยในบางสัปดาห์ กลุ่มลายเมืองมีการแสดงถึง 2 รอบด้วยกัน

การแสดงที่ได้นำไปแสดงทั้งหมดนั้น กลุ่มลายเมืองเน้นที่การบรรเลง “พินเปียะ” เป็นพิเศษ โดยมีการแนะนำให้ผู้ชมได้รู้จักกับเครื่องดนตรีโบราณชนิดนี้มากขึ้น และได้แสดงการบรรเลงพินเปียะร่วมกับวงสะล้อ-ซิ่ง ซึ่งปกติแล้วในอดีตจะไม่นิยมนำพินเปียะมาบรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีชนิดอื่น เพราะเสียงของพินเปียะจะเบาอย่างมาก นอกจากการบรรเลงพินเปียะและวงสะล้อ-ซิ่งแล้ว ยังมีการฟ้อนเจิง ฟ้อนดาบ ฟ้อนธง ประกอบกับการบรรเลงพินเปียะอีกด้วย

สำหรับการแสดงอื่นๆ ก็มีการฟ้อนของผู้หญิง เช่น ฟ้อนสาวไหม ฟ้อนผาง ฟ้อนก่ายลาย ฟ้อนเงี้ยว ฟ้อนหน้ากาก เป็นต้น โดยการแสดงทั้งหมดนั้นสามารถดึงดูดผู้ชมที่เดินเที่ยวในงานให้มาหยุดชมได้เป็นจำนวนมาก และยังมีผู้ชมอีกบางกลุ่มที่คอยติดตามผลงานของกลุ่มลายเมืองอยู่เสมอ เมื่อเลิกแสดงก็มักจะมาพูดคุยและถามว่าจะแสดงที่ไหนอีก เมื่อไหร่ จะตามไปดู และบางคนก็สนใจที่จะติดต่อไปให้แสดงในงานต่างๆ

3.2.17 สมาชิกในกลุ่มลายเมืองบางคนได้รับเชิญเป็นวิทยากรในการอบรมโครงการอาสาสมัครวัฒนธรรม

โครงการเรียนรู้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นภายใต้โฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา ได้ค่ายอาสาสมัครวัฒนธรรมให้นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเอกชนทั่วประเทศจำนวน 40 คน ในระหว่างวันที่ 10-16 มีนาคม 2545 ณ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ทางโครงการฯได้เชิญสมาชิกกลุ่มลายเมืองบรรยายในหัวข้อ ดนตรีและศิลปะการแสดงพื้นเมือง โดยกิจกรรมนั้นมีทั้งการบรรยายและสาธิตการเล่นดนตรีแต่ละชนิด และมีการเล่นดนตรีพื้นเมืองให้นักศึกษาได้ฟังกันในการทำกิจกรรมช่วงกลางวัน

3.2.18 ร่วมแสดงดนตรีในงาน “มหกรรมคิดการล้านนา” วันที่ 1-4 เมษายน 2545 ณ ลานอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ จังหวัดเชียงใหม่

ไฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา ร่วมกับ ททท.ภาคเหนือเขต 1 จัดงาน “มหกรรมคีตการล้านนา” ขึ้นเป็นครั้งแรกโดยเชิญกลุ่มนักดนตรีจากหลากหลายกลุ่ม ทั้งดนตรีพื้นเมือง ดนตรีพื้นเมืองประยุกต์ ดนตรีสากล ซอ นักร้อง นักแสดง เพื่อมาร่วมแสดงในงาน “มหกรรมคีตการล้านนา” ครั้งที่ 1 ซึ่งจัดขึ้น ณ บริเวณลานหน้าอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ ตั้งแต่วันที่ 1-4 เมษายน ตั้งแต่เวลา 17.00 น เป็นต้นไปจนถึงเวลาประมาณ 23.00 น

กลุ่มลายเมืองได้มีส่วนร่วมในงานมหกรรมคีตการล้านนาครั้งที่ 1 ในหลายกิจกรรม ตั้งแต่ วันแรกของงานโดยจัดขบวนแห่และบรรเลงดนตรีในพิธีสักการะครูดนตรี ครูกลอง ครูซอ เป็นการเปิดงาน และมีการแสดงในวันที่ 3 และวันที่ 4 โดยในวันที่ 3 นั้น กลุ่มลายเมืองมีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (work shop) เรื่องพิณเป็ยะ ในช่วงเวลาประมาณ 13.00 น. – 15.00 น มีชาวต่างชาติให้ความสนใจมาศึกษาการเล่นพิณเป็ยะอยู่ประมาณ 2-3 ราย และจากนั้นกลุ่มลายเมืองมีการแสดง “พิณเป็ยะ” ในเวลา 20.00 น ถึง 21.00 น. โดยแสดงทั้งการเดี่ยวเป็ยะ และการเล่นประสมวงทั้งพิณเป็ยะ สะล้อ ซึง ปี่จุม และเครื่องประกอบจังหวะทั้งหลาย

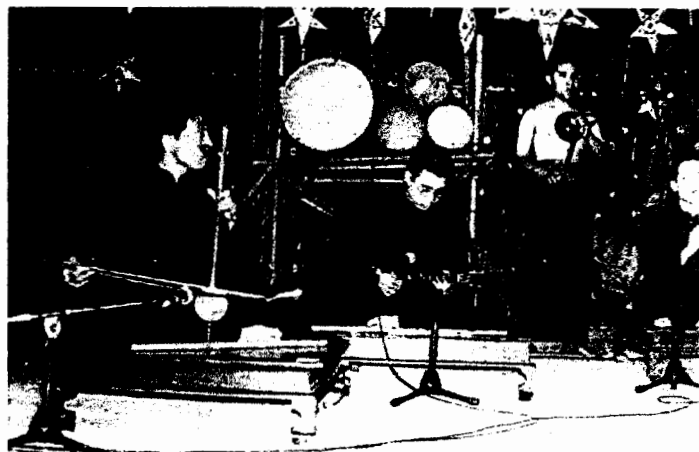
ในวันที่ 3 นั้นนอกจากการแสดงในนามของกลุ่มลายเมืองแล้ว ยังร่วมแสดงในการแสดง “นวเบญจศิลปการ” ที่จัดขึ้นเป็นพิเศษ กล่าวคือ เป็นการแสดงศิลปะทั้ง 5 แขนง อันได้แก่ ดนตรี-นาฏศิลป์ การขับร้อง การวาดภาพ การเขียนบทกวี และการเขียนอักษรธรรมล้านนา โดยศิลปินหนุ่มจากลำปาง พงษ์พรรณ เรือนนันทชัย เป็นผู้วาดภาพ “เจ้าจันทน์ผมหอม” และ “มะเม็ยะ” ลงบนแผ่นกระดาษที่เตรียมไว้ จากนั้น มาลา คำจันทร์ กวีซีไรต์จะแต่งกัณโถงหรือโคลงจากภาพที่ได้เห็น แล้วจากนั้น อาจารย์เกริก อัครชิโนเรศจะนำโคลงที่แต่งแล้วไปร้อยลงบนแผ่นกระดาษเป็นตัวอักษรธรรมล้านนา จากนั้นเมื่อเขียนโคลงด้วยอักษรธรรมล้านนาเสร็จสิ้น อาจารย์ลิขิตกร มาแก้ว ที่ปรึกษาและสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มลายเมืองจะสีสะล้อประกอบการอ้อกัณโถงของอาจารย์วิลักษณ์ ศรีป่าซาง

การแสดงทั้งหมดนั้น กลุ่มลายเมืองจะเป็นผู้บรรเลงดนตรีประกอบตั้งแต่พงษ์พรรณได้เริ่มวาดภาพไปจนถึงการเขียนอักษรธรรมล้านนาของอาจารย์เกริกได้เสร็จสิ้นลง ดนตรีที่ใช้บรรเลงในวันนั้นเป็นเพลงใหม่ที่ครูบอยได้แต่งขึ้นเพื่อการแสดงนี้โดยเฉพาะชื่อเพลง “ดาวระมิงค์” โดยแบ่งเพลงออกเป็นสองตอน คือ “หอคำเมืองระมิงค์” และ “มิ่งเมืองมะละหม่ง” โดยท่วงทำนองของเพลงมีความแตกต่างกันคือ ในตอนหอคำเมืองระมิงค์นั้นท่วงทำนองดนตรีจะเป็นทำนองพื้นเมือง บ่งบอกถึงความเป็นล้านนาของเจ้าจันทน์ และในตอนมิ่งเมืองมะละหม่งนั้นจะมีสำเนียงของดนตรีพม่าแทรกเข้ามาเพื่อบรรยายถึงมะเม็ยะสาวพม่าจากเมืองมะละหม่ง

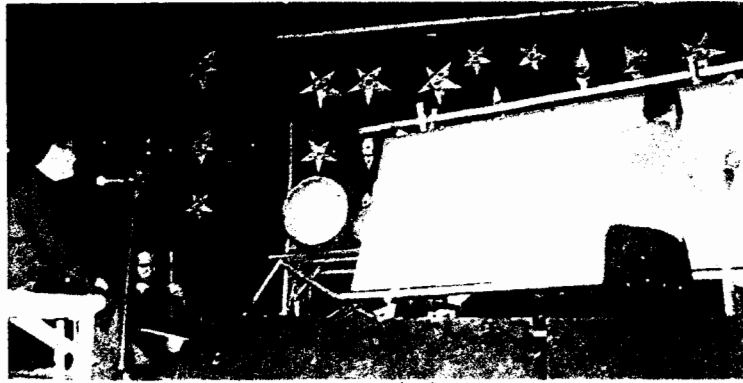
ในวันสุดท้ายของมหกรรมคีตการล้านนา กลุ่มลายเมืองได้แสดงดนตรีที่สื่อถึงความสุข สนานครองงานปอยในภาคเหนือ โดยเริ่มจากการตั้งขบวนกลองปี่แจ้และการฟ้อนรำที่สนุกสนาน และการตีกลองปี่จาบนเวทีเพื่อต้อนรับขบวนฟ้อนรำเหล่านั้น จากนั้นก็จะเป็นการแสดงดนตรีพื้นเมืองและการฟ้อนต่างๆ และกลุ่มลายเมืองยังได้ร่วมในกิจกรรมสุดท้ายโดยแสดงในชุด "กลอง" ประเภทต่างๆในล้านนาร่วมกับนักดนตรีกลุ่มอื่นๆ อีกมากมาย

รูปที่ 3.32 ลิปิกร และสมัย กำลังบรรเลงพิณเบ็ยะบนเวที
ในงานมหกรรมคีตการล้านนา

รูปที่ 3.33 สมาชิกกลุ่มลายเมืองกำลังบรรเลงดนตรีพื้นเมืองร่วมกับพิณ
เบ็ยะในวันที่ 3 เมษายน 2545

รูปที่ 3.34 อาจารย์วิลักษณ์ ศรีป่าซาง อีอกันใจประกอบกับการสีละล้อของ
อาจารย์ลิปกร มาแก้ว ส่วนหนึ่งในการแสดงชุด "นวเบญจศิลปการ"

รูปที่ 3.35 ครูเสบตีกลองปูจาบนเวที ในการแสดงของ
กลุ่มลายเมือง ในวันที่ 4 เมษายน 2545

3.2.19 ร่วมแสดงดนตรีให้แก่ผู้ชราที่บ้านธรรมปกรณ์ วันที่ 4 เมษายน 2545

กลุ่มลายเมืองได้ร่วมแสดงดนตรีให้ที่บ้านคนชราธรรมปกรณ์ทุกปี ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ในปีพ.ศ.2545 นี้ ทางบ้านคนชราธรรมปกรณ์ได้กำหนดวันรดน้ำดำหัวคนชราในวันที่ 3 เมษายน และกลุ่มลายเมืองได้ไปร่วมงานตั้งแต่เช้าเพื่อบรรเลงดนตรีพื้นเมืองขับกล่อมคนชราและผู้ร่วมงานทั้งหมดได้ฟัง

ครอบครัวและสมาชิกกลุ่มหลายเมืองได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า ทางกลุ่มมีนโยบายที่จะมาเล่นดนตรีให้กับบ้านชราทุกปีโดยไม่คิดค่าตอบแทนใดๆ เพราะอยากจะทำให้คนชราได้มีความสุขในวันปีใหม่ล้านนา และได้มาร่วมกิจกรรมที่บ้านธรรมปกรณ์นี้หลายปีแล้ว นับเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ทางกลุ่มต้องการทำเพื่อสังคม

รูปที่ 3.36 กลุ่มหลายเมืองบรรเลงดนตรีพื้นเมืองขับกล่อมคนชราในงานรดน้ำดำหัว ที่บ้านคนชราธรรมปกรณ์ ในวันที่ 3 เมษายน 2545

รูปที่ 3.37 อีกมุมหนึ่งของการแสดงของกลุ่มหลายเมือง

3.2.20 ร่วมแสดงดนตรีในงานเปิดหอศิลป์วัฒนธรรม จังหวัดเชียงใหม่ ณ อาคารศาลากลางเก่า ในวันที่ 8 -10 เมษายน 2545

จังหวัดเชียงใหม่ได้ดัดแปลงอาคารศาลากลางเก่าเพื่อจัดเป็นหอศิลป์วัฒนธรรมประจำจังหวัด และทำพิธีเปิดงานในวันที่ 10 เมษายน 2545 แต่ก่อนหน้านั้นตั้งแต่วันที่ 8 เมษายน 2545 เป็นต้น ทางโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาได้รับหน้าที่จัดภาคหมั้วและการแสดงเพื่อประชาสัมพันธ์การเปิดงาน และได้ติดต่อกลุ่มหลายเมืองและกลุ่มนักดนตรีของพ่อครูมานพ ยาระณะ ไป

แสดง โดยกลุ่มลายเมืองได้ไปร่วมแสดงในวันที่ 8 เมษายน 2545 และในวันที่ 10 เมษายน 2545 โดยในวันที่ 10 นั้นได้ช่วยงานตั้งแต่เข้าตั้งแต่การแสดงเพื่อบวงสรวงแต่ดวงวิญญาณของบูรพ กษัตริย์ ณ ลานอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ ไปจนถึงการแสดงต้อนรับผู้ว่าราชการจังหวัดและแขกผู้ใหญ่

3.2.21 ร่วมแสดงดนตรีในงาน “ตามฮิต โดยฮอย สล่าเมือง” ในวันที่ 9-15 เมษายน 2545 ณ บริเวณหอนิทรรศการศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สมาชิกกลุ่มลายเมืองได้ไปร่วมแสดงดนตรีพื้นเมืองในงาน “ตามฮิต โดยฮอย สล่าเมือง” ในนามของชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ ตั้งแต่วันที่ 9-15 เมษายน 2545 เป็นเวลา 7 วัน โดยมีการแสดงต่างๆในแต่ละวันสลับกันไป เช่นการบรรเลง ดนตรี การฟ้อนสาวไหม ฟ้อนกายลาย ฟ้อนแง้น ฟ้อนหน้ากาก ฟ้อนดาบ ฟ้อนเจิง กลองสะบัดชัย เป็นต้น

3.2.22 สมาชิกบางส่วนช่วยงานผ้าป่าสืบสานวัฒนธรรม ณ ตำบลหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ในวันที่ 13 เมษายน 2545

โฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาได้จัดขบวนแห่แบบล้านนาไปช่วยงานผ้าป่าสืบสาน วัฒนธรรมของตำบลหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยสมาชิกกลุ่มลายเมืองบาง ส่วนไปร่วมแห่และแสดงการฟ้อนเจิง ฟ้อนดาบ ซึ่งผู้ชมชาวกาญจนบุรีได้ให้ความสนใจเป็นอย่างมาก มีผู้ชมบางคนมาพูดคุยด้วยหลังเสร็จสิ้นการแสดงว่าเคยไปเชียงใหม่และได้เห็นการแสดงของกลุ่มลายเมืองมาแล้ว จึงรู้สึกดีใจมากที่ได้มาเห็นการแสดงของกลุ่มลายเมืองอีกครั้งที่กาญจนบุรี

3.2.23 ร่วมแสดงดนตรีในงาน “ถนนคนเดิน” ณ สีแยกกลางเวียง ในวันที่ 14 เมษายน 2545

กลุ่มลายเมืองได้รับการติดต่อให้ไปแสดงดนตรีพื้นเมืองในงาน “ถนนคนเดิน” ณ สีแยก กลางเวียง ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยในปีนี้นักกลุ่มลายเมืองได้ไปร่วมแสดงในวันที่ 14 เมษายน 2545 การแสดงที่นำไปแสดงได้แก่ พิณเป็ยะ ดนตรีพื้นเมือง และการฟ้อนเจิง ซึ่งใช้สมาชิกของกลุ่ม จำนวน 5 คน เพราะสมาชิกอีกส่วนหนึ่งจะต้องเตรียมงานแสดงอยู่ที่หอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในงาน “ตามฮิต โดยฮอย สล่าเมือง”

3.2.24 จัดงานไหว้ครูดนตรีและรดน้ำดำหัวครูบาอาจารย์ ในวันที่ 16 เมษายน 2545 ณ บ้านครูสมบุญ กาวิชัย

ตั้งแต่ก่อตั้งกลุ่มลายเมืองในปีพ.ศ.2539 เป็นต้น ในช่วงเทศกาลสงกรานต์หรือปีใหม่เมืองของทุกปี สมาชิกกลุ่มลายเมืองจะมารวมตัวกันที่บ้านครูบอยเพื่อทำพิธีไหว้ครูดนตรีและจากนั้นจะเดินทางไปรดน้ำดำหัวที่ปรึกษากลุ่มลายเมืองแลครูบาอาจารย์ที่นับถือในเชียงใหม่

ในปีนี้ ครูบอยได้นัดหมายสมาชิกกลุ่มลายเมืองในวันที่ 16 เมษายน ที่บ้านครูบอยในเวลาประมาณ 8 โมงเช้า และในวันที่ 15 เมษายนก็ได้นัดหมายให้สมาชิกผู้ชายมาช่วยกันจัดข้าวของที่ต้องไหว้ครูและของที่นำไปรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ โดยแยกย้ายกันไปหาซื้ออุปกรณ์ต่างๆตามความถนัด เช่น ให้นำหุ่ยซึ่งมีความรู้ในเรื่องของการไหว้ครู การขึ้นชั้นครูเป็นอย่างดีไปหาซื้อของที่ไหว้ครูดนตรี เป็นต้น

ในเช้าวันที่ 16 เมษายน ครูบอยได้ทำพิธีขึ้นท้าวทั้ง 4 ตั้งแต่เช้าตรู่และเตรียมงานไว้รอทำสมาธิ ในเวลาประมาณ 8 นาฬิกา สมาชิกกลุ่มลายเมืองทุกคนมาพร้อมกันและยังมีนักดนตรี ช่างฟ้อนที่สนิทสนมคุ้นเคยกันมาร่วมงานด้วย จึงได้เริ่มพิธีการไหว้ครูดนตรี โดยครูบอยเป็นผู้ประกอบพิธีทั้งหมด

เสร็จจากพิธีการไหว้ครูแล้ว อาจารย์วิลักษณ์ ศรีป่าซาง อาจารย์ลิปิกร มาแก้ว และครูบอยได้กล่าวแก่สมาชิกในกลุ่มถึงเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นในหนึ่งปีที่ผ่านมาในสายตาของที่ปรึกษากลุ่ม โดยมีเนื้อหาสรุปได้ดังนี้

อาจารย์วิลักษณ์กล่าวชมเชยสมาชิกทุกคนว่า ในปีที่ผ่านมากลุ่มลายเมืองมีผลงานที่โดดเด่นมากคือได้ไปแสดงดนตรีที่แวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา นับเป็นผลงานที่น่าชื่นชมและได้รับยอมรับนับถือกันมาก จึงขอให้สมาชิกทุกคนจงภูมิใจในการก้าวไปข้างหน้าอีกก้าวหนึ่งของกลุ่ม

สิ่งที่อาจารย์วิลักษณ์อยากจะเสนอแนะก็คือ ในปัจจุบันนี้ กลุ่มลายเมืองมีแฟนที่คอยติดตามผลงานกันมากขึ้น ในหลายๆงานจะมีคนเฝ้ารอที่จะดูกลุ่มลายเมืองเล่นดนตรี แต่ก็อย่าลืมว่ากลุ่มคนดูเหล่านี้ก็คือกลุ่มเดียวกันในทุกๆครั้ง ดังนั้นสมาชิกทุกคนต้องคิดประดิษฐ์การแสดงใหม่ๆอยู่ตลอด ไม่ใช่ยึดติดแต่ของเดิม ไม่เช่นนั้นก็จะไม่พัฒนาไปไหน การเล่นการแสดงที่เหมือนเดิมทุกๆครั้งก็จะทำให้คนที่ชื่นชม ติดตามผลงานนั้นเบื่อและหนีหายไปได้

นอกจากนั้นอาจารย์วิลักษณ์ยังให้สมาชิกทุกคนตระหนักไว้ว่าการเล่นดนตรีของกลุ่มลายเมืองคือการเล่นดนตรีพื้นเมืองในชนบท แต่จะอย่างไรที่จะทำให้ดนตรีในชนบทนั้นก้าวไปสู่สากลมากขึ้น เพื่อให้คนในท้องถิ่นอื่นๆทั้งภาคอื่นของประเทศไทยและในสวนอื่นๆของโลกยอมรับในดนตรีพื้นเมืองมากขึ้น ทั้งนี้ทั้งนั้นสิ่งสำคัญอยู่ที่การนำเสนอผลงาน ดังนั้นจึงอยากให้สมาชิกแต่ละคนนำไปขบคิดเป็นการบ้านเพื่อพัฒนากลุ่มให้มีความก้าวหน้าต่อไป

จากนั้นอาจารย์วิลักษณ์ได้ชมแซมผลงานที่ผ่านมาในหนึ่งปีว่ามีการแสดงที่พัฒนาขึ้นมา และโดดเด่น น่าชมเชยในความคิดที่พยายามจะเสนอสิ่งใหม่ๆ การแสดงเหล่านั้นคือ

1. การแสดงพิณเบ๊ยะ ซึ่งเป็นการแสดงที่ทางกลุ่มพยายามเสนอให้ผู้ชมในทุกๆครั้ง นับเป็นความพยายามที่น่าชื่นชมในการนำเครื่องดนตรีโบราณที่เกือบจะสูญหายไปแล้ว ให้ฟื้นคืนมาใหม่ และคิดค้นที่จะนำพิณเบ๊ยะมาเล่นผสมกับเครื่องดนตรีอื่นๆ ซึ่งไม่เคยทำมาก่อนในการเล่นดนตรีพื้นเมือง
2. การพ่อนเจิงประกอบพิณเบ๊ยะ เป็นการแสดงที่มีกลุ่มลายเมืองเท่านั้นที่ทำอยู่ ซึ่งก็สร้างความแปลกใหม่ให้กับการพ่อนเจิง พ่อนดาบที่ปกติจะพ่อนเข้ากับกลองปู้เจ้เท่านั้น และที่ทำได้ดีก็เพราะผู้แสดงมีความสามารถสูง จึงขอให้รุ่นน้องๆ ในกลุ่มได้ดูตัวอย่างและฝึกฝนฝีมือต่อไป
3. การพ่อนแง่น เป็นความพยายามที่จะนำศิลปะพื้นบ้านอีกแขนงหนึ่งมานำเสนอต่อผู้ชม ซึ่งจากความสามารถส่วนตัวของเบ๊ยกและนุ่นนั้นสามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้ดี จึงให้กำลังใจให้ทั้งสองคนนี้ฝึกฝนฝีมือให้ดียิ่งๆขึ้นไป
4. การพ่อนหน้ากก เป็นการพ่อนที่กลุ่มลายเมืองเพิ่งนำเสนอใหม่ในปีนี้ ฝากให้เบ๊ยกซึ่งเป็นคนพ่อนหน้ากกได้คิดให้มากขึ้นในเรื่องของการแต่งกาย เครื่องประดับ เพื่อที่จะได้นำไปอธิบายความหมายของการพ่อน ซึ่งนับว่าเป็นการพ่อนประดิษฐ์ใหม่ที่ไม่มีในชนบทการพ่อนแบบดั้งเดิม จึงขอให้เบ๊ยกพยายามตีความหมายของการพ่อนให้กระจ่าง และให้สื่อถึงอารมณ์ของการแสดง
5. การขอของวิบูลย์ เป็นอีกหนึ่งการแสดงที่เห็นถึงความพยายามที่จะดึงศักยภาพของสมาชิกทุกคนออกมาสู่สายตาผู้ชม ซึ่งก่อนหน้านี้อาจารย์วิบูลย์แทบจะไม่เคยแสดงผลงานใด นอกจากการเล่นดนตรี แต่ในปีที่ผ่านมา วิบูลย์ได้แสดงขออยู่หลายครั้ง ซึ่งก็ทำได้ดีจึงขอให้สมาชิกทุกคนมีความมั่นใจที่จะแสดงความสามารถออกมาเหมือนที่วิบูลย์ได้ทำมาแล้ว

จากนั้น อาจารย์วิลักษณ์จึงได้กล่าวถึงข้อดีข้อด้อยที่เกิดขึ้นในปีที่ผ่านมา และกล่าวให้กำลังใจสมาชิกแต่ละคน พร้อมทั้งให้ข้อคิดว่าสมาชิกกลุ่มลายเมืองทุกคนจะต้องจำไว้ว่า กลุ่มลายเมืองจะเป็นตัวอย่างแก่เยาวชนต่อไป ดังนั้นการจะทำสิ่งใดต้องตระหนักให้ดีว่ากำลังทำอะไรอยู่ เพราะกลุ่มลายเมืองเป็นที่จับตาของทุกคนอยู่เสมอ อย่าทำในสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม จงทำในสิ่งที่ดีเพื่อสืบสานศิลปวัฒนธรรมของแผ่นดินนี้ให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

เมื่ออาจารย์วิลักษณ์กล่าวเสร็จแล้ว อาจารย์ลิขิต มาแก้วหรือครูอุ๊ดจึงได้กล่าวต่อไปว่า ขอให้ทุกคนรักษาวินัยในการทำงาน กลุ่มลายเมืองอาจจะไม่ใช่กลุ่มดนตรีที่รวมตัวขึ้นด้วยอุดมการณ์ แต่พวกเขาก็รวมตัวกันขึ้นด้วยความรักในพี่น้อง ก็ขอให้สมาชิกทุกคนรักกัน หากมีเรื่องกินแหนงแคลงใจใดๆก็ให้แก้ไขเสียและอย่าให้มันกลายเป็นสิ่งที่สร้างความแตกร้างในกลุ่ม และอีกประการหนึ่งที่อยากจะให้สมาชิกทุกคนจำได้คืออย่าตั้งเป้าของการทำงานที่เงินตอบแทน ให้คิดว่าทำงานดนตรีนี้เพื่อสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของล้านนาเราให้คนอื่นได้เห็น ส่วนเงินตอบแทนนั้นถือเป็นผลพลอยได้

ส่วนครูบอยนั้นให้ข้อคิดแต่สมาชิกในกลุ่มว่าขอให้รักษาวินัยในการทำงานให้มากกว่านี้ และหมั่นฝึกฝน ฝึกซ้อมฝีมือไปเรื่อยๆ และแม้ว่ากลุ่มลายเมืองจะยึดการเล่นดนตรีในชนบทก็จริงอยู่ แต่สมาชิกทุกคนก็ควรที่จะพัฒนาฝีมือตนเองเพื่อที่ว่าทุกคนจะสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆให้กับดนตรีพื้นบ้านล้านนาให้ดียิ่งๆขึ้นไป

จากนั้นผู้วิจัยได้กล่าวกับที่ปรึกษา หัวหน้ากลุ่มและสมาชิกกลุ่มลายเมืองทุกคนว่า จากทุนวิจัยเรื่อง “บทบาทของกลุ่มเยาวชนล้านนาในการสืบสานศิลปปะการแสดงพื้นบ้านล้านนา : กรณีศึกษากลุ่มลายเมือง” ที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ นั้น มีงบประมาณส่วนหนึ่งที่จะอุดหนุนการจัดการสัมมนาได้ จึงเสนอให้สมาชิกกลุ่มลายเมืองพิจารณาว่าจะใช้งบประมาณส่วนนี้ในการสัมมนาในเรื่องใดที่จะเป็นประโยชน์แก่สมาชิกทุกคน

เมื่อทุกคนได้รับทราบจึงได้พูดคุยกันคร่าวๆว่าอยากจะทำสัมมนาเพื่อพูดคุยเกี่ยวกับทิศทางและสิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อไปในการทำงานของกลุ่มลายเมือง ซึ่งที่ปรึกษากลุ่มและหัวหน้ากลุ่มจะพิจารณาถึงรูปแบบการสัมมนาและหัวข้อที่จะละเอียดต่อไป

จากนั้น สมาชิกกลุ่มลายเมืองจึงได้ทำพิธีดำหัวที่ปรึกษากลุ่มและหัวหน้ากลุ่ม เพื่อขอขมา อภัยในสิ่งที่เคยล่วงเกินด้วยกายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม และจากนั้นจึงได้นัดหมายกันเพื่อที่จะเดินทางไปดำหัวที่ปรึกษาท่านอื่นๆต่อไป

3.2.25 ร่วมแสดงดนตรีในงานรดน้ำดำหัวนายกเทศมนตรีจังหวัดเชียงใหม่ ในวันที่ 19 เมษายน 2545

กลุ่มลายเมืองได้รับการติดต่อให้ไปแสดงดนตรีในงานรดน้ำดำหัวนายกเทศมนตรีจังหวัดเชียงใหม่ในช่วงเวลาเย็น แต่ผู้วิจัยติดธุระไม่สามารถติดตามการทำงานในครั้งนี้ได้

3.2.26 ร่วมแสดงดนตรีในงานต้อนรับผู้เข้าประกวดนางสาวไทยภาคเหนือ ปี พ.ศ.2545

กลุ่มลายเมืองได้รับการติดต่อให้ไปแสดงดนตรีในงานต้อนรับผู้เข้าประกวดนางสาวไทยเขตภาคเหนือ พร้อมกับรับทำป้ายตกแต่งสถานที่ ผู้วิจัยไม่สามารถติดตามการทำงานในครั้งนี้ได้ จึงไม่มีรายละเอียดของการทำงาน

3.2.27 จัดการสัมมนาในกลุ่มลายเมืองในหัวข้อ “คิดการ นาฏกรรม : ร่องรอย ... ที่เห็น ... และเป็นไป” ณ โรงแรมธาริน ในวันที่ 18 พฤษภาคม 2545

สืบเนื่องจากการที่ผู้วิจัยได้เสนอกับกลุ่มลายเมืองในการไหว้ครูที่บ้านครูบอยในวันที่ 16 เมษายน 2545 ว่ามีงบประมาณส่วนหนึ่งที่จะสนับสนุนการจัดสัมมนาของกลุ่มลายเมืองได้ ทางที่ปรึกษากลุ่ม และหัวหน้ากลุ่มจึงประชุมตกลงกันว่าจะจัดการสัมมนาของกลุ่มลายเมืองขึ้นในวันที่ 18 พฤษภาคม 2545 ในหัวข้อ “คิดการ นาฏกรรม : ร่องรอย ... ที่เห็น ... และเป็นไป” ณ โรงแรมธาริน จังหวัดเชียงใหม่ โดยเน้นที่การบรรยายและการอภิปรายในเรื่องดนตรีและการแสดงพื้นบ้านล้านนาที่ผ่านมาตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน และทิศทางที่จะเป็นไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการสัมมนานั้นมีขึ้นเพื่อให้สมาชิกกลุ่มลายเมืองได้รับฟังแนวคิดใหม่ที่สามารถพัฒนาสร้างสรรค์ขึ้นได้จากดนตรีพื้นเมืองในชนบ โดยได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มีผลงานทางดนตรี นาฏศิลป์พื้นเมืองในเชิงของการสร้างสรรค์ใหม่มาเป็นผู้บรรยายให้ความรู้ ได้แก่

1. อาจารย์นคร พงษ์น้อย
2. อาจารย์วิณี พานิชพันธุ์
3. อาจารย์เจริญ มาลาโรจน์ (มาลา คำจันทร์)
4. อาจารย์รักเกียรติ ปัญญายศ
5. อาจารย์บุณครพ วรอุไร
6. อาจารย์ธิติพล กันตวงศ์

การสัมมนาเริ่มขึ้นตั้งแต่เวลาประมาณ 9.00 น. โดยผู้เข้าร่วมสัมมนาได้แก่ที่ปรึกษาและสมาชิกกลุ่มลายเมืองประมาณ 25 คน นักดนตรีจากกลุ่มข้างสะพานและแขกรับเชิญอีกประมาณ 15 คน

อาจารย์นคร พงษ์น้อย ผู้ทำหน้าที่เป็นประธานในการสัมมนาได้กล่าวเปิดงานและบรรยายถึงสภาพทั่วไปของดนตรีพื้นเมืองในปัจจุบัน โดยเน้นย้ำให้นักดนตรีตระหนักถึงหน้าที่และวินัยของตนให้มาก เพราะนักดนตรีที่ละเลยหน้าที่และไม่มีวินัยย่อมจะเป็นนักดนตรีที่ดีไปไม่ได้

จากนั้น อาจารย์วิณี พานิชพันธุ์และอาจารย์เจริญ มาลาโรจน์ ได้มาบรรยายเกี่ยวกับ "นาฏกรรมล้านนา" โดยอาจารย์วิณีได้กล่าวถึงแนวคิดในการนำของเก่าที่มีอยู่ในท้องถิ่นล้านนาคือเรื่องราวของชาดกอนนิบาตมาเสนอต่อผู้ชมในรูปแบบใหม่คือการแสดงจินตลีลาทึ่งละคร อาจารย์วิณีได้เล่าให้ผู้เข้าสัมมนาได้ฟังถึงขั้นตอนของการทำงาน การคัดเลือกเนื้อเรื่อง การศึกษาเพิ่มเติมเพื่อหารากเหง้าของเรื่องนั้นๆ ก่อนที่จะนำภาพจินตนาการนั้นออกมาเสนอในรูปแบบของละคร ซึ่งต้องอาศัยการทำงานที่ละเอียด เพราะศึกษาทุกอย่างให้แม่นยำจึงจะนำมาประดิษฐ์ท่าทางต่างๆ รวมถึงเครื่องแต่งกายได้ อาจารย์วิณีสรุปว่า การที่จะนำของเก่ามานำเสนอใหม่ในรูปแบบนั้นต้องกล้าพอและมั่นใจในขั้นตอนการทำงานและคณะทำงานต้องรู้จักรากเหง้า ตัวตนของความเป็นคนล้านนาจึงจะทำได้

อาจารย์เจริญ มาลาโรจน์ ได้กล่าวถึงการสร้างสรรค์งานด้านการเขียนจากภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยอาจารย์เจริญได้เน้นในเรื่องของประสบการณ์ที่มีมาตั้งแต่ยังเยาว์ ซึ่งการจะนำเสนอจินตนาการออกมาเป็นตัวอักษรนั้นต้องผ่านขั้นตอนหลายขั้นตอน ไม่ผิดอะไรกับการนำเสนอจินตนาการออกมาเป็นภาพของอาจารย์วิณี แต่ทั้งหมดนั้นต้องมีพื้นฐานในวิถีชีวิตคนเมืองเป็นอย่างดีเสียก่อนจึงจะสามารถทำได้

การสัมมนาในภาคบ่ายเริ่มต้นขึ้นในเวลาประมาณ 13.30 น. โดยมีวิทยากร 4 ท่านมาพูดคุยกันในหัวข้อ "คิดการล้านนา" ได้แก่อาจารย์รักเกียรติ ปัญญายศ อาจารย์ประจำจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ผู้มีชื่อเสียงทางการสอนดนตรีพื้นเมืองและดนตรีไทย อาจารย์บรรณกรพร วรอุไร จากมหาวิทยาลัยพายัพ ผู้ที่มีชื่อเสียงด้านการสอนดนตรีสากล และได้นำเครื่องดนตรีสากลมาบรรเลงเพลงไทยและเพลงพื้นเมือง อาจารย์ธิดิพล กันตังวงศ์ อาจารย์พิเศษภาควิชาศิลปะไทย คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และหัวหน้าวง "ซำงสะโดน" ผู้เริ่มการใช้เครื่องดนตรีพื้นเมืองบรรเลงดนตรีให้มีสำเนียงที่เป็นสากล หรือที่เรียกว่า world music และครูสมบุญ กาวิชัย หรือครูบอย หัวหน้ากลุ่มลายเมือง

การสัมมนาในช่วงบ่ายนี้ ได้จัดรูปแบบของโต๊ะสัมมนาเสียใหม่ โดยจัดให้วิทยากรและผู้เข้าร่วมสัมมนานั่งล้อมวงเพื่อที่จะได้พูดคุยกันอย่างเป็นกันเอง และสามารถซักถามได้อย่างสะดวกขึ้น วิทยากรทั้ง 4 ท่านได้ผลัดกันเล่าประสบการณ์ในการเล่นดนตรีของตนซึ่งแตกต่างกันไปตามภูมิหลัง เช่นครูบอยนั้นเรียนดนตรีด้วยตัวเอง ใช้วิธีฟังเทปแล้วแกะโน้ตเพลงเอง ไม่ได้เรียนดนตรีในระบบโน้ตดนตรีสากล การสอนดนตรีให้ลูกศิษย์หรือรุ่นน้องจึงเป็นการสอนแบบครูโบราณ คือเล่นให้ดู ใครจะจดจำได้มากแค่ไหนก็แล้วแต่ความสามารถของผู้เรียนเอง

ส่วนอาจารย์ธิดิพลนั้นเห็นว่าการจะพัฒนาการทางดนตรีได้ ต้องมีความรู้พื้นฐานทางด้านดนตรีเป็นอย่างมาก จำเป็นต้องเรียนรู้ถึงลักษณะบันไดเสียงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด และต้องฟังดนตรีของชาติอื่นๆ เพื่อจะได้พัฒนาศักยภาพของดนตรีพื้นบ้านล้านนาให้ก้าวไปสู่ดนตรีโลกได้

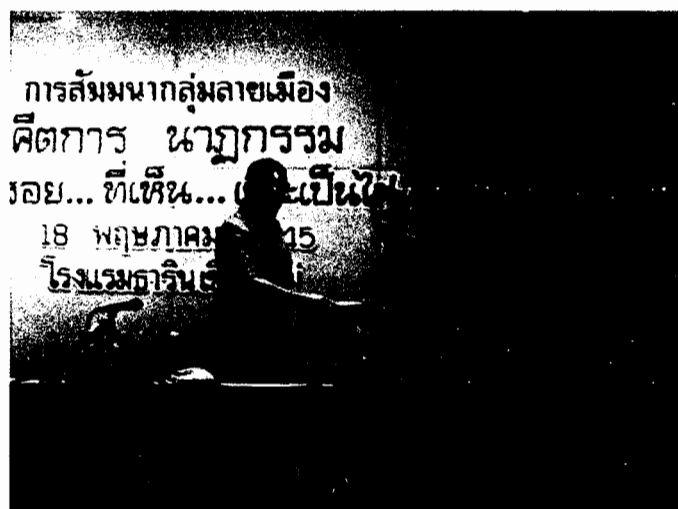
วิทยากรอีก 2 ท่านคืออาจารย์รักเกียรติ ปัญญายศ และอาจารย์บรรณกรพร วรอุไร ก็ให้ความเห็นเกี่ยวกับดนตรีพื้นเมืองที่เป็นอยู่ในปัจจุบันคล้ายๆกัน กล่าวคือ ทั้งสองท่านเห็นว่า ดนตรีพื้นเมืองมีลักษณะพิเศษเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เป็นคนเมืองแล้วเล่นดนตรีพื้นเมือง เล่นเพลงเมืองมันให้ความรู้สึกได้ดีกว่าการเล่นเพลงไทย หรือเล่นดนตรีสากล เพราะตัวตนหรือรากเหง้าของเราจะทำให้เราสามารถเข้าใจจิตใจของเพลงพื้นเมือง เข้าใจจิตใจของเครื่องดนตรีพื้นเมืองได้ดีกว่า

อาจารย์บรรณกรเล่าประสบการณ์การเล่นดนตรีสากลของตนให้ฟังว่า พยายามเล่นมาตั้งแต่เด็กๆ จนเชี่ยวชาญ แต่เมื่อไปเจอนักดนตรีชาวต่างชาติแล้วก็รู้สึกอาย เพราะไม่ว่าอย่างไรเราก็ไม่มีทางที่จะเล่นเปียโน ไวโอลิน หรือดนตรีตะวันตกได้ดีเท่าเขา เพราะพื้นฐานของเราไม่เหมือนคนตะวันตก ตั้งแต่นั้นจึงหันมาสนใจกับเพลงพื้นเมืองมากขึ้นและพัฒนาการเล่นดนตรีสากลให้มาเล่นเพลงพื้นเมืองจนถึงปัจจุบันนี้

จากนั้น จึงได้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้แสดงความคิดเห็นและซักถามในข้อข้องใจที่มี ซึ่งการสัมมนาในวันนั้นดำเนินไปถึงเวลา 17.00 น. แต่ก็ปรากฏว่ายังมีข้อพูดคุยแลกเปลี่ยนที่น่าสนใจอีกมากมาย ซึ่งอาจจะทำให้เกิดการสัมมนาพูดคุยกันอีกต่อไปในอนาคต

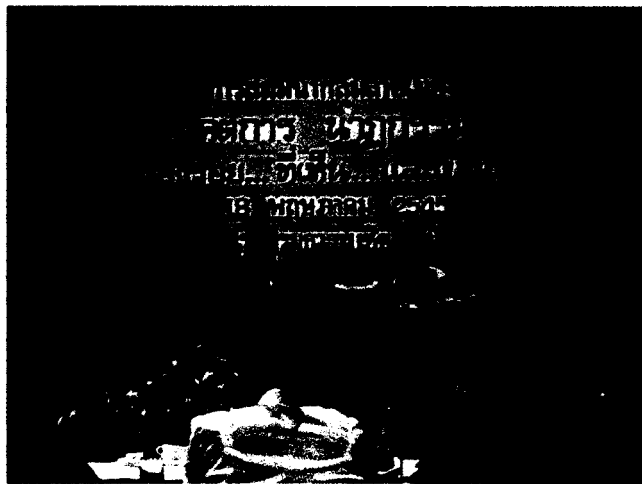
รูปที่ 3.38 บรรยากาศการลงทะเบียนก่อนเริ่มการสัมมนา

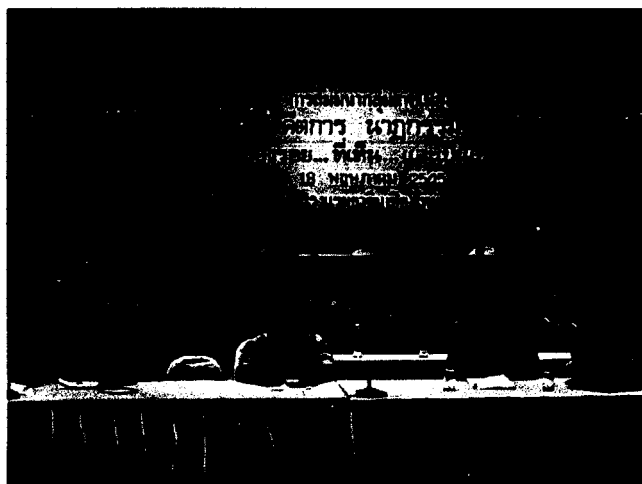
รูปที่ 3.39 ครูบอย หัวหน้ากลุ่มหลายเมืองมอบของที่ระลึกแก่อาจารย์นคร พงษ์น้อย ที่ปรึกษากลุ่ม ที่มาทำหน้าที่เป็นประธานในการสัมมนา

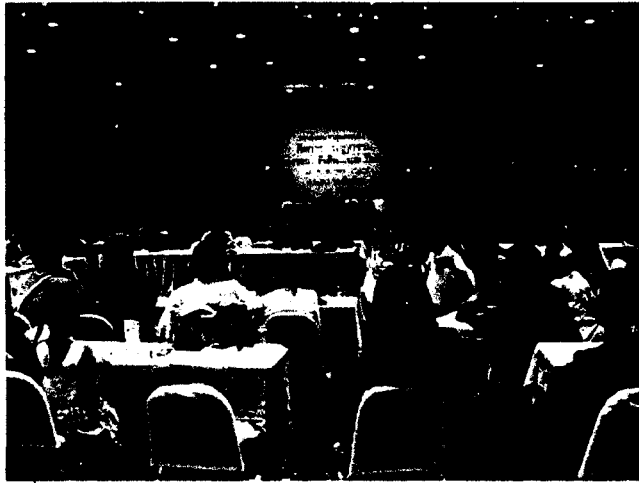
รูปที่ 3.40 บรรยายภาคในห้องสัมมนาภาคเช้า

รูปที่ 3.41 อาจารย์วิจิตร พานิชพันธุ์ และอาจารย์เจริญ มาลาโรจน์ ขณะบรรยายในหัวข้อ "นาฏกรรมล้านนา"

รูปที่ 3.42 วิทยากรที่ร่วมบรรยายในภาคบ่ายในหัวข้อ "คีตการล้านนา"

รูปที่ 3.43 บรรยากาศในห้องสัมมนาในภาคบ่าย

3.2.28 ร่วมแสดงในงานเปิดอนุสาวรีย์ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ณ สวนพูนอิน ในวันที่ 20 พฤษภาคม 2545

รงค์ วงศ์สวรรค์ นักเขียนอาวุโสได้ทำพิธีเปิดอนุสาวรีย์ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ณ สวนพูนอิน บ้านโป่งแยง อำเภอสะเมิง ในเช้าวันที่ 20 พฤษภาคม 2545 กลุ่มลายเมืองได้จัดขบวนนักดนตรีและช่างฟ้อนขึ้นไปร่วมงานด้วย โดยอาจารย์วิลักษณ์ ศรีป่าซาง ออกรับแขกประกอบพิธีเสลี่ยงของอาจารย์ลิขิต มาแก้ว จากนั้นจึงมีการแสดงดนตรีพื้นเมือง การฟ้อนดาบ ฟ้อนเจิง และการฟ้อนของผู้หญิงอีกหลายชุด

3.2.29 ร่วมงานสืบสานสัญจร อำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี

โฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาได้จัดโครงการ “สืบสานสัญจร” ครั้งที่ 1 ขึ้นโดยไปศึกษาชีวิตคนไทยวนที่อำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรีขึ้นในระหว่างวันที่ 24-26 กรกฎาคม 2545 สมาชิกกลุ่มลายเมืองบางส่วนได้เดินทางไปกับโครงการนี้ และได้ไปแสดงดนตรีและนาฏศิลป์เพื่อแลกเปลี่ยนกับพี่น้องไทยวนที่อำเภอเส้าไห้

3.3 โครงการที่จะดำเนินการต่อไป

3.3.1 จัดงานพูดคุยเพื่อทบทวนบทบาทของกลุ่มลายเมือง

3.3.2 แสดงดนตรีร่วมกับนักดนตรีชาวเวียดนาม จากเมืองเว้ ภายในเดือน

สิงหาคม 2545

- 3.3.3 มีโครงการที่จะเผยแพร่ดนตรีและการแสดงพื้นเมืองออกสู่เวทีโลก โดยมีโครงการที่จะไปแสดงดนตรีพื้นเมืองที่เมืองเว้ ประเทศเวียดนาม ภายในปี
นี้
- 3.3.4 ผลิตภัณฑ์และซีดี ชุดที่ 2
- 3.3.5 อบรมความรู้เรื่องดนตรีพื้นบ้านล้านนาและนาฏศิลป์ล้านนาแก่นักเรียน
โรงเรียนชุมชนบ้านวังดิน อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
- 3.3.6 ร่วมกิจกรรม "เยาวชนสืบสานศิลปกรรมล้านนา : พิณเป็ยะ การแสดงและ
หัตถศิลป์" ณ อาคารนิมิตบุตร สนามศุภชลาศัย กรุงเทพมหานคร ใน
ช่วงการจัดกิจกรรมวันเยาวชนแห่งชาติ โดยได้รับอนุมัติงบประมาณ
สนับสนุนกิจกรรมจาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงาน
เยาวชนแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี

3.4 ผลงานที่โดดเด่นของกลุ่มหลายเมืองในช่วงระยะตั้งแต่ปีพ.ศ.2543-2545

3.4.1 การแสดงพิณเป็ยะ

พิณเป็ยะ เป็นเครื่องดนตรีโบราณของล้านนา ซึ่งได้สูญหายไปกว่าร้อยปีที่ผ่านมา แต่ได้รับการฟื้นฟูขึ้นอีกครั้งเมื่อประมาณ 20 ปีที่ผ่านมาโดยนักดนตรีรุ่นพ่อครู นักวิชาการทางดนตรี เป็นต้น แต่ความนิยมในการฟังและการชมพิณเป็ยะนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าได้รับความนิยมเป็นอย่างมากตั้งแต่ปีพ.ศ.2540 ในโอกาสเฉลิมฉลองครบรอบสมโภชเชียงใหม่ 700 ปีเป็นต้นมา

ตามประวัติความเป็นมานั้น พิณเป็ยะเป็นเครื่องดนตรีที่พัฒนามาจากเครื่องดนตรีประเภท "วีณา" ของอินเดีย และดัดแปลงมาเป็นพิณเป็ยะของล้านนา

พิณเป็ยะมีส่วนประกอบคือ คันไม้ คันบิด หัวเป็ยะ สายเป็ยะ และกล่องเสียงซึ่งทำมาจากกะลามะพร้าว ซึ่งกล่องเสียงนี้จะมีลักษณะพิเศษคือไม่มีแผ่นหนังหรือแผ่นไม้ซึ่งข้างหน้าเหมือนเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ แต่จะใช้หน้าอกของผู้เล่นเป็นเครื่องกำรเสียงออกไป และเสียงที่ได้จากพิณเป็ยะจะเป็นเสียงฮาร์โมนิค (harmonic) ซึ่งมีลักษณะเสียงสูงต่ำประสานกันในขั้นเดียวกัน และมีเสียงที่ค่อยเบากว่าเสียงจากเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ

ในอดีต พิณเป็ยะเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้สำหรับการออกไป “แอ้วสาว” ของหนุ่มล้านนา โดยจะดีดเป็ยะล่องไปตามทางประกอบไปกับการจ้อย แต่ต่อมาได้เกิดคดีต่อสู้ทำร้ายร่างกายระหว่างชายหนุ่มที่ไปแอ้วสาว โดยใช้เครื่องดนตรีที่นำไปด้วยเป็นอาวุธ และด้วยเหตุที่พิณเป็ยะนั้นประดิษฐ์ขึ้นโดยใช้สำริดหล่อเป็นหัวเป็ยะ จึงทำให้เป็นอาวุธที่ทำร้ายคู่ต่อสู้ได้อย่างรุนแรง ตั้งแต่นั้นมาทางการจึงสั่งห้ามให้ชายชาวล้านนาเล่นพิณเป็ยะในการไปแอ้วสาว และเมื่อถูกห้ามเช่นนั้น ประกอบกับเสียงของพิณเป็ยะที่เบา นำไปเล่นกับดนตรีชนิดอื่นไม่ค่อยได้จึงทำให้ความนิยมในการเล่นเป็ยะลดน้อยลงและแทบจะสูญหายไปกับกาลเวลา

แต่เมื่อประมาณ 20 ปีที่ผ่านมา พิณเป็ยะเริ่มฟื้นขึ้นมาสู่กระแสความสนใจของนักดนตรีพื้นบ้านอีกครั้ง โดยมีทั้งนักวิชาการ นักดนตรี หลายคนให้ความสนใจและฟื้นฟูเครื่องดนตรีชนิดนี้ขึ้นมา แต่ความนิยมในการเล่นพิณเป็ยะนั้นเริ่มเฟื่องฟูอย่างมากตั้งแต่ว่าประมาณปีพ.ศ.2539 – 2540 เป็นต้นมา เพราะในช่วงปีนั้น เป็นปีเฉลิมฉลองเมืองเชียงใหม่ 700 ปี ได้มีงานฉลองอย่างยิ่งใหญ่ และทางด้านดนตรีพื้นบ้านล้านนานั้น ก็ได้ฟื้นฟูพิณเป็ยะขึ้นมาอีกครั้ง และหลังจากที่คุณจรัล มโนเพ็ชร ศิลปินล้านนาได้เสียชีวิตลงในปีพ.ศ.2544 คุณมานิต อัครวงษ์ ผู้จัดการส่วนตัวของคุณจรัลได้ประกาศจะมอบหัวเป็ยะสำริดให้แก่ักดนตรีที่สนใจ จึงสร้างความคึกคักในกลุ่มนักดนตรีล้านนา ที่จะหัดเล่นพิณเป็ยะกันอย่างมากมาย

สมาชิกกลุ่มหลายเมืองเองนั้นก็มีความสนใจในเครื่องดนตรีชนิดนี้เป็นอย่างมาก ครอบงายและครูอุ๊ได้ฝึกหัดเล่นพิณเป็ยะเป็นเวลาหลายปี และฝึกฝนจนชำนาญ จนกระทั่งสามารถประดิษฐ์พิณเป็ยะขึ้นเอง แล้วก็ได้สืบทอดความรู้นั้นให้แก่สมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มที่สนใจ แต่การสอนของครูอุ๊นั้น เป็นไปแบบครูพักลักจำ กล่าวคือ หากเห็นว่าสมาชิกคนใดสนใจก็จะเล่นให้ดูบ่อยๆ แล้วให้จดจำเอาเอง หากมีข้อสงสัยก็ให้ถามเอง อย่างนี้เป็นต้น

มีคำกล่าวว่า เครื่องดนตรีพิณเป็ยะนั้นต้องใช้ความสามารถอย่างสูงจึงจะเรียนได้ ดังมีคำกล่าวว่า “สามเดือนเรียนปี สามปีเรียนเป็ยะ” นั่นคือเครื่องดนตรีประเภทนี้ใช้เวลาเพียงสามเดือนก็สามารถเล่นได้ แต่สำหรับพิณเป็ยะแล้วนั้นต้องใช้เวลากว่าสามปีจึงจะเล่นได้ ซึ่งสมาชิกรุ่นเยาว์ของกลุ่มก็ได้สนใจเรียนเป็ยะจากครูอุ๊และครูอุ๊ด้วยกันหลายคน และหลายคนก็เล่นได้ดีทั้งที่หัดเล่นได้ไม่นาน เช่น สมัย นพดล หรือ ธนานนท์ เป็นต้น แต่

ทั้งนี้ทั้งนั้น สมาชิกทุกคนล้วนแต่กล่าวว่า ตนมีความสามารถเพียงแค่เล่นเป็น แต่ยังไม่ถึงกับเก่งกาจ ต้องใช้เวลาอีกนานกว่าที่จะเก่ง

ด้วยตระหนักถึงคุณค่าของเครื่องดนตรีโบราณที่สูญหายไปจากความทรงจำของผู้คนชนิดนี้ กลุ่มลายเมืองจึงได้พยายามเผยแพร่พิณเบ็ยะให้ประชาชนได้รู้จักและได้รับฟังความอ่อนหวานของเสียงที่เกิดจากพิณเบ็ยะในทุกๆที่และทุกๆครั้งที่เปิดการแสดงเท่าที่จะทำได้

นอกจากการเล่นเดี่ยวพิณเบ็ยะแล้ว กลุ่มลายเมืองยังได้มีความคิดที่จะผสมผสานการเล่นพิณเบ็ยะให้เข้ากับเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ เช่น สะล้อ ซึง เป็ อีกด้วย ซึ่งนับว่าเป็นการทดลองทำงานทางดนตรีที่สร้างสรรค์และประสบความสำเร็จในการผสมผสานเครื่องดนตรีที่มีคุณสมบัติต่างกันให้เล่นด้วยกันได้อย่างกลมกลืน

ในการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านล้านนานั้น เป็นที่รู้กันว่าไม่เคยมีการนำพิณเบ็ยะมาบรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆเลย สมาชิกกลุ่มลายเมืองยืนยันกับผู้วิจัยว่าจากประสบการณ์การทำงานด้านดนตรีที่ผ่านมาตั้งแต่อดีตนั้น ก็ไม่เคยปรากฏพบว่ามีการบรรเลงพิณเบ็ยะร่วมกับเครื่องดนตรีอื่น เพราะเหตุผลที่ความเบาของเสียงไม่สามารถจะเล่นร่วมกับเครื่องดนตรีอื่นๆได้ แม้ว่าจะมีภาพประติมากรรมปูนต้ำภาพหนึ่งที่เป็นหลักฐานแสดงว่าเครื่องดนตรีประเภทพิณเบ็ยะนั้นสามารถบรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆได้ ภาพนั้นคือภาพประติมากรรมปูนต้ำสมัยทวารวดี ที่พบที่อำเภอคูบัว จังหวัดราชบุรี เป็นรูปนักดนตรีหญิง 5 คน ดังภาพ

รูปที่ 3.44 ภาพประติมากรรมปูนต้ำ สมัยทวารวดี แสดงให้เห็นถึงการ
เล่นพิณประเภทพิณเบ็ยะประกอบเครื่องดนตรีอื่นๆ ..

จากภาพที่ 3.44 นั้น มีข้อมูลที่อธิบายเพิ่มเติมว่า ในการชุดครั้งแรกได้รูปสตรี 7 คน การสันนิษฐานในยุคนั้น กล่าวว่าเป็นนักดนตรีหญิง 3 คน (ดีดพิณสตริกซ์เทอร์ ดีดพิณ ลิวท์ และตีฉิ่ง) ส่วนอีก 4 คนบอกว่าเป็นรูปสตรี 2 คน และอีก 2 คน สันนิษฐานในตอนนั้น ว่าเป็นเจ้าหญิงและนางกำนัล ต่อมาได้นำรูปปูนปั้นมาเรียงต่อกันเป็นนักดนตรีหญิงเหลือ จำนวน 5 คน

พิณสตริกซ์เทอร์ในประเทศไทยแบบสายเดี่ยวที่เรียกกันว่าพิณน้ำเต้า และอีกชื่อ หนึ่งที่เรียกกันว่าพิณเป็ยะ ซึ่งเป็นพิณที่อาจมีทั้งแบบสายเดี่ยวหรือหลายสายนั้น นับเป็น เครื่องดนตรีโบราณที่เคยแพร่หลายมานานแล้วในภูมิภาคที่เป็นประเทศไทยทุกวันนี้มาไม่ น้อยกว่าหนึ่งพันปี หลักฐานสำคัญคือ ประติมากรรมปูนปั้นสมัยทวารวดีนักดนตรีหญิง 5 คน ซึ่งขุดพบได้ที่อำเภอคูบัว จังหวัดราชบุรี เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2504 ในภาพมีนัก ดนตรีดีดพิณแบบลิวท์ 1 คน พิณมีรูปทรงเป็นแบบกาบป्लीมี 5 สาย ดีดพิณสตริกซ์เทอร์ 1 คน คันพิณสตริกซ์เทอร์ส่วนท้ายกับส่วนหัวนั้นได้ชำรุดหักไป ทำให้ขาดหลักฐานสำคัญคือ ลูกบิด จึงสรุปไม่ได้ว่าเป็นพิณสตริกซ์เทอร์ชนิดกี่สาย นักดนตรีอีกสามคนนั้น คนหนึ่งตีฉิ่ง อีกคนตีกรับ คนสุดท้ายไม่มีเครื่องดนตรี สันนิษฐานว่าคงเป็นนักร้อง ประติมากรรมปูนปั้น นักดนตรีที่คูบัว นับเป็นหลักฐานทางโบราณคดีที่มีชื่อเสียง และมีความสำคัญต่อประวัติ ศาสตร์ทางดนตรีที่แสดงถึงการมีพิณสตริกซ์เทอร์กับพิณแบบลิวท์ของภูมิภาคแห่งนี้ (ข้อมูล จาก www.pinpia.com)

จากภาพที่ปรากฏเป็นหลักฐานนั้น จะเห็นว่าแม้จะมีเครื่องดนตรีต่างๆ ซึ่งรวมถึง พิณน้ำเต้าหรือพิณเป็ยะได้เล่นรวมกันเป็นวงก็จริง แต่ว่าเครื่องดนตรีเหล่านั้นล้วนแต่เป็น เครื่องดนตรีที่มีเสียงเบาใช้ในการขับกล่อม เรียกกันว่าเป็นเครื่องกล่อมบรรทม ซึ่งได้แก่ เครื่องดนตรีประเภทพิณเป็ยะ บัณเฑาะว์ ฉิ่ง ชลย์อู้ เป็นต้น เครื่องดนตรีเหล่านี้ให้เสียงเบา เหมือนกันทั้งหมด จึงสามารถเล่นด้วยกันได้ และเครื่องกล่อมบรรทมนั้นถือเป็นเครื่อง ดนตรีที่ใช้ในพิธีของชนชั้นสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพระราชพิธีทางพราหมณ์ เพราะ บัณเฑาะว์เป็นเครื่องดนตรีเฉพาะของพราหมณ์

จะเห็นว่าแม้ว่าจะมีหลักฐานทางโบราณคดีบ่งบอกว่าพิณเป็ยะนั้นสามารถเล่นกับ เครื่องดนตรีชนิดอื่นๆได้ก็จริง แต่ก็เป็นเครื่องดนตรีเครื่องกล่อมบรรทมทั้งสิ้น ไม่ใช่ เครื่องดนตรีบรรเลงทั่วไป และในล้านนาเองนั้น จากการสอบถามผู้รู้ทางดนตรีและข้อมูลที่

ศึกษามา ก็พบว่าไม่เคยปรากฏพบการขับร้องประกอบการเล่นพิณเบ็ยะและไม่เคยใช้พิณเบ็ยะประสมวงกับเครื่องดนตรีชนิดอื่น ด้วยเหตุผลว่าเสียงของพิณเบ็ยะนั้นเด่นมากอยู่แล้ว และอีกประการหนึ่งคือความเบาของเสียงพิณเบ็ยะนั้นไม่สามารถจะสู้เสียงเครื่องดนตรีอื่นได้เลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสียงตะล้อซึ่งดังกว่ามาก จึงไม่นิยมนำมาบรรเลงร่วมกัน

แต่ในปัจจุบัน เมื่อมีการเล่นดนตรีพื้นเมืองในฐานะที่เป็นงานแสดงบนเวที ก็มีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาช่วย ไม่ว่าจะเป็นเครื่องขยายเสียงก็ดี ไมโครโฟนก็ดี จึงทำให้กลุ่มหลายเมืองเริ่มคิดค้นที่จะนำพิณเบ็ยะมาบรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีล้านนาอื่นๆ โดยปรับเสียงของไมโครโฟนที่จะขยายเสียงเครื่องดนตรีแต่ละชนิดให้แตกต่างกันออกไป ซึ่งมีการทดลองปรับอยู่หลายครั้งกว่าที่จะตั้งเสียงได้ลงตัว จึงนับว่ากลุ่มหลายเมืองเป็นกลุ่มดนตรีแรกที่คิดค้นการนำพิณเบ็ยะมาเล่นกับเครื่องดนตรีตะล้อ-ซึ่งจะพยายามทำจนสำเร็จ

นอกจากการนำพิณเบ็ยะมาบรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีประเภทอื่นๆแล้ว กลุ่มหลายเมืองยังได้สร้างลีลาในการเล่นเบ็ยะเป็นของตนเอง กล่าวคือ มีจังหวะเร็วขึ้นกว่าที่นิยมกันทั่วไป ผู้รู้และนักวิชาการบางท่านได้ตั้งว่าการเล่นพิณเบ็ยะของกลุ่มหลายเมืองนั้นอยู่ในระดับที่ดีแล้วแต่ว่าจังหวะยังเร็วไปหน่อย ไม่ใช่จังหวะการเล่นเบ็ยะที่นิยมกันมาแต่โบราณ

นอกจากการเล่นพิณเบ็ยะประกอบกับเครื่องดนตรีอื่นๆแล้ว กลุ่มหลายเมืองยังได้เชิญคุณสุนทรี เวชานนท์ ศิลปินล้านนามาร่วมร้องเพลงเข้ากับวงตะล้อ-ซิง และพิณเบ็ยะในหลายๆ โอกาส เช่น คอนเสิร์ต "พิณเบ็ยะปลายวสันต์วิสา" โดยคุณสุนทรีร่วมร้องเพลง 'พรหมอ้อลูก' หรือ ในการแสดงงานไทยเที่ยวไทย ณ เมืองทองธานี คุณสุนทรีได้เดินทางไปร่วมร้องเพลงกับวงบางกอกซิมโฟนี และได้มาร่วมร้องเพลงกับกลุ่มหลายเมือง ณ เวทีการแสดงของหมู่บ้านภาคเหนือ นอกเหนือจากนั้นยังได้ร่วมร้องเพลงกับกลุ่มหลายเมืองในอีกหลายครั้ง เช่น ในร้านเฮือนสุนทรี ซึ่งคุณสุนทรีเชิญกลุ่มหลายเมืองไปร่วมแสดงที่ร้านเป็นต้น

การบรรเลงดนตรีพื้นเมืองเพื่อให้เข้ากับการร้องเพลงคำเมืองนั้น คุณสุนทรีได้กล่าวในทุกๆครั้งที่ออกแสดงว่า เพลงดนตรีพื้นเมืองนั้นเป็นเพลงที่ใช้เพื่อการบรรเลงอย่างเดียว ไม่ได้ใช้สำหรับการร้อง หากจะร้องเพลงให้เข้ากับคีย์เดิมของเพลงนั้นเป็นสิ่งที่ยากมาก จึงต้องมีการปรับเสียงของเครื่องดนตรีให้เข้ากับเสียงของคนร้องด้วย ซึ่งกลุ่มหลายเมืองก็มีการชักชวนกับคุณสุนทรีหลายครั้งก่อนที่จะออกแสดง

การแสดงพินเบ็ยะ ไม่ว่าจะเป็นการเดี่ยวพินเบ็ยะ หรือบรรเลงพินเบ็ยะผสมกับ วงตะล้อ-ซิ่ง หรือการบรรเลงเพื่อการขับร้องเพลงพื้นเมือง นับว่าเป็นผลงานที่กลุ่มลายเมืองภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งเพราะนอกจากจะได้เผยแพร่ความรู้เรื่องเครื่องโบราณให้แก่ผู้ชมแล้ว ยังได้สร้างอรรถรสใหม่ให้กับวงการเพลงพื้นบ้านล้านนาอีกด้วย

กลุ่มลายเมืองได้ผลิตเทปและซีดีชุดแรกออกมาในปีพ.ศ.2544 ชื่อชุด "พินเบ็ยะ" มีทั้งหมด 14 เพลงด้วยกัน คือ อีอกันโลงเค้า อีอกันโลงปลาย พม่า พร้าวไกวใบ ปราสาท ไหวยอง ล่องน่าน ฤาษีหลงถ้ำ สร้อยเวียงพิงค์ สาวไหมเชียงราย มอญลำปาง แหยงหลวง ไหว้ครุมวย หอคำน้อย และกล่อมนางนอน โดยภาพหน้าปกนั้นได้มาจากภาพจิตรกรรมหลังองค์พระประธานวิหารวัดไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง เป็นภาพเทวดาตีดพินเบ็ยะ 3 สาย

รูปที่ 3.45 แผ่นซีดีชุด "พินเบ็ยะ" ซึ่งเป็นซีดี/เทปชุดแรกของกลุ่มลายเมือง

รูปที่ 3.46 การบรรเลงพิณเป็ยะของกลุ่มสายเมืองมีจำหน่ายทั้งในรูปแบบของเทปคาสเส็ตและแผ่นซีดี

รูปที่ 3.47 ภาพจิตรกรรมน้ำรักปิดทอง ภาพเทวดาตีพิณเป็ยะ 3 สาย พบหลังองค์พระประธานวิหารวัดไหลหิน อ.เกาะคา

3.4.2 การฟ้อนเจิงประกอบการเล่นพิณเป็ยะ

การฟ้อนเจิงเป็นการแสดงที่ดัดแปลงมาจากศิลปะการต่อสู้ของผู้ชายล้านนาแต่โบราณ ตั้งแต่อดีตมานั้นผู้ชายชาวล้านนาจะต้องมีวิชาความรู้ทางการต่อสู้ติดตัว การฟ้อนเจิงเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่ผู้ชายล้านนาทุกคนจะต้องฝึกหัดไว้ ดังคำกล่าวที่ว่า “ลูกบ้อจาย คัวเป็นลาย หงายเป็นดอก” ก็คือเกิดเป็นลูกผู้ชาย ไม่ว่าจะพลิกฝ่ามือหงายหรือคัวก็ต้องพลิกให้มีลวดลาย สามารถป้องกันตัวได้ตลอดเวลา

พ่อนเจ็งนั้นมีหลายรูปแบบตามแต่เจ็งของพ่อครูแต่ละคน แต่จำแนกอย่างคร่าวๆ จะสามารถจำแนกได้ว่ามีสองเจ็งที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด คือ พ่อนเจ็งพื้นเมือง กับ พ่อนเจ็งโต ความแตกต่างนั้นจะเห็นได้จากท่าทางของการเคลื่อนไหว ครูแสบซึ่งเป็นครูสอนพ่อนเจ็งได้อธิบายกับผู้วิจัยว่าพ่อนเจ็งพื้นเมืองนั้นจะอ่อนช้อยกว่าและเคลื่อนไหวต่อเนื่องกันไปทั้งมือและเท้า มีลักษณะของการแสดงมากกว่า ในขณะที่พ่อนเจ็งโตนั้นจะเน้นที่กำลังขาและท่วงท่าแต่ละแม่ท่านั้นจะเป็นไปเพื่อใช้ในการต่อสู้จริงๆมากกว่า โดยครูแสบสันนิษฐานว่าอาจจะเป็นเพราะว่าการพ่อนเจ็งโต หรือไทใหญ่ นั้น ถือกำเนิดจากชาวไทใหญ่ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตประเทศพม่าและชายแดนระหว่างไทยกับพม่า ซึ่งเป็นเขตแดนที่มีการสู้รบกันมากกว่า จึงส่งผลให้ท่วงท่าของศิลปะการต่อสู้ที่มีความเข้มแข็งและรุนแรงมากกว่าพ่อนเจ็งพื้นเมือง

ครูแสบ หนึ่งในสมาชิกกลุ่มลายเมือง ผู้ที่มีความสามารถทางด้านการพ่อนเจ็งพ่อนดาบได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่าได้เริ่มเรียนพ่อนเจ็งกับพ่อครูหล้าหรือพ่อครูคำสุข ช่างสาร ผู้ที่เป็นลูกศิษย์ของพ่อครูปวน คำมาแดง ซึ่งเป็นครูเจ็งที่มีท่วงท่าในการพ่อนได้งดงามอ่อนช้อยมาก โดยเฉพาะการพ่อนสาวไหมลายเจ็ง

ตั้งแต่ยังเป็นเด็กครูแสบได้บั้นจักรยานข้ามอำเภอไปขอเรียนเจ็งกับพ่อครูหล้าทุกเย็น การสอนเจ็งของพ่อครูหล้า นั้นเป็นไปอย่างครูโบราณโดยแท้ กล่าวคือ ต้องมีการทดสอบจิตใจผู้ที่จะเรียนเสียก่อนว่าจะเรียนได้ไหม เช่น ครูอาจจะเอาดาบให้คนที่อยากจะเรียนคนละด้าม แล้วพาเข้าไปในป่า ถ้าใครเอาดาบนั้นฟันหญ้า ฟันไม้ไปเรื่อย ครูก็อาจจะไม่รับเป็นศิษย์ เพราะเห็นว่าเป็นคนใจร้อน ถ้าเรียนวิชาแล้วอาจจะเอาวิชานั้นไปทำร้ายผู้อื่น ก็จะไม่รับเป็นศิษย์ก็มี

ครูบางท่านอาจจะทดสอบผู้ที่จะมาเรียนด้วยการเชือดไก่แล้วโยนไปกลางลานดินที่ขีดเส้นวงกลมไว้ หากไก่นั้นเดินไปตายนอกเส้นที่ขีดไว้ก็จะไม่รับผู้นั้นเป็นศิษย์เพราะว่า “ผีครู” ไม่อนุญาตให้เรียนก็มี เมื่อผ่านการทดสอบต่างๆจนครูรับเป็นศิษย์แล้วก็ต้องมีการขึ้นขอขึ้นขัน โดยทำพิธีตามธรรมเนียมโบราณ และเริ่มต้นเรียนโดยที่ลูกศิษย์ต้องช่วยงานครูเพื่อแลกกับวิชา

ครูแสบเองก็ต้องไปช่วยพ่อครูหล้าทำงานบ้านทุกอย่าง ไม่ว่าจะตักน้ำ หุงข้าว ถ้าเป็นฤดูทำนาก็ต้องไปช่วยดำนา เกี่ยวข้าว เพื่อแลกกับแม่ท่าพ่อนเจ็งวันละท่าสองท่า ครู

แสบได้เรียนกับพ่อครูห้าเป็นเวลากว่า 2 ปี จึงจะได้แม่ป๊อดจากพ่อครูห้า ซึ่งถือกันว่า หากศิษย์คนใดได้แม่ป๊อดจากครูไปแล้วก็จะเรียนจบสมบูรณ์

แม่ป๊อด ก็คือ ทำไม้ตายของแต่ละครูที่จะมอบวิชาให้แก่ลูกศิษย์ แต่โดยมากแล้ว ครูมักจะไม่ให้แม่ป๊อดกับศิษย์จนหมด แต่ละเก็บทำไม้ตายเก็บไว้ตัวบ้าง เพื่อป้องกันศิษย์ คิดล้างครูในภายหลัง ดังมีนิทานพื้นบ้านล้านนากล่าวถึงคติการเก็บไม้ตายไว้กับตัวว่า

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว แมวเป็นสัตว์ที่มีวิชามากมาย สัตว์อื่นๆ ไม่สามารถสู้ได้ และเสือเป็นสัตว์ที่อ่อนแอไม่มีวิชาอะไรเลย จึงมาขอเรียนวิชา หรือเรียนเจิงจากแมว แมวก็นสอนวิชาให้ จนกระทั่งวันหนึ่งเสือถามแมวว่า

“ท่านสอนเจิงให้ข้าหมดหรือยัง”

แมวตอบเสือไปว่า

“สอนให้หมดแล้ว”

เสือได้ยินจึงบอกว่า ถ้าอย่างนั้นก็ดีแล้ว ข้าจะกินเจ้าเสีย ว่าแล้วเสือกก็ไล่ตะครุบจะกินแมวด้วยเจิงต่างๆที่แมวสอนให้นั่นเอง แต่แมวก็นหลบหลีกได้และกระโดดป็นขึ้นต้นไม้ เสือเห็นดังนั้นก็ต่อว่าแมวว่า

“เจิงขึ้นต้นไม้นี้ เจ้ายังไม่ได้สอนให้ข้าเลย”

แมวจึงตอบว่า

“ไม่มีครูคนไหนจะให้ความรู้กับศิษย์ไปจนหมดหรอก”

ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา จึงมีคติว่าหากครูจะสอนวิชาใดให้กับศิษย์จะต้องขยำกวิชา ความรู้ นั้นกับตัว ไม่ถ่ายทอดให้ศิษย์จนหมด เพราะศิษย์อาจจะคิดทำร้ายครูทีหลังได้ จึงต้องเก็บวิชาไว้กับตัว และการเรียนวิชาพ้องเจิงก็เช่นกัน ผู้เป็นครูจะไม่ถ่ายทอดวิชาทั้งหมดให้ลูกศิษย์

ครูแสบได้เล่าต่อไปว่าการสอนแม่ป๊อดหรือทำไม้ตายของครูนั้น จะสอนก็ต่อเมื่อครูเห็นว่าลูกศิษย์คนนั้นมีความเชี่ยวชาญมากพอ และมีนิสัยดี ไม่นำวิชาความรู้ไปทำร้ายผู้อื่นจึงจะสอนให้ การสอนแม่ป๊อด ครูจะใช้เวลากลางคืนเพียงคืนเดียวในการสอน อาจจะสอนในป่าหรือที่ลับตาคน และจากนั้นจึงจะทำพิธีปลงชันครู ให้ลูกศิษย์นำชันครูนั้นไปบูชา ต่อที่บ้าน

สมาชิกกลุ่มลายเมืองที่ได้เรียนฟ้อนเจิงจากพ่อครูท่านอื่นๆ และเป็นลูกศิษย์ของครูแสบ ได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า ครูแสบเป็นศิษย์รุ่นสุดท้ายที่พ่อครูหล้าถ่ายทอดวิชาให้มากที่สุดและมีฝีมือดีที่สุด เพราะในช่วงที่พ่อครูหล้าเริ่มไม่สบาย ก็จะมอบหมายให้ครูแสบเป็นผู้ประกอบพิธีปลงชันครูแทนตน ดังนั้นสมาชิกกลุ่มลายเมืองที่เรียนฟ้อนเจิง ไม่ว่าจะเป็น เทวินทร์ อนุวัฒน์ เกียรติพงษ์ นพดล หรือ นาวิจะยอมรับและให้ความนับถือครูแสบมาก ในฐานะที่เป็นทั้งรุ่นพี่และครูของตน

ครูแสบได้เปิดสอนฟ้อนเจิงในโครงการ “สืบสายลายเจิง” ที่วัดเมืองสาทรหลวง ในกลางปีพ.ศ.2544 โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้น ซึ่งนับเป็นกิจกรรมเพื่อชุมชนอีกกิจกรรมหนึ่งของกลุ่มลายเมือง โดยมีการไหว้ครูดาบครูเจิง และทำพิธีรับลูกศิษย์ที่มาขอเรียนด้วยเสร็จแล้วจึงมีการฟ้อนถวายมือ การเปิดสอนในโครงการแรกนั้นมีผู้มาเรียนด้วยประมาณ 20 กว่าคน

การฟ้อนเจิงนั้น ปกติแล้วจะฟ้อนเข้ากับกลองปู่เจ้ หรือกลองสะบัดชัย เพราะจังหวะลีลาจะคึกคักเร้าใจ แต่ครูแสบได้ริเริ่มการฟ้อนเจิงเข้ากับการบรรเลงพิณเบ็ยะ และวงสะล้อ-ซิ่ง เป็นคนแรก อาจจะเป็นเพราะท่วงท่าการฟ้อนเจิงสาวใหม่ของครูแสบนั้น จังหวัดเข้าและอ่อนช้อยจึงสามารถฟ้อนให้เข้ากับดนตรีได้ดี ปัจจุบันเทวินทร์และอนุวัฒน์ เริ่มที่จะฟ้อนเจิงประกอบกับการเล่นดนตรีบ้างแล้วและก็ทำได้ดี

นอกเหนือจากการฟ้อนเจิงมือแล้ว สมาชิกกลุ่มลายเมืองยังสามารถฟ้อนดาบ ฟ้อนดาบไฟได้เป็นอย่างดี และบางครั้งเบ็ยก หรือเกียรติพงษ์ ก็ฟ้อนเจิงมือประกอบกับการตบป้าผาบก่อนการตีกลองสะบัดชัยด้วย

การฟ้อนดาบตั้งแต่โบราณนั้น จะวางดาบลงกับพื้นแล้วผู้แสดงจะก้มลงไหว้ดาบก่อนที่จะหยิบมาฟ้อน แต่ที่ครูแสบได้ริเริ่มที่จะฟ้อนดาบโดยไม่วางดาบกับพื้น โดยให้เหตุผลว่าดาบทุกเล่มนั้นเคยมีเจ้าของเก่าแก่มาก่อน ตนถือว่าดาบนั้นเป็นเหมือนครู มีความศักดิ์สิทธิ์ จึงไม่อยากจะวางดาบลงกับพื้นแต่จะสะพายดาบไว้กับตัวในทุกขณะมากกว่า

จากการฟ้อนเจิงมือ ฟ้อนดาบแล้ว ครูแสบยังได้พัฒนาการฟ้อนไปประดิษฐ์การฟ้อนธงซึ่งใช้ธงสอดไม้สองผืนมาแทนดาบ แต่ต้องมีการพลิกแพลงท่าออกไปเล็กน้อย

เพราะความงดงามของลีลาการใช้ดาบ กับการใช้ธงนั้นแตกต่างกัน ครูแสบเล่าว่าได้แสดง การฟ้อนธงต่อหน้าคนดูครั้งแรกในงานธรรมดิดาโลก ณ เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา

ในกลุ่มลายเมื่อนั้น นอกจากครูแสบแล้ว ยังมีสมาชิกอีกหลายคนที่สามารถฟ้อน เ็จได้ เช่น เทวินทร์ อนุวัตร นพดล เกียรติพงษ์ วิษณุ และนาวิ เป็นต้น ซึ่งแต่ละคน นั้นก็ได้เรียนฟ้อนเจิงมาจากหลายๆพ่อครูด้วยกัน และครูแสบก็เป็นอีกครูหนึ่งที่ได้ถ่ายทอด ความรู้นั้นให้กับน้องๆ แต่ส่วนใหญ่แล้วสมาชิกที่ฟ้อนเจิงได้บอกว่าจะเป็นการเรียนแบบครู พักลักจำ คือ เห็นครูแสบฟ้อนท่าไหน ทำอย่างไรก็จะพยายามทำตาม โดยประยุกต์ให้เข้า กับความรู้เดิมของตน จนสามารถปรับเปลี่ยนให้เป็นท่วงท่าการฟ้อนของตนเองได้

ตั้งแต่ครูแสบเริ่มแสดงการฟ้อนเจิงประกอบกับดนตรีและพิณเป็ยะแล้ว เทวินทร์ และอนุวัตรก็สามารถฟ้อนเจิงกับดนตรีได้เหมือนกัน

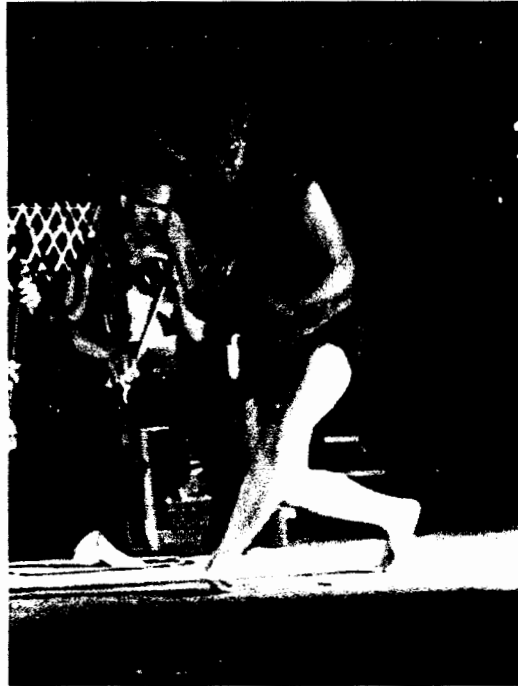
รูปที่ 3.48 พิธีไหว้ครูดาบครูเจิงในวันที่เปิดสอนฟ้อนเจิงในโครงการ "สืบสายลายเจิง" ที่วัดเมืองสาทรหลวง มีอาจารย์สนั่น ธรรมธิ อาจารย์วิลักษณ์ ศรีป่าซาง และครูแสบ เป็นผู้ประกอบพิธี ...

รูปที่ 3.49 การฟ้อนเจิงสาวไหมของครูแสบ ***

รูปที่ 3.50 ภาพวาดชายชราทางด้านซ้ายมือคือภาพวาดของพ่อครูปวน คำมาแดง และรูปปั้นทางด้านขวามือคือรูปปั้นเหมือนของพ่อครูหล้า ซึ่งเป็นผลงานการวาดและปั้นของครูแสบ - ธนชัย มณีวรรณ ***

รูปที่ 3.51 การฟ้อนเจิงประกอบพินเบ็ยะและเครื่องดนตรีพื้นเมืองของครูแสบ
ซึ่งเป็นคนแรกที่ริเริ่มการฟ้อนเจิงให้เข้ากับดนตรีพื้นเมือง

รูปที่ 3.52 การฟ้อนดาบของหนุ่ยและไอ้ในงานเที่ยวเมืองไทย

3.4.3 การแสดงขอ

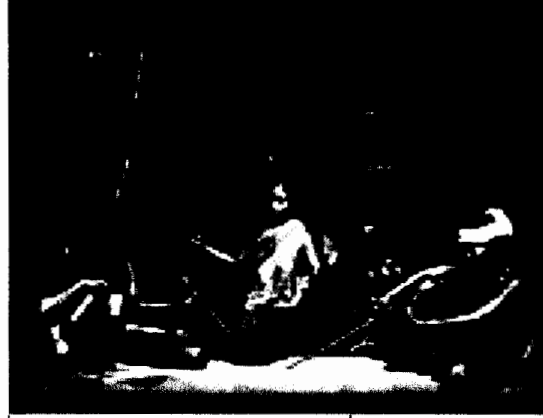
การขอ คือ การรับขานล้ามนาประเภทหนึ่ง เป็นการรับขานโดยใช้ปฏิภาณของช่างขอที่จะรับบทขอได้ตอบกันอย่างทันควัน โดยบทขอนั้นจะมีรูปแบบและฉันทลักษณ์แตกต่างกันไปตามแต่ละทำนอง โดยทำนองที่มักจะได้ยินกันบ่อยๆ ก็คือ ทำนองตั้ง เชียงใหม่ พม่า จะป้อ อื้อ เงี้ยว ละม้าย เชียงแสน เป็นต้น

ในการขอแต่ละครั้ง จะมีช่างขอทั้งหญิงและชายขับขอได้ตอบกัน เนื้อหาของบทขอนั้นจะแตกต่างกันไป เช่น บทขอขึ้นบ้านใหม่ ของงานปอย ก็จะเป็นการเล่าให้มีความสุขสนุกสนานของผู้คนที่มาร่วมงาน บทขอปีใหม่ก็จะเป็นอวยชัยให้พรให้มีความสุขในชีวิต เป็นต้น

เครื่องดนตรีที่ใช้ในการขับขอจะประกอบไปด้วย ซึง และปี่จุม โดยปี่จุมนั้นจะเป็นปี่ที่พิเศษกว่าปี่อื่นๆ หรือขลุ่ย คือ ปี่จุมจะประกอบด้วยปี่ 4 เล่า ได้แก่ ปี่แม่ ปี่กลาง ปี่ก้อย และปี่ตัด ซึ่งปี่ทั้ง 4 เล่านี้จะตัดมาจากไม้ไผ่ลำเดียวกัน เมื่อนำมาต่อกันจะได้ไม้ที่มีขนาดใหญ่เล็กลดหลั่นกันไปอย่างได้สัดส่วน

ในการแสดงขอแต่ละครั้ง มักจะใช้ปี่เพียง 3 เล่า คือ ปี่กลาง ปี่ก้อย และปี่ตัด เพราะปี่แม่เป็นปี่ที่ยาวมาก ช่างปี่จะเหนื่อยและที่สำคัญคือเปลืองค่าจ้าง โดยมากจึงตัดปี่แม่ออกไป และมีปี่ก้อยเป็นตัวควบคุมทั้งการขึ้นเพลงและจบเพลง ส่วนปี่กลางนั้นมีเสียงทุ้มใหญ่กว่าจะเอาไว้ช่วยดึงเสียงช่างขอผู้ชาย และปี่ตัดมีเสียงแหลมเล็กจะใช้ช่วยดึงเสียงช่างขอผู้หญิง

การแสดงขอนั้นจะต้องตั้งผามขอ หรือปะรำยกพื้นตกแต่งด้วยริ้วกระดาดหลากสีให้สวยงาม จากนั้นช่างขอ ช่างปี่และช่างซึงจะขึ้นไปอยู่บนผามเพื่อเริ่มแสดง โดยเมื่อเริ่มขอนั้นช่างขอทั้งหญิงและชายจะแสดงลีลาการพ้อนรำประกอบกับการขอไปด้วย ดังรูปภาพประกอบที่ 3.53

รูปที่ 3.53 ภาพแสดงการขอประกอบปีและชิงในสมัยโบราณ

สำหรับการแสดงขอของกลุ่มลายเมือง เริ่มแสดงในงานต่างๆประมาณ 1-2 ปีที่ผ่านมา โดยวิบูลย์ ผื่นเงิน สมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มเคยไปเรียนขอกับพ่อครูชอมานานแล้ว แต่ไม่มีโอกาสได้แสดงอย่างจริงจัง เมื่อกลุ่มลายเมืองไปแสดงตามงานต่างๆ และมีการสาธิตการเป่าปี่จุม ก็จึงให้โอกาสวิบูลย์ได้แสดงความสามารถในการขอมากขึ้น แต่เนื่องจากในกลุ่มลายเมืองนั้น คนที่สามารถขอได้อย่างจริงจังมีเพียงวิบูลย์เท่านั้น และไม่มีสมาชิกผู้หญิงคนใดขอได้เลย จึงไม่สามารถแสดงขออย่างเต็มรูปแบบได้ เพื่อเพิ่มความสะดวกสนทนากันในการแสดงแต่ละครั้ง การแสดงขอจึงเป็นการสาธิตการขอว่าง และขอวันเกิด ซึ่งมีเนื้อหาตลกขบขันเสียมากกว่า

การขอว่าง คือการขอที่มีเนื้อร้องซ้ำๆ โดยใช้ทำนองของเพลงขอพม่าเป็นเพลงประกอบ เด็กล้านนามักจะรู้จักบทขอเหล่านี้ดี เพราะเป็นเพลงประกอบการเล่นของเด็กๆได้ ด้วย เนื่องจากมีเนื้อร้องสั้นๆและวนไปมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“หมาหางก้อมไตคันทัดๆ หมาหางกิดไตคันทัดอ้อมๆ
หมาหางก้อมไตคันทัดๆ หมาหางกิดไตคันทัดอ้อมๆ”

“อู้กันแฮมกำอ้ายคำเป็นปี่อ้ายแก้ว อู้กันบ่แล้วอ้ายแก้วเป็นปี่อ้ายคำ
อู้กันแฮมกำอ้ายคำเป็นปี่อ้ายแก้ว อู้กันบ่แล้วอ้ายแก้วเป็นปี่อ้ายคำ”

“ตะวันแดงไปสึดแดงมดส้ม ตะวันลงไปสึดส้มมดแดง
ตะวันแดงไปสึดแดงมดส้ม ตะวันลงไปสึดส้มมดแดง”

“ไปเจ้าพี่ไป ไปเกี่ยวหญ้าไซหญ้าปล้อง ไปสองคนพี่น้องไปเกี่ยวหญ้าปล้องหญ้าไซ
ไปเจ้าพี่ไป ไปเกี่ยวหญ้าไซหญ้าปล้อง ไปสองคนพี่น้องไปเกี่ยวหญ้าปล้องหญ้าไซ”

“ใจบดอยากกินมูลกับเมียง ใจบดเลี้ยงใครอยากกินเมียงกับมูล
ใจบดอยากกินมูลกับเมียง ใจบดเลี้ยงใครอยากกินเมียงกับมูล”

“มอบๆคลานๆไปปะใส่ฟานกับแก้ง ยกปิ่นขึ้นเล็งไปปะใส่แก้งกับฟาน
มอบๆคลานๆไปปะใส่ฟานกับแก้ง ยกปิ่นขึ้นเล็งไปปะใส่แก้งกับฟาน”

“ไปเมืองบนไปปะใส่คนชี้จ้าง ไปเมืองล่างไปปะใส่จ้างชี้คน
ไปเมืองบนไปปะใส่คนชี้ข้าง ไปเมืองล่างไปปะใส่คนชี้คน”

การขอวันเกิดและการขอว่องของวิบูลย์ถือเป็นการแสดงอีกรายการหนึ่ง ที่สร้างความสนุกสนานให้ผู้ชมได้ไม่น้อย เพราะเป็นเหมือนกับการแสดงตลกคั่นจังหวะ ซึ่งการแสดงขอว่องจะแสดงไม่บ่อยนัก แล้วแต่ว่างานที่ไปแสดงนั้นมีความคึกคักมากเพียงใด หากเป็นงานที่ต้องการบรรยากาศสนุกสนานมากๆ แล้ว กลุ่มลายเมืองก็มักจะนำการแสดงนี้ไปแสดงด้วย แต่หากงานที่ต้องการสร้างบรรยากาศให้สงบแล้ว ก็จะไม่แสดงขอในงาสนั้น เป็นต้น

นอกจากวิบูลย์แล้ว ครูอุ๊ต - ลิปิกร มาแก้ว ก็สามารถขอได้ แต่ครูอุ๊ตเคยขับขอต่อหน้าผู้ชมเพียงแค่ครั้งเดียวในงาน “ธรรมคีตาโลก” ที่เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดาเท่านั้น ซึ่งการขอที่นำไปแสดงที่แวนคูเวอร์นั้น สมาชิกที่ไปด้วยเล่าว่า ผู้ชมชาวตะวันตกชอบมากถึงกับลุกขึ้นเดินรำและบอกว่าเป็นเพลงแร็ปแบบล้านนาไทย

3.4.4 การฟ้อนแง้น

ฟ้อนแง้น เป็นฟ้อนที่ดัดแปลงมาจากการฟ้อนประกอบระบำขอของการขอในแถบจังหวัดน่าน แพร่ โดยมากมักจะฟ้อนตอนขอพระลอบเดินคง โดยให้ช่างฟ้อนแอนด์ตัวไปด้านหลังเหมือนการทำสะพานโค้ง ใครที่ตัวอ่อนมากก็จะแอนด์ได้มาก โดยมากช่างฟ้อนผู้หญิงมักจะแอนด์ตัวจนสามารถเอปากไปก้มเก็บสิ่งของบนพื้นได้ แต่ช่างขอผู้ชายจะแอนด์ตัวลงได้ไม่สุด และเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน คนดูก็มักจะเอาเงินมาวางไว้ให้ช่างฟ้อนฟ้อนแง้นลงไป

คาบเงินไว้ บางครั้งช่างขอได้เงินจากการฟ้อนเงี้ยวที่คนดูวางไว้ให้นั้นมากกว่าเงินค่าจ้างเสียอีก

ในกลุ่มหลายเมืองนั้นผู้ที่สามารถแสดงการฟ้อนเงี้ยวได้มีอยู่ 2 คนคือ นางสาวนิชา โกมล หรือหนุ่ม และนายเกียรติพงษ์ แสนราช หรือเปี้ยก เมื่อทั้งสองคนแสดงฟ้อนเงี้ยว ก็จะมีลูกเล่นประกอบการฟ้อนเช่น เมื่อมีคนดูเอาเงินมาวางให้ช่างฟ้อนทั้งสองคนคาบขึ้นมา บางครั้งจะเป็นธนบัตรต่างราคากัน คนที่ได้เงินน้อยกว่าก็จะแอบเปลี่ยนธนบัตรของตน เป็นการสร้างความสนุกสนานให้กับคนดูได้เป็นอย่างดี

รูปที่ 3.54 การแสดงฟ้อนเงี้ยวของนางสาวแววดาว
ในการแสดงที่แวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา

การพ่อนหน้ากากหรือพ่อนุ่น เป็นการพ่อนที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ จากการบอกเล่าของสมาชิกกลุ่มลายเมืองนั้น ผู้วิจัยได้ข้อมูลว่าผู้คิดค้นประดิษฐ์การพ่อนหน้ากากจริง ๆ นั้น มีอยู่สองกระแส

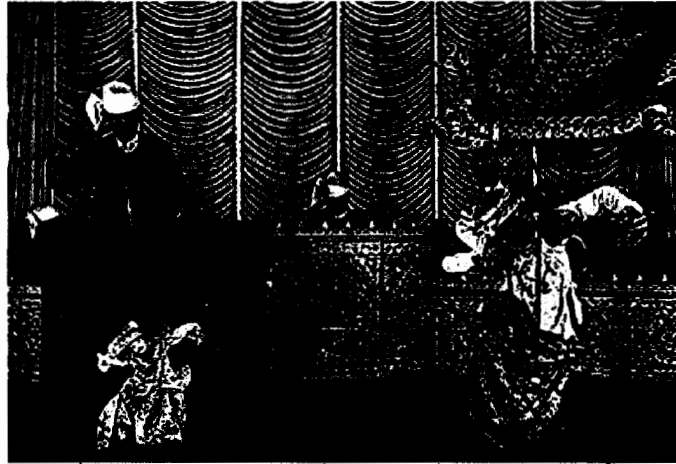
กระแสที่หนึ่งคืออาจารย์เทพศิริ สุขโสภา เป็นผู้ริเริ่มการพ่อนหน้ากาก อาจารย์เทพศิริ สุขโสภาเป็นศิลปินผู้ที่มีชื่อเสียงที่มาตั้งรกร้างอยู่ในเชียงใหม่เป็นเวลานาน และมีผลงานภาพเขียนและการแสดงออกมาอย่างสม่ำเสมอ การแสดงหนึ่งของอาจารย์เทพศิริก็คือการพ่อนหน้ากาก โดยสวมหน้ากากและเครื่องแต่งกายด้วยการนุ่งผ้าชิ้น เปลือยอกพ่อนประกอบกับดนตรีได้ทุกประเภท แต่โดยมาก การพ่อนหน้ากากของอาจารย์เทพศิริจะออกไปในแนวอินโดนีเซียมากกว่า และจากนั้นนักดนตรี นักแสดงต่างๆจึงนำไปแสดงบ้าง

อีกกระแสหนึ่งที่กล่าวถึงการพ่อนหน้ากากที่เผยแพร่กันอยู่โดยทั่วไปในเชียงใหม่ขณะนี้คือ มีกำเนิดมาจากภาควิชาศิลปะไทย คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และนักแสดง กลุ่มนักดนตรีหลายกลุ่มก็ได้นำมาแสดงกันอย่างแพร่หลาย รวมทั้งกลุ่มลายเมืองด้วย

การพ่อนหน้ากาก หรือพ่อนุ่น สันนิษฐานว่าได้พัฒนามาจากการพ่อนของพม่า ซึ่งมีคิดว่าต้องพ่อนให้มีลักษณะเหมือนหุ่นกระบอกจึงจะงดงาม เพราะการที่คนเราฝืนสรีระร่างกายให้เคลื่อนไหวได้เหมือนหุ่นนั้นต้องอาศัยความสามารถเฉพาะตัวเป็นอย่างสูง ดังนั้นเมื่อดัดแปลงมาเป็นการพ่อนหน้ากาก หรือการพ่อนุ่นนั้นจึงยังคงลักษณะเด่นของการพ่อนพม่าอยู่หลายประการ เช่น ท่าทางของนักแสดงที่ต้องแสดงให้เห็นว่าเป็นหุ่นกระบอก การสวมหน้ากากหรือแต่งหน้าขาวเพื่อปิดบังใบหน้าที่แท้จริงของนักแสดง เครื่องแต่งกาย เป็นต้น

ท่าทางของนักแสดงแต่ละคนในการพ่อนหน้ากากหรือการพ่อนุ่นเท่าที่ปรากฏในการแสดงต่าง ๆ นั้น อาจจะแตกต่างกันไปตามแต่การตีความของนักแสดงแต่ละคน แต่ละกลุ่ม แต่ท่าทางหลักๆแล้วคือต้องพ่อนให้ร่างกายไม่อ่อนไหวเหมือนคนพ่อน แต่จะต้องเคลื่อนไหวให้เหมือนกับการเคลื่อนไหวของหุ่นกระบอกที่ไม่มีชีวิต การเคลื่อนไหวของแขนขาข้อต่อต่างๆของร่างกายต้องเคลื่อนไหวให้น้อยขึ้นที่สุด ดังภาพที่ 3.55 ที่แสดงให้เห็นถึงการพ่อนที่เลียนแบบการชักหุ่นกระบอกของพม่า

ขาข้อต่อต่างๆของร่างกายต้องเคลื่อนไหวให้น้อยขึ้นที่สุด ดังภาพที่ 3.55 ที่แสดงให้เห็นถึงการฟ้อนที่เลียนแบบการชักหุ่นกระบอกของพม่า

รูปที่ 3.55 ภาพการแสดงหนึ่งของพม่าที่ผู้แสดงชายท่านนี้กำลังฟ้อนเลียนแบบท่าทางของหุ่นกระบอก****

ในการฟ้อนหน้ากากของกลุ่มลายเมืองหรือนักแสดงอื่นๆในล้านนา หรือที่อาจจะเรียกว่าการฟ้อนหุ่นก็ตานั้น จะต้องสวมหน้ากากหรือทาหน้าให้ขาวอกเหมือนกับหุ่น ซึ่งส่งผลอย่างมากกับความรู้สึกของคนดูว่ากำลังดูการฟ้อนรำของหุ่นกระบอก มิใช่การฟ้อนรำของคน

การฟ้อนรำที่มีการสวมหน้ากากร่วมด้วยนั้น มักจะมีท่วงท่าที่ผิดแปลกไปจากการฟ้อนรำอื่นๆทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการเต้นรำของผู้แสดงเป็นพรานบุรณิในการแสดงมโนห์ราของภาคใต้ก็ดี การเต้นผีตาโชนของภาคอีสานก็ดี หรือการเล่นโขนของภาคกลางก็ดี ล้วนแต่เป็นการแสดงที่มีการสวมหน้ากากปิดบังใบหน้าผู้แสดงอยู่ข้างใต้ และแสดงออกไปตามลักษณะของหน้ากากที่สวมอยู่ ซึ่งท่าทางแทบทั้งหมดล้วนแต่เป็นสิ่งผิดปกติจากทั่วๆไป เช่น การเต้นของพรานบุรณินั้นก็โลดโผน เหมือนกับเป็นคนป่าคนเถื่อน การเต้นผีตาโชนก็เป็นผีเปรต ตัวแสดงในโขนก็มีแต่ยักษ์และลิง เป็นต้น ซึ่งก็ไม่ต่างอะไรกับการฟ้อนหน้ากากที่พยายามทำให้คนมีท่าทางเป็นเหมือนหุ่นกระบอก

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการแสดงใดๆที่มีการสวมหน้ากากประกอบการแสดงนั้น มักจะเป็นการแสดงที่เปลี่ยนแปลงบุคลิกของนักแสดงให้ต่างออกไปจากคนปกติสามัญ อาจจะเปลี่ยนไปเป็นอมนุษย์ สัตว์ สิ่งของ หรือ มนุษย์ที่มีจิตใจต่างออกไปก็ได้ หน้ากากจึงเป็นเหมือนกับเครื่องอำพรางความเป็นมนุษย์หรือตัวตนของนักแสดง และเป็นสัญลักษณ์ของสิ่งที่นอกเหนือจากมนุษย์ปกติทั่วไป

เครื่องแต่งกายของการพ่อนหน้ากากหรือพ่อนุ่นนั้น มักจะแต่งกายกันได้หลากหลายแบบ แต่โดยมากมักจะเลียนแบบการแต่งกายจากการพ่อนำของพม่า ดังภาพที่ 3.55 บางครั้งนักแสดงอาจจะสวมเสื้อผ้าชุดอื่นๆ ตามแต่จินตนาการของนักแสดงแต่ละคน ในการแสดงแต่ละครั้งก็ได้ เช่น เคียนอกด้วยผ้าผืนเดียว นุ่งซิ่นอลุนตยาใหม่ เก้าอี้แบบพม่า สวมเครื่องประดับแบบพม่า หรือบางครั้งอาจจะสวมเสื้อลื้อ ผ้าซิ่นลื้อ ก็ได้ หรือบางครั้งหากนักแสดงเป็นชาย ก็อาจจะนุ่งผ้าซิ่นผืนเดียวพันกายแล้วเปลือยอก คล้ายกับการพ่อนเทวดา แต่อาจจะเคียนศีรษะและประดับตกแต่งร่างกายด้วยเครื่องประดับคล้ายพม่าก็ได้ แล้วแต่จินตนาการของนักแสดงแต่ละคนไป

แต่อย่างไรก็ตาม การแต่งกายของนักแสดงที่พ่อนหน้ากากหรือพ่อนุ่นโดยมากนั้น มักจะนุ่งซิ่นอลุนตยา หรือผ้าซิ่นของพม่าเพราะให้ความรู้สึกเป็นพม่าที่แท้ โดยเฉพาะอลุนตยาเช็กเก๋

ผ้าอลุนตยานั้น มีความหมายว่า กระสวยร้อยอัน คือได้แก่ผ้าพม่าที่ผลิตได้จากกรรมวิธีการจก การล้วงโดยใช้กระสวยถึงร้อยอัน มีลวดลายสวยงามและเนื้อผ้าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญเรื่องผ้า และนักแสดงหลายคน ทราบว่าผ้าอลุนตยาเช็กเก๋นั้นจะแตกต่างจากอลุนตยาเช็กใหม่ตรงที่ เช็กเก๋จะมีชายผ้ายาวกว่า ซึ่งเวลาใช้พ่อนำจะอวดให้เห็นศิลปะในการเตะชายผ้าได้ชัดเจน ส่วนเช็กใหม่นั้นจะมีชายผ้าสั้นกว่าคล้ายผ้าซิ่นล้านนาทั่วไป ซึ่งการแสดงพ่อนหน้ากากหรือพ่อนุ่นที่ปรากฏโดยทั่วไปนี้ พบว่านักแสดงส่วนใหญ่มักจะนุ่งผ้าอลุนตยาเช็กเก๋เสียมากกว่า

รูปที่ 3.56 ตัวอย่างการแต่งกายแบบพม่าโดยนุ่งผ้าซิ่นอลุนตยา ....

สำหรับดนตรีที่ใช้ประกอบการฟ้อนหน้ากากหรือการฟ้อนหุ่นนั้น จะใช้เครื่องดนตรีหลายชิ้น ทั้งกลองหลากชนิด สะล้อ ซอ ฉิ่ง ฉาบ และเครื่องเป่าธรรมชาติอีกบางชนิด เช่น ใโปไม้ ปี่เขาควายเป็นต้น แต่โดยมากมักจะเน้นที่กลองมากกว่า เพลงที่ใช้บรรเลงในการฟ้อนหน้ากากมีชื่อว่าเพลง “ลวงล่อแก้ว” หมายถึงแสงฟ้าแลบยามฝนใกล้จะตก โดยอารมณ์ของเพลงจะเริ่มจากเสียงซอที่แว่วมาเบาๆ ไกลๆ เหมือนกับเสียงสายลมที่พัดโชยอ่อนๆ แล้วเร่งจังหวะให้กระชั้นเร็วขึ้นเรื่อยๆ ด้วยเสียงกลองและเครื่องดนตรีอื่นๆ เหมือนกับสายลมอ่อนๆ นั้นได้แปรเปลี่ยนไปเป็นลมพายุที่กรรโชกแรงและเม็ดฝนที่สาดซัดกระหน่ำ จากนั้นเมื่อพายุฝนได้ผ่านพ้นไป ก็จะมีเสียงใโปไม้เสียดสีกันอ่อนๆ แล้วต้นไม้อื่นๆ ทั้งหมดจะถูกลมพัดกระหน่ำอีกครั้งจนเอนไหวไปมา ก่อนจะสงบนิ่งลงเมื่อสายฝนได้ขาดเม็ดและพายุนั้นได้ผ่านไป

เพลงลวงล่อแก้วนั้นต้องการบรรเลงเพื่อเลียนเสียงธรรมชาติดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นท่าทางในการฟ้อนหน้ากากจึงจะมีทั้งท่วงท่าที่ช้า อ่อนไหวประสมไปกับท่าฟ้อนที่เข้มแข็ง รวดเร็ว กระฉับกระเฉง นับว่าเป็นการแสดงที่ประชันกันระหว่างดนตรีและนักแสดงอย่างเต็มที่อีกการแสดงหนึ่ง

แม้ว่ากลุ่มลายเมืองจะไม่ใช่อีกกลุ่มแรกที่คิดค้นดัดแปลงการแสดงนี้ แต่ก็แสดงได้เป็นอย่างดี เพราะนักดนตรีแต่ละคนเข้าใจถึงอารมณ์ของเพลงลวงล่อแก้วและพยายามที่จะสื่ออารมณ์นั้นออกมา ประกอบกับคนฟ้อนคือเปี้ยก ซึ่งเป็นนักศึกษาทางด้านดนตรีศึกษาจากสถาบันราชภัฏเชียงใหม่มาโดยตรง ได้ศึกษาถึงลักษณะการฟ้อนรำของชาติในสุวรรณภูมิมาเป็นอย่างดี จึงได้ตีความการฟ้อนหน้ากากและพยายามคิดดัดแปลงเครื่องแต่งกาย และท่าทางในการฟ้อนให้เป็นตัวของตัวเอง ดังนั้น การฟ้อนหน้ากากของกลุ่มลายเมืองจึงมีเสน่ห์และเรียกความสนใจจากผู้ชมได้ไม่น้อยกว่าการแสดงของนักแสดงคนอื่นๆ หรือกลุ่มอื่นๆ เลย

แต่อย่างไรก็ดี ก็มีผู้ชมหลายคนที่ไม่ค่อยพอใจกับการแสดงประดิษฐ์ใหม่นี้เท่าใดนัก เพราะผิดไปจากการแสดงในชนบทอื่นๆ ของกลุ่ม เมื่อผู้วิจัยสัมภาษณ์สมาชิกในกลุ่มเกี่ยวกับความคิดเห็น ก็ได้ทราบความคิดเห็นของสมาชิกว่า ทุกคนอยากจะแสวงหาความแปลกใหม่ให้กับการแสดงของกลุ่ม เพราะการเล่นดนตรีพื้นเมืองในชนบทหรือการแสดงนาฏศิลป์ในชนบทแต่อย่างเดียวนั้น ของล้านนาเองมีไม่มากนัก เล่นไปไม่กี่ครั้ง คนดูก็จะเบื่อ จึงต้องพยายามหาสิ่งแปลกใหม่มาแสดงให้ผู้ชมดูเรื่อยๆ แต่ก็อยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าความ

แปลกใหม่นั้นจะต้องไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งเดิม เช่น การขึ้นไปเหยียบบนกลองปูลูจาเพื่อพ้อนดาบไฟเหมือนที่เคยมีบางกลุ่มบางคนได้ทำมาแล้วนั้น กลุ่มหลายเมืองจะไม่ทำอย่างเด็ดขาด เพราะมันผิดจารีตมากเกินไป กลองทุกใบนั้นมีครุ มีคาถาอาคมกำกับอยู่ กลองก็เปรียบเหมือนครุ การขึ้นไปเหยียบกลองก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่สมควรอย่างยิ่ง การแสดงเช่นนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่สมควร ทางกลุ่มก็จะไม่ทำ เป็นต้น

สำหรับการพ้อนหน้ากากหรือพ้อนหุ่นนั้น เบี่ยงให้ความคิดเห็นในฐานะที่เป็นผู้แสดงว่า ในประเด็นที่ว่าการพ้อนหน้ากากเป็นสิ่งที่ไม่มีอยู่ในการแสดงพื้นเมืองแต่เดิมและบางคนอาจจะรับไม่ได้ ตนเองคิดว่าเป็นเรื่องของรสนิยมของแต่ละคนที่จะรับหรือไม่รับ แต่ก็อย่าลืมว่าศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ในเขตประเทศที่มีพื้นที่ติดต่อกันและมีวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกันนั้น ย่อมมีการถ่ายเทและแลกเปลี่ยนกันอยู่เสมอ ศิลปะการดนตรีและการแสดงของพม่าเองก็ได้รับอิทธิพลจากไทย จีน อินเดียเซีย เช่นเดียวกับไทยที่ได้รับอิทธิพลการแสดงหรือดนตรีจากชาติอื่นๆ เช่นกัน เช่น ซิม ก็มาจากจีน หรือแม้แต่แคน ก็มีหลักฐานว่าพบในหลุมฝังศพของชาวจีนซึ่งมีอายุนับพันปี แต่มีขนาดเล็กกว่าแคนของอีสาน หรือฆ้องวง ระนาดในวงปี่พาทย์มอญของล้านนา ก็ได้รับอิทธิพลจากวงปี่พาทย์ของไทยสยาม เป็นต้น

แม้แต่เครื่องดนตรีของล้านนาเองก็ตาม ก็ไม่มีหลักฐานว่าก่อนสมัยพระราชชายาเจ้าดารารัศมี ในล้านนามีเครื่องดนตรีอะไรเป็นของตัวเองจริงๆ เครื่องดนตรีและการแสดงต่างๆ ที่เราเห็นกันทุกวันนี้ก็ล้วนแต่ผ่านการกลั่นกรอง หรือการผลิตจากยุคของพระราชชายา มาทั้งนั้น สะล้อ ก็ดัดแปลงมาจาก ซอด้วงของภาคกลาง และซอด้วงก็มาจากเครื่องดนตรีจีน ซึ่งของภาคเหนือ หรือ พิณ ของอีสานก็ได้รับอิทธิพลจากกระจับปี่ของภาคกลาง และกระจับปี่ก็มาจากจะเข้ ซึ่งก็มีที่มาจากเครื่องดนตรีเครื่องสายของจีนทั้งนั้น

เพลงของไทยมากมายก็ได้รับอิทธิพลของต่างชาติมาผสม ไม่ว่าจะเป็นเขมร พม่า จีน มอญ ลาว หรือแม้แต่ชาติตะวันตก เช่นเพลง เขมรละออองค์ เขมรไพรโยค พม่าแทงกบ เขียดจีน มอญยกศพ มอญอ้อยอิ่ง ลาวกระดูกก็ ลาวดวงเดือน หรือ ตับซินเดอเรลล่า เป็นต้น

ในล้านนาเองนั้นเพลงและการแสดงต่างๆ ก็มีอิทธิพลของชนเผ่าอื่นผสมอยู่ด้วย ดังเช่นเพลง มอญลำปาง ซอพม่า ซอเงี้ยว การพ่อนกกิ่งกะหว่า การพ่อนหน้ากาก การพ่อนเจิงไต เป็นต้น

เบี่ยงจึงเห็นว่า การที่กลุ่มนักดนตรี นักแสดงพื้นบ้านจะนำดนตรีและการแสดงของชาติอื่นมาดัดแปลงประยุกต์ให้เข้ากับดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของตนนั้น ย่อมเป็นสิ่งที่ดี และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาได้เสมอตั้งแต่อดีตแล้ว

ภาพประกอบจากแหล่งอ้างอิงอื่นๆ

* ภาพจากบทความเรื่อง "มหกรรมคีตการล้านนา ตอนที่ 1-2" จากนิตยสารสกุลไทย ฉบับที่ 2481 – 2482

** ภาพจากเว็บไซต์ <http://www.pinpia.com>

*** ภาพจากบทความเรื่อง "สืบสายลายเชิง" จากนิตยสารขวัญเรือน ฉบับที่ 711

**** ภาพจากเว็บไซต์ myanmar Image Gallery

3.5 ผลงานของกลุ่มลายเมืองที่เผยแพร่ในสื่อต่างๆ

- 3.5.1 บทความในนิตยสาร "ขวัญเรือน" ฉบับที่ 711 ปีแรก เดือน กรกฎาคม 2544 เรื่อง "สืบสายลายเชิง"
- 3.5.2 บทความในนิตยสาร "สกุลไทย" ในเรื่อง "มหกรรมคีตการล้านนา" ฉบับที่ 2481 – 2482
- 3.5.3 บทความ "ธรรมคีตานานาชาติ สวัสดิ์คานาดา" ในจุลสาร ร่มพยอม ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม – มีนาคม 2545
- 3.5.4 รายการ "กระจกหกด้าน" ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 สี วันศุกร์ที่ 17 และวันจันทร์ที่ 20 พฤษภาคม 2545
- 3.5.5 สก๊ปรายงานพิเศษเกี่ยวกับการเปิดอนุสาวรีย์ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ทาง UBC 8 วันที่ 22 พฤษภาคม 2545

3.6 ขั้นตอนการทำงานของกลุ่มลายเมือง

3.6.1 การพิจารณารับงาน

การพิจารณารับงานที่ทำในนามของกลุ่มลายเมืองนั้น โดยมากจะผ่านมาทางครูบอย หรืออาจารย์วิลักษณ์ จะช่วยกันพิจารณางานที่มีผู้ติดต่อมาขอให้ไปร่วมแสดงนั้นสมควรไปร่วมหรือไม่ โดยพิจารณาจากหลายๆปัจจัย เช่น หากเป็นงานที่ขัดต่อศีลธรรม จริยธรรมอันดีของสังคม ก็จะไม่รับ หรือเจ้าของงานนั้นมีชื่อเสียงในทางที่เสียหาย เป็นที่ประจักษ์ต่อสังคม ก็จะพิจารณาไม่รับงานเช่นกัน เป็นต้น

หรือหากสมาชิกคนใดมีเครือข่ายที่จะจ้างหรือขอให้ไปช่วยแสดงในนามของกลุ่มลายเมือง ก็จะต้องบอกครูบอยและครูบอยจะพิจารณาอีกครั้ง หากเห็นสมควรก็จะแจ้งเวียนกันในกลุ่มให้เตรียมตัว โดยจะพิจารณาสมาชิกในความสามารถของแต่ละคนว่าจะเลือกใครไปงานใดบ้าง

การรับงานที่มีหลักเกณฑ์เช่นนี้ บางครั้งก็เกิดความผิดพลาดได้เช่นกัน เช่นเคยมีคนที่มีชื่อเสียงมาติดต่อให้ไปแสดงในงานเลี้ยงรุ่น แต่เมื่อไปแสดงแล้ว ปรากฏว่างานเลี้ยงนั้นเป็นงานเลี้ยงของกลุ่มรักร่วมเพศที่ผู้ร่วมงานได้แสดงพฤติกรรมหลายอย่างที่ไม่เหมาะสมทางกลุ่มจึงต้องตกลงกันใหม่ว่าหากเป็นงานเช่นนี้อีกจะไม่รับแสดงอย่างเด็ดขาด แม้ว่าจะได้ค่าตอบแทนสูงก็ตาม

3.6.2 การวางแผน เตรียมตัวในการทำงาน

หลังจากที่ทางกลุ่มลายเมืองรับงานและพิจารณาเลือกสมาชิกที่จะไปร่วมงานแล้ว ก็จะมอบหมายหน้าที่ให้แต่ละคนเตรียมตัว เช่น มาซ้อมดนตรีร่วมกันอย่างน้อย 2 อาทิตย์ ก่อนถึงเวलगาน แต่หากเป็นงานใหญ่ เช่น ร่วมแสดงในงานธรรมคีตา ก็จะใช้เวลาในการฝึกซ้อมนานขึ้นอาจจะยาวนานถึง 2 เดือนก็มี

จากนั้นหัวหน้ากลุ่มจะมอบหมายให้สมาชิกทำงานในแต่ละส่วน เช่น ฝ่ายสถานที่ อาจจะต้องเตรียมตัวในการออกแบบสถานที่ การจัดตกแต่งสถานที่ให้เหมาะสม ฝ่ายจัดการเวที จะมีหน้าที่เขียนสคริปต์และเตรียมงานทั้งหมด เช่น เริ่มเวลาไหน เล่นเพลงใดบ้าง มีการแสดงใดบ้าง โดยฝ่ายจัดการเวทีจะเป็นผู้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของงานนั้นๆด้วย แต่ในบางงานที่เป็นงานใหญ่ สมาชิกทุกคนจะร่วมกันเขียนสคริปต์และอาจจะแต่งเพลงใหม่ร่วมกัน

3.6.3 การทำงาน

การทำงานของกลุ่มหลายเมืองนั้นถือว่าเป็นการทำงานที่มีวินัยอยู่สูงมาก โดยสมาชิกทุกคนจะรวมตัวกันที่บ้านครูบอย โดยจะมาช่วยกันขนเครื่องดนตรีที่บ้านครูบอยไปยังงาน และหากเป็นงานที่ไม่ไกลเกินไปนัก สมาชิกจะใช้รถจักรยานยนต์เดินทางไปกันเอง แต่หากงานใดที่อยู่ไกล ก็จะใช้รถกระบะโดยได้รับความเอื้อเฟื้อจากบริษัทเวียงแก้ว

กลุ่มหลายเมืองถูกอบรมให้มีวินัยในการทำงานและถือเรื่องของเวลาเป็นเรื่องสำคัญอย่างมาก ดังนั้น สมาชิกทุกคนจะต้องไปถึงงานก่อนเวลาเริ่มงานเสมอ ไม่ว่าจะการแสดงจะเริ่มเวลาใดก็ตาม แต่กลุ่มหลายเมืองจะต้องไปถึงงานเพื่อเตรียมตัวในด้านต่างๆ เช่น ตั้งเสียงเครื่องดนตรี ชักซ้อมความเข้าใจของลำดับการแสดง ตกแต่งสถานที่เพิ่มเติม ฯลฯ

ในการแสดงแต่ละครั้ง หากเป็นการแสดงที่มีการชักซ้อมมาอย่างดีแล้ว ก็จะแสดงไปตามที่ซ้อมไว้ แต่หากเป็นการแสดงที่สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ เช่น คนดูอาจจะขอให้เพลง หรือขอให้แสดงอะไร สมาชิกกลุ่มก็สามารถแก้ไขสถานการณ์ได้ โดยสมาชิกทุกคนสามารถจะสลับตำแหน่งการเล่นเครื่องดนตรีได้ และปัจจุบันนี้ มีสมาชิกที่กระตือรือร้นจะทำงานนอกเหนือจากการเล่นดนตรี เช่นการเป็นพิธีกรแนะนำเพลง การแสดง หรือพูดคุยกับผู้ชมมากขึ้น ซึ่งทั้งหมดนั้นก็ทำได้แบบอย่างการเป็นพิธีกรจากอาจารย์ลิปิกกร มาแก้ว

สำหรับสมาชิกบางคนที่ไม่ได้เล่นดนตรี ก็อาจจะไปช่วยงานด้านอื่นๆ เช่น ช่วยเตรียมสถานที่ ประสานงาน หรือช่วยงานอื่นๆเท่าที่จะช่วยได้ ซึ่งก็จะได้รับค่าตอบแทนอย่างเท่าเทียมกันทุกคน

3.6.4 การแบ่งค่าตอบแทน

แม้ว่ากลุ่มหลายเมืองจะเป็นกลุ่มที่มีนโยบายที่จะทำงานเพื่อสังคม แต่ในการทำงานหลายๆครั้งก็จะได้ค่าตอบแทนมาตามสมควร และในหลายๆงานก็เป็นงานว่าจ้างไปให้แสดง จึงเกิดรายได้ขึ้นมา

การแบ่งส่วนค่าตอบแทนนั้น จะหักเงินส่วนหนึ่งไว้เป็นเงินรวมของกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ใช้ซื้อและซ่อมแซมอุปกรณ์ดนตรีที่ชำรุดเสียหาย ใช้จ่ายในการตัดเสื้อผ้า

ใหม่สำหรับสมาชิก ใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมกลุ่มต่อไป และเก็บไว้เป็นเงินทุนสำหรับช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มในยามจำเป็น

ส่วนเงินที่เหลือจะแบ่งให้กับสมาชิกทุกคนอย่างยุติธรรม ซึ่งสมาชิกในกลุ่มเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า ในวงดนตรีบางวง การแบ่งเงินจะไม่เท่ากัน กล่าวคือ หัวหน้าจะได้มากกว่าลูกน้องเป็นต้น แต่ในกลุ่มลายเมื่อนั้น ผู้แสดงหรือนักดนตรีทุกคนจะได้ค่าตอบแทนเท่าเทียมกันหมด

3.6.5 การประชุมสรุปงาน

ในการแสดงที่เป็นงานใหญ่ ทุกครั้งหลังจากเสร็จสิ้นการแสดงจะมีการประชุมสรุปงานกันภายในกลุ่ม เพื่อหาจุดบกพร่องที่เกิดขึ้นในการแสดงนั้นๆ และนำไปปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขจุดบกพร่องเหล่านั้นต่อไป

การทำงานของกลุ่มลายเมือทั้งที่ผ่านมตลอดระยะเวลากว่า 5 ปี และการทำงานในช่วง 1 ปีที่ผู้วิจัยได้เริ่มเก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัยนี้ก็ดี ล้วนแต่เป็นการทำงานที่มีระบบ มีการแบ่งงานที่ชัดเจน มีลักษณะคล้ายกับการทำงานบริษัทมากกว่าการรวมวงกันเพื่อเล่นดนตรีสนุกๆแต่อย่างเดียว แต่ในขณะเดียวกันการรับงานของกลุ่มก็ไม่ได้มุ่งเน้นที่ค่าตอบแทนเลย แต่มุ่งเน้นที่จะทำงานเพื่อช่วยเหลือสังคมมากกว่า และสมาชิกแทบทุกคนก็ได้บอกว่าถ้าเป็นงานช่วยที่ไม่มีค่าจ้างนั้น จะทำงานกันสนุกสนานมากกว่างานที่ถูกจ้างมา

การติดตามการทำงานของกลุ่มลายเมือในช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา นอกเหนือจากความสนุกสนานในการได้รับชมการแสดงของกลุ่มลายเมือแล้ว ผู้วิจัยยังได้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ความกระตือรือร้น ความสามารถทางดนตรีและการแสดงพื้นบ้านล้านนาของสมาชิกแต่ละคนที่มีแตกต่างกันไป และการที่ได้ติดตามการทำงานทั้งหมดนั้น ผู้วิจัยก็ได้เห็นถึงความเป็นไปในภาพรวมของกลุ่มลายเมือที่ส่งผลในแง่มุมมองต่างๆต่อชุมชนและสังคมรอบข้าง ซึ่งจะได้วิเคราะห์ในบทต่อไป

บทที่ 4

บทวิเคราะห์การทำงานและบทบาทของกลุ่มลายเมือง

ในบทที่ 2 ที่ผ่านมามีได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการก่อตั้งกลุ่มลายเมือง แนวคิดนโยบาย ตลอดจนรายละเอียดของสมาชิกในกลุ่มทางด้านประวัติชีวิตและที่ปรึกษาในกลุ่ม เครือข่ายการทำงาน

สำหรับบทที่ 3 นั้น เป็นรายละเอียดในการทำงานของกลุ่มลายเมืองตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกลุ่มมาจนถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2545 โดยแยกเป็นผลงานที่กลุ่มลายเมืองได้ทำมาก่อนถึงช่วงระยะเวลาการวิจัย และผลงานที่ทำในช่วงระยะเวลาการวิจัย คือ ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ.2544 จนถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2545

ผลงานที่ผ่านมา 1 ปีของกลุ่มลายเมือง ที่ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตที่จะต้องเป็นการทำงานที่สำคัญ หรือแสดงต่อสาธารณชนเป็นจำนวนมากนั้น มีจำนวนทั้งสิ้น 29 รายการ

ผลงานที่ผ่านมา 1 ปีนั้นสามารถจำแนกประเภทของการทำงานทั้งหมดได้ดังนี้

1. **การทำงานที่เป็นงานช่วย** หมายถึง ร่วมแสดงเพราะมีหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลที่นับถือขอให้ไปช่วยงาน โดยอาจจะไม่ได้ค่าตอบแทน หรือได้ค่าตอบแทนเป็นจำนวนไม่มากนัก ทางกลุ่มลายเมืองมีอำนาจในการกำหนดการแสดงต่างๆเอง มีทั้งหมด 22 รายการ เช่น ร่วมแสดงในงานธรรมดิดาโลก ที่ประเทศแคนาดา ร่วมแสดงในงานมหกรรมคีตการล้านนาซึ่งจัดโดยโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา ร่วมแสดงดนตรีในงานรดน้ำดำหัวคนชราที่บ้านธรรมปกรณ ร่วมบรรยายและสอนการเล่นดนตรีพื้นบ้านให้แก่เยาวชนญี่ปุ่นจากจังหวัดอิวาเตะ ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

2. **การทำงานที่เป็นงานจ้าง** เป็นการทำงานที่มีผู้ติดต่อให้ไปแสดง มีค่าตอบแทนเป็นจำนวนสูงกว่าการทำงานที่เป็นงานช่วย โดยมากผู้ว่าจ้างจะเป็นคนกำหนดรายการแสดงเอง การทำงานประเภทนี้มีอยู่ทั้งหมด 4 รายการ เช่น ร่วมแสดงในงานเลี้ยงต้อนรับผู้เข้าประกวดนางสาวไทย แสดงดนตรีพื้นเมืองในงาน “10 มหัศจรรย์ล้านนาท่าแพ” เป็นต้น

3. **การทำงานที่เป็นกิจกรรมภายในกลุ่ม** การทำงานประเภทนี้เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสมาชิกในกลุ่ม แต่ในครั้งอาจจะร่วมกับหน่วยงานภายนอกก็ได้ หรือจัดขึ้นเพื่อหารายได้ในการทำงานของกลุ่มต่อไป มีทั้งหมด 3 รายการ คือ การจัดคอนเสิร์ต “พิณเบ๊ยะ ปลายวสันต์วิสา” การไหว้ครูประจำปี และการจัดสัมมนา “คิดการ...นาฏกรรม : ร่องรอย..ที่เห็น..และเป็นไป”

การทำงานทั้งหมดที่ผ่านมาของกลุ่มหลายเมืองนั้น ได้สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มได้อย่างชัดเจนว่าต้องการรวมกลุ่มคนที่รักและสนใจในสิ่งเดียวกันมาทำงานเพื่อตอบแทนสังคม แม้ว่าการทำงานนั้นอาจจะไม่ได้ตอบแทนสังคมอย่างเป็นรูปธรรม แต่สิ่งที่เกิดขึ้นตามมามีผลเป็นสิ่งตอบแทนต่อสังคมที่ไม่อาจมองเห็นได้แต่สามารถสัมผัสและรู้สึกได้

ในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์ถึงประเด็นต่างๆของกลุ่มหลายเมืองต่อการสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนา ในแง่มุมต่างๆ ทั้งปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่ม ความคิดในเรื่องการสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ทิศทางและแนวโน้มของการรวมกลุ่มและการพัฒนา ไปจนถึงปัจจัยต่างๆทางสังคมที่มีผลต่อการทำงานและการรวมกลุ่ม

4.1 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มหลายเมือง

กลุ่มหลายเมืองได้รวมกลุ่มกันมานานกว่า 5 ปี นับได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีข้อขัดแย้งกันภายในกลุ่มน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มดนตรีกลุ่มอื่นๆ และยังเป็นกลุ่มเยาวชนที่มีชื่อเสียงที่ดี มีผลงานการทำงานที่โดดเด่นมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นการร่วมกิจกรรมในหลายพื้นที่และหลากหลายระดับของคนดู กลุ่มหลายเมืองก็สามารถสร้างความประทับใจให้แก่คนดูในทุกๆพื้นที่ได้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าเลย

การที่กลุ่มๆหนึ่งจะอยู่รวมกลุ่มกันมานานและเป็นที่รู้จักกันในวงกว้างเช่นนี้ เป็นเรื่องที่ทำได้ไม่ถ้ง่ายนัก ผู้วิจัยจึงเห็นว่าประเด็นของปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มเป็นประเด็นที่ควรจะอภิปรายเพื่อทำความเข้าใจในพื้นฐานของกลุ่มเสียก่อนที่จะอภิปรายกันในประเด็นต่อไป

ปัจจัยต่างๆเหล่านั้นได้แก่

4.1.1 แนวคิดและนโยบายที่ชัดเจนของกลุ่ม

เนื่องจากกลุ่มหลายเมืองก่อตั้งขึ้นมาโดยพื้นฐานแนวคิดและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน คือ เป็นการรวมกลุ่มกันเพื่อมาเล่นดนตรีด้วยกันอย่างสนุกสนานและนำความสนุกสนานนั้นตอบแทนให้กับ

ผู้ชม นอกจากนั้นยังคำนึงถึงการถ่ายทอดความรู้สึกนี้สู่คนรุ่นหลังต่อไป กลุ่มลายเมืองจึงมีแนวปฏิบัติที่ยึดถือเหมือนกันคือมุ่งเน้นการทำงานเพื่อสังคมมากกว่าจะหาประโยชน์เข้าตนเอง ดังนั้นเมื่อมีงานแสดงครั้งใด จึงต้องมีการพิจารณาโดยหัวหน้ากลุ่มและที่ปรึกษากลุ่มว่าเหมาะสมที่จะรับงานหรือไม่ หากการงานนั้นๆจะทำให้เกิดผลเสียตามมาภายหลัง ก็จะไม่รับงาน ด้วยเหตุนี้ จึงอาจจะกล่าวได้ว่างานที่กลุ่มลายเมืองไปร่วมแสดงนั้นจึงมีมาตรฐานที่ค่อนข้างสูง

เมื่อทางกลุ่มรับงานแสดงไว้แล้ว ก็จะแจ้งสมาชิกแต่ละคนให้ทราบ หากสมาชิกคนใดติดธุระไม่สามารถไปร่วมงานได้ หรือสมาชิกบางคนอาจจะไม่สะดวกใจที่จะไปร่วม ทางกลุ่มก็ไม่มี การบังคับแต่อย่างใด เพราะถือหลักว่าการเข้าร่วมงานแต่ละครั้งต้องเกิดจากความศรัทธา ความสมัครใจของสมาชิก และการร่วมงานเหล่านั้นก็ถือว่าเป็นการทำงานเพื่อสร้างความสนุกสนานให้กับคนดู มิใช่การทำงานเพื่อแลกกับเงิน คนที่จะไปแสดงต้องมีใจไปร่วมกันจึงจะแสดงได้ดี

นอกจากงานแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ต่างๆแล้ว กลุ่มลายเมืองก็ยังสนับสนุนงานช่างงานฝีมือของสมาชิกในกลุ่มด้วย โดยสมาชิกรุ่นพี่ที่มีความสามารถทางด้านงานช่างก็จะคอยแนะนำ สอนเทคนิคต่างๆให้สมาชิกรุ่นน้องที่สนใจ การสนับสนุนความสามารถทางด้านงานช่างก็เป็นนโยบายหลักอีกประการหนึ่งของกลุ่มลายเมือง โดยที่ปรึกษากลุ่มและหัวหน้ากลุ่มจะพยายามผลักดันให้สมาชิกที่มีความสามารถได้แสดงผลงานในทุกๆครั้งที่ทำได้ เช่น งาน street festival ที่จัดโดย กองดี สตูดิโอ ก็สนับสนุนให้วิชณู สาริตการต้องกระดาษสา และคุณแผ่นดิน หรือสนับสนุนให้ไพศาลได้ประดิษฐ์ปิ่นเงิน เป็นต้น โดยรายได้ที่ได้จากการจำหน่ายงานฝีมือ ก็จะยกให้กับเจ้าของผลงานนั้นทั้งหมด

นอกจากนั้นแล้ว ครอบครัวยังมักจะรับงานฝีมือมาทำที่บ้าน เช่น ทำธรรมาสณ์ ปราสาท นกหัสดี เครื่องดนตรีพื้นเมือง ฯลฯ ก็จะเรียกสมาชิกที่มีความสามารถทางด้านนี้มาช่วยงานกัน เช่น ครู แสบ เก่ง หรือวิชณู เป็นต้น ซึ่งการทำงานร่วมกันเช่นนี้ก็จะเป็นการฝึกฝนฝีมือ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้เป็นอย่างดี และเมื่อได้รับเงินค่าจ้างมาแล้ว ก็จะแบ่งให้ผู้ร่วมงานทุกคนตามแต่สัดส่วนที่ได้ทำ

นโยบายอีกประการหนึ่งของกลุ่มคือ ต้องการช่วยเหลือสมาชิกที่ขาดแคลนด้านทุนทรัพย์ในยามจำเป็น เพราะหากสมาชิกคนใดมีปัญหาเกี่ยวกับการเงิน อาจจะส่งผลกระทบต่อทัศนคติในการทำงานได้ เช่น อาจจะต้องการทำงานเพื่อเงินตอบแทนมากกว่าจะเสียสละทำงานตามแนวคิดของกลุ่ม เป็นต้น ดังนั้นทางกลุ่มลายเมืองจึงได้แบ่งเงินส่วนหนึ่งซึ่งได้มาจากค่าตอบแทน

จากการไปแสดง และที่ได้จากการสนับสนุนของหน่วยงานต่างๆ เพื่อเป็นเงินกองกลางสำหรับให้สมาชิกได้ยืมไปใช้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น การยืมเงินกองกลางนี้จะต้องผ่านการพิจารณาและเห็นชอบจากหัวหน้ากลุ่มและที่ปรึกษากลุ่มเสียก่อน

นอกจากนี้ แนวคิดที่จะทำงานเพื่อตอบแทนชุมชนนั้น สมาชิกในกลุ่มบางคนก็ได้สืบทอดแนวคิดนี้โดยการไปเปิดสอนดนตรีพื้นเมือง หรือการแสดงเช่น สอนตีกลองสะบัด สอนพ็อนเจิงในชุมชนของตนเองด้วย เช่น แม่ก็ได้อสอนดนตรีพื้นเมืองให้กับเด็กนักเรียนที่สะเมิง เปียกไปสอนดนตรีพื้นเมืองและตีกลองสะบัดชัยให้กับเด็กนักเรียนที่หมู่บ้าน หรือครูแสบสอนพ็อนเจิงและตีกลองสะบัดชัยให้กับเด็กในหมู่บ้านที่อำเภอสันกำแพง เป็นต้น

นอกจากแนวคิดและนโยบายต่างๆที่ได้กล่าวมาแล้ว ทางกลุ่มลายเมืองยังมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม

อาจารย์วิลักษณ์ ศรีป่าซาง ที่ปรึกษาของกลุ่มลายเมืองได้กล่าวกับผู้วิจัยในการสัมภาษณ์ว่า

“สิ่งที่น่าภูมิใจของกลุ่มลายเมืองที่สามารถพูดได้อย่างเต็มปากเต็มคำก็คือ เด็กๆในกลุ่มลายเมืองเป็นเด็กที่ไม่ติดยาเสพติด เพราะทางกลุ่มมีกฎที่เข้มงวดมากกับเรื่องยาเสพติด ถ้าใครมีปัญหา ทางกลุ่มก็จะให้โอกาสแก้ตัว แต่ถ้าแก้ไขอะไรไม่ได้ ทางกลุ่มก็ไม่อนุญาตให้ทำงานในนามของลายเมืองได้อีก และเรียกได้ว่าเด็กทุกคนในกลุ่มเป็นคนดี”

จากแนวคิด นโยบาย และแนวปฏิบัติของกลุ่มลายเมืองดังที่ได้กล่าวมานี้ แสดงให้เห็นถึงความมีระบบระเบียบของกลุ่มที่แตกต่างไปจากกลุ่มอื่นๆ เป็นนโยบายและแนวคิดที่มีผู้สืบทอดได้จริง และเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มขึ้นมาได้

4.1.2 ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม

สมาชิกกลุ่มลายเมืองมีความรัก ความผูกพันกันเป็นอย่างมาก ทุกคนถูกอบรมให้รักใคร่ดูแลกันเหมือนคนในครอบครัว แม้ว่าจะบางคนจะจบการศึกษาไปแล้ว หรือไปทำงานเต็มเวลาแล้วก็ตาม แต่เมื่อมีโอกาสก็จะมาร่วมกิจกรรมกันสม่ำเสมอ

การอยู่ร่วมกันฉันท์พี่น้องของสมาชิกเช่นนี้ ทำให้เมื่อเกิดปัญหาใดๆขึ้นมา เช่น สมาชิกบางคนอาจจะปฏิบัติตัวไม่เหมาะสม สมาชิกคนอื่นๆก็สามารถตักเตือนได้ และหากสมาชิกคนใดมีปัญหา ก็จะมาปรึกษาสมาชิกคนอื่นๆในกลุ่มที่สนิทสนมกัน หากเป็นปัญหาที่ไม่ใหญ่นักหรือเป็นเรื่องส่วนตัวที่คาดว่าจะไม่ส่งผลกระทบต่อลูกหลานต่อไป สมาชิกในกลุ่มก็จะช่วยกันแก้ไขจนสำเร็จลุล่วงที่โดยหัวหน้ากลุ่มและที่ปรึกษาจะไม่เข้าไปยุ่ง แต่หากปัญหาใดเป็นปัญหาที่ใหญ่และอาจจะกระทบต่อวงกว้าง เช่นสมาชิกที่เสพยาเสพติด ก็ต้องแจ้งให้หัวหน้ากลุ่มและที่ปรึกษาของกลุ่มรับทราบปัญหาเพื่อช่วยกันหาทางแก้ไขต่อไป ซึ่งโดยมากก็จะตักเตือนสั่งสอนและให้โอกาสในการปรับปรุงตัว ถ้าหากว่าสมาชิกคนนั้นไม่สามารถปรับปรุงตัวได้ก็จำเป็นต้องตัดออกไปจากกลุ่ม

ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นประเด็นที่น่าสนใจประการหนึ่งคือ สมาชิกกลุ่มหลายเมืองนั้นหากมองคร่าวๆจะเห็นว่ามาจากสองสายใหญ่ๆด้วยกัน คือสายของครอบครัวและสายของครูอุ๊ต

จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมของผู้วิจัยนั้นเห็นว่า สมาชิกที่มาจากสายครอบครัวนั้น เมื่อได้รับคำสั่งจากครอบครัวก็พร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของกลุ่มอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะให้ไปร่วมกิจกรรมที่ไหนก็จะติดตามไปทุกที่ด้วยความเต็มใจ แม้จะมีธุระอื่นใดก็จะยกเลิกธุระนั้นได้ สมาชิกที่มาจากสายของครอบครัวนี้มักจะเป็นกลุ่มที่มาคลุกคลีและพักอาศัยอยู่ที่บ้านของครอบครัวเป็นประจำ จะรักและเคารพครอบครัวเหมือนพี่ชาย เหมือนญาติสนิท สามารถทำทุกอย่างเพื่อครอบครัวได้

ส่วนสมาชิกกลุ่มที่มาจากสายของครูอุ๊ตนั้นมักจะเป็นนักศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาภาคพายัพเกือบทั้งสิ้น สมาชิกกลุ่มนี้รู้จักและสนิทสนมกันมาก่อนจากการเป็นสมาชิกชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา ซึ่งครูอุ๊ตเคยเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมมาก่อน ดังนั้นความรู้สึกของสมาชิกในกลุ่มนี้ที่มีต่อครูอุ๊ตจึงจะเป็นไปในรูปแบบของอาจารย์กับลูกศิษย์ที่สนิทสนมกันมากกว่าจะเป็นความรู้สึกของพี่กับน้องเหมือนที่รู้สึกกับครอบครัว เมื่อสมาชิกในกลุ่มมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ครูอุ๊ตก็มักจะตักเตือนในฐานะของครูและมีความเข้มงวดในเรื่องต่างๆมากกว่าครอบครัว

แต่อย่างไรก็ตาม สมาชิกในกลุ่มทุกคนก็นับถือและเชื่อฟังทั้งครอบครัวและครูอุ๊ตเท่าๆกัน เมื่อได้รับการตักเตือนมากก็จะรับฟังและนำไปแก้ไขปรับปรุงในจุดที่บกพร่อง

นอกจากการอยู่ร่วมกันอย่างพี่น้องแล้ว สมาชิกกลุ่มหลายเมืองยังคำนึงถึงความเป็นอยู่ของสมาชิกกลุ่มทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ความเป็นห่วงเป็นใยในตัวสมาชิกกลุ่มทุกคน เพราะสมาชิกส่วนใหญ่ยังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนเมื่อมีงานแสดงใดที่ตรงกับเวลาเรียนแล้ว หัวหน้ากลุ่ม

และสมาชิกที่อาวุโสกว่าก็มักจะปรึกษากันเพื่อเลือกสมาชิกที่จะไปแสดงโดยไม่ให้เสียการเรียน เช่น เมื่อครั้งที่กลุ่มลายเมืองส่งสมาชิกไปร่วมงานกับโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาในงานอโชก้า ณ สยามสแควร์ กรุงเทพฯ นั้น แต่แรกนั้นทางกลุ่มจะส่งแม็กหรือสมัย สาตะดา ไปแสดงพิณเป็ยะ แต่เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าเวลาที่ไปแสดงนั้นตรงกับเวลาเรียน จึงปรึกษากันในกลุ่มและให้ เก่ง-ธนาพันธ์ ลิขิตอนุรักษ์ ไปร่วมงานแทน เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความห่วงใยในตัวของสมาชิกด้วยกันในกลุ่ม

การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มโดยมีความสัมพันธ์อันที่พี่น้อง ประกอบกับการไม่นำเงินหรือค่าตอบแทนมาเป็นเป้าหมายในการทำงานแล้ว จึงเป็นส่วนที่ทำให้สมาชิกกลุ่มลายเมืองมีความสบายใจในการทำงานเป็นกลุ่มเช่นนี้ค่อนข้างมาก จากการสัมภาษณ์พบว่า จากประสบการณ์ของสมาชิกหลายคนที่เคยเล่นดนตรีกับกลุ่มอื่นๆมาก่อน หัวหน้าวงดนตรีบางวงอาจจะนำเงินมาเป็นเครื่องต่อรองมากเกินไป จึงทำให้ความสนุกสนานที่จะเล่นดนตรีนั้นลดลงเป็นอย่างมาก และทำให้ไม่อยากจะร่วมงานกันอีก แต่เมื่อมาเป็นสมาชิกลายเมืองที่มีความสัมพันธ์เหมือนคนในครอบครัว มีความห่วงใยกัน ไม่คำนึงถึงเงินมากเกินไป ก็ทำให้สมาชิกมีความสุขและทำให้การรวมกลุ่มนั้นเข้มแข็งและเหนียวแน่น

4.1.3 พื้นฐานทางดนตรีและการแสดงของสมาชิก

สมาชิกกลุ่มลายเมืองนั้น ส่วนใหญ่มีพื้นฐานทางดนตรีมาก่อนที่จะก่อตั้งกลุ่มลายเมืองแล้ว เมื่อมารวมกลุ่มกันก็จะมี การถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่กันเสมอ โดยวิธีการถ่ายทอดนั้นก็ทำได้หลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางดนตรี การแสดง หรือการขอคำปรึกษาจากคนที่มีความสามารถมากกว่า ทั้งนี้สมาชิกที่อาวุโสกว่าก็ไม่ได้เก่งกว่าสมาชิกรุ่นเยาว์เสมอไป สมาชิกทุกคนต่างยอมรับในฝีมือของกันและกัน เช่น นพได้หัดเรียนเป็ยะมาก่อนแม็ก แต่แม็กมีความสามารถทางด้านเป็ยะมากกว่าจึงสามารถพัฒนาฝีมือไปได้อย่างรวดเร็ว นพและสมาชิกคนอื่นๆ ก็ยอมรับในความสามารถของแม็ก และสนับสนุนให้แม็กได้แสดงความสามารถบ่อยๆเมื่อมีโอกาส เป็นต้น

สมาชิกกลุ่มลายเมืองทุกคนเป็นผู้ที่มีความรัก ความสนใจในศิลปวัฒนธรรมล้านนาเป็นพื้นเดิม บางคนมีประสบการณ์ทางด้าน การแสดงพื้นบ้านล้านนามาตั้งแต่เด็ก เช่น นพ ครอบอัย เป็ยก คุรแสบ เก่ง เป็นต้น บางคนเริ่มเรียนดนตรีหรือการแสดงเมื่อโตแล้ว เช่น หนุ่ย หนุ่น ปิ๊กหรือ วิษณุ เป็นต้น แต่ไม่ว่าจะมีประสบการณ์ทางดนตรีมาตั้งแต่เด็กหรือช่วงวัยรุ่นก็ตาม สมาชิกทุกคน

ล้วนแต่มีความรัก ความสนใจในศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนาอย่างจริงจัง โดยสังเกตจากการได้พูดคุยกับสมาชิกเหล่านั้นในหลายๆครั้ง ทุกคนมีความคิดคล้ายกันคือ อยากจะพัฒนาฝีมือของตนให้สูงขึ้นไปอีก และอยากจะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆในการเล่นดนตรีหรือการแสดงเพื่อให้ผู้ชมได้สนุกสนานไปด้วย

สมาชิกหลายคนได้เรียนดนตรีพื้นเมืองและการฟ้อนต่างๆจากพ่อครูแม่ครูพื้นบ้าน ซึ่งสมาชิกเหล่านี้จะมีประสบการณ์ในการเรียน การถ่ายทอดวิชาตามแบบครูโบราณ มีการขึ้นชั้นครู ปลงชั้นครู ดูแลรักษาชั้นครูตลอดจนถึงการไหว้ครู และเลี้ยงผีครู ซึ่งสมาชิกที่ผ่านการถ่ายทอดตามแบบครูโบราณนี้จะมีความรู้ในขั้นตอนเหล่านี้เป็นอย่างดี และปฏิบัติตามที่ครูสั่งสอนมาอย่างเคร่งครัด

ในขณะที่สมาชิกหลายๆคนผ่านการเรียนกับพ่อครูแม่ครูมาแล้ว สมาชิกบางคนก็ฝึกฝนค้นคว้าหัดเรียนด้วยตนเอง เช่น ครูบอย ครูอุ๊ด เป็นต้น

4.1.4 การมุ่งพัฒนาทักษะของสมาชิกให้ดียิ่งขึ้น

นอกจากการเรียนการสอนแล้ว กลุ่มลายเมืองยังมีการฝึกฝนฝีมืออยู่เสมอ ด้วยการนัดซ้อมดนตรีกันเป็นระยะๆ แต่หากช่วงใดที่มีงานใหญ่หรือมีเพลงที่ครูบอยแต่งขึ้นมาใหม่ ก็จะมีการนัดซ้อมดนตรีกันบ่อยขึ้น โดยการซ้อมในแต่ละครั้งนั้นจะมีการทดลองสลับสับเปลี่ยนตำแหน่งผู้เล่นดนตรีแต่ละชิ้นจนกว่าจะได้ผลที่พอใจ ก็จะกำหนดไปว่าในเพลงนี้ ใครจะเล่นเครื่องดนตรีชิ้นใด ทุกคนมีอิสระที่จะสอดแทรกเทคนิคหรือที่เรียกว่า "เม็ด" ลงในเพลงนั้นๆ แต่ก็ต้องไม่ลืมอารมณ์ของเพลงด้วยว่าเป็นเช่นไร

การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางดนตรีและการซ้อมดนตรีของกลุ่มลายเมืองนั้น เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาศักยภาพของสมาชิก และนอกเหนือจากนั้นยังทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น สมาชิกที่อยู่กับกลุ่มลายเมืองมานานจะสนุกกับการเรียน การฝึกซ้อมแบบนี้ แต่สมาชิกที่เข้ามาใหม่ที่ไม่มีความรักในดนตรีพื้นเมืองจริงๆ ก็อาจจะเบื่อได้เช่นกัน

การถ่ายทอดความรู้ความสามารถทางการดนตรีของสมาชิกกลุ่มลายเมืองนั้น เป็นลักษณะของพี่สอนน้อง และบางครั้งที่น้องมีความรู้มากกว่าก็จะสอนให้พี่ก็มี ไม่มีการสอนในลักษณะของการเป็นพ่อครูแม่ครู ที่ครูเป็นผู้เก่งที่สุดและแนะนำศิษย์ในทุกๆเรื่อง

แต่อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มลายเมืองนั้น ครูบอยเป็นผู้ที่มีความสามารถทางดนตรีมากกว่าทุกคน และจะมีสมาชิกมาขอคำแนะนำจากครูบอยเสมอ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นสมาชิกหลายคนก็บอกว่า การไปขอคำแนะนำจากครูบอยนั้นจะเป็นลักษณะของครูพักลักจำ หรือครูโบราณ เพราะครูบอยนั้นเมื่อหัดเล่นดนตรีก็เริ่มจากการฟังเทปแล้วแกะโน้ตเอง ไม่เคยเรียนระบบตัวโน้ตมาก่อน ซึ่งครูบอยก็ยอมรับว่าถ้าจะให้สอนแบบตัวโน้ตนั้น ตนไม่สามารถสอนได้ แต่จะเรียกให้สมาชิกที่สนใจในเครื่องดนตรีชิ้นนั้นๆ มาดูครูบอยเล่นดนตรี ส่วนใครจะสามารถเก็บเกี่ยวได้แค่ไหนก็แล้วแต่ความสามารถของสมาชิกคนนั้น ซึ่งจากการสอนแบบนี้ทำให้เด็กที่ฝึกใหม่บางคนไม่เข้าใจและมักจะบอกว่าครูบอยสอนดนตรีไม่เป็น

ในขณะที่ครูบอยใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้ให้สมาชิกแบบครูโบราณนั้น ครูแสบซึ่งเชี่ยวชาญในเรื่องของการฟ้อนเจิงนั้นก็ได้เปิดสอนฟ้อนเจิงให้แก่ผู้สนใจทั่วไป โดยประยุกต์วิธีการสอนของครูโบราณให้เข้ากับความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบัน และในการสอนแต่ละครั้งก็จะชวนสมาชิกกลุ่มลายเมืองที่มีความสามารถทางด้านฟ้อนเจิง เช่น หนุ่ย ไปช่วยสอนด้วย และการชวนหนุ่ยไปช่วยสอนนั้นก็เป็นการสอนหนุ่ยทางอ้อมด้วยเช่นกัน กล่าวคือ หนุ่ยก็ได้เรียนวิชามากขึ้นและเรียนรู้วิธีการฟ้อนของครูแสบไปด้วย จนมีความสามารถที่จะไปสอนคนอื่นๆ ได้ต่อไป

4.1.5 อุปนิสัยส่วนตัวและความมีระเบียบวินัยของสมาชิก

นอกเหนือจากปัจจัยต่างๆข้างต้นแล้ว ความเข้มแข็งของกลุ่มลายเมืองยังเกิดขึ้นจากอุปนิสัยส่วนตัวของสมาชิกแต่ละคนที่มีมักจะอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่เย่อหยิ่ง จึงทำให้เป็นที่รักของคนทั่วไปทั้งคนในชุมชนหรือหน่วยงานต่างๆที่ต้องร่วมงานกัน และคนดูที่คอยติดตามการทำงานของกลุ่มอยู่เสมอ

เนื่องจากชุมชนเมืองสาทรเป็นชุมชนที่ครูบอยเกิดและเติบโตขึ้นมา และเมื่อเกิดการรวมกลุ่มเป็นกลุ่มลายเมืองขึ้นมา สมาชิกทุกคนมักจะไปฝึกซ้อมดนตรีที่บ้านครูบอย และรู้จักกับชาวบ้านในชุมชนเมืองสาทรเป็นอย่างดี เมื่อมีงานบุญที่จัดขึ้นครั้งใด กลุ่มลายเมืองก็จะอาสาไปช่วยเล่นดนตรีหรืองานแสดงต่างๆ โดยที่ทางชุมชนไม่ต้องขอร้องเลย ทางกลุ่มก็จะนัดหมายสมาชิกและไปร่วมแสดงเพื่อความสนุกสนานให้กับชาวบ้านในชุมชนทุกครั้ง อีกทั้งอุปนิสัยของสมาชิกแต่ละคนนั้นล้วนแต่อ่อนน้อมถ่อมตนและให้ความเคารพผู้ใหญ่อยู่เสมอ กลุ่มลายเมืองจึงเป็นที่รู้จักและรักใคร่ของคนในชุมชนเมืองสาทร

ไม่เพียงแต่ชาวบ้านในชุมชนเมืองสาทรเท่านั้นที่กลุ่มลายเมืองมีความสัมพันธ์ที่ดี หน่วยงานราชการและกลุ่มองค์กรอีกหลายกลุ่มก็มีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับกลุ่มลายเมืองด้วย เช่น โสภเสียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรที่กลุ่มลายเมืองร่วมงานด้วยบ่อยที่สุด เนื่องจากที่ปรึกษาของกลุ่ม และหัวหน้ากลุ่มรู้จักกับคณะทำงานของโสภเสียนสืบสานล้านนามานานและมีความสัมพันธ์ที่ดีตลอดมา เมื่อมีงานใดที่มีงานที่โสภเสียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาจัดขึ้นหรือเป็นผู้ประสานงาน ก็จะติดต่อกลุ่มลายเมืองให้ไปช่วยงานเสมอ และกลุ่มลายเมืองก็จะแจ้งให้กับทางโสภเสียนทราบทุกครั้งว่าไม่ต้องกังวลเรื่องค่าตอบแทนที่จะมอบให้กลุ่ม หากทางโสภเสียนสืบสานฯ ต้องเชิญกลุ่มหรือวงดนตรีอื่นๆมาร่วม ก็ขอให้พิจารณาจ่ายค่าตอบแทนให้กับกลุ่มอื่นๆก่อน แล้วค่อยพิจารณามอบให้ทางกลุ่ม แม้ว่าจะได้ค่าตอบแทนน้อยก็ไม่เป็นไร

นอกจากนั้น เมื่อมีงานที่ทางโสภเสียนสืบสานฯจัดขึ้นแล้ว นอกจากดนตรีและการแสดงทั้งหลาย กลุ่มลายยังได้มอบหมายให้สมาชิกของกลุ่มที่มีความสามารถทางด้านอื่นๆมาช่วยงานของโสภเสียนอีก เช่น ออกแบบและตกแต่งสถานที่ ประดิษฐ์ตุ๊ก โคม เพื่อประดับงาน เป็นต้น โดยการช่วยเหลือของทางกลุ่มนั้นเป็นการมาช่วยด้วยความสมัครใจ ไม่ได้เรียกร้องค่าตอบแทนแต่อย่างใดเลย ด้วยเหตุนี้ คณะทำงานของโสภเสียนสืบสานฯจึงรักและสนิทสนมกลุ่มลายเมืองมาก เมื่อมีงานใดก็จะติดต่อกลุ่มลายเมืองเป็นลำดับแรก จนทำให้หลายๆคนโดยเฉพาะคนที่ทำงานในแวดวงของการแสดงพื้นบ้านมองว่ากลุ่มลายเมืองเป็นกลุ่มดนตรีลูกหม้อของโสภเสียนสืบสานฯ และมีการเปรยถึงความสัมพันธ์นี้อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งจะได้อภิปรายในรายละเอียดต่อไปในหัวข้อปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นของกลุ่มลายเมือง

ด้วยอุปนิสัยที่ดีของสมาชิกกลุ่มและความมีระเบียบวินัยที่ถูกอบรมมาอย่างเข้มงวดนั้น ทำให้กลุ่มลายเมืองเป็นกลุ่มที่หน่วยงานต่างๆให้ความเอ็นดูและอยากจะร่วมงานด้วย ซึ่งก็ส่งผลดีให้กับกลุ่มในเรื่องของโอกาสในการทำงานและเครือข่ายที่ดีต่อไป และนอกจากโสภเสียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาแล้ว กลุ่มลายเมืองก็ยังมีความสัมพันธ์ที่ดีกับอีกหลายๆหน่วยงาน เช่น สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และบริษัทเวียงแก้ว เป็นต้น

4.1.6 กลุ่มมีที่ปรึกษาที่ดี มีเครือข่ายที่มีคุณภาพ และได้รับโอกาสที่ดี จึงทำให้มีกิจกรรมทำอย่างสม่ำเสมอ และเป็นการฝึกฝนฝีมือให้ดีขึ้น

ในจังหวัดเชียงใหม่และในเขตล้านนามีกกลุ่มหรือวงดนตรีอยู่หลายกลุ่มด้วยกัน แต่ละกลุ่มก็จะมีพื้นที่และผู้ชมของกลุ่มตนแตกต่างกันไป ซึ่งแต่ละกลุ่มก็มีความสามารถและความโดดเด่น

เด่นในด้านต่างๆ ต่างกันไป แต่กลุ่มลายเมืองเป็นกลุ่มที่คนดูค่อนข้างจะรู้จักกันกว้างขวางกว่ากลุ่มหรือวงดนตรีอื่นๆ เพราะปัจจัยต่างๆ เช่น มีที่ปรึกษาที่ดี มีเครือข่ายการทำงานที่ดี จึงทำให้ได้รับโอกาสดีมากกว่ากลุ่มหรือวงดนตรีอื่นๆ ที่มีความสามารถมากกว่าหรือเท่าเทียมกัน

กลุ่มลายเมืองมีพื้นฐานในการรวมกลุ่มที่ดี เนื่องจากมีแนวคิดและนโยบายที่ทำงานเพื่อตอบแทนสังคม มิใช่เพื่อหาผลประโยชน์เข้ากลุ่ม ดังนั้นเมื่อปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิหลายๆ ท่านเพื่อเชิญท่านเหล่านั้นมาเป็นที่ปรึกษาของกลุ่มจึงได้รับการตอบรับอย่างดี

การที่มีที่ปรึกษาที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางศิลปวัฒนธรรมของล้านนาเช่นนี้ ทำให้กลุ่มลายเมืองได้รับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์มากมายในทางด้านประวัติที่มาของดนตรีและการแสดง รวมไปถึงเรื่องต่างๆ ไปที่ควรปฏิบัติ

การที่กลุ่มลายเมืองได้เชิญผู้ที่มีความรู้ความสามารถหลายๆ ท่านมาเป็นที่ปรึกษาของกลุ่ม ได้ส่งผลดีต่อกลุ่มเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านของการให้ข้อคิด คำแนะนำในการทำกิจกรรมต่างๆ และที่ปรึกษาคนล่าสุดที่มีบทบาทอย่างมากต่อกลุ่มคือ อาจารย์เครือมาศ วุฒิการณ์ (เสียชีวิตแล้ว) ที่ปรึกษาของกลุ่มคนล่าสุด ผู้ที่มีบทบาทอย่างมากในการส่งเสริมให้กลุ่มลายเมืองได้ร่วมแสดงในงานระดับนานาชาติ และในต่างประเทศ อาจารย์เครือมาศเป็นผู้ที่มีความรักความสนใจในศิลปวัฒนธรรมล้านนาเป็นอย่างมาก ด้วยความสามารถในหลากหลายด้าน จึงทำให้อาจารย์เครือมาศเป็นผู้ที่มีเครือข่ายกว้างขวางทั้งในและต่างประเทศ และได้สนับสนุนส่งเสริมให้กลุ่มลายเมืองมีโอกาสร่วมแสดงในงานดนตรีระดับชาติและนานาชาติ เช่น งานธรรมคีตาโลกที่จัดขึ้นในจังหวัดเชียงใหม่เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.2543 งานธรรมคีตาภาคเหนือเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2545 และยังได้เป็นแกนนำพากลุ่มลายเมืองไปร่วมแสดงในงานธรรมคีตาโลกที่เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2544

นอกจากการนำกลุ่มลายเมืองไปแสดงในระดับชาติและนานาชาติแล้ว อาจารย์เครือมาศได้มีโครงการจะนำกลุ่มลายเมืองไปแสดงดนตรีร่วมกับนักดนตรีต่างชาติเช่นนักดนตรีเวียดนาม ที่เมืองเว้ ประเทศเวียดนาม และไปแสดงที่ประเทศญี่ปุ่น แต่อาจารย์เครือมาศได้เสียชีวิตลงเมื่อต้นเดือนสิงหาคม พ.ศ.2545 นี้ โครงการต่างๆ ที่วางแผนไว้นั้นจึงต้องถูกระงับไป ซึ่งความสูญเสียครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงการดำรงอยู่ของกลุ่มได้ชัดเจนขึ้นว่า ความโดดเด่นของกลุ่มลายเมืองนั้นประกอบขึ้นจากปัจจัยใดบ้าง ซึ่งจะได้อภิปรายอย่างละเอียดในประเด็นต่อไป

แต่การที่กลุ่มลายเมืองมีที่ปรึกษาที่ดีนั้นนับว่าเป็นพื้นฐานที่ดีของกลุ่มที่จะสร้างเครือข่ายการทำงานที่ดีต่อไป ซึ่งกลุ่มลายเมืองมีเครือข่ายการทำงานที่ดีอยู่หลายเครือข่ายด้วยกัน เครือข่ายที่สำคัญเครือข่ายหนึ่งคือโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนานั้น ดังที่ได้อภิปรายไปแล้วในหัวข้อที่ผ่านมา

นอกเหนือจากโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาแล้ว กลุ่มลายเมืองยังมีความสัมพันธ์ที่ดีกับอีกหลายๆหน่วยงาน เช่น สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นกับสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมนี้ เกิดขึ้นผ่านตัวบุคลากรในหน่วยงานนั้นเช่น อาจารย์สนั่น ธรรมธิ อาจารย์เครือมาศ วุฒิการณ์ และอาจารย์รัตนา ชันตยาภรณ์ เป็นต้น

ในนามของกลุ่มลายเมืองนั้น เป็นที่ทราบดีว่าเป็นกลุ่มที่ทำงานเพื่อตอบสนองสังคม แต่สมาชิกของกลุ่มหลายคนก็ได้ทำงานกับบริษัทเวียงแก้ว ซึ่งเป็นบริษัทที่รับจัดงานแบบล้านนา ทั้งดนตรี งานแสดง และการตกแต่งสถานที่ ซึ่งดำเนินงานในรูปแบบของธุรกิจอย่างเต็มตัว นอกเหนือจากสมาชิกบางส่วนของกลุ่มลายเมืองที่ทำงานกับบริษัทเวียงแก้วแล้ว ยังมีช่างฟ้อน และศิลปินอิสระอีกหลายคนทำงานร่วมกัน และเนื่องจากผู้บริหารของบริษัทเวียงแก้วเป็นผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมสูงจึงมีเครือข่ายในกลุ่มชนชั้นสูงทั้งในเชียงใหม่ กรุงเทพฯ และต่างประเทศมากมาย การที่สมาชิกของกลุ่มลายเมืองได้ร่วมงานกับบริษัทเวียงแก้ว จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ได้รู้จักกับผู้คนมากขึ้นและเรียนรู้ที่จะถ่ายทอดศิลปะการแสดงไปสู่ผู้ชมในรูปแบบที่ต่างกันไป ซึ่งนับเป็นประสบการณ์ที่ฝึกฝนให้สมาชิกมีความเชี่ยวชาญและสามารถปรับตัวกับสถานการณ์ต่างๆได้ดีกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์เช่นนี้มาก่อน

เนื่องจากกลุ่มลายเมืองมีที่ปรึกษาดีและมีเครือข่ายการทำงานที่กว้างขวาง จึงเป็นโอกาสที่ทำให้กลุ่มมีกิจกรรมได้ทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จากบทที่ 3 ที่กล่าวถึงการทำงานของกลุ่มลายเมือง ในหัวข้อที่ 3.2 นั้นจะเห็นว่าผลงานของกลุ่มลายเมืองที่เป็นกิจกรรมเพื่อชุมชนและได้แสดงต่อหน้าสาธารณชนนั้นมีเป็นจำนวนมากและต่อเนื่องสม่ำเสมอ

เมื่อพิจารณาถึงช่วงเวลาที่กลุ่มลายเมืองทำกิจกรรมต่าง ๆ นั้น จะเห็นว่าในบางเดือนมีกิจกรรมเป็นจำนวนมาก เช่นในเดือนกุมภาพันธ์และเมษายน ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่กิจกรรมตามประเพณีท้องถิ่นอยู่มาก กิจกรรมที่กลุ่มลายเมืองได้ไปร่วมแสดงจึงมีมากตามไปด้วย และในบางเดือน เช่น ช่วงเดือนในฤดูฝนนั้น ปกติแล้วจะไม่มียานสำหรับดนตรีและการแสดงเลย แต่กลุ่มลายเมืองก็ยังมีการทำกิจกรรมที่ได้ไปร่วมทำด้วยมากมาย แต่อาจจะเป็นงานเล็กๆ เช่น งานศพ งานบวช ซึ่ง

เป็นงานส่วนตัวที่เจ้าของงานเชิญสมาชิกกลุ่มลายเมืองที่สนิทสนมกันไปร่วมงานเท่านั้น จึงไม่นับเป็นกิจกรรมหลักตามที่ได้อภิปรายในบทที่ 3

และการที่กลุ่มลายเมืองมีกิจกรรมให้ทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ก็ทำให้สมาชิกในกลุ่มได้พบปะกันเป็นประจำและได้มาฝึกซ้อมดนตรีด้วยกันอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้ความสามารถในการเล่นดนตรีของสมาชิกแต่ละคนพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ และประโยชน์อีกประการหนึ่งของการได้พบปะและฝึกซ้อมดนตรีเป็นประจำก็คือ ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ที่จะแต่งเพลงใหม่ๆ ขึ้นมาและได้ทดสอบว่าใครเหมาะสมที่จะเล่นเครื่องดนตรีชิ้นใดในเพลงใหม่นั้น

นอกเหนือจากกิจกรรมทางดนตรีและการแสดงแล้ว กลุ่มลายเมืองยังได้มีแนวคิดที่จะพัฒนากลุ่มต่อไปด้วยการจัดการสัมมนา พูดคุยกันภายในกลุ่มเพื่อทบทวนการทำงานและบทบาทของกลุ่มที่ผ่านมาและทิศทางที่กลุ่มจะก้าวต่อไปในวันข้างหน้า โดยได้จัดการสัมมนาขึ้นเป็นครั้งแรกในเดือนพฤษภาคม มีชื่อหัวข้อสัมมนาว่า "คิดการ...นาฏกรรม : ร่องรอย...ที่เห็น...และเป็นไป" โดยได้เชิญวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิทางการดนตรีและการแสดงพื้นเมืองล้านนามาร่วมพูดคุยด้วยหลายท่าน เช่น อาจารย์นคร พงษ์น้อย อาจารย์วิถิ พานิชพันธ์ อาจารย์มาลา คำจันทร์ อาจารย์รักเกียรติ ปัญญาศ อาจารย์บุณยครพ วรอุไร และอาจารย์ธิติพล กันติวงศ์ เป็นต้น

การสัมมนาที่ผ่านมา นั้น เป็นการสัมมนาที่เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มลายเมืองได้รับฟังประสบการณ์การทำงานของผู้ที่เชี่ยวชาญทางดุริยางคศิลป์ในกลุ่มอื่นๆ ที่มีแนวคิดการทำงานด้านดนตรีแตกต่างออกไป ซึ่งจะทำให้สมาชิกกลุ่มลายเมืองได้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลและจะได้เป็นการจุดประกายให้สมาชิกได้คิดค้นสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ต่อไป

นอกจากการสัมมนาทางด้านงานดนตรีและการแสดงแล้ว หัวหน้ากลุ่มลายเมืองคือครูบอยนั้น ยังคิดที่จะจัดการพูดคุยกันภายในกลุ่มเพื่อให้สมาชิกได้ตระหนักถึงคุณค่าของการเป็นนักดนตรี วินัยของนักดนตรี และการวางแผนถึงทิศทางที่จะเป็นไปของกลุ่มลายเมืองในอนาคต โดยการพูดคุยกันในหัวข้อนี้ อาจจะร่วมมือกับโครงการการศึกษาทางเลือกที่บริหารโครงการโดยไฮเยียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา ซึ่งความคิดที่จะพูดคุยกันถึงอนาคตของสมาชิกในกลุ่มและทิศทางของกลุ่มลายเมืองนั้น ได้แสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกลที่จะสนับสนุนให้สมาชิกที่มีความสามารถในศิลปวิทยาการด้านต่างๆ ได้เรียนรู้ถึงคุณค่าของตน และเปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละคนได้มีทางเลือกในการดำเนินชีวิตที่ไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามค่านิยมของสังคมปัจจุบัน ซึ่งสิ่งนี้ได้กลายเป็นปัจจัยอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กลุ่มลายเมืองมีความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มเป็นอย่างมาก เพราะ

ความคิดที่ก้าวไกลถึงการวางแผนชีวิตในอนาคตนั้น เป็นสิ่งที่หาได้ยากในกลุ่มหรือวงดนตรีพื้นเมือง ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มที่รวมตัวกันเพื่อเล่นดนตรีเป็นอาชีพหรือกลุ่มที่รวมตัวเพื่อตอบสนองความสุขของตนเท่านั้นก็ตาม

4.1.7 มีหัวหน้ากลุ่มที่ดี

ปัจจัยทั้งหลายที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ล้วนแต่เป็นปัจจัยที่เสริมให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มลายเมือง แต่ยังมีอีกปัจจัยหนึ่งที่มองข้ามไปไม่ได้เลย นั่นก็คือ การที่กลุ่มมีผู้นำที่ดำเนินเอง ซึ่งหากจะพิจารณาไปแล้ว ปัจจัยนี้อาจจะเป็นปัจจัยที่สำคัญในอันดับต้นๆ เลยก็เป็นได้ที่ทำให้กลุ่มลายเมืองสามารถดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็งจนถึงวันนี้

ครูสมบุญ กาวิชัย หรือครูบอย เป็นผู้ที่มีความสามารถทางด้านดนตรีพื้นเมืองมาตั้งแต่เด็ก และเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในวงการดนตรีพื้นเมืองมานาน ด้วยความสามารถเฉพาะตัวที่เป็นที่ยอมรับของทุกคน รวมถึงอุปนิสัยที่ดีของครูบอย จึงทำให้เป็นที่รักของทุกๆ คนที่ร่วมงาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทำงานหรือชีวิต ถือได้ว่าครูบอยนั้นเป็นคนดีของสังคมที่ทุกคนรักใคร่ ประกอบกับการทำงานที่ยึดมั่นในแนวคิดและนโยบายของการก่อตั้งกลุ่มลายเมืองว่าจะทำงานเพื่อตอบแทนสังคมมิใช่ทำงานเพื่อหาเงิน หรือหาประโยชน์เข้าส่วนตน จึงทำให้ครูบอยมีเครือข่ายที่ดีมากมายและได้พร้อมที่จะไปช่วยงานของเครือข่ายเหล่านั้นเสมอโดยไม่ได้นำเรื่องค่าตอบแทนใดๆ มาเป็นเงื่อนไขเลย

ด้วยประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมา ครูบอยได้เรียนรู้เรื่องดนตรีพื้นเมืองและงานช่างด้วยตัวเองเกือบทั้งหมด และครั้งหนึ่งครูบอยต้องเข้าเรียนช่างกลที่ตนเองไม่ถนัดเพราะเหตุผลหลายประการ แต่เมื่อมาถึงระยะเวลาหนึ่งที่ครูบอยมีความมั่นใจมากพอและเรียนรู้ถึงความต้องการที่แท้จริงของตนเอง ครูบอยจึงได้เลือกทางเดินชีวิตที่ตนเองรักและเชี่ยวชาญ ดังนั้นครูบอยจึงเข้าใจความรู้สึก ความคิดของสมาชิกรุ่นน้องอีกหลายๆ คนในกลุ่มที่กำลังอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ครูบอยจึงวางตัวให้เป็นทั้งเพื่อน พี่ และญาติของสมาชิกในกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน

สมาชิกหลายคนในกลุ่มลายเมืองสนิทสนมกับครูบอยและครอบครัวของครูบอยมาก เมื่อมีเวลาว่างก็จะไปชิลๆ อยู่ที่บ้านครูบอยเพื่อพูดคุยกัน ฝึกซ้อมดนตรี หรือไปช่วยงานครูบอย เช่น ผลิตเครื่องดนตรี ทำธรรมาสน์ หรือช่วยเหลืองานอื่นๆ บางคนก็พำนักอาศัยอยู่ที่บ้านครูบอยเลยก็มี

และทุกคนก็รักและเคารพครูบอยมาก เมื่อครูบอยตักเตือนหรือสอนสั่งสิ่งใด สมาชิกก็จะรับฟังและนำไปปฏิบัติ ซึ่งความสัมพันธ์ของครูบอยและสมาชิกในกลุ่มนี้เป็นความสัมพันธ์ที่เป็นมากกว่าความสัมพันธ์ของหัวหน้าและลูกน้อง

สิ่งหนึ่งที่ทำให้สมาชิกกลุ่มหลายเมืองรักและนับถือครูบอยเป็นอย่างมากก็คือ ครูบอยเป็นคนที่ให้โอกาสคนเสมอ เมื่อสมาชิกในกลุ่มทำผิดพลาดหรือประพฤติน่าเกลียด ครูบอยก็จะตักเตือนและให้โอกาสแก้ตัว พร้อมกันนั้นก็ยังให้กำลังใจกับสมาชิกคนนั้นอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสมาชิกบางคนได้บอกกับผู้วิจัยว่า การที่ครูบอยให้โอกาสคนที่ล้มได้ลุกขึ้นใหม่นี้ ได้ทำให้สมาชิกบางคนในกลุ่มได้กลายมาเป็นกำลังสำคัญของกลุ่มในทุกวันนี้ แต่สำหรับสมาชิกบางคนที่ไม่สามารถแก้ไขปรับปรุงตัวเองได้นั้น เมื่อถึงที่สุดแล้วครูบอยก็จะปล่อยไป ไม่ยุ่ง ไม่สนใจอีก แต่หากพบปะกันที่ไหนก็จะทักทายด้วยดีเหมือนที่เคยเป็นมา

นอกเหนือจากการให้โอกาสสมาชิกในกลุ่มแล้ว ครูบอยยังมีความต้องการให้สมาชิกทุกคนได้พัฒนาฝีมือทางดนตรีและการแสดงให้เชี่ยวชาญขึ้น โดยพยายามแนะนำ หรือชี้แนะในสิ่งที่ยังขาดตกบกพร่องไป และมีความไว้วางใจในศักยภาพของสมาชิกทุกคน ในระยะ 1 ปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นปีที่ผู้วิจัยได้ติดตามการทำงานของกลุ่มหลายเมืองมาโดยตลอดนั้น ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่าครูบอยพยายามจะฝึกให้สมาชิกหลายคนที่มีความสามารถโดดเด่นได้รับผิดชอบหน้าที่ในด้านต่างๆของกลุ่ม รวมทั้งการฝึกให้สมาชิกที่มีความรับผิดชอบสูงได้ช่วยรับผิดชอบการทำงานบริหาร ซึ่งครูบอยคาดหวังว่าจะให้สมาชิกคนนั้นได้ทำหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มต่อไป

การที่มีผู้นำที่ไม่ยึดติดในอำนาจ และยอมรับความสามารถของผู้อื่นอย่างจริงใจนี้ จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กลุ่มหลายเมืองเป็นกลุ่มนักดนตรีที่ไม่เคยมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกันภายในกลุ่มเลย สมาชิกทุกคนอยู่รวมกลุ่มกันอย่างมีความสุขและทำงานอย่างมีความสุข ซึ่งความสุขที่สมาชิกทุกคนได้รับจากการอยู่รวมกลุ่มกันนี้เป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้กลุ่มหลายเมืองสามารถดำรงความเป็นกลุ่มอยู่ได้นานกว่า 5 ปี

4.2 การดำรงอยู่ของดนตรีพื้นบ้านล้านนาในทิศทางการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มหลายเมือง

ดนตรีพื้นบ้านล้านนา เป็นหนึ่งในศิลปวัฒนธรรมของล้านนาที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน เครื่องดนตรีพื้นบ้านล้านนาที่เป็นรู้จักกันแพร่หลายได้แก่ ซึง และสะล้อ ดังที่คน

ทั่วไปมักเข้าใจกันว่าวงดนตรีล้านนาคือ “วงสะล้อซอซึง” ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว คำเรียกววงเครื่องดนตรีดังกล่าวนี้เป็นคำที่เรียกกันผิดๆมาเป็นเวลานาน ที่ถูกต้องต้องเรียกว่า “วงสะล้อซึง” เท่านั้น เพราะว่า “ซอ” นั้น ไม่ใช่เครื่องดนตรี แต่เป็นการขับขานประเภทหนึ่งของล้านนาซึ่งมีท่วงทำนองต่างกันไป เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบได้แก่ ซึง และปี่จุม

และแท้จริงแล้ว เครื่องดนตรีพื้นบ้านล้านนาที่นิยมเล่นและแสดงนั้นมีอีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็น เปียะ ซลู่ ปี่จุม กลองปู้เจ้ กลองถึงบ้อม กลองสะบัดชัย กลองมอชิง และเครื่องดนตรีปี่พาทย์มอญ เป็นต้น

เกียรติพงษ์หรือเปียก สมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มลายเมืองได้ให้ทัศนะถึงต้นกำเนิดของเครื่องดนตรีพื้นบ้านล้านนาไว้ว่า

“จากที่ผมได้เรียนมาและคิดเองนั้น ผมว่าเครื่องดนตรีพื้นบ้านของเราอาจจะมีมาไม่นานนัก เพราะอย่างเช่นพวกสะล้อ หรือซึง ก็น่าจะเริ่มมีตั้งแต่สมัยพระราชชายา เจ้าดารารัศมีเสด็จกลับเชียงใหม่ และได้้นำเครื่องดนตรีและแบบอย่างของการเล่นดนตรีจากสยามเข้ามา เพราะสังเกตจากการเล่นเป็นวงซึ่งเป็นขนบของดนตรีภาคกลาง และเครื่องดนตรีที่คล้ายคลึงกัน สะล้อก็เหมือนกับซอคู่ของภาคกลาง ซึ่งก็เหมือนกับกระจับปี่ ซึ่งจริงๆแล้วก็ไม่ใช่เรื่องที่น่าประหลาดใจ เครื่องดนตรีเกือบทั้งหมดในประเทศแถบนี้ก็ได้รับอิทธิพลจากเครื่องดนตรีจีนทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นซิมซอ ซึง สะล้อ หรืออย่างเช่น เปียะ ก็ได้รับอิทธิพลจากวงฉาบของอินเดีย มันเป็นเรื่องปกติของการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม”

แม้จะไม่รู้แน่ชัดถึงกำเนิดที่แน่นอน แต่เครื่องดนตรีพื้นบ้านและเพลงพื้นบ้านล้านนาก็มีชีวิตอยู่มาช้านานนับร้อยปี โดยระหว่างที่วันเวลาได้ผ่านไปนั้น ก็มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่เนืองๆ และส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของนักดนตรีทั้งในด้านบวกและด้านลบ ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงรูปแบบของเครื่องดนตรีให้มีประสิทธิภาพในการเล่นมากขึ้น ดังเช่นที่ เจ้าสุนทร ณ เชียงใหม่ ได้ปรับปรุงนำลูกบิดสายกีตาร์มาใช้กับสายซึง ด้วยเหตุผลของความสะดวกของนักดนตรีที่จะไม่ต้องมาคอยตั้งเสียงอยู่เป็นระยะจากการคลายตัวของลูกบิดไม้แบบเดิม ซึ่งการคิดค้นพัฒนาของเจ้าสุนทรในครั้งนี้ได้ก่อให้เกิดเสียงวิพากย์วิจารณ์กันค่อนข้างมากในหมู่นักดนตรีว่าบิดเป็อนศิลปะดั้งเดิมของล้านนา แต่นักดนตรีอีกส่วนหนึ่งก็เห็นด้วยเพราะการใส่ลูกบิดกีตาร์แทนลูกบิดซึงนั้นทำให้ไม่ต้องมาคอยตั้งสายกันใหม่ และมาตอกลูกบิดกันอยู่เรื่อยๆ ซึ่งทำให้เสียเวลาและเสียจังหวะในการแสดง

การเปลี่ยนแปลงที่ยกตัวอย่างมานี้ ผู้วิจัยเห็นว่าเกิดขึ้นเนื่องจากปัจจัยของการเล่นดนตรีเพื่อการแสดง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงดนตรีที่บ้านของวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่มีชื่อเสียงและได้ไปแสดงตามงานต่างๆมากมาย เมื่อเล่นดนตรีที่บ้านเป็นไปเพื่อการแสดงแล้วย่อมต้องคำนึงถึงความลื่นไหลในการแสดงและความสวยงามของการตั้งวง หากนักดนตรีต้องหยุดเพื่อตั้งเสียงเครื่องดนตรีอยู่บ่อยครั้งนั้นก็ทำให้อารมณ์ในการชมนั้นสะดุดลงได้

ซึ่งความคิดที่คำนึงไปถึงสายตาและการรับฟังของผู้ชมนั้น ในกลุ่มหลายเมืองเองก็มีความคิดนี้อยู่เสมอ ดังเช่น ครูบอยมักจะแนะนำสมาชิกทุกคนว่าก่อนขึ้นแสดงนั้นต้องตั้งเสียงเครื่องดนตรีให้พร้อมก่อน อย่าเล่นไป ตั้งเสียงไป เพราะนอกจากจะเสียสมาธิในการเล่นดนตรีแล้วยังจะทำให้เกิดภาพที่ไม่น่าดูในสายตาของคนดูอีกด้วย หรือในด้านการแสดงชุดต่างๆ นั้น สมาชิกทั้งหมดก็จะหารือกันว่าควรจะมีจัดทิศทางหรือลำดับของการแสดงอย่างไร จึงจะทำให้การนั้นน่าดู ไม่ติดขัด ทั้งนี้ก็จะเปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับการวางแผนนั้นๆ ได้อย่างเสรี

หรือแม้แต่ในเพลงพื้นบ้านล้านนานั้น ก็มีการพัฒนากันมาโดยตลอด ทั้งการปรับปรุงบางท่อนของเพลง การนำเพลงดั้งเดิมจากถิ่นอื่นมาเล่นใหม่และการแต่งเพลงใหม่ การปรับปรุงบางท่อนของเพลงนั้น เช่น เพลงบันไดยี่ ซึ่งเป็นเพลงที่ใช้ประกอบการฟ้อนสาวไหม ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นั้น แต่เดิมเป็นเพลงท่อนเดียว สามารถสืบพบได้ว่าผู้ที่แต่งขึ้นคือพ่อครูไชยลังกา แต่ต่อมา เจ้าสุนทร ฦ เชียงใหม่ ได้แต่งท่อนที่สองเพิ่มขึ้น โดยยึดเอาทำนองหลักของเพลงเป็นแนวและยังได้พัฒนานำหลักการล้อ การเลื่อมของดนตรีไทยเข้ามาผสมผสานอีกด้วย ซึ่งเมื่อเจ้าสุนทร ฦ เชียงใหม่ได้พัฒนามาดังนี้แล้ว ทำให้เพลงบันไดยี่มีความไพเราะเพิ่มขึ้นและมีจังหวะลีลาที่น่าฟังมากขึ้น เป็นต้น

การพัฒนาของเพลงพื้นบ้านล้านนาโดยการนำเพลงดั้งเดิมมาเล่นใหม่นั้น เกิดขึ้นมากในช่วงประมาณ 10-15 ปีที่ผ่านมา เช่น เพลงปราสาทไหวยอง เพลงมอญลำปาง ซึ่งส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากสมาชิกของวงนาครินทร์ได้ค้นพบและนำมาเผยแพร่ เช่น เพลงปราสาทไหวยองนั้น แต่เดิมเป็นเพลงที่บรรเลงกันในงานรื่นเริงของชาวไทยอง ที่อาศัยในแถบเมืองยอง ประเทศพม่า ชาวไทยองนั้นเรียกเพลงนี้ว่าปราสาทไหว ต่อมา อาจารย์ลิปิกร มาแก้ว ได้ค้นพบและนำมาเผยแพร่ จึงเปลี่ยนชื่อเพลงว่า “ปราสาทไหวยอง” เพื่อไม่ให้สับสนกับเพลงปราสาทไหวที่มีมาแต่เดิม

นอกจากนั้น เพลง “มอญลำปาง” ก็เป็นอีกเพลงหนึ่งที่นายอุดม หลีตระกูล สมาชิกผู้หนึ่งของวงนาครินทร์ ได้นำเพลงที่ใช้บรรเลงเพื่อประกอบพิธีกรรมการฟ้อนผีบรรพบุรุษของชาวล้านนา ที่

แต่เดิมมีชื่อว่า “มอญห้าเก้า” มาเผยแพร่จนเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปและเรียกชื่อเพลงว่า “มอญลำปาง”

หากย้อนอดีตไปประมาณ 20 กว่าปีที่ผ่านมานี้ เรายังจดจำได้ว่าเป็นยุคของการฟื้นฟูความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ทุกจังหวัดจะต้องมีศูนย์วัฒนธรรมประจำจังหวัดอยู่กับโรงเรียนประจำจังหวัด วัฒนธรรมท้องถิ่นด้านดนตรีและการแสดงนั้นก็มีความคึกคักเป็นอย่างมาก ในจังหวัดเชียงใหม่ก็ได้มีชมรมพื้นบ้านล้านนาเกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สมาชิกของชมรมได้สร้างชื่อเสียงและผลงานที่โด่งดังมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการออกค่ายเพื่อไปเก็บข้อมูลทางดนตรีและการแสดง หรือการประดิษฐ์เพลงใหม่ การฟ้อนใหม่ๆ ขึ้นมากมาย

การออกไปเก็บข้อมูลของชมรมพื้นบ้านล้านนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทำให้สมาชิกในชมรมได้พบกับการฟ้อนพื้นบ้านอีกประเภทหนึ่งที่ใกล้จะสาบสูญไปแล้ว เช่น ฟ้อนกายลาย ซึ่งมีแม่ครูอยู่ที่อำเภอสะเมิง สมาชิกชมรมก็ได้สืบทอดการฟ้อนนั้นมาและนำมาถ่ายทอดให้แก่รุ่นน้องต่อไปจนแพร่หลายจนถึงทุกวันนี้

นอกจากการอนุรักษ์ดนตรีและการฟ้อนดั้งเดิมแล้ว ชมรมพื้นบ้านล้านนาก็ได้ประดิษฐ์เพลงและการฟ้อนใหม่อีกหลายเพลงด้วยกัน เช่น นายสุชาติ กันชัย สมาชิกชมรมพื้นบ้านล้านนาได้แต่งเพลง “หริภุญชัย” ขึ้นเพื่อใช้ประกอบการแสดงฟ้อนหริภุญชัย ที่ผศ.ดิเรกชัย มหัทธนะสิน อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประดิษฐ์ขึ้น หรืออีกหลายๆ เพลงเช่น เพลงไตอ่างขาง ที่ใช้ประกอบการฟ้อนไตอ่างขาง เพลงกาสะลอง หรือการประดิษฐ์ฟ้อนเก็บใบยา เป็นต้น

นอกเหนือจากชมรมพื้นบ้านล้านนาแล้ว เพลงบรรเลงที่ถือว่าเป็นเพลงพื้นบ้านล้านนาที่นิยมเล่นกันในทุกวันนี้ ยังมีอีกหลายเพลงที่เป็นเพลงแต่งขึ้นใหม่โดยนักดนตรีชาวล้านนา เช่น เพลง “พร้าวไควโบ” แต่งโดยอาจารย์รักเกียรติ ปัญญายศ อาจารย์ประจำวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ที่ได้แต่งเพลงนี้ขึ้นเพื่อใช้เป็นเพลงประกอบการแสดงชุด ฟ้อนวี ซึ่งการแสดงชุดฟ้อนวีนั้นพ่อครูคำ กาวัยเป็นผู้ประดิษฐ์ขึ้น

อาจารย์รักเกียรติ ได้แต่งเพลงหลายเพลงที่เป็นรู้จักกันอย่างแพร่หลาย นอกเหนือจากเพลงพร้าวไควโบ แล้วยังมีเพลง “หมอกมุงเมือง” เพลง “หอคำน้อย” ที่ได้แต่งเนื้อร้องประกอบด้วยปัจจุบันเป็นที่รู้จักกันในชื่อเพลง “นพบุรีศรีเชียงใหม่แก้ว”

หลังจากกระแสของการเชิดชูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ซาลงไปในช่วงประมาณ 10 กว่าปีที่ผ่านมา ดนตรีและการแสดงพื้นบ้านล้านนาที่ขบเซาลงเช่นกัน แต่ยังคงดำรงอยู่ได้เรื่อยมา จนกระทั่งเกิดงานสืบสานล้านนาขึ้นมา กระแสของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมก็เริ่มเฟื่องฟูมากขึ้น อย่างเห็นได้ชัด กิจกรรมต่างๆหรืองานต่างๆที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมจะใช้คำว่า "สืบสาน" อยู่ในชื่องานแทบทุกกิจกรรม และทุกกิจกรรมก็จะต้องการวงดนตรีพื้นบ้านล้านนาไปแสดงเพื่อสร้างความบันเทิง โอกาสของนักดนตรีพื้นบ้านจึงเริ่มเปิดกว้างมากขึ้นอีกครั้ง

และเมื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้เป็นนโยบายหลักอีกนโยบายหนึ่งของรัฐบาล ก็ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในภาคเหนือมากขึ้น ความต้องการศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักท่องเที่ยวเหล่านี้ก็มีสูงขึ้น จึงเป็นโอกาสที่เปิดกว้างให้นักดนตรีพื้นบ้านล้านนาได้มีพื้นที่ในการทำงานมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะได้อภิปรายอย่างละเอียดในประเด็นของการท่องเที่ยวกับการสืบสานศิลปะการแสดงของกลุ่มลายเมือง

แต่อย่างไรก็ตาม การที่ดนตรีพื้นบ้านเริ่มเป็นที่นิยมในวงสังคมที่กว้างขึ้นนั้น ก็ส่งผลกระทบต่อภาพรวมของวงการดนตรีพื้นบ้านล้านนาเช่นกัน กล่าวคือ เริ่มมีการรวมกลุ่มดนตรีกันขึ้นหลายกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มก็มีแนวคิดต่างกันไป แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการรวมกลุ่มกันขึ้นในเชิงธุรกิจ ไม่ได้รวมกลุ่มขึ้นเพื่อจุดประสงค์ในการอนุรักษ์หรือการสืบทอดแต่อย่างใด ดังนั้นความคิดในการสืบทอดหรือการพัฒนาสิ่งใหม่ให้แก่วงการดนตรีจะเกิดขึ้นจากกลุ่มเหล่านี้ได้ยาก

แต่อย่างไรก็ตาม ในบรรดากลุ่มต่างๆ ที่เกิดขึ้นหลังจากกระแสของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเริ่มเฟื่องฟูขึ้นมานั้น ก็ยังมีบางกลุ่มที่ตั้งขึ้นมาโดยไม่ได้มีจุดมุ่งหมายในเชิงธุรกิจ เช่น กลุ่มรักษาล้านนา เป็นกลุ่มเยาวชนที่เกิดขึ้นจากการเปิดคอร์สสอนดนตรีพื้นบ้านของโฮงเฮียนสืบสานล้านนา กลุ่มช่างสะโตน เป็นกลุ่มนักศึกษาคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาดนตรีพื้นบ้านให้เป็นดนตรีสากลที่เรียกว่า World Music โดยผสมผสานเครื่องดนตรีจากหลากหลายวัฒนธรรมเข้ามาบรรเลงร่วมกัน หรือกลุ่มลายคำ กลุ่มเยาวชนในความควบคุมของอาจารย์อาทิตย์ วงศ์สว่าง ที่รวบรวมเยาวชนมาเล่นดนตรีด้วยกันเป็นกลุ่ม เป็นต้น

นอกจากกลุ่มดังกล่าวที่ยกตัวอย่างมานั้น กลุ่มลายเมือง ก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ก่อตั้งขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายในการจะสืบทอดศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนาอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะ เป็นแนวคิดที่เป็นเหตุให้เกิดการรวมกลุ่มกันขึ้นมากก็ดี หรือแนวทางปฏิบัติที่ทางกลุ่มได้ตกลงกันไว้อย่างชัดเจนก็ดี

ดี ได้ส่งผลต่อการทำกิจกรรมต่างๆของกลุ่มจนเกิดทิศทางการดำรงความเป็นกลุ่มและทิศทางการสืบสานอย่างชัดเจน

สมาชิกกลุ่มลายเมืองแทบทุกคนมีพื้นฐานทางดนตรีและการแสดงมาตั้งแต่เด็ก ไม่ว่าจะเป็นครูบอยที่หัดเรียนดนตรีและประดิษฐ์เครื่องดนตรีด้วยตนเอง ครูอุ๊ดีก็เป็นอีกคนหนึ่งที่หัดเล่นดนตรีด้วยการแกะเพลงจากเทป ครูแสบได้เรียนฟ้อนเจิงกับพ่อครูหลายพ่อครู เปียกได้เรียนดนตรีพื้นบ้านมาตั้งแต่ยังเป็นเด็กและได้เรียนดนตรีไทยเพิ่มเติมในระดับอุดมศึกษา นพมีความประทับใจกับการเล่นดนตรีไทยของพ่อ ได้เป็นครูยางค์ของโรงเรียนตั้งแต่เด็กและได้หัดเล่นดนตรีพื้นบ้านล้านนาตั้งแต่อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และปัจจุบันก็ยังเล่นดนตรีสากลด้วย หรือแม็ก ที่มีพื้นฐานการเล่นดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากลมาพร้อมๆกัน

พื้นฐานทางดนตรีของสมาชิกแต่ละคนนั้น ส่วนใหญ่เป็นพื้นฐานของคนที่สืบทอดวิชาแบบโบราณ คือ หากไม่เรียนรู้อะไร ก็ใช้วิธีครูพักลักจำ หรือการตั้งขันธ์ครูอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งพื้นฐานเหล่านี้ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีความเคารพต่อดนตรีพื้นบ้านล้านนาและครูเป็นอย่างมาก ก่อนที่จะเล่นหรือทำกิจกรรมใด สมาชิกทุกคนจะไหว้หรือน้อมจิตใจรำลึกถึงครูที่ได้สอนตนมา และความเคารพนับถือนี้ก็หมายรวมถึงเครื่องดนตรีทุกชิ้นและเพลงทุกเพลงที่ครูโบราณได้แต่งไว้

แม็กเคยเล่าให้ผู้วิจัยฟังเกี่ยวกับความเคารพนับถือในความสามารถของครูโบราณว่า

“พี่บอยสอนผมเสมอว่าขึ้นชื่อว่านักดนตรีนั้นไม่มีใครเก่งที่สุด ถึงจะมีฝีมือเป็นเอกแค้นไหนก็ไม่สามารถเรียกได้ว่าคนนั้นคนนี่เก่งที่สุดในแผ่นดิน ทุกคนสามารถพัฒนาฝีมือกันได้ แต่คนที่เก่งที่สุดและเก่งจริง ๆ นั้นคือคนที่แต่งเพลงแต่ละเพลงต่างหาก ที่สามารถแต่งเพลงที่มีกลิ่นอาย มีเอกลักษณ์ของความเป็นล้านนาออกมาได้อย่างชัดเจนและไพเราะขนาดนั้น”

จะเห็นว่าสิ่งที่ครูบอยได้ย้ำให้แม็กและสมาชิกในกลุ่มตระหนักอยู่เสมออันคือ การเคารพในอัจฉริยภาพของครูเพลงโบราณที่สามารถถ่ายทอดความเป็นล้านนาออกมาในเพลงได้อย่างชัดเจน ซึ่งความคิดนี้ก็ได้อ่อนให้เห็นถึงทัศนคติของการเล่นดนตรีของกลุ่มลายเมืองว่า เห็นความสำคัญของการสืบทอดการเล่นดนตรีในขนบและเชิดชูเอกลักษณ์ของดนตรีพื้นบ้านล้านนาอย่างเด่นชัด

แต่อย่างไรก็ดี เมื่อกลุ่มลายเมืองได้รวมกลุ่มกันได้ระยะหนึ่ง เมื่อทักษะความสามารถของสมาชิกแต่ละคนมีมากขึ้น และสมาชิกบางคนฉายแววออกมาเด่นชัดแล้วนั้น ความคิดในการจะ

อนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้านนั้นจึงต้องชะลอไว้ก่อน และเริ่มมองหาทิศทางใหม่ที่จะพัฒนาสมาชิกเป็นรายบุคคลให้ชำนาญในเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นอย่างถึงที่สุด

ครูบอยเล่าให้ฟังความคิดในการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกว่า

“ผมว่าตลอดเวลาที่เราได้รวมกลุ่มเป็นลายเมืองด้วยกันนั้น เราชัดเจนในเรื่องของการเล่นดนตรีในชนบ แต่ที่นี้จุดมุ่งหมายของการเล่นดนตรีมันอยู่ที่ไหน ผมอยากให้น้องๆได้เล่นดนตรีแล้วรู้สึกมีความสุข ผมว่ามันเป็นเรื่องสำคัญซึ่งต้องอาศัยทักษะและมีมือ ถ้าน้องๆมีทักษะมาก เวลาไปเล่นด้วยกัน มันจะสนุกเวลาได้ไปล้อไปไล่กันในเพลง เหมือนอย่างที่เราชอบพูดว่า “ไปเจอกันในเพลง” และผมคิดว่าเมื่อแต่ละคนมีทักษะที่แม่นยำแล้ว เมื่อได้เล่นด้วยกัน สิ่งใหม่ๆ มันจะออกมาเอง ผมถึงมองว่าตอนนี้ กลุ่มลายเมืองเราต้องการจะพัฒนาทักษะและมีมือของสมาชิกให้จัดจ้านมากกว่านี้ และเราก็จะวางความคิดของการอนุรักษ์ไว้ก่อน”

จากการให้สัมภาษณ์ของครูบอย จะเห็นว่าในทัศนะของสมาชิกกลุ่มลายเมืองแล้ว การดำรงอยู่ของดนตรีพื้นบ้านไม่ได้มีความหมายเพียงแค่การอนุรักษ์สิ่งเก่าๆ ไว้เท่านั้น แต่ยังหมายถึงการพัฒนาฝีมือการเล่นเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ๆกับดนตรีพื้นบ้านล้านนาในที่สุด แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ยังคงเอกลักษณ์หรือกลิ่นอายของความเป็นล้านนาไว้อย่างชัดเจนเพราะดนตรีของที่ไหนก็ย่อมบ่งบอกถึงวัฒนธรรมความเป็นมาของท้องถิ่นที่นั้น

และครูแสบกก็ได้ให้ทัศนะว่า

“กลุ่มลายเมืองเราเล่นดนตรีในชนบ แต่ก็ไม่ใช่จะยึดติดกับชนบเดิมจนไม่กล้าทำอะไรใหม่ เรามีความคิดที่จะพัฒนาอยู่เสมอ แต่การพัฒนานั้นเป็นการพัฒนาฝีมือ พัฒนาในเรื่องของการนำเสนอให้สามารถแสดงได้ในทุกๆสถานการณ์ เช่น ฟ้อนเจิง ถ้าจะเอาตามแบบครูโบราณก็ต้องฟ้อนยาวเป็นสิบยี่สิบนาที่ แต่ในสถานการณ์นั้นมีเวลาให้แค่ 3 นาที ถ้าเราไม่ยอมยืดหยุ่น ติดกับของเก่าอย่างเคร่งครัด ก็แสดงไม่ได้แน่ๆ หรือเล่นเป็ยะ ถ้ายืนยันว่าเป็ยะจะต้องเล่นเดี่ยวเท่านั้น เล่นกับเครื่องดนตรีชิ้นอื่นแล้วผิดชนบ ผมว่าคนดูก็คงจะหลับเสียก่อน เพราะถ้าไม่สนใจและตั้งใจฟังจริงๆ การเล่นเป็ยะอย่างเดียวนั้นก็ไม่เด่นอะไรเลย เนื่องจากเสียงมันเบา แต่เมื่อเราคิดจะเอาเป็ยะมาเล่นเข้ากับสะล้อ เข้ากับซึง ก็ทำให้เกิดรสใหม่ๆในการฟังดนตรีพื้นบ้านขึ้นมา แต่การปรับเปลี่ยนจากของเดิมนั้นก็ไม่ได้หมายความว่าเราจะทิ้งเอกลักษณ์ของล้านนา เราไม่ทิ้งเพียงแค่ปรับให้มันดีขึ้น”

แน่นอนว่าความคิดในการพัฒนาต่างๆที่เกิดขึ้นในกลุ่มลายเมื่อนั้น นอกจากความต้องการที่จะฝึกฝนฝีมือให้เก่งยิ่งขึ้นไปอีกนั้นจะเป็นปัจจัยหนึ่ง แต่อีกปัจจัยหนึ่งก็คือการที่กลุ่มลายเมืองได้มีโอกาสไปแสดงยังหลายพื้นที่ไม่ว่าจะในล้านนา ต่างภูมิภาค หรือต่างประเทศ ซึ่งโอกาสดังกล่าวนี้ก็มีส่วนทำให้กลุ่มลายเมืองมีความพยายามที่จะปรับปรุง พัฒนาดนตรีพื้นบ้านและการแสดงต่างๆให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่

จากการศึกษาติดตามการทำงานของกลุ่มลายเมืองมาเป็นระยะเวลาเกือบหนึ่งปีนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ากลุ่มลายเมืองจะคำนึงถึงกลุ่มคนดูและพื้นที่ค่อนข้างมาก เช่นในงานแสดงคอนเสิร์ต “พิณเบ็ยะปลายวสันต์วิสาข” ที่จัดขึ้นในหอนิทรรศการศิลปะของกองดี หอศิลป์นั้น ทางกลุ่มก็จะเน้นเครื่องดนตรีพิณเบ็ยะเป็นพิเศษ และมีการแสดงที่เกี่ยวข้องกับการบรรเลงเบ็ยะ เช่น ฟ้อนลาน ดอกไม้ ฟ้อนเจิงสาวไหม ฟ้อนสาวไหม ฟ้อนผางประทีป เป็นต้น รวมไปถึงการจัดแสง-เสียงและบรรยากาศในงานก็จะเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง เพราะสถานภาพของผู้ชมและสถานที่เป็นตัวกำหนด

แต่สำหรับงานอื่นๆที่ผู้ชมส่วนใหญ่เป็นคนทั่วไปและเป็นการแสดงกลางแจ้ง การนำเสนออีกจะเปลี่ยนไป โดยลดความสำคัญของเบ็ยะลงมา และเน้นการเล่นดนตรีและการแสดงที่สร้างความสนุกสนานเข้าใจ เช่น ฟ้อนหน้ากาก ฟ้อนแง้น รวมไปถึงการสื่อสารกับคนดูก็จะเป็นกันเองมากกว่า หรือแม้แต่การไปเล่นดนตรีในงานศพ งานแต่งงาน หรืองานบวช ต่างๆ ก็จะมีการนำเสนอแตกต่างกันไป ตามแต่บรรยากาศของงานนั้นๆ

ผู้วิจัยเห็นว่าการที่กลุ่มลายเมืองมีความคิดในการพัฒนาทักษะทางดนตรีของสมาชิกและพยายามที่จะนำเสนอสิ่งใหม่ๆให้แก่คนดูนั้น เป็นผลเกี่ยวเนื่องมาจากแนวคิดในการตั้งกลุ่มที่ต้องการตั้งกลุ่มเพื่อ “เล่นดนตรีด้วยกันให้สนุก” และ “อยากให้คนฟัง คนดูได้สนุกไปกับเราด้วย” นั้นเอง

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มดังที่อภิปรายมาแล้วในหัวข้อที่ 4.1 นั้น จะเห็นว่าดนตรีพื้นบ้านในทิศทางการทำงานของกลุ่มลายเมื่อนั้น สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยปัจจัยต่างๆประกอบกัน ไม่ว่าจะเป็นกรอบแนวคิดที่เป็นส่วนกำหนดการทำงานว่าจะเน้นการเล่นดนตรีพื้นบ้านในชนบ ไม่เน้นการทำให้ดนตรีพื้นบ้านเป็น world music แต่จะเน้นที่ทักษะ ความเจเนจัดของนักดนตรีจึงทำให้กลุ่มลายเมืองมีนักดนตรีที่มีความสามารถอยู่หลายคน และนอกจากนั้นการที่ดนตรีพื้นบ้านของกลุ่มลายเมืองสามารถดำรงอยู่ในสถานภาพที่ตื้นนั้นก็ยังเป็นเพราะคำแนะนำที่ได้จากที่ปรึกษากลุ่ม โอกาสที่ดีในการได้เผยแพร่ดนตรีพื้นบ้านล้านนาไปสู่สังคมในทุกชน

ชั้นเพราะมีเครือข่ายหรืออาจจะเรียกว่าผู้อุปถัมภ์ที่ดี และนอกจากนั้นก็ยังมีกลุ่มผู้ฟังหรือผู้บริโภคที่เหนียวแน่น จึงเป็นองค์ประกอบที่ช่วยเสริมให้ดนตรีพื้นบ้านของกลุ่มหลายเมืองดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง

4.3 ทิศทางการทำงานของกลุ่ม

กลุ่มหลายเมือง เป็นกลุ่มเยาวชนที่มีแนวทางในการทำกิจกรรมที่ชัดเจนและมีโอกาสในการแสดงอยู่สูงมาก รวมทั้งสถานที่และสถานการณ์ในการแสดงต่าง ๆ นั้นก็ล้วนแต่แตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นการแสดงดนตรีในระดับชุมชน ไปจนถึงการแสดงดนตรีเพื่อเผยแพร่ให้ชาวต่างถิ่น ต่างวัฒนธรรมได้สัมผัส

แม้ว่าโอกาสที่ได้ทำกิจกรรมจะมีมากมายและหลากหลาย แต่กลุ่มหลายเมืองก็ยังยึดทิศทางหลักในการแสดงดนตรีพื้นบ้านคือ มุ่งเชิดชูเอกลักษณ์ของดนตรีพื้นบ้านล้านนา คือ ดึงความน่าสนใจของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดออกมาในฐานะที่เครื่องดนตรีเหล่านั้นเป็นศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งตั้งแต่แรกก่อตั้งกลุ่มนั้น กลุ่มหลายเมืองจะเน้นที่การอนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้านล้านนาแบบดั้งเดิมคือเล่นดนตรีตามแบบดั้งเดิมที่เคยมีมาแต่โบราณ ไม่ว่าจะเป็นเพลงที่เล่น การแสดงต่างๆ จะยึดถือตามของเก่า แต่ในระยะหลังทางกลุ่มได้ชะลอความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ไว้ก่อน แต่จะพยายามส่งเสริมผลักดันให้สมาชิกแต่ละคนที่มีความสามารถได้ก้าวออกไปค้นหาสิ่งใหม่ๆ ที่จะสามารถทำได้ โดยยังคงรูปแบบของดนตรีในชนบทพื้นบ้านล้านนาอยู่

ครูบอยได้บอกเล่าความคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

“ผมมองว่าการทำงานที่ผ่านมาทั้งหมดของพวกเรามันชัดเจนอยู่แล้วว่าเรากำลังอนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้านล้านนาในชนบท และได้คิดค้นสิ่งใหม่ๆ เข้ามา เช่น การแต่งเพลงใหม่ หรือการแสดงใหม่ๆ ที่อาจจะประยุกต์ดัดแปลงจากที่มีอยู่เดิมด้วย หรือว่าคิดขึ้นมาใหม่ด้วย แต่ผมคิดว่าคนที่จะคิดหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่นี้มันยังเกิดขึ้นจากคนไม่กี่คน เกิดจากผม เกิดจากพี่อู๊ด ซึ่งการคิดหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่นี้มันต้องอาศัยประสบการณ์และความชำนาญที่เราเล่นมาจนถึงจุดที่สูงสุดของดนตรีพื้นบ้านแล้วมันรู้สึกอึดอัด ก็ต้องค้นหาอะไรใหม่ๆ เป็นการท้าทายตัวเองไปเรื่อยๆ แต่น้องๆ ในกลุ่มก็กำลังอยู่ในช่วงเก็บเกี่ยวประสบการณ์อยู่ บางคนก็มีแววออกมาเด่นชัดแล้ว

ผมก็เลยมาคิดว่า ทางกลุ่มเราพักความคิดของการอนุรักษ์ไว้ก่อนดีกว่า แล้วหันมาส่งเสริมทักษะของสมาชิกแต่ละคนให้เก่งขึ้นจนถึงจุดสูงสุด แล้วเมื่อถึงตอนนั้น ทุกคนจะสามารถสร้างสิ่งที่ดึงมาให้แก่วงการดนตรีพื้นบ้านได้”

จากความคิดของครูบอย ได้แสดงให้เห็นว่าทางกลุ่มลายเมืองได้คำนึงถึงการพัฒนาทักษะของสมาชิกทุกคนด้วย และมองไปถึงอนาคตข้างหน้าว่าจะวางแนวทางของกลุ่มอย่างไร เพราะการเปลี่ยนหัวหน้ากลุ่ม ย่อมจะส่งผลกระทบต่อทิศทางการทำงานของกลุ่มในอนาคตอย่างแน่นอน ด้วยเหตุนี้ครูบอยและที่ปรึกษากลุ่มจึงเห็นว่าควรจะมีการอบรม พัฒนาทักษะทางดนตรีให้แก่สมาชิก เพื่อที่สมาชิกที่มีความสามารถจะก้าวไปสู่จุดสูงสุดแล้วพยายามค้นคว้าสิ่งใหม่ให้กับตัวเองและกลุ่มได้ เหมือนที่ครูบอยและครูอู๊ดได้ทำมาแล้ว

เมื่อมองตั้งแต่อดีตที่เริ่มก่อตั้งกลุ่มขึ้นมา แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงภายในกลุ่มอยู่ตลอดเวลา เช่นความคิดในการพัฒนาทักษะทางดนตรี หรือการเปลี่ยนหัวหน้ากลุ่ม แต่ทิศทางการทำงานที่กลุ่มลายเมืองพยายามจะยึดเป็นแนวอย่างมั่นคงก็คือ การคลี่คลายดนตรีพื้นบ้านในชนบทโบราณไปสู่ดนตรีที่คนในยุคปัจจุบันในทุกพื้นที่สามารถสัมผัสได้อย่างเข้าใจ แต่ก็ยังคงเชิดชูเอกลักษณ์ของความเป็นดนตรีพื้นบ้านไว้อย่างเต็มที่

นอกจากนั้นแล้ว ทางกลุ่มยังได้ยึดแนวความคิดและนโยบายในการทำกิจกรรมต่างๆ โดยไม่หวังค่าตอบแทน และก่อนที่จะทำให้ผู้ฟัง ผู้ชมมีความสุขหรือสนุกกับดนตรีและการแสดงได้ ตัวนักดนตรีก็ต้องสนุกและมีความสุขกับการเล่นด้วย ดังนั้นถึงแม้ว่าจะมีการปรับเปลี่ยนการบริหารภายในกลุ่มหรือเปลี่ยนแปลงทิศทางการทำกิจกรรมของกลุ่ม แต่แนวความคิดที่จะทำกิจกรรมเพื่อสังคมนี้ก็ยังคงอยู่ และถูกถ่ายทอดไปยังสมาชิกรุ่นต่อไป

และแนวโน้มการทำงานในอนาคตอันใกล้ก็คือ มีความเป็นไปได้ว่าทางกลุ่มลายเมืองจะร่วมมือทำกิจกรรมกับกลุ่มดนตรีกลุ่มอื่นๆ มากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มดนตรีในเครือข่ายที่ทำกิจกรรมร่วมกับโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนานั้น ปัจจุบันได้มีการพูดคุยกันว่าจะร่วมมือทำกิจกรรมต่างๆ ให้กับชุมชนได้อย่างไร เช่นการจัดค่ายอบรมดนตรีและภูมิปัญญาล้านนา เป็นต้น

4.4 การสืบสานศิลปะการแสดงของกลุ่มลายเมือง

กลุ่มลายเมืองได้ก่อกำเนิดขึ้นมาในยุคเริ่มต้นของกระแสการสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นเริ่มเฟื่องฟูในสังคมไทย สำหรับในพื้นที่ของ 8 จังหวัดภาคเหนือที่เรียกว่าดินแดนล้านนา โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ นั้น อาจจะเรียกได้ว่ากระแสของการสืบสานศิลปวัฒนธรรมล้านนาเริ่มเป็นที่สนใจของประชาชนตั้งแต่มีงาน “สืบสานล้านนา” ขึ้นมา ซึ่งงานสืบสานล้านนาก็ได้พัฒนามาจากงาน “ชายซ้อหื้อบ้าน” ที่สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นผู้จัดขึ้น โดย

มีอาจารย์เครือมาศ วุฒิการณ์ เป็นแม่งาน และมีคณะทำงานจากองค์กรเอกชนเข้าไปร่วมจัดงาน ซึ่งต่อมาก็คือคณะผู้จัดงานสี่ประสานล้านนาตัวเอง

ก่อนหน้านี้ นอกเหนือจากเยาวชนหรือสมาชิกในชมรมดนตรีพื้นบ้านในสถาบันการศึกษาต่างๆแล้ว สถานภาพของกลุ่มนักดนตรีพื้นบ้านล้านนาทั่วไปยังอยู่ระดับหมู่บ้านหรือในชุมชน การรวมกลุ่มของกลุ่มหรือวงดนตรีแต่ละกลุ่มนั้น มักจะการรวมกลุ่มเพื่อรับจ้างเล่นดนตรีตามงานต่างๆ หรืองานแห่ศพ ซึ่งโดยมากจะเป็นนักดนตรีชาวบ้านในท้องถิ่น มีชื่อเสียงอยู่ในพื้นที่ไม่กว้างมากนัก นักดนตรีก็มักจะรู้จักกันทั้งหมด แต่ในสายตาของคนภายนอกวงการแล้ว นักดนตรีพื้นบ้านยังมีสถานภาพไม่สูงนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ไม่ใช่คนล้านนานั้น มีน้อยคนที่จะรู้จักและนิยมฟังดนตรีพื้นบ้านล้านนา ดังนั้นนักดนตรีหลายๆคนในล้านนาจึงได้ปลุกกระแสที่จะยกระดับของนักดนตรีพื้นบ้านขึ้นมา มีการรวมกลุ่มตั้งเป็นวงดนตรีที่ใหญ่ขึ้น ทำงานในพื้นที่ที่กว้างไกลกว่าในหมู่บ้านหรือในชุมชน และพัฒนาไปจนถึงการเผยแพร่ผลงานผ่านสื่อต่างๆ เช่นวงนาคนันต์ ที่มีชื่อเสียงโด่งดัง มีผลงานการเล่นดนตรีมากมาย รวมไปถึงเทปบันทึกเพลงล้านนาที่ได้ร่วมงานกับสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

แต่อย่างไรก็ตาม การทำงานเพื่อจะยกระดับนักดนตรีพื้นบ้านเหล่านั้นก็ยังยืนอยู่บนพื้นฐานของการทำงานในอดีต คือ ใช้เครื่องดนตรีล้านนาเหมือนเดิม เล่นเพลงล้านนาเท่าที่เคยได้ถ่ายทอดกันมา หรือเพลงที่มีผู้แต่งใหม่ขึ้น เป็นต้น ความโดดเด่นของแต่ละกลุ่มจะแตกต่างกันที่มีมือของนักดนตรีในกลุ่มอย่างแท้จริง และการทำงานของกลุ่มแต่ละกลุ่มนั้น โดยมากจะเป็นการทำงานที่มีผู้จ้างให้ไปแสดงตามงานต่างๆ มิใช่มุ่งที่จะรวมกลุ่มเพื่อจะถ่ายทอดวิชาความรู้ในสู่คนรุ่นหลัง แต่ก็ยังมีการรวมกลุ่มตามสายของพ่อครูแต่ละพ่อครูเพื่อถ่ายทอดวิชาความรู้อยู่เหมือนกัน เช่นกลุ่มของพ่อครูมานพ ยาระณะ หรือกลุ่มของพ่อครูคำ กาไวย์ เป็นต้น

การรวมกลุ่มของนักดนตรีพื้นบ้านในช่วงนั้นจะมีลักษณะของการรวมกลุ่มเพื่อทำงานดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จนกระทั่งเกิดงาน “สี่ประสานล้านนา” ขึ้นมา ก็ได้เกิดกลุ่มดนตรีอีกหลายกลุ่มขึ้น เช่น กลุ่มลายเมือง กลุ่มรักษ์ล้านนา กลุ่มวิถีไท เป็นต้น

ดังที่ได้อภิปรายในส่วนของ การก่อตั้งกลุ่มลายเมืองแล้วว่า กลุ่มลายเมืองเกิดขึ้นจากการที่สมาชิกแต่ละคนอยากจะมาเล่นดนตรีด้วยกันอย่างมีความสุข ก่อนที่จะขยายแนวความคิดไปสู่การทำงานเพื่อสังคม และถ่ายทอดไปสู่เยาวชนในแต่ละท้องถิ่น และการทำงานที่ผ่านมาของกลุ่มลายเมืองก็เป็นเครื่องยืนยันว่าทางกลุ่มได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆตามแนวคิดและนโยบายมา

โดยตลอด โดยมุ่งเชิดชุดดนตรีพื้นบ้านล้านนาในชนบทและพัฒนาทักษะการเล่นดนตรีของสมาชิกเพื่อที่จะได้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้นมา

แต่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ก็ย่อมจะส่งผลกระทบต่อดนตรีพื้นบ้านในชนบทเดิมอย่างแน่นอน สำหรับการประยุกต์ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ในกลุ่มลายเมืองเท่าที่ผ่านมานั้นมีอยู่หลายสิ่งด้วยกัน เช่น การนำพื้นเปียะมาบรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีพื้นบ้านโดยใช้จังหวะที่เร็วขึ้น ซึ่งต่างไปจากชนบทการเล่นเปียะแต่เดิมที่จะเล่นด้วยจังหวะที่ช้ากว่า หรือการฟ้อนเจิงประกอบดนตรี ซึ่งแต่เดิมจะฟ้อนเจิงประกอบกับการตีกลองปูเจ้ หรือการฟ้อนธงที่ดัดแปลงจากการฟ้อนดาบ หรือการฟ้อนหน้ากาก ประกอบกับเพลงลวงล่อแก้ว เป็นต้น

เมื่อมองในมุมมองของคนเสพงานแล้ว เพลงหรือการแสดงใหม่ที่เกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์ของกลุ่มลายเมืองนี้ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงใหม่ที่ดึงดูดความสนใจของคนดูได้เป็นอย่างมาก ในการแสดงหลายๆ ครั้ง ผู้ชมจะให้ความสนใจกับการแสดงเหล่านี้มากเป็นพิเศษ โดยเฉพาะการฟ้อนหน้ากาก ที่มีท่วงท่าลีลาของการฟ้อนที่โลดโผนและแปลกตาเพราะได้รับอิทธิพลจากการฟ้อนของพม่า ประกอบกับเครื่องแต่งกายที่โดดเด่น ดึงดูดสายตาได้ดี และดนตรีที่คึกคักเร้าใจ จึงทำให้การฟ้อนหน้ากากเป็นการฟ้อนที่สร้างความตื่นเต้นให้กับคนดูได้เป็นอย่างมาก หรือการฟ้อนธงที่ดัดแปลงมาจากฟ้อนดาบนั้นก็เป็นการแสดงใหม่ที่ดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้ดี โดยเฉพาะการเลือกใช้ธงที่เป็นผ้าพลิวเมื่อกวัดแกว่งในแม่เท้าของดาบ จะทำให้ผู้ชมได้เห็นการฟ้อนที่สวยงามแปลกตาไปจากการฟ้อนดาบทั่วไป ประกอบกับการฟ้อนธงประกอบดนตรีพื้นบ้านก็ทำให้ความแข็งแกร่งของการฟ้อนเพื่อการต่อสู้ลดลงและกลายเป็นการฟ้อนที่มีทั้งความอ่อนช้อยและเข้มแข็งอยู่ด้วยกัน

อาจจะกล่าวได้ว่า การคิดค้นสิ่งใหม่ของกลุ่มลายเมืองได้สร้างความพอใจให้กับผู้ชมค่อนข้างมาก แต่อย่างไรก็ตาม ในความคิดของผู้ชมอีกบางกลุ่มก็มองว่าสิ่งใหม่ที่คิดค้นขึ้นบางอย่งนั้น ผิดจารีตหรือธรรมเนียมนิยมแต่โบราณ เช่น การเล่นเปียะในจังหวะที่เร็วกว่าของเดิม หรือ การฟ้อนหน้ากากที่ไม่ใช่การแสดงดั้งเดิมของล้านนาจริงๆ

ครูแสน สมาชิกของกลุ่มลายเมืองได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า

“การเล่นเปียะของโบราณนั้นจะมีจังหวะที่ช้า นุ่มนวล แต่เปียะที่พวกเราเล่นนั้นจะมีจังหวะเร็วขึ้น อาจารย์บางท่านบอกว่าพวกเราเล่นระห่ำไปหน่อย แต่ผมมองว่าเป็นการค้นหาของเรา

เพราะเราสามารถสร้างสรรค์สิ่งอื่นๆต่อยอดไปจากการเล่นเปียโนในลักษณะนี้ได้ เช่น เล่นกับดนตรีพื้นเมืองได้ ประกอบกับการฟ้อนเจิง ฟ้อนธงได้ เป็นต้น

หรือการแสดงบางอย่างที่เราคิดขึ้นหรือตีความใหม่นั้น บางคนอาจจะไม่เข้าใจและมองว่าพวกเรากำลังทำอะไรของเก่าเสียหรือเปล่า แต่ผมมองว่าถ้าเรามีเหตุผลเพียงพอต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนั้น มันก็จะทำให้เกิดสิ่งดีๆขึ้นอีกมากมาย เช่น ผมฟ้อนเจิงประกอบดนตรี ซึ่งแต่เดิมไม่เคยมีใครทำ มันก็ทำให้คนดูได้รับอะไรที่แปลกออกไปที่มีทั้งความนุ่มนวลและเข้มแข็ง หรือการที่ผมฟ้อนดาบโดยไม่วางดาบลงกับพื้นเหมือนที่เคยได้เรียนมา ผมก็มีเหตุผลของผมว่า ผมสะสมดาบโบราณมานานแล้วและได้ศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของดาบแต่ละชนิด ผมได้รู้อะไรมากมายที่แฝงอยู่ในดาบ มันมีวิญญาณ มีเลือดมีเนื้ออยู่ในดาบ ผมจึงถือว่าดาบเป็นครู และเป็นเหตุผลว่าผมจะไม่วางลงกับพื้นเพราะดาบคือครู แต่คนอื่นจะคิดอย่างนี้หรือเปล่าก็เป็นสิทธิ์ของเขา แต่ผมว่าการฟ้อนดาบโดยไม่วางดาบกับพื้นและใช้วิธีสะพายฝักดาบแล้วชักดาบออกมาแทนก็น่าจะสร้างความตื่นเต้นให้คนดูได้”

การทำงานของกลุ่มลายเมืองในลักษณะนี้น่าจะส่งผลให้กับดนตรีและการแสดงพื้นบ้านอยู่พอสมควร กล่าวคือมีความเปลี่ยนแปลงอยู่บ้าง ในลักษณะของการประยุกต์ หรือการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆขึ้นมา แต่จะยังคงเอกลักษณ์ของเพลงหรือดนตรีพื้นบ้านล้านนาไว้ จากการทำงานที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน และเมื่อมองไปถึงอนาคตข้างหน้าแล้วคาดว่าการทำงานของกลุ่มลายเมืองจะยังคงรักษาสมดุลย์ของพื้นที่ระหว่างการอนุรักษ์และการประยุกต์ในอัตราส่วน 70 : 30 คือมุ่งเน้นที่จะเชิดชูเอกลักษณ์ของดนตรีและการแสดงพื้นบ้านล้านนา แต่ก็เปิดโอกาสให้สมาชิกได้พัฒนาตนเองและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆเพิ่มเติม แต่ก็ยังคงเน้นที่เอกลักษณ์ของล้านนา

หากจะตั้งคำถามว่ากลุ่มลายเมืองกำลังสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านอยู่หรือไม่ คำตอบคือ ใช่ เพราะแม้ว่ากลุ่มลายเมืองจะมีทิศทางในการพัฒนาทักษะของสมาชิกแต่ละคน และเปิดโอกาสให้สมาชิกได้คิดค้นสิ่งใหม่ๆเพิ่มเติมมาเพียงใด แต่ยังไม่ทิ้งเอกลักษณ์ของดนตรีและการแสดงพื้นบ้านล้านนา และในการเผยแพร่ศิลปะการแสดงสู่เยาวชนหรือผู้ที่สนใจนั้น ทางกลุ่มจะเผยแพร่ดนตรีหรือการแสดงในชนบท แต่สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปบ้างก็คือวิธีการสอน เช่น แต่เดิม พ่อครูอาจจะสอนดนตรีโดยการต่อเพลงจากมือต่อมือ แต่เมื่อสมาชิกกลุ่มลายเมืองจะต้องสอนเยาวชนหรือผู้ที่สนใจก็อาจจะใช้ระบบโน้ตเพลงให้ผู้เรียนนั้นเรียนได้ง่ายขึ้นและมีความสนใจที่จะเรียนต่อไป หรือการสอนฟ้อนเจิง ในอดีตนั้น ผู้เรียนจะต้องผ่านขั้นตอนที่ลำบากมากมายกว่าที่จะเรียนได้ แต่ในปัจจุบันจะทำให้ง่ายขึ้น น่าสนใจมากขึ้น

ครูแสบ สมาชิกของกลุ่มลายเมืองที่เชี่ยวชาญทางด้านฟ้อนเจิง ฟ้อนดาบ และได้สอนให้กับเยาวชนมาเกือบสิบปีได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า

“สมัยก่อนเวลาจะไปเรียนเจิงกับพ่อครู พ่อครูแต่ละคนก็จะมีวิธีทดสอบคนที่จะมาเรียนต่างๆกัน บางคนก็อาจจะพาคนมาขอเรียนเข้าไปในป่าแล้วให้ดาบไปคนละเล่ม พอออกจากป่าแล้วพ่อครูก็จะดูพฤติกรรมว่าคนไหนเป็นยังไง บางคนเข้าป่าเจอภูเขารกก็เอาดาบไปฟันไม้จนเห็น บางคนเอาดาบกวัดแกว่งเล่น ก็แสดงว่าเป็นคนที่ไม่ระมัดระวัง ใจร้อน ถ้าได้วิชาไปก็อาจจะเอาไปทำร้ายผู้อื่นได้ ก็จะไม่สอนให้ก็มี หรือพ่อครูบางคนก็จะดูนิสัย อาจจะเป็นเรื่องเล็กๆน้อยๆ เช่นการถอดรองเท้าก็บอกนิสัยของคนแต่ละคนได้ คนที่ถอดรองเท้าแล้วเก็บไว้อย่างเป็นระเบียบก็จะเป็นคนมีระเบียบ อย่างนี้เป็นต้น

แต่มาสมัยนี้ ถ้าจะใช้วิธีทดสอบลูกศิษย์อย่างนั้นก็คงจะไม่ได้ ก็ต้องมีการปรับเปลี่ยน ตัวผมเองก่อนที่จะสอนก็จะถามคนที่มาเรียนแต่ละคนว่าต้องการเรียนไปทำไม อยากรู้ความต้องการแล้วจะได้จัดวิธีการสอนที่เหมาะสมกับแต่ละคนได้ บางคนมาเรียนเพราะอยากจะสืบทอดศิลปะแขนงนี้ ผมก็ให้เต็มที่เลย แต่บางคนอาจจะอยากเรียนเพราะเขาไปป้องกันตัว การสอนก็จะเป็นอีกแบบหนึ่ง หรือบางคนอาจจะมาเรียนเพราะเขาไปใช้แสดง ก็จะต้องหาวิธีสอนที่ต่างไป มีจุดเน้นต่างกันไป”

ในอนาคตนั้น ไม่ว่าจะกลุ่มลายเมืองจะเปลี่ยนหัวหน้ากลุ่มไปกี่คนก็ตาม แต่หากกลุ่มยังคงยึดถือแนวคิดและหลักปฏิบัติดังที่ได้ทำมาโดยตลอดแล้ว คาดว่ากลุ่มลายเมืองก็จะมีบทบาทอย่างมากในการสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนาในเขตภาคเหนือของไทย

4.5 แนวโน้มของการรวมกลุ่มลายเมืองในอนาคต

ตั้งแต่ก่อตั้งกลุ่มลายเมืองขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน กลุ่มลายเมืองมีสมาชิกกลุ่มประมาณ 50 คนแต่นับจำนวนคนที่เข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอในปัจจุบัน พบว่ามีจำนวนประมาณ 10 – 15 คนเป็นอย่างมาก และสมาชิกส่วนใหญ่ของจำนวนนี้ก็ยังเป็นนักศึกษาซึ่งจะสำเร็จการศึกษาในอีก 1-2 ปีข้างหน้า จึงทำให้หัวหน้ากลุ่มและสมาชิกของกลุ่มลายเมืองเริ่มมองถึงแนวโน้มการรวมกลุ่มในอนาคต

เทวินทร์ หรือ หนุ่ย มองว่าในอนาคต กลุ่มลายเมืองอาจจะประสบปัญหาว่าไม่มีสมาชิกที่เข้ามาทำงานจริงๆ จะเหลือเพียงแต่ชื่อกลุ่ม

“ปัญหาที่มีตอนนี้คือ สมาชิกมีแต่หน้าเดิมๆ ไปงานไหนๆ ก็จะมีแต่คนเก่า ไม่มีคนใหม่เข้ามา ผมว่านะคนที่ที่เป็นแฟนหลายเมือง คอยไปดูเวลามีนงานแสดงก็คงจะเริ่มเบื่อแน่ๆ ไปงานไหนก็เจอแต่หน้าเก่าๆ ก่อนหน้านี้ก็มีสมาชิกใหม่ๆ เข้ามาในกลุ่มเหมือนกัน แต่ว่าเวลาไปงานแล้วก็อาจจะไม่ได้แสดง ไม่ได้เล่นดนตรี เพราะบางงานก็ต้องการคนที่ม่ประสบการณ์ เราก็ต้องเอาคนเก่ามาแสดง พอสมาชิกใหม่ไปด้วยทุกครั้งก็ไม่ได้เล่นซักครั้ง เขาก็อาจจะเบื่อ อาจจะท้อได้ ก็เลยหายหน้าหายตาไปเลย

ผมว่าเราต้องให้โอกาสคนใหม่ๆ มากกว่านี้ ตอนนี้เท่าที่รู้จักก็เห็นว่าเม็กหาเด็กใหม่มาช่วยงานแล้วอีก 2 คนแต่ก็ไม่ว่าจะเป็นยังไง ผมว่าถ้าเราไม่หาเด็กใหม่มาเสริมตอนนี้ อีกหน่อยกลุ่มคงจะเจอปัญหาแน่ๆ ว่าไม่มีคนแสดง เพราะพอแต่ละคนจบกันไป ก็ต้องทำงานกันเวลาว่างที่จะไปเล่นดนตรีด้วยกันก็คงจะไม่มี หรือถ้ามีก็คงจะเวลาว่างตรงกันยาก แล้วก็ไม่ว่าแต่ละคนจะไปอยู่ที่ไหนกันบ้าง ถ้าอยู่เชียงใหม่ด้วยกัน เรื่องจะเจอหน้าค่าตากันก็คงไม่ยาก แต่ที่จะยากก็คือหาเวลาว่างตรงกันนี่แหละครับ บางทีกิจกรรมของกลุ่มก็อาจจะน้อยลง อาจจะเหลือชื่อกลุ่มไว้ แต่ไม่จำเป็นว่าจะต้องมีกิจกรรมเหมือนทุกวันนี้”

ดูเหมือนว่าแนวโน้มของการรวมกลุ่มหลายเมืองนั้นจะเป็นไปได้หลายทาง ทั้งยังคงอยู่ หรือสลายตัวไป เพราะปัญหาของการหาสมาชิกใหม่เข้ากลุ่มไม่ได้

นพ ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

“นพมองว่าแนวโน้มของการอยู่รวมกลุ่มมันเป็นไปได้หมดครับ ทั้งจะยังคงอยู่เหมือนเดิมอย่างนี้ มีกิจกรรมทำอย่างนี้ เจอกันบ่อยๆอย่างนี้ หรืออาจจะเปลี่ยนไป เช่น ไม่มีกิจกรรมอย่างนี้ แต่ว่าสมาชิกทุกคนคงจะยังเล่นดนตรีอยู่แน่ๆ เพียงแต่ว่าในอนาคตอาจจะไม่ได้มาเล่นรวมกันเป็นกลุ่มอย่างนี้ เพราะภาระหน้าที่ของแต่ละคนคงจะมากขึ้น แต่ตนก็มองว่าถึงแม้ว่าแต่ละคนจะแยกย้ายกันไป เช่น พี่แสบไปสอนฟ้อนเจิงให้เด็ก เบ๊ยกไปสอนดนตรี นพว่าทุกคนก็ยังคงนำเอาแนวคิดและสิ่งที่ได้จากการเป็นกลุ่มหลายเมืองไปเผยแพร่ให้กับเด็กเหล่านั้นแน่ๆ

แต่ปัญหาของการหาสมาชิกใหม่ไม่ได้มัน ก็เป็นเพราะหลายๆสาเหตุ คนอยากเล่นดนตรีมีเยอะแต่คนที่รักในดนตรีจริงๆนั้นมันน้อย หลายคนอยากเล่นเลยมาเข้ากลุ่ม แต่พอเข้ามาจริงๆแล้วก็มาเจอการซ้อมดนตรีที่หนักก็อาจจะท้อแล้วออกจากกลุ่มไปเลยก็ได้ นพว่าเราเจอปัญหานี้เยอะ คนก็เลยเข้ากลุ่มมาน้อย”

แต่ครูแสบมองว่าในอนาคตนั้น ถึงแม้ว่าสมาชิกแต่ละคนจะแยกย้ายกันไป แต่ความเป็นกลุ่มจะยังคงมีอยู่ ความผูกพันของสมาชิกแต่ละคนนั้นจะยังคงอยู่

“การเป็นกลุ่มลายเมืองมันไม่ได้มีความหมายแค่ที่ตัวคน ตัวสมาชิกเท่านั้น แต่มันมีอะไรมากกว่านั้น ความผูกพันของแต่ละคนมันยังคงอยู่ แม้ว่าอีกหน่อยต่างคนจะแยกย้ายกันไป แต่ผมเชื่อว่าทุกคนก็จะยังเล่นดนตรีและเมื่อมีเวลาก็จะมารวมตัวกันอีก จะทำกิจกรรมด้วยกันอีก เพียงแต่ว่าอาจจะทำในนามของกลุ่มลายเมืองหรือไม่เท่านั้นเอง”

เมื่อประมวลจากการให้สัมภาษณ์และสังเกตการณ์ ผู้วิจัยมองว่าหากทางกลุ่มไม่สามารถหาสมาชิกที่รักในดนตรีและการแสดงพื้นบ้านล้านนาเหมือนพวกเขาเข้ามาร่วมกลุ่มแล้ว แนวโน้มในอนาคตก็อาจจะมีกิจกรรมทำร่วมกันน้อยลง แต่ก็ยังคงมีกลุ่มอยู่ต่อไปและมีกิจกรรมเป็นครั้งคราวเท่าที่สมาชิกที่ยังอยู่ในเชียงใหม่และเวลาว่างที่จะเอื้อให้ทุกคนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เพราะสมาชิกทุกคนของกลุ่มได้อยู่รวมกลุ่มกันด้วยความผูกพันและถึงแม้ว่าในอนาคตแต่ละคนอาจจะหาเวลาว่างมาพบกันได้น้อยลง แต่ความผูกพันที่มีต่อเพื่อนและกลุ่มลายเมืองนั้นจะยังคงอยู่

และสำหรับการสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านนั้น สมาชิกแต่ละคนอาจจะแยกออกไปสอนหรือเผยแพร่ศิลปะการแสดงต่างๆ ในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ต่อไปโดยยังยึดแนวคิดและแนวทางปฏิบัติของกลุ่มลายเมืองอยู่ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นหากว่าทางกลุ่มได้หาสมาชิกใหม่มาเพิ่มได้ แนวโน้มของการทำกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มลายเมืองก็น่าจะมีปริมาณใกล้เคียงกับปัจจุบัน

4.6 นโยบายเชิงชุมชนปัญญาท้องถิ่นกับการสืบสานศิลปะการแสดงของกลุ่มลายเมือง

ดังที่ได้อภิปรายในหัวข้อที่ 4.2 นั้น จะเห็นว่ากระแสของการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจะเกิดขึ้นเป็นช่วงๆ ตามนโยบายรัฐบาลที่จะส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นในแต่ละยุคสมัย ทางด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านนั้นได้รับการส่งเสริมจากสถาบันการศึกษาทั่วภาคเหนือให้มีการเรียนการสอนศิลปะการแสดงของท้องถิ่น แต่ภาพของการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นยังจำกัดอยู่ในพื้นที่ของแต่ละภาคเท่านั้น ความเข้าใจและความนิยมในศิลปะการแสดงพื้นบ้านของแต่ละท้องถิ่นยังไม่แพร่หลายไปสู่ท้องถิ่นอื่นๆ

ศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนาที่เป็นที่รู้จักของผู้คนต่างถิ่นมีเพียง “ดนตรีสะล้อซอซึง” ซึ่งเป็นคำเรียกที่ติดปากที่ไม่ถูกต้อง ส่วนการฟ้อนพื้นบ้านของผู้หญิงที่เป็นที่รู้จักก็มีเพียงการฟ้อนเล็บ ฟ้อนสาวไหม ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ถูกปรับเปลี่ยนให้เป็นการฟ้อนที่เรียกกันว่าการฟ้อนนาฏศิลป์ ซึ่งจะใช้หลักการฟ้อนรำของภาคกลางมาแทนที่การฟ้อนดั้งเดิม จึงทำให้ภาพของการแสดงพื้นบ้านล้านนานั้นถูกมองเป็นการแสดงที่ซ้ำ นุ่มนวล ส่วนดนตรีประเภทอื่นๆ และการแสดงประเภทอื่นๆ ที่เป็นของดั้งเดิมของล้านนาจริงๆ เช่น ฟ้อนกายลาย นั้นแทบไม่เป็นที่รู้จักของคนท้องถิ่นอื่นๆเลย

แต่ในช่วงระยะเวลาประมาณ 5-6 ปีที่ผ่านมา กระแสของการสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนาเกิดขึ้นมาจากหน่วยงานของรัฐร่วมกับกลุ่มองค์กรเอกชนจัดงานในรูปแบบของการย้อนอดีต จัดกาเดอหมั่วแบบโบราณให้คนในยุคปัจจุบันได้หวนคืนสู่อดีตของล้านนา และจากนั้นเมื่อได้รับตอบสนองที่ดีจากประชาชน จึงได้วางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยพยายามสื่อให้ผู้คนได้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัย 4 การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง และการอยู่ร่วมกันของชาติพันธุ์ต่างๆในล้านนา ในชื่อของงานว่า “สืบสานล้านนา”

อาจจะเรียกได้ว่างานสืบสานล้านนาเป็นงานที่ปลุกกระแสของการหันกลับไปมองอดีตของท้องถิ่นและเชื่อมโยงภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีมาตั้งแต่อดีตให้นำมาปรับใช้ชีวิตในปัจจุบัน และศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนาก็เริ่มได้รับความสนใจจากผู้คนในวงกว้างอีกครั้ง รวมถึงผู้คนในแวดวงของดนตรี ศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนาด้วย และกลุ่มลายเมืองก็เกิดขึ้นมาจากรวมตัวกันของกลุ่มศิลปินพื้นบ้านที่ได้มาเล่นดนตรีด้วยกันในงานสืบสานล้านนานี้เอง

หลังจากกลุ่มลายเมืองได้เริ่มก่อตั้งขึ้นมาและงานสืบสานล้านนาครั้งที่ 1 ได้เสร็จสิ้นลงไป กระแสของการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นก็เฟื่องฟูเป็นอย่างมาก กลุ่มดนตรีและนักแสดงพื้นบ้านล้านนามีงานเข้ามามากมาย กลุ่มลายเมืองเองก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีกิจกรรมทำมากมายทั้งกิจกรรมที่ไปช่วยทั้งในระดับหมู่บ้าน ในจังหวัดเชียงใหม่ ในต่างภูมิภาคและต่างประเทศ

ด้วยความสามารถและแนวทางในการทำงานของกลุ่มลายเมืองดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น เป็นปัจจัยที่ทำให้กลุ่มลายเมืองมีงานแสดงมากมาย และการทำกิจกรรมของกลุ่มลายเมืองก็ได้เป็นเพียงการไปเล่นดนตรีหรือแสดงเท่านั้น แต่จะสอดแทรกความรู้ให้กับผู้ชมอยู่ตลอดเวลา การแสดงดนตรีและการแสดงต่างๆของกลุ่มลายเมืองจึงเป็นการสืบสานศิลปะการแสดงในทางอ้อม

และนอกจากการเผยแพร่ สืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านผ่านการแสดงในแต่ละครั้งแล้ว สมาชิกกลุ่มหลายเมืองหลายคนก็ยังทำหน้าที่เป็นครูสอนดนตรี สอนกลอง และการแสดงพื้นบ้านให้กับเยาวชนในท้องถิ่นและผู้สนใจมาโดยตลอด และได้ทำมาเป็นเวลานานแล้ว เมื่อกระแสของการหวนกลับไปหาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเริ่มเฟื่องฟู ความต้องการที่จะได้เรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้านก็ยิ่งมีมากยิ่งขึ้น กลุ่มลูกศิษย์ของสมาชิกหลายเมืองจึงได้เพิ่มจำนวนขึ้นมากมายในช่วง 5-6 ปีที่ผ่านมา

จึงอาจจะกล่าวได้ว่านโยบายของการเชิดชูภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นนโยบายจากภาครัฐ หรือภาคเอกชนนั้นส่งผลดีต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และการสืบสานศิลปะการแสดงของกลุ่มหลายเมืองและกลุ่มดนตรีอื่นๆ ของภาคเหนือเป็นอย่างมาก และแม้ว่าในอนาคตนโยบายของการเชิดชูภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจจะไม่มีหรือไม่ได้รับความนิยมนอีก แต่การสืบสานศิลปะการแสดงของกลุ่มหลายเมืองน่าจะยังคงมีอยู่ต่อไป เพราะการทำงานที่ผ่านมาของกลุ่มหลายเมืองก็ถือเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกของคนในท้องถิ่นให้รักในศิลปะการแสดงพื้นบ้านจริงๆ มิใช่สืบสานไปตามกระแสนิยมเท่านั้น

4.7 การส่งเสริมการท่องเที่ยวกับการทำกิจกรรมของกลุ่มหลายเมือง

นับตั้งแต่กระแสของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเริ่มเฟื่องฟูขึ้นในอดีต ได้ส่งผลให้เกิดศูนย์วัฒนธรรมต่างๆ ขึ้นมามากมาย การรื้อฟื้นและสร้างอัตลักษณ์ของท้องถิ่นได้เกิดขึ้นอย่างชัดเจนมากในช่วงประมาณ 20 กว่าปีที่ผ่านมา ในท้องถิ่นภาคเหนือเองนั้น ได้มีการสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนภาคเหนือขึ้นมาหลาย ทั้งสถาปัตยกรรมต่างๆ เช่น นิยมสร้างบ้านประดับด้วยกาแลเพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นศิลปะของล้านนา หรือเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ก็ต้องมุ่งขึ้นกำนหรือขึ้นตีนจก สวมเสื้อแขนกระบอก เก้าฝม ทัดดอกไม้ไหม เป็นต้น ส่วนการกินการอยู่นั้นก็ถูกสร้างอัตลักษณ์ขึ้นมาว่าคนภาคเหนือเวลาทานอาหารต้องจัดสำหรับอาหารในขันโตก และต่อมาก็ถูกดัดแปลงให้เป็นขันโตกดินเนอร์ ที่มีรูปแบบของการนั่งกับพื้นทานอาหารพื้นเมืองภาคเหนือที่เสิร์ฟในขันโตก อาหารต่างๆ ที่นำมาเสิร์ฟนั้นก็มักจะมี ไล่ฮั่ว น้ำพริกหนุ่ม น้ำพริกฮ่อง แกงแค ข้าวเหนียว เป็นต้น และการกินขันโตกดินเนอร์นั้นก็มักจะต้องมีการแสดงต่างๆ ของพื้นบ้านประกอบด้วย

และเนื่องจากเชียงใหม่และภาคเหนือเป็นเขตพื้นที่ที่ได้เปรียบทางด้านภูมิอากาศและภูมิประเทศที่สวยงาม จึงมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้มากมาย การท่องเที่ยวจึงเป็นอุตสาหกรรมหลักที่สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในภาคเหนือ ไม่ว่าจะ

เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงภูมิทัศน์ การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา หรือการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่นๆ และส่วนใหญ่เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวยังภูมิภาคนี้แล้วก็มักจะต้องการสัมผัสศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นด้วย ดนตรีพื้นบ้านและการแสดงพื้นบ้านล้านนาจึงเป็นที่ต้องการของศูนย์วัฒนธรรม ร้านอาหาร หรือแหล่งบริการต่างๆที่นำเสนอในรูปแบบของท้องถิ่น ล้านนาอย่างเต็มรูปแบบเช่น จัดงานขันโตกประกอบกับการเล่นดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

มีนักดนตรีและกลุ่มดนตรีพื้นบ้านล้านนามากมายเข้าไปร่วมทำงานนี้ แต่แทบทุกคนที่เคยไปเล่นดนตรีหรือไปแสดงตามศูนย์วัฒนธรรม หรือร้านอาหารต่างๆ นั้นเป็นการทำงานเพื่อธุรกิจอย่างเต็มตัว ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายได้เช่นกัน

ครูเสบเล่าประสบการณ์การทำงานในลักษณะนี้ให้ผู้วิจัยฟังว่า

“ใครที่ทนทำงานแบบนี้ได้ถือว่าอึดพอตัว เพราะเจ้าของหรือคนดูแลแต่ละที่นั่นส่วนใหญ่จะเครียดมาก มันเป็นการทำงานเพื่อเงินจริงๆ เข้างานเวลานี้ก็ต้องตรงเวลา เข้าไปหนึ่งนาทิจานาที่ สิบนาทิจานาที่ ต้องถูกหักเงิน แล้วเพลงที่เล่น การแสดงที่แสดงแต่ละชุด เหมือนกัน ซ้ำกันทุกวัน หลับตาเล่นก็ได้ จบเพลงนี้ต่อเพลงนี้ ทำงานอย่างนี้นานเข้าก็เริ่มเบื่อ ไม่มีอะไรน่าตื่นเต้น มันนั่งอยู่แต่ตรงนั้น ตอนแรกก็สนุกดี แต่พอนานเข้าซึกไม่สนุก ตัวเราก็มไม่ได้พัฒนาขึ้นเลยในเรื่องของความคิด มีแต่ฝีมือที่พัฒนาขึ้นเพราะเล่นทุกวัน เหมือนกันทุกวัน”

สมาชิกของกลุ่มหลายเมืองหลายคนเคยทำงานแบบนี้หลายคน และส่วนใหญ่ก็ได้เลิกทำงานไปแล้วเพราะไม่มีเวลา และอีกเหตุผลหนึ่งก็คือเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายกับการเล่นดนตรีในรูปแบบนั้น และเมื่อได้มารวมกลุ่มเป็นกลุ่มหลายเมือง ซึ่งมีการทำงานในหลายลักษณะทั้งงานช่วยและงานจ้าง สมาชิกเกือบทุกคนจะรู้สึกสนุกและมีความสุขกับการไปช่วยงานมากกว่าการไปเล่นในงานจ้าง

นพเล่าถึงความรู้สึกของการไปเล่นดนตรีในงานแต่ละประเภทให้ฟังว่า

“ความรู้สึกเวลาเล่นดนตรีในแต่ละงานจะไม่เหมือนกันครับ เวลาไปเล่นดนตรีตามงานที่เราไปช่วยมันจะสนุกมาก เล่นดนตรีกันได้ดีทุกคน ทุกคนเล่นได้อย่างอิสระ อยากเล่นอะไรก็เล่น อยากทำอะไรก็ทำขอให้เราได้สนุกและทำให้คนดูได้สนุกไปกับเราด้วย เวลาที่เล่นตรงนั้นมันไม่ได้คิดถึงเงินคิดถึงค่าตอบแทนอะไรหรอกครับ มันสนุกแล้วทุกอย่างก็ออกมาดีเอง แต่ถ้าเป็นงานที่มีคน

จ้างแล้วบังเอิญว่าคนจ้างก็จู้จู้จุกจิก จะเอาเพลงโน้नก็นาที่ เพลงนี้ก็นาที่ ต้องพอนเจิงแค่นี้ละ ห้ามเกิน เดี่ยวต้องไปพอนตรงโน้नให้แขกได้เห็นชัดๆนะ อะไรแบบนั้นมันน่าเบื่อ ถึงแม้ว่าจะได้เงินตอบแทน แต่ถ้าคนจ้างเอาเงินมาเป็นตัวตั้ง ความสนุกของคนตรีมันก็หายไปเพราะเงินนั่นแหละ”

การทำงานของกลุ่มลายเมืองจึงเน้นที่งานช่วยและงานเผยแพร่ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ล้วนมาให้กับเยาวชนมากกว่าการแสดงเพื่อรองรับกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น จึงอาจจะสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวอาจจะมีผลต่อดนตรีและศิลปะการแสดงพื้นบ้านโดยทั่วไป แต่สำหรับกลุ่มลายเมืองแล้ว การท่องเที่ยวมีผลต่อการทำงานและการสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านน้อยมาก เพราะโดยแนวคิดและหลักปฏิบัติแล้ว กลุ่มลายเมืองเป็นกลุ่มที่ทำกิจกรรมโดยร่วมงานกับหน่วยงานที่จัดงานโดยมุ่งสืบสานศิลปวัฒนธรรม มิใช่เพื่อตอบสนองต่อนักท่องเที่ยว ดังนั้นการที่จะเปลี่ยนสิ่งต่างๆ เพื่อเอาใจนักท่องเที่ยวนั้นจึงมีน้อยมาก ส่วนใหญ่แล้ว กลุ่มจะคิดถึงความสุขของการได้เล่นดนตรีเป็นหลัก แล้วอยากจะให้ผู้ชมได้รับความสุขนั้นไปด้วย

4.8 ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นของกลุ่มลายเมือง

แม้ว่ากลุ่มลายเมืองจะเป็นกลุ่มที่มีแนวคิด นโยบายการทำงานที่ชัดเจน มีหัวหน้ากลุ่ม ที่ปรึกษา เครือข่ายการทำงาน ตลอดจนสมาชิกที่ดีแล้ว แต่ในการก่อตั้งเป็นกลุ่มขึ้นมา ย่อมมีปัญหาอุปสรรคในการทำงานเสมอ ไม่ว่าปัญหานั้นจะเป็นปัญหาเล็กหรือปัญหาใหญ่ หรือจะเกิดขึ้นจากภายในหรือจากภายนอกกลุ่ม แต่ก็ควรจะนำมาศึกษาวิเคราะห์ เพื่อเป็นบทเรียนว่าได้ส่งผลกระทบต่อการทำงานของกลุ่มหรือการดำรงอยู่ของกลุ่มอย่างไรบ้าง

จากการศึกษาติดตามการทำงานของงานกลุ่มลายเมืองเป็นระยะเวลาประมาณ 1 ปีนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มลายเมือง เนื่องจากโดยพื้นฐานนั้นผู้วิจัยได้เคยทำงานร่วมกับโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนามาเป็นระยะเวลาหนึ่งและได้รู้จักคุ้นเคยกับสมาชิกกลุ่มลายเมืองบางคนอยู่แล้ว เมื่อเริ่มทำงานวิจัยจึงไม่มีปัญหาในการทำงานแต่อย่างใด

จากการติดตามการทำงานของงานของกลุ่มลายเมือง ได้ทำให้ผู้วิจัยได้รู้จักกับสมาชิกกลุ่มลายเมืองมากขึ้นและสนิทสนมกับสมาชิกบางคนค่อนข้างมาก ได้รับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มและวงการดนตรีพื้นเมืองมากขึ้น และยังได้ร่วมงานกับกลุ่มลายเมืองในอีกหลายๆโอกาส ซึ่งการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มนั้น อาจจะทำให้ผู้วิจัยเกิดฉันทาคติขึ้นได้ ผู้วิจัยจึงต้องเตือนตนเองอยู่ตลอดเวลา

ว่าให้จำแนกความคิดและความรู้สึกของตนให้ได้ระหว่างการทำงานวิชาการและความสัมพันธ์ส่วนบุคคลที่เกิดขึ้น

และแม้ว่าตลอดระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ผู้วิจัยจะทำความรู้จักคุ้นเคยกับสมาชิกในกลุ่มมากขึ้นแล้ว แต่ผู้วิจัยก็คิดว่าผู้วิจัยคงจะยังไม่ทราบข้อมูลในรายละเอียดทั้งหมด เนื่องจากแวดวงของนักดนตรีและนักแสดงพื้นบ้านล้านนานั้นกว้างขวางมาก และมีหลากหลายกลุ่มด้วยกัน ความขัดแย้งต่างๆที่เกิดขึ้นในวงการศิลปะการแสดงนั้นมีไม่น้อยและเป็นเรื่องที่จะละเอียดอ่อนที่อาจจะเกินกว่าที่ผู้วิจัยจะทำความเข้าใจและเรียนรู้ได้ในระยะเวลาเพียง 1 ปี

อีกทั้งนักดนตรีและนักแสดงเกือบทั้งหมดในเชียงใหม่และล้านนานั้น ต่างก็รู้จักกันและกันและเคยร่วมงานกันมา อาจจะมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันหรือขัดแย้งกัน ซึ่งในส่วนของปัญหานี้ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจนเป็นเรื่องปกติธรรมดาในวงการนี้ ทุกคนจะรู้จักดีแต่ไม่มีความจำเป็นที่ต้องให้บุคคลภายนอกได้รับรู้ ดังนั้น การที่ผู้วิจัยได้พยายามซักถามและเก็บรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น อาจจะได้ข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือไม่ครอบคลุมทุกด้านก็เป็นได้

และปัญหาที่เกิดขึ้นในแวดวงของนักดนตรีและนักแสดงพื้นบ้านล้านนานั้น บางปัญหาเป็นเรื่องส่วนตัวที่ไม่สมควรจะนำมากล่าวอ้างเป็นลายลักษณ์อักษร เพราะอาจจะเกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ถูกกล่าวอ้างได้ ผู้วิจัยจึงตัดประเด็นที่เป็นปัญหาส่วนตัวออกไปเสีย จะพิจารณาศึกษาเฉพาะปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเข้มแข็งของกลุ่ม และการดำรงอยู่ของกลุ่มเท่านั้น

ฉะนั้น ในหัวข้อปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นของกลุ่มลายเมืองที่ผู้วิจัยจะอภิปรายต่อไป นี้จึงเป็นปัญหาและอุปสรรคเฉพาะที่ผู้วิจัยได้รับรู้มาเท่านั้น ไม่ว่าจะรับรู้ด้วยการสัมภาษณ์พูดคุย การได้มีประสบการณ์ร่วม หรือการสังเกตเองก็ตาม

4.8.1 ปัญหาที่เกิดจากการแบ่งค่าตอบแทนอย่างเท่าเทียมกัน

แม้ว่ากลุ่มลายเมืองจะมีแนวคิดและนโยบายที่จะทำงานด้านศิลปะการแสดงเพื่อเป็นการตอบแทนสังคม แต่หลายครั้งก็ได้รับค่าตอบแทน ตั้งแต่จำนวนน้อยไปจนถึงจำนวนมาก ทางกลุ่มจึงมีนโยบายให้แบ่งค่าตอบแทนที่ได้รับส่วนหนึ่งเข้าเป็นเงินกองกลางของกลุ่ม เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น ซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการแสดง ซื้อเครื่องดนตรีและ

อะไหล่ หรือใช้เป็นเงินสำรองในยามฉุกเฉิน และเงินส่วนที่เหลือก็จะแบ่งให้กับสมาชิกที่ไปร่วมงาน อย่างเท่าเทียมกัน

การแบ่งค่าตอบแทนอย่างเท่าเทียมกันนี้ มีทั้งผลดีและผลเสีย ผลดีก็คือสมาชิกทุกคนไม่ว่าจะมีความสามารถมากน้อยแค่ไหน ทำงานได้มากหรือน้อยแค่ไหนก็จะได้รับค่าตอบแทนเท่ากันทุกคน หัวหน้ากลุ่มก็ได้เท่ากับสมาชิกในกลุ่ม ผลดีที่เกิดขึ้นคือสมาชิกในกลุ่มไม่ถูกเอาเปรียบจากหัวหน้า และผู้ที่มีความสามารถน้อยกว่าใครเพื่อนก็จะเกิดความเกรงใจ จึงต้องไปช่วยงานด้านอื่นให้มากขึ้น เช่น ไปช่วยขนของ ช่วยจัดเวที เป็นต้น

การที่สมาชิกได้รับค่าตอบแทนเท่ากับหัวหน้ากลุ่มนี้ ส่งผลต่อความรู้สึกและจิตใจของสมาชิกไม่น้อย กล่าวคือ ทำให้สมาชิกทุกคนรู้สึกว่าแม้แต่หัวหน้ากลุ่มซึ่งมีความสามารถมากที่สุด ทำงานมากที่สุดยังได้รับค่าตอบแทนเท่ากัน จึงเกิดความเกรงใจและพยายามทำงานให้มากขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน ก็อาจจะทำให้เกิดผลเสียขึ้นได้เช่นกัน

ผลเสียที่เกิดขึ้นจากการแบ่งค่าตอบแทนเท่าเทียมกันก็คือ อาจจะทำให้สมาชิกบางคนทำงานหนักกว่า เหนื่อยกว่ารู้สึกน้อยใจบ้าง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น สมาชิกหลายคนก็ได้บอกกับผู้วิจัยว่ามันเป็นระเบียบที่ตกลงกันมาแล้วก็ต้องยอมรับระเบียบนั้น และอีกประการหนึ่งก็คือ ใครที่มีความสามารถน้อย ได้แสดงน้อยนั้นก็พยายามช่วยงานอื่นๆทดแทนอย่างเต็มที่แล้ว จึงไม่ควรจะเก็บมาใส่ใจมากนัก

แม้ว่าปัญหานี้จะไม่ใช่อุปสรรคใหญ่สำหรับกลุ่มหลายเมือง แต่ในความคิดเห็นของสมาชิกบางคนที่เพิ่งมาเป็นสมาชิกและมีความสามารถในการแสดงน้อยกว่าสมาชิกคนอื่นนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าอาจจะนำไปสู่ปัญหาใหญ่ของกลุ่มต่อไปได้ ความคิดของสมาชิกใหม่บางคนนั้นคือ ถ้าตนเองทำงานได้น้อยกว่าคนอื่นๆ แต่ได้รับค่าตอบแทนกันนั้น ก็เกิดความเกรงใจสมาชิกคนอื่นๆ เมื่อมีงานแสดงที่ไหนที่ต้องการคนแสดงไม่มาก ตนเองก็จะขอตัวไม่ไปงานนั้น เพราะไม่อยากจะเอาเปรียบคนอื่น แต่ถ้างานไหนคนแสดงไม่พอ ก็ยินดีจะไปช่วย

ความคิดเช่นนี้ของสมาชิกบางคน อาจจะสะท้อนให้เห็นถึงความเกรงใจและไม่อยากเอาเปรียบเพื่อนๆ แต่ผู้วิจัยเห็นว่าหากความคิดเช่นนี้เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ก็จะทำให้สมาชิกเหล่านั้นไม่กล้าเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม และนานไปก็จะห่างเหินกันมากขึ้น และจะเหลือแต่สมาชิก

เก่าๆที่มีความสามารถมากเท่านั้นอยู่ในกลุ่ม แต่ขาดสมาชิกใหม่ ซึ่งจะกลายเป็นปัญหาสำคัญต่อไปในอนาคต ซึ่งผู้วิจัยจะได้อภิปรายถึงปัญหานี้ในหัวข้อที่ 4.3.2

แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการแบ่งค่าตัวอย่างเท่าเทียมนี้ อาจจะเรียกได้ว่าไม่เป็นปัญหาใหญ่ของกลุ่ม เพราะสมาชิกทุกคนต่างยอมรับในกฎกติกาที่ได้ตกลงกันไว้ตั้งแต่แรกแล้วนั่นเอง

4.8.2 สมาชิกใหม่ในกลุ่มมีจำนวนน้อยเกินไป

ปัญหาที่อาจจะเรียกได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่สำหรับกลุ่มหลายเมืองในขณะนี้คือ การที่มีสมาชิกใหม่น้อยเกินไป สมาชิกที่ร่วมกิจกรรมของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอมักจะเป็นสมาชิกเก่า ซึ่งสมาชิกเหล่านี้จะมีความสามารถในการเล่นดนตรีและการแสดงสูง เมื่อไปแสดงที่งานไหนๆก็จะได้บริการวางตัวให้แสดงในแต่ละชุดตายตัว ซึ่งการกำหนดหน้าที่การแสดงของสมาชิกเช่นนี้ โดยเฉพาะในงานใหญ่ๆ ก็จะทำให้สมาชิกใหม่ที่ไปร่วมงานด้วยไม่มีโอกาสได้แสดงฝีมือ และเมื่อสมาชิกใหม่ไม่มีโอกาสได้แสดงฝีมือบ่อยครั้งเข้าก็อาจจะรู้สึกเบื่อหน่ายและเลิกติดตามไปในงานต่างๆเสีย

และบางครั้งสมาชิกใหม่บางคนก็อาจจะเกิดความเกรงใจกับการที่ได้รับคำตอบแทนเท่ากับสมาชิกคนอื่นๆในกลุ่มในขณะที่ตนเองนั้นยังมีความสามารถไม่ทัดเทียมกับคนอื่น หรือทำงานได้น้อยกว่า เมื่อเกิดความเกรงใจก็จะขอตัวไม่ไปร่วมงาน เพราะไม่อยากจะให้สมาชิกคนอื่นต้องแบ่งคำตอบแทนนั้นให้ตน

ปัญหาที่เกิดจากสาเหตุทั้งสองประการข้างต้นนั้น หัวหน้ากลุ่มและสมาชิกเก่าในกลุ่มหลายเมืองต่างก็ตระหนักในปัญหาเหล่านั้นเป็นอย่างดีและก็ได้ปรึกษากันถึงวิธีการแก้ไขปัญหา ซึ่งสรุปได้ว่า ต่อไปนี้เมื่อมีงานแสดงใดๆ ต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกใหม่ได้แสดงฝีมือมากกว่านี้ เพื่อจะได้เป็นกำลังใจให้สมาชิกใหม่มีความรู้สึกภาคภูมิใจและตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง และอยากจะมาร่วมกิจกรรมกับกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ

แต่สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้สมาชิกใหม่ของกลุ่มหลายเมืองมีน้อยก็คือ คนที่อยากจะเล่นดนตรีมีมาก แต่คนที่รักดนตรีอย่างจริงจังนั้นมีน้อย สมาชิกใหม่หลายคนอาจจะรู้สึกสนุกเมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรมในระยะแรก แต่เมื่อมีการนัดหมายให้มาฝึกซ้อมดนตรีบ่อยครั้งเข้า อาจ

จะรู้สึกเหน็ดเหนื่อยและเบื่อหน่ายกับการฝึกซ้อม จึงไม่มาซ้อมและสุดท้ายก็ห่างหายจากการเป็นสมาชิกกลุ่มลายเมืองไปเลยก็มี ซึ่งสาเหตุนี้ เป็นเรื่องที่แก้ไขยาก เพราะเป็นเรื่องของตัวบุคคล อีกประการหนึ่งอาจจะเกิดจากสมาชิกใหม่ไม่เข้าใจถึงแนวคิดและนโยบายของกลุ่มชัดเจนเหมือนสมาชิกรุ่นแรกๆก็เป็นได้ จึงทำให้ไม่มีความอดทนกับระบบการทำงานของกลุ่ม

ปัญหาของการที่สมาชิกกลุ่มมีจำนวนจำกัดและสมาชิกใหม่มีจำนวนน้อยนั้น อาจส่งผลกระทบต่อทิศทางและแนวโน้มของการดำรงอยู่ของกลุ่มในอนาคตได้ เพราะจะขาดคนสืบทอดและรับช่วงการทำงานต่อ จึงจัดเป็นปัญหาที่สำคัญที่ทางกลุ่มละเลยไม่ได้

4.8.3 ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสมาชิกในกลุ่มบางคน ทำให้ห่างหายไปจากกลุ่ม

ปัญหาข้อนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาข้อที่ 4.3.2 ด้วย กล่าวคือ สมาชิกในกลุ่มบางคนเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นปัญหาจากการทำงาน หรือปัญหาส่วนตัว ก็ทำให้ห่างหายไปจากกลุ่มและสุดท้ายก็ออกจากกลุ่มเป็นการถาวร จึงทำให้เกี่ยวโยงไปถึงปัญหาที่ว่าสมาชิกของกลุ่มมีน้อยและไม่มีผู้สืบทอด

การที่มีคนประสงค์ขอเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มลายเมืองนั้น หลายคนอยากจะเข้าร่วมเพราะรักและสนใจในดนตรีและศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนาอย่างจริงจัง แต่บางคนก็อยากจะเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเพราะจุดประสงค์อื่น เช่น อาจจะคิดว่ากลุ่มลายเมืองได้ไปแสดงตามงานต่างๆมากมาย คงจะได้ค่าตอบแทนที่สูง แต่เมื่อเข้ามาร่วมกิจกรรมกับกลุ่มไปสักระยะแล้วจึงทราบว่าทางกลุ่มมีนโยบายการทำงานเพื่อชุมชนหรือสังคม มิได้มุ่งหาประโยชน์เข้าตนเองหรือเข้ากลุ่มอย่างที่คาดไว้ ก็อาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้บุคคลเหล่านี้ออกจากกลุ่มไป

หรือในบางกรณี อุปนิสัยของบุคคลเหล่านั้นก็มีส่วนที่ทำให้เข้าร่วมกลุ่มไม่ได้ คนบางคนอาจจะอยากโด่งดัง อยากเป็นใหญ่ แต่สมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มลายเมืองไม่ได้มีอุปนิสัยเช่นนั้น ก็ทำให้ขัดแย้งกันและเข้ากันไม่ได้ ในที่สุดก็ต้องแยกตัวออกไปก็มี

อย่างไรก็ตามอีกปัญหาที่เกิดขึ้นกับบางคนที่ทำให้ต้องออกจากกลุ่มไป ก็คือปัญหาส่วนตัวของวัยหนุ่มสาว เพราะว่าสมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มลายเมืองเป็นนักศึกษาวัยหนุ่มสาวที่มักจะมีเรื่องราวของความรัก ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่เสมอ ปัญหาเหล่านี้ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิก เช่น สมาชิกใหม่บางคนอาจจะ

อยากเข้ากลุ่มลายเมืองเพราะชื่นชมในตัวสมาชิกบางคน แต่เมื่อได้รู้จักกันแล้วและทราบว่าสมาชิกคนนั้นมีคนรักอยู่แล้วหรือไม่อาจจะให้ความสัมพันธ์เกินเพื่อนหรือพี่ได้ ด้วยความเสียใจก็เลยทำให้ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มอีก และได้ห่างหายไปมากที่สุด

แต่อย่างไรก็ตาม การที่สมาชิกบางคนมีปัญหาจากสาเหตุต่างๆดังกล่าวข้างต้นนั้น ทางหัวหน้ากลุ่มและสมาชิกคนอื่นๆในกลุ่มก็ไม่เคยแสดงออกว่ารู้สึกอย่างไร แต่จะปล่อยให้เวลาพิสูจน์ความจริงใจของบุคคลเหล่านั้นเอง ในกรณีสมาชิกบางคนที่มีอุปนิสัยไม่เข้ากับคนอื่นๆในกลุ่ม สมาชิกทุกคนก็จะให้โอกาสสมาชิกคนนั้นได้ปรับปรุงตัว หากยังไม่สามารถปรับปรุงตัวเองได้ สมาชิกคนนั้นก็ขอออกไปจากกลุ่มเสียเอง แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งหัวหน้ากลุ่มและสมาชิกในกลุ่มก็ยังความสัมพันธ์ส่วนตัวที่มีต่อสมาชิกที่ออกไป เมื่อได้พบปะกันในงานที่ต่างๆ ก็จะทักทายพูดคุยกันเหมือนเดิม เพียงแต่ไม่มาร่วมงานกันในนามของกลุ่มลายเมืองเท่านั้นเอง

การแก้ไขปัญหากับสมาชิกที่มีปัญหาเหล่านั้น ทางกลุ่มลายเมืองจะใช้วิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าวไป บางกรณีก็จะเจียบเจี้ยและให้โอกาส บางกรณีก็จะตักเตือน แต่สำหรับบางคนที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม อันอาจจะนำความเสื่อมเสียมาสู่กลุ่มลายเมืองและเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีแก่เยาวชนได้นั้น เช่น ทราบว่าสมาชิกบางคนติดยาเสพติด ทางกลุ่มก็จะใช้วิธีตักเตือนและให้โอกาสปรับปรุงตัว แต่หากสมาชิกคนนั้นยังไม่สามารถปรับปรุงตัวเองได้ ทางกลุ่มก็จำเป็นต้องเลิกยุ่งเกี่ยวและไม่อนุญาตให้ทำงานในนามของกลุ่มลายเมืองอีกต่อไป

จะเห็นว่าปัญหาของสมาชิกนั้นมีมากมาย ตั้งแต่ปัญหาส่วนตัวไปจนถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคนอื่นๆ ซึ่งที่ผ่านมาก็ได้ช่วยกันแก้ไขปัญหากันทีละเรื่องอย่างเต็มที่เท่าที่จะทำได้ โดยวิธีการแก้ไขปัญหานั้นมีอยู่สองแนวทางคือ แนวทางแรกจะใช้วิธีแก้ไขอย่างละมุนละม่อมและให้โอกาสสมาชิกนั้นแก้ไขตนเอง หากไม่สามารถปรับปรุงตัวเองได้ก็จะใช้แนวทางที่สองคือ ใช้ความเด็ดขาดในการตัดบุคคลเหล่านั้นออกจากกลุ่ม

4.8.4 เกิดความขัดแย้งอย่างไม่เป็นทางการกับกลุ่มดนตรีอื่นๆ

จากการทำวิจัยในหัวข้อนี้เป็นระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ทำให้ผู้วิจัยได้สัมผัสกับชีวิตของนักดนตรีและนักแสดงศิลปะพื้นบ้านอย่างลึกซึ้งมากขึ้น และพบว่ามีความขัดแย้งระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคลอยู่มากมาย อันอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นในวงการนี้

จากข้อมูลที่ผู้วิจัยได้รับทราบมาทั้งการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ และข้อมูลที่ไม่เป็นทางการอันได้แก่การบอกเล่าสู่กันฟังในวงสนทนาต่าง ๆ นั้น ทำให้ทราบว่า การเติบโตและมีชื่อเสียงของกลุ่มลายเมื่อนั้นก็มีได้เป็นที่น่าพึงพอใจของทุกคนเสมอไป

สิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นหลังจากมีผลงานมากมายของกลุ่มลายเมืองก็คือ สมาชิกกลุ่มหลายคนได้ยื่นเสียงกระทักกระเทียบจากผู้ที่อยู่ในวงการเดียวกันกล่าวอย่างประชดประชันว่าเดี๋ยวนี้กลุ่มลายเมืองเป็นวงดนตรีผู้ดีไปเสียแล้ว งานปอยงานชาวบ้านไม่ยอมไปเล่นให้แล้ว และยังกล่าวพาดพิงถึงองค์กรอีกองค์กรหนึ่งว่ากลุ่มลายเมืองเป็นลูกหม้อขององค์กรนั้น เพราะเอาใจกลุ่มลายเมืองเพียงกลุ่มเดียวและและไม่สนใจวงดนตรีกลุ่มอื่นๆ เลย

ความขัดแย้งดังกล่าวนี้ สมาชิกหลายคนของกลุ่มลายเมืองให้ทัศนะว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่มักเกิดขึ้นในวงการนี้ พวกตนจึงไม่รู้สึกรำคาญแต่อย่างใด เพราะสมาชิกของกลุ่มลายเมืองทุกคนรู้ดีว่าตนเองกำลังทำอะไรอยู่ การที่กลุ่มมีโอกาสที่ดีได้ไปแสดงต่างประเทศหลายครั้ง หรือได้แสดงในงานสำคัญๆ หลายงาน ก็เป็นผลที่มาจากทุกสิ่งทุกอย่างที่ทุกคนร่วมกันสร้างมา ไม่ว่าจะเป็นการฝึกซ้อมอย่างหนัก ความรักใคร่กลมเกลียวกันในหมู่คณะ การอบรมสั่งสอนจากหัวหน้ากลุ่มและที่ปรึกษาให้สมาชิกทุกคนมีความอ่อนน้อมถ่อมตนและมีระเบียบวินัย ตลอดจนการที่มีที่ปรึกษาที่ดี มีเครือข่ายการทำงานที่กว้างไกล ปัจจัยทั้งหลายเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดผลในทุกวันนี้ และก็ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงชั่วลัดนิ้วมือ แต่ทุกคนเหน็ดเหนื่อยกับวันเวลาเหล่านั้นมานานกว่าจะประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นเสียงกระทักกระเทียบต่างๆ นั้นจึงไม่มีผลต่อความรู้สึกใดๆ

และอีกประการหนึ่ง การทำงานของกลุ่มลายเมืองก็ไม่ได้เป็นอย่างที่บุคคลเหล่านั้นกล่าวหา เพราะจนถึงทุกวันนี้กลุ่มลายเมืองก็ยังไปช่วยงานชาวบ้านมาโดยตลอด ไม่ว่าจะปอยงานศพ งานแต่งงาน งานบวช ฯลฯ ไม่ได้หลงลืมแนวคิดหรือนโยบายของกลุ่มแต่อย่างใด และสำหรับข้อกล่าวหาที่พาดพิงไปถึงองค์กรอีกองค์กรหนึ่งนั้น สมาชิกหลายคนออกตัวว่าไม่ขอแสดงความคิดเห็น แต่กล่าวได้เพียงแต่ว่า การทำงานร่วมกับองค์กรต่างๆ นั้น หากทางกลุ่มพิจารณาแล้วว่าเป็นงานที่ดีและสามารถสร้างความสุขให้กับคนในสังคมได้ก็จะร่วมงานนั้นอย่างเต็มที่ และการที่กลุ่มไปร่วมงานกับองค์กรทุกองค์กร ก็ไปด้วยหัวใจ ด้วยศรัทธาที่อยากจะไปร่วม ไม่ได้หวังเงินทองจนเกิดความสัมพันธ์ที่ตึงตางกับองค์กรเหล่านั้น อาจจะเป็นเพราะเหตุนี้ก็ได้ที่ทำให้หลายๆ องค์กรมักจะมาขอความร่วมมือจากกลุ่มอยู่เสมอ จนคนอื่นๆ มองว่ากลุ่มลายเมืองเป็นวงดนตรีลูกหม้อขององค์กรนั้นไปเสีย ซึ่งสำหรับสมาชิกในกลุ่มต่างก็คิดว่าไม่จำเป็นต้องทำอะไรกับปัญหานี้ เพราะสุดท้ายแล้ว เวลาจะเป็นเครื่องพิสูจน์ทุกสิ่งทุกอย่าง

ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นนั้น มีทั้งปัญหาภายในและปัญหาที่เกิดขึ้นจากคนภายนอก กลุ่มลายเมืองใช้วิธีการหลากหลายวิธีเพื่อแก้ไขปัญหานั้น แต่ปัจจุบันนี้ปัญหาที่น่าวิตกก็คือสมาชิกใหม่ที่มีความรักในศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนาจริงๆนั้นได้ยาก สมาชิกที่มาร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอจึงมักจะเป็นสมาชิกเก่าทั้งสิ้น ซึ่งแม้ว่าจะไม่เป็นปัญหาในระยะ 2-3 ปีข้างหน้า แต่ในระยะยาวไปกว่านี้หากยังไม่สามารถหาสมาชิกใหม่มาเสริมได้ คาดว่ากลุ่มลายเมืองก็คงจะประสบปัญหากับการไม่มีคนเล่นดนตรีหรือคนแสดงได้ เพราะเมื่อสมาชิกปัจจุบันสำเร็จการศึกษาไป ก็คงจะมีเวลาว่างน้อยลงที่จะได้มาเล่นดนตรีด้วยกันอีก หรืออาจจะแสดงร่วมกันในกลุ่มลายเมืองน้อยลง

ในบทนี้ได้อภิปรายและวิเคราะห์การทำงานและบทบาทของกลุ่มลายเมืองในการสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนาในประเด็นต่างๆทั้งหมด 8 ประเด็นด้วยกัน และจะสรุปอีกครั้งในบทที่ 5

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยฉบับนี้ศึกษาถึงบทบาทของกลุ่มเยาวชนล้านนาที่ได้สืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนา โดยมุ่งศึกษากลุ่มหลายเมือง ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนอีกกลุ่มหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีผลงานต่าง ๆ มากมายและเป็นที่จับตามองของผู้ชมทั้งในเขตล้านนา ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษากลุ่มหลายเมืองในประเด็นของ แนวคิดในการก่อตั้งกลุ่ม ซึ่งจะส่งผลต่อลักษณะการทำงานและความสัมพันธ์ของคนในกลุ่ม

นอกจากแนวคิดของการก่อตั้งกลุ่มแล้ว ผู้วิจัยยังสนใจที่จะติดตามผลงานของกลุ่มหลายเมืองในระยะเวลา 1 ปี เพื่อจะได้เรียบเรียงเป็นข้อมูลว่ากลุ่มหลายเมืองได้ทำงานอะไรบ้าง ตรงกับแนวคิดและนโยบายที่กลุ่มได้วางไว้ตั้งแต่แรกหรือไม่ อย่างไร และจากนั้นจึงจะศึกษาวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่างๆของกลุ่มที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งในกลุ่มขึ้นมา และส่งผลต่อบทบาทของกลุ่มในการสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนา

ผลการวิจัยนี้จึงได้ทราบแนวคิดและนโยบายของกลุ่มว่า เป็นการรวมตัวของกลุ่มเยาวชนที่รักและสนใจในดนตรีและศิลปะการแสดงพื้นบ้านเหมือนกัน เพื่อมาเล่นดนตรีร่วมกันและช่วยกันทำงานเพื่อตอบแทนชุมชนและสังคม ซึ่งพื้นฐานของสมาชิกแต่ละคนที่มีประสบการณ์ทางดนตรีมานั้นก็ช่วยเสริมให้การปฏิบัติตามแนวคิดและนโยบายนี้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

การทำงานของกลุ่มหลายเมืองตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกลุ่มนั้นมีมากมาย แต่ที่โดดเด่นและสำคัญนั้นก็มีเช่น ได้ร่วมแสดงในงานธรรมชาติโลก ที่จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมแสดงในขบวนของประเทศไทยในงานมิโคซูจิพาเรด ที่ประเทศญี่ปุ่น ไปแสดงดนตรีพื้นบ้านล้านนาที่ประเทศไต้หวัน ร่วมแสดงในงานสืบสานล้านนาของโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาทุกครั้ง ได้ผลิตเทปและซีดีพิเศษเยี่ยะออกจำหน่าย และเป็นคณะผู้ทำปราสาทศพและร่วมแห่ในงานศพของคุณจรัล มโนเพชร เป็นต้น

ในระยะเวลา 10 เดือน ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2544 จนถึงเดือนกรกฎาคม 2545 ที่ผ่านมาที่ผู้วิจัยได้ติดตามการทำงานของกลุ่มหลายเมืองนั้น พบว่า กลุ่มหลายเมืองมีกิจกรรมต่าง ๆ มากมายแต่ที่มีความสำคัญมากพอที่จะนำมาวิเคราะห์ในส่วนต่อไปนั้น จำแนกได้ 29 ครั้ง โดยแยกเป็นกิจกรรมที่กลุ่มไปร่วมงานตามแนวคิดและนโยบายของกลุ่ม มีจำนวน 22 ครั้ง กิจกรรมที่มีผู้ติดต่อต้องการจ้างกลุ่มหลายเมืองให้ไปแสดงมีทั้งหมด 4 รายการ แต่นับเป็นจำนวนได้ 9 ครั้ง และกิจกรรมที่ทาง

กลุ่มได้จัดขึ้นเป็นกิจกรรมภายในกลุ่ม มีทั้งหมด 3 ครั้ง และยังมีโครงการที่จะดำเนินการต่อไปอีกหลายโครงการ เช่น จัดค่ายสอนดนตรีแก่นักเรียนในชนบท ผลิตภัณฑ์และซีดีชุดที่สอง เป็นต้น

การแสดงใหม่ที่กลุ่มลายเมืองได้นำเสนอกภายใน 1-2 ปีล่าสุด มีทั้งหมด 5 รายการได้แก่

1. การแสดงพิณเป็ยะ โดยบรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีพื้นบ้านล้านนา
2. การฟ้อนเจิงประกอบพิณเป็ยะ
3. การแสดงขอ
4. การฟ้อนเงี้ยว
5. การฟ้อนหน้ากาก

จากการติดตามการทำงานของกลุ่มลายเมือง พบว่ากลุ่มลายเมืองมีการทำงานอย่างเป็นระบบตั้งแต่การพิจารณารับงาน การวางแผนการทำงาน กระบวนการทำงาน การแบ่งค่าตอบแทน และการประชุมสรุปงาน ซึ่งระบบการทำงานนี้ทำให้กลุ่มลายเมืองมีลักษณะการทำงานที่แตกต่างไปจากกลุ่มหรือวงดนตรีอื่นๆ และส่งผลต่อปัจจัยต่างๆที่ก่อให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มด้วย

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มลายเมืองมีอยู่หลายประการด้วยกันคือ

- กลุ่มลายเมืองมีแนวคิดและนโยบายที่ชัดเจนจึงเป็นกรอบที่กำหนดทิศทางการทำงานของกลุ่มให้เป็นไปเพื่อชุมชนและสังคม และเน้นการเผยแพร่และสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนา ซึ่งจะเกี่ยวโยงไปยังปัจจัยอื่นๆ เช่น โอกาสในการทำงานที่มีมากขึ้น การมีเครือข่ายกว้างขวาง
- ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มเป็นไปในลักษณะของพี่-น้อง เมื่อมีสิ่งใดผิดพลาดสมาชิกในกลุ่มจะตักเตือนกันเอง และมีความรักความผูกพันกันในกลุ่มอยู่สูง จึงไม่เกิดความบาดหมางขึ้นภายในกลุ่ม
- สมาชิกกลุ่มลายเมืองมีพื้นฐานทางดนตรีและการแสดงมาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก จึงมีความสามารถในการเล่นดนตรีและการแสดงอยู่สูง เป็นที่ชื่นชอบของคนดู
- กลุ่มลายเมืองมีความคิดในการการมุ่งพัฒนาทักษะของสมาชิกให้ดียิ่งขึ้น เพราะเชื่อว่าเมื่อสมาชิกแต่ละคนมีความเจนจัดในฝีมือการเล่นแล้วย่อมจะพัฒนาสิ่งที่ดีงามให้กับดนตรีและการแสดงพื้นบ้านได้ต่อไป
- อุปนิสัยส่วนตัวและความมีระเบียบวินัยของสมาชิกเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ร่วมงานรักและชื่นชอบ จึงมีการติดต่อประสานงานกันอยู่ตลอดเวลาจนเกิดเป็นเครือข่ายการทำงานที่เข้มแข็งขึ้นมา

- จากปัจจัยต่างๆดังกล่าวข้างต้น ทำให้กลุ่มลายเมืองสามารถเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านที่มีเครือข่ายกว้างไกลมาเป็นที่ปรึกษา จึงทำให้กลุ่มลายเมืองมีเครือข่ายการทำงานที่มีคุณภาพและได้รับโอกาสที่ดีมากมาย และสิ่งที่ได้รับต่อมาก็คือการได้ทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และนับเป็นการฝึกฝนฝีมือของสมาชิกให้ดียิ่งขึ้น
- กลุ่มลายเมืองมีหัวหน้ากลุ่มที่ดี เป็นผู้นำที่ดี เป็นผู้ให้โอกาสคน สมาชิกแต่ละคนจึงรักและเชื่อฟังหัวหน้ากลุ่มเป็นอย่างมาก จึงทำให้การทำงานของกลุ่มเป็นไปอย่างสะดวกและราบรื่น

การดำรงอยู่ของดนตรีพื้นบ้านล้านนาในทิศทางการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มลายเมืองนั้น สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยปัจจัยต่างๆประกอบกัน ไม่ว่าจะเป็นกรอบแนวคิดที่เป็นส่วนกำหนดการทำงานที่เน้นการเชิดชูเอกลักษณ์ของคนตรีพื้นบ้านในชนบและเน้นที่ทักษะ ความเจนจัดของนักดนตรีจึงทำให้กลุ่มลายเมืองมีนักดนตรีที่มีความสามารถอยู่หลายคน อีกทั้งคำแนะนำที่ได้จากที่ปรึกษาในกลุ่ม เครือข่ายการทำงานที่กว้างขวางจึงทำให้กลุ่มลายเมืองมีโอกาสที่ดีในการได้เผยแพร่ดนตรีพื้นบ้านล้านนาไปสู่สังคมในทุกชนชั้น และนอกจากนั้นก็ยังมีกลุ่มผู้ฟังหรือผู้บริโภคที่เหนียวแน่น จึงเป็นองค์ประกอบที่ช่วยเสริมให้ดนตรีพื้นบ้านของกลุ่มลายเมืองดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง

ทิศทางการทำงานของกลุ่มลายเมืองทั้งที่ผ่านมา นั้น จะเน้นที่การอนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้านล้านนาในชนบ แต่ปัจจุบันทางกลุ่มเริ่มมีความคิดว่าควรจะเน้นทักษะของสมาชิกแต่ละคนให้เชี่ยวชาญจริงๆ เสียก่อนแล้วการคิดค้นสร้างสรรค์สิ่งใหม่จะตามมา แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ยังคงเอกลักษณ์ของดนตรีพื้นบ้านล้านนาไว้ดังเดิม นอกจากนั้นแล้วทิศทางการทำงานของกลุ่มลายเมืองก็ยังคงมุ่งที่จะสืบสานศิลปะการแสดงไปสู่เยาวชนและผู้สนใจในท้องถิ่นต่อไป

การสืบสานศิลปะการแสดงของกลุ่มลายเมือง เป็นไปในลักษณะของการเชิดชูเอกลักษณ์ของคนตรีพื้นบ้านล้านนาไว้แต่ก็สามารถที่จะคิดค้นสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ๆขึ้นได้เรื่อยๆ โดยไม่ขัดกับสิ่งดั้งเดิมมากเกินไป และสิ่งที่คิดค้นขึ้นใหม่นั้นจะต้องแสดงออกถึงเอกลักษณ์ของล้านนาไว้เหมือนของเก่า ส่วนการทำงานด้านอื่นๆของกลุ่มลายเมืองที่การสอนดนตรี สอนตีกลองให้กับเยาวชนและผู้สนใจนั้นจะเป็นการสอนศิลปะการแสดงแบบดั้งเดิม แต่อาจจะเปลี่ยนวิธีการสอนให้ทันสมัยขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน

แนวโน้มของการรวมกลุ่มลายเมืองในอนาคต เป็นเรื่องที่ยังคาดเดาได้ยาก แต่จากปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้คือ สมาชิกใหม่ของกลุ่มยังมีน้อย ซึ่งหากทางกลุ่มลายเมืองไม่สามารถหา

สมาชิกใหม่มาทดแทนได้ อาจจะเกิดปัญหาขึ้นในอนาคต เมื่อสมาชิกรุ่นปัจจุบันสำเร็จการศึกษาไปแล้วและไม่มีเวลาว่างที่จะมาทำกิจกรรมร่วมกัน กลุ่มลายเมืองก็อาจจะมียุทธศาสตร์ที่เผยแพร่สู่สาธารณะน้อยลง แต่ความเป็นกลุ่ม และความผูกพันของสมาชิกจะยังคงอยู่

นโยบายเขตชุมชนมีปัญญาท้องถิ่นที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเกิดจากภาครัฐหรือภาคเอกชน ล้วนส่งผลดีต่อการทำงานของกลุ่มลายเมือง กล่าวคือ เมื่อเกิดกระแสอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นแล้ว ผู้คนในท้องถิ่นก็หันมาให้ความสนใจกับศิลปะการแสดงท้องถิ่นมากขึ้น เพราะเป็นวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรม ดังนั้นจึงส่งผลให้กลุ่มลายเมืองได้มีโอกาสทำกิจกรรมมากมายและมีผู้ที่สนใจมาขอเรียนดนตรี การแสดงต่างๆอยู่เสมอ

การท่องเที่ยวที่ปัจจุบันถือเป็นอุตสาหกรรมหลักของภาคเหนือ นั้น อาจจะมีผลต่อการทำงานของนักดนตรีหรือกลุ่มดนตรีอื่นๆ คือ มีงานทำมากขึ้นและสม่ำเสมอ แต่สำหรับการทำกิจกรรมของกลุ่มลายเมืองแล้ว การท่องเที่ยวถือว่ามีผลกระทบน้อยมาก เพราะกลุ่มลายเมืองเป็นกลุ่มที่ทำกิจกรรมโดยร่วมงานกับหน่วยงานที่จัดงานโดยมุ่งสืบสานศิลปวัฒนธรรม มิใช่เพื่อตอบสนองต่อนักท่องเที่ยว ดังนั้นการที่จะเปลี่ยนสิ่งต่างๆ เพื่อเอาใจนักท่องเที่ยว นั้นจึงมีน้อยมาก

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นของกลุ่มลายเมืองนั้นเท่าที่ผู้วิจัยได้ติดตามศึกษา พบว่ามีปัญหาเกิดขึ้นอยู่ 4 ประการคือ

- ปัญหาที่เกิดจากการแบ่งค่าตอบแทนอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นนโยบายของกลุ่มนั้น มีทั้งผลดีคือให้กำลังใจแก่สมาชิกทุกคนไม่ว่าจะมีความสามารถมากน้อยแค่ไหนก็ตาม คนที่ทำงานน้อยก็จะพยายามทำงานอื่นๆให้มากขึ้น แต่นโยบายนี้ก็เป็นผลเสียได้เช่นกัน เพราะสมาชิกบางคนที่ยังไม่เก่ง เมื่อได้รับค่าตอบแทนเท่ากับคนอื่นก็รู้สึกว่าเขาเปรียบเพื่อน จึงปฏิเสธงานไปหลายๆงานก็มี และปัญหาของความเกรงใจเช่นนี้จะส่งผลกระทบต่อปัญหาต่อไปคือ สมาชิกใหม่ในกลุ่มมีจำนวนน้อยเกินไป
- ปัญหาเรื่องสมาชิกใหม่ในกลุ่มมีจำนวนน้อยเกินไปนี้อาจจะยังไม่ใช่ปัญหาใหญ่ในปัจจุบันนี้ แต่ในอนาคตแล้ว ย่อมจะเป็นปัญหาใหญ่อย่างแน่นอน เพราะเมื่อสมาชิกรุ่นปัจจุบันสำเร็จการศึกษาแล้ว เวลาว่างที่จะมาทำกิจกรรมร่วมกันก็จะน้อยลง ถ้าไม่มีสมาชิกใหม่มาเสริม อาจจะทำให้กลุ่มลายเมืองมียุทธศาสตร์ต่อสาธารณะน้อยลง
- ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสมาชิกในกลุ่มบางคน ทำให้ห่างหายไปจากกลุ่ม โดยมากมักจะเป็นปัญหาส่วนตัว เช่น ปัญหาความรัก การเรียน อุปนิสัยที่ขัดแย้งกับสมาชิกคนอื่นๆในกลุ่ม และมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดบ้าง ซึ่งทางกลุ่มมีกฎที่เข้มงวดในเรื่องนี้

- เกิดความขัดแย้งอย่างไม่เป็นทางการกับกลุ่มดนตรีอื่นๆ เป็นเรื่องที่เกิดจากความอิจฉาของตัวบุคคลภายนอก ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มเห็นว่าเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นในวงการดนตรีพื้นบ้านล้านนา จึงไม่นำเอาข้อขัดแย้งนั้นมาบั่นทอนกำลังใจในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยถึงที่เสร็จสิ้นไปแล้วนั้น ผู้วิจัยได้มีประสบการณ์เกี่ยวกับวงการดนตรีพื้นบ้านล้านนาเพิ่มขึ้นมาอีกมากมาย และได้รู้จักกับกลุ่มบุคคลที่ทำงานด้านดนตรีมากขึ้น จึงเห็นว่ายังมีเรื่องราวในศิลปวิทยาการแขนงนี้ที่ควรศึกษาอีกมากมาย จึงขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้สนใจไว้ดังนี้

1. ศึกษาความเป็นมา ความเปลี่ยนแปลงและการดำรงอยู่ของวงปี่พาทย์มอญในล้านนา ซึ่งเป็นวงดนตรีที่ได้รับอิทธิพลของดนตรีภาคกลางมาอย่างเต็มตัว ความเป็นมาของวงปี่พาทย์ในล้านนาและเปลี่ยนแปลงต่างๆเมื่อเข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมล้านนาแล้ว นั้นเป็นประเด็นที่น่าสนใจไม่น้อยรวมถึงประเด็นของการดำรงอยู่ของวงปี่พาทย์มอญอีกด้วย
2. ศึกษาการทำงานและบทบาทของกลุ่มหรือวงดนตรีอื่นๆในเชียงใหม่หรือล้านนาที่มีความโดดเด่นในด้านต่างๆ เช่น คณะของพ่อครูพัน หรือพ่อครูมาณพ ยาระณะ ซึ่งมีลักษณะของการรวมกลุ่มและถ่ายทอดวิชาตามแบบครูโบราณ หรือวงซำงสะโตน จากคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นวงดนตรีที่พัฒนาดนตรีพื้นบ้านล้านนาไปสู่ดนตรีแบบ World Music
3. ศึกษาแนวคิดของการประดิษฐ์การแสดงใหม่ๆที่เกิดขึ้นในล้านนา ว่าเกิดขึ้นได้โดยใช้แนวคิด และแนวปฏิบัติเช่นไร เช่น การแสดงละครรวมไปถึงการแสดงต่างๆ ของคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หรือการนำเครื่องดนตรีสากลไปประยุกต์เข้ากับการบรรเลงเพลงพื้นเมืองของอาจารย์บุญนครพ วรอุไร หรือ แนวคิดในการแต่งเพลงพื้นเมืองของอาจารย์รักเกียรติ ปัญญาศ เป็นต้น

บรรณานุกรม

หนังสือ

- ชมรมพื้นบ้านล้านนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. **จุลสารพื้นบ้านล้านนา**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537
- ชมรมพื้นบ้านล้านนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. **พื้นบ้านล้านนา : ครบรอบ 10 ปี ชมรมพื้นบ้านล้านนา สโมสรนักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537
- ดาร์ตัน พุสดี. **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีพื้นเมืองล้านนาเรื่อง ซึง**. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541
- ทรงกลด ทองคำ. **พิณเป็ยะ : รายงาน**. เชียงใหม่ : คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2530
- ธวัชชัย ท่าทอง. **การศึกษาเรื่องพิณเป็ยะในเขตจังหวัดลำปางและเชียงใหม่**. เชียงใหม่ : ภาควิชาศิลปะไทย คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543
- ธีรยุทธ ยวงศรี. **การดนตรี การขับ การฟ้อน ล้านนา**. เชียงใหม่ : สุวิวงศ์บุ๊คเซนเตอร์, 2540
- บุญศรี รัตนัง. **แบบฝึกหัดขอลูญง เครื่องเกี่ยวชาวเกี่ยวลูญง**. เชียงใหม่ : ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ และศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, 2536
- บุษกร มหาวงศ์. **การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เรื่อง ศิลปะการขับซอของจังหวัดน่าน**. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542
- ยงยุทธ ธีรศิลป์ และทวีศักดิ์ ปิ่นทอง. **ดนตรีพื้นเมืองเหนือ**. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการโครงการส่งเสริมหนังสือตามแนวพระราชดำริ, 2528
- วนิดา ริกากรณ์. **การดำรงอยู่ของการละเล่นพื้นบ้านซอล้านนา**. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545
- วรเชษฐ ศรีวงศ์พันธ์. **คู่มือพื้นฐานประกอบการศึกษาดนตรีพื้นบ้านล้านนา สะล้อ ซอ ซึง**. ลำปาง : ลำปางบรรณกิจพริ้นติ้ง, 2543
- ศรัณย์ สุวรรณโชติ. **เครื่องดนตรีในวงสะล้อ-ซึง : กรณีศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่ : ภาควิชาศิลปะไทย คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544
- ศักราช ฟ้าขาว. **ซอ : ภูมิปัญญาแห่งเพลงพื้นบ้านเมืองพะเยา**. พะเยา : สภาวัฒนธรรมอำเภอเมืองพะเยา, สำนักงานศึกษาธิการอำเภอเมืองพะเยา, 2542
- สนั่น ธรรมธิ. **ฟ้อนซึง**. เชียงใหม่ : โฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา ร่วมกับสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

ธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544

สมบูรณ์ เหล็กฝั้น. การอนุรักษ์และฟื้นฟูดนตรีพื้นเมืองในโรงเรียนประถมศึกษา. ภาควิชา
ประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รายงานประกอบการศึกษา
กระบวนการวิชา 052466, 2535.

สิริกร ไชยมา. ซอ : เพลงพื้นบ้านล้านนา ภูมิปัญญาชาวเหนือ. แพร่ : แพร่ไทยอุตสาหกรรมพิมพ์,
2543

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. การสร้างสรรค์และถ่ายทอดมรดกวัฒนธรรมไทย
การแสดงพื้นบ้านภาคเหนือ. กรุงเทพฯ : สำนักงาน, 2536

อรพิน ลือพันธ์. การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมบทซอของบัวซอน เมืองพร้าว. เชียงใหม่ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544

อรายัน เลาสัตย์. เพลงพื้นบ้านของท้องถิ่นภาคเหนือในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน น่าน แพร่
และพะเยา : รายงานการวิจัย. ปัตตานี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลา-
นครินทร์ ปัตตานี, 2526

บทความ

“มหรรรมคีตการล้านนา ตอนที่ 1” โดย นริภพ. นิตยสารสกุลไทย ฉบับที่ 2481

“มหรรรมคีตการล้านนา ตอนที่ 2” โดย นริภพ. นิตยสารสกุลไทย ฉบับที่ 2482

“มหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับการส่งเสริมการแสดงศิลปะพื้นบ้านแก่นักศึกษา” โดย ทศนีย์ ศรีมงคล
หนังสือประกอบเรื่องในงานดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ 26 ระหว่างวันที่ 26-
27 มกราคม 2538 ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

“เมื่อหน่ออ่อนจะเติบโตใหญ่” เรียบเรียงโดย ธิดินัดดา จินาจันทร์. หนังสือ สืบสานล้านนา พ.ศ.2542

“สืบสายลายเชิง” โดย ชัชวาลย์ ทองดีเลิศ. นิตยสารขวัญเรือน ฉบับที่ 711 ปักษ์แรก ประจำเดือน
กรกฎาคม 2544

“ธรรมคีตานานาชาติ สวัสดิคานาดา” โดย ไพศาล จารุฉัตรภรณ์. จุลสารร่มพยอม สำนักส่งเสริม
-ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม -
มีนาคม 2545

ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

ภาพและเนื้อหาบางส่วนจากเว็บไซต์ www.pinpia.com

ภาพและเนื้อหาบางส่วนจากเว็บไซต์ Myanmar Image Gallery

ภาคผนวก

ประวัติสมาชิกในกลุ่มลายเมืองและความคิดเห็นที่เรียบเรียงจากการสัมภาษณ์

1.1 นายสมบูรณ์ กาวิชัย (ครูบอย)

นายสมบูรณ์ กาวิชัย หรือที่ใครๆมักเรียกว่าครูบอย เกิดวันที่ 27 เดือนธันวาคม 2516 จบการศึกษาระดับ ปวช 3 ช่างยนต์ เคยช่วยพ่อทำธุรกิจส่วนตัวอยู่ที่จังหวัดลำพูนได้ระยะหนึ่ง แต่ด้วยความที่ไม่ชอบการทำงานทางด้านเครื่องจักรยนต์ ประกอบกับที่ตนนั้นสนใจและชอบในเรื่องราวศิลปะดนตรีพื้นเมืองมาตั้งแต่เด็ก จึงหันมาประกอบอาชีพเป็นศิลปินอิสระจนถึงปัจจุบัน

เมื่ออายุได้ประมาณ 12 ปี ครูบอยก็มีความสนใจในงานสล่าและมีพรสวรรค์สามารถทำงานสล่าได้เป็นอย่างดี เช่นการปลูกบ้าน ครูบอยก็สามารถทำได้ และในช่วงเวลานั้นเอง ครูบอยก็เริ่มสนใจดนตรีพื้นเมือง โดยแรกเริ่มนั้น ครูบอยรู้จักบทเพลงของคุณจรัส มโนเพชร ซึ่งเป็นศิษย์เก่าโรงเรียนเมตตาศึกษาที่ครูบอยกำลังเป็นนักเรียนอยู่ในขณะนั้น จึงเกิดความสนใจในดนตรีและอยากเล่นกีตาร์เหมือนคุณจรัส ก็พยายามเก็บเงินได้ 150 บาท จึงไปที่ไนท์ บาซาร์ และไปพบเครื่องดนตรีชนิดหนึ่ง รูปร่างคล้ายกีตาร์ จึงซื้อมา

แต่เมื่อกลับมาถึงบ้าน เอาเครื่องดนตรีนั้นไปถามใครๆ ก็มีแต่คนบอกว่าไม่ใช่กีตาร์ แต่เป็นซิ่ง เครื่องดนตรีพื้นเมือง ไม่มีใครเล่นกันแล้ว แต่ครูบอยคิดว่าได้เสียเงินซื้อไปแล้วก็อยากจะเล่นให้ได้ ก็ไปถามตา ปรากฏว่าตาเล่นเป็น ครูบอยขอให้ตาสอนเล่นซิ่งให้ แต่ตาบอกว่า เรื่องอย่างนี้เขาไม่สอนกันให้ดู จดจำและหัดเล่นเอง จากนั้นครูบอยจึงได้สังเกตและฝึกฝนฝีมือด้วยตนเอง แต่ต่อมาเห็นว่าถ้านั่งคิดซิ่งโดยที่ไม่รู้แนวทางอย่างนี้คงจะไปไม่ถึงไหน จึงไปซื้อเทปเพลงพื้นเมืองมาหัดเล่นเอง โดยแกะทำนอง โน้ตเพลงจากเทปเองจนชำนาญ

จากนั้นจึงได้เล่นดนตรีกับกลุ่มเยาวชนในชุมชนเมืองสาทรด้วยกันที่วัดเมืองสาทร และได้รู้จักเพื่อนในชอบในดนตรีพื้นเมืองด้วยกันอีกหลายคนเช่น ครูแอ๊ด(ภาณุทัต อภิขนาธง) ครูอุ๊ด(ลิขิตกร มาแก้ว) และเป็นที่น่าประหลาดใจว่าบรรดาเพื่อนพ้องเหล่านี้ก็มีพัฒนาการในการเล่นดนตรีเหมือนกับตน คือแกะเพลงจากเทปแล้วฝึกฝนด้วยตนเอง

ครอบครัวเคยร่วมเล่นในวงนาคซันต์ โดยมีนักดนตรี 4 คนที่เป็นกำลังสำคัญของวง คือ ครูแอ๊ด ครูอุ๊ต ครูเขียด (อุดม หลีตระกูล) และครอบครัว วงนาคซันต์ได้รวมวงและแสดงผลงานจนมีชื่อเสียงโด่งดัง แต่เมื่อเวลาผ่านไป แนวทางและความคิดในการเล่นดนตรีของกำลังหลักทั้ง 4 คนเริ่มไม่สอดคล้องกัน ประกอบกับเมื่อมีงานสืบสานล้านนาที่จัดโดยโฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาขึ้นมา จึงเป็นโอกาสที่นักดนตรีรุ่นเยาว์และผู้ที่มีสนใจในศิลปะการแสดงพื้นบ้านล้านนาได้มารวมตัวกัน จึงตกลงกันว่าจะมารวมตัวกันเพื่อเล่นดนตรีด้วยกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางดนตรี และไปร่วมทำบุญกับงานต่างๆ ด้วยความสามารถที่พวกตนมี โดยใช้ชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มลายเมือง”

1.2 อาจารย์ลิปิกร มาแก้ว (ครูอุ๊ต)

ครูอุ๊ตเป็นเพื่อนครอบครัวมากอนตั้งแต่เมื่อครั้งที่อยู่วงนาคซันต์ด้วยกัน ก่อนที่จะแยกออกมาก่อตั้งกลุ่มลายเมืองร่วมกับครอบครัว ครูแสบ โดยขอผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านล้านนา คดีหลายท่านเป็นที่ปรึกษากลุ่ม เช่น ศ.ดร.อุดม รุ่งเรืองศรี อาจารย์วิลักษณ์ ศรีป่าซาง อาจารย์สนั่น ธรรมธิ คุณรัตนา ชันตยาภรณ์ (เสียชีวิตแล้ว) และครูอุ๊ตก็รับหน้าที่เป็นที่ปรึกษาด้วย แต่ในการแสดงจริงๆ แล้ว ครูอุ๊ตก็จะมีบทบาทเป็นสมาชิกคนหนึ่งด้วย

ครูอุ๊ตเป็นอาจารย์สอนสาขาวิชาศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ มีลูกศิษย์ลูกหามากมาย และหลังจากที่ได้ก่อตั้งกลุ่มลายเมืองก็ได้ชักชวนลูกศิษย์ที่สนิทสนมกันและมีใจรักในศิลปะการแสดงพื้นบ้านมาเป็นสมาชิกกลุ่มลายเมือง โดยได้ดำเนินงานตามนโยบายที่คิดกันไว้ตั้งแต่แรกคือ จะรวมกลุ่มกันเพื่อฟื้นฟูศิลปะการแสดง ดนตรี งานช่างล้านนาเพื่อให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้และสืบต่อ ดังนั้นการรับงานของกลุ่มลายเมืองจะไม่เน้นเรื่องเงินตอบแทน การไปแสดงที่ไหนๆ มักจะเป็นงานไปร่วมทำบุญ เพราะถือว่านอกจากได้ทำบุญแล้วยังเป็นการฝึกฝนฝีมือของสมาชิกแต่ละคนได้เป็นอย่างดี แต่ถ้าเจ้าของงานจะให้เงินตอบแทนก็รับไว้ โดยเงินตอบแทนที่ได้นั้น เมื่อแบ่งให้กับสมาชิกแต่ละคนแล้วจะหักไว้ส่วนหนึ่งเพื่อเข้าเป็นกองกลางของกลุ่ม ใช้เป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ทั้งเสื้อผ้า อุปกรณ์ ค่าเดินทาง

สมาชิกกลุ่มลายเมืองส่วนใหญ่จะเป็นลูกศิษย์ของครูอุ๊ตจากชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลฯ ซึ่งมีความสนิทสนมกันมาก เพราะโดยบุคลิกส่วนตัวของครูอุ๊ตก็จะเป็นครูที่สามารถเป็นเพื่อน เป็นที่ให้กับลูกศิษย์ได้ ลูกศิษย์จึงรักครูอุ๊ตมาก เมื่อครูอุ๊ตขอให้ไปช่วยเล่นดนตรีที่ไหนก็มักจะไปกัน แต่ด้วยความเป็นครู ครูอุ๊ตจะเข้มงวดในเรื่องของความประพฤติของสมาชิกกลุ่มที่เป็นนักศึกษามากกว่าครอบครัว เช่น เมื่อเห็นสมาชิกผู้หญิงที่เป็นวัยรุ่นแต่งกายด้วย

เสื้อสายเดี่ยว เกาะอก ครูอุ๊ก็มักจะตกเดือนเสมอและค่อนข้างกังวลกับภาพลักษณ์ของสมาชิกกลุ่มที่ปรากฏสู่สายตาคนภายนอก

ครูอุ๊คิดว่าปัญหาในกลุ่มตอนนี้คือ ตัวครูอุ๊เองไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ไปร่วมงานแต่ละครั้งโดยครูอุ๊เป็นคนสั่งให้สมาชิกไปช่วยงานนั้น สมาชิกจะไปเพราะสมัครใจไปเองหรือว่าไปเพราะขัดคำสั่งของครูอุ๊ไม่ได้กันแน่ เพราะเคยได้ยินสมาชิกบางคนบ่นว่าครูอุ๊มักจะรับงานแสดงที่ไม่ได้ค่าตอบแทน แต่ในขณะที่กลุ่มเวียงแก้วไปแสดงที่ไหนก็จะได้เงินตอบแทน (หมายเหตุ – กลุ่มเวียงแก้วเป็นบริษัทที่ตั้งขึ้นมาโดยเน้นธุรกิจมากกว่ากลุ่มลายเมือง โดยในช่วงแรกของการตั้งบริษัท มีครูบอยและสมาชิกในกลุ่มลายเมืองบางคนร่วมกับช่างฟ้อนและศิลปินคนอื่นๆในเชียงใหม่ร่วมทุนกัน เพื่อรับงานแสดงที่ติดต่อว่าจ้างโดยมีค่าตอบแทนที่แน่นอนและบริหารจัดการแบ่งบริเวณงานแบบล้านนา) ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ทำให้ครูอุ๊อยากจะจัดงานสัมมนาให้สมาชิกในกลุ่มได้พูดคุยและทบทวนบทบาทของกลุ่มขึ้นสักครั้งแต่ติดที่งบประมาณการจัดงาน ซึ่งผู้วิจัยได้แจ้งกับครูอุ๊แล้วว่าในงบประมาณการวิจัยครั้งนี้ มีงบประมาณส่วนหนึ่งที่จัดสรรเพื่อการสัมมนาอยู่แล้ว จึงหมดปัญหาในส่วนของงบประมาณในการจัดสัมมนา และได้จัดการสัมมนาขึ้นในวันที่ 18 พฤษภาคม 2545 ณ โรงแรมธาริน จังหวัดเชียงใหม่ (อ่านรายละเอียดของงานสัมมนาได้ในบทที่ 3)

นอกจากความคิดในเรื่องการสัมมนาบทบาทของกลุ่มแล้ว ครูอุ๊คิดว่า ได้ปรึกษากับครูบอย ครูแสบ และสมาชิกบางคนว่าอยากจะพาสมาชิกในกลุ่มออกไปยังชุมชนต่างๆในเชียงใหม่หรือจังหวัดใกล้เคียงเพื่อสอนศิลปะการแสดงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเล่นดนตรีพื้นเมือง การฟ้อนพื้นเมือง การฟ้อนเจิง และงานช่างต่างๆ โดยอาจจะเริ่มจากการสอนเยาวชนในแต่ละชุมชนในวันเสาร์-อาทิตย์ และจะเริ่มดำเนินงานติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ เช่น วัด โรงเรียน เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการนี้ แต่ปัญหาที่ประสบอยู่คือยังขาดฝ่ายจัดหาทุนที่จะหาทุนรอนมาสนับสนุนโครงการนี้

สำหรับปัญหาอื่นๆในกลุ่มที่ครูอุ๊รู้สึกกังวลก็คือ ความต่อเนื่องของการทำกิจกรรมของสมาชิก เพราะเมื่อสมาชิกส่วนหนึ่งของกลุ่มจบการศึกษาไปแล้วและเริ่มทำงานเต็มตัวแล้ว อาจจะทำให้ความเหนียวแน่นในการทำกิจกรรมลดน้อยลง และสมาชิกใหม่ๆที่เข้ามาทำกิจกรรมก็อาจจะน้อยลง อีกทั้งตัวของครูอุ๊เองและตัวครูบอยซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มก็จะต้องมีครอบครัวของตัวเอง ซึ่งจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มอย่างแน่นอน เพราะเวลาที่เคยมีให้กับกลุ่มอย่างเต็มที่นั้นอาจจะน้อยลง และอาจจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้แสดงไปเป็นที่ปรึกษาอย่างเต็มตัว

1.3 นายธนชัย มณีวรรณ (ครูแสบ)

นายธนชัย มณีวรรณ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่าครูแสบนั้น ได้เข้ามาเป็นสมาชิกฉายเมือง ได้เพราะเคยรู้จักกับอาจารย์ลิปิกร มาแก้ว (ครูจืด) และสมบุญ กาวิชัย (ครูบอย) มาก่อน

ครูแสบเป็นคนสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ที่บ้านเคยเป็นค้ามวยโดยมีตาเป็นครูฝึกสอน ครูแสบก็ได้หัดชกมวยด้วย ครูแสบเล่าว่า เมื่อครั้งยังเป็นเด็กนั้นเกเรมาก ชกต่อยกับคนอื่น ๆ ต่อมาได้ไปหัดเรียนเจิงกับครูในหมู่บ้าน เพราะว่าเคยเห็นทวดที่เป็นพระเคยพ่อนเจิงให้ดูจึงชอบมาตั้งแต่เด็ก ประกอบกับเมื่อตาเลิกทำค้ามวย และครูแสบคิดว่าการชกมวยนั้นได้ใช้แต่มือเปล่าในการต่อสู้ แต่เจิงนั้นสามารถใช้อาวุธต่างๆได้ด้วย จึงไปหัดเรียนเจิงกับครูไกรสร ศรีสุข (ปัจจุบันบวชเป็นพระภิกษุ) แต่ตาไม่ชอบให้เรียนเพราะว่าคิดว่าจะเอาวิชาไปใช้รังแกคนอื่น

หลังจากที่เรียนกับครูเจิงคนแรกแล้ว ก็ได้ไปขอเรียนเจิงกับครูอีกหลายท่านทั้งในอำเภอสันกำแพงและอำเภอใกล้เคียง จนกระทั่งอายุประมาณ 13-14 ปี ได้ยินชื่อพ่อน้อยปวน คำมาแดง พ่อครูเจิงที่มีชื่อเสียงมากในจังหวัดเชียงใหม่ว่าเป็นผู้ที่มีฝีมือสูงมาก จึงพยายามไปเรียนเจิงสายของพ่อน้อยปวนกับพ่อครูต่างๆ แต่ส่วนใหญ่ก็มักจะชราภาพแล้ว หรือไม่ก็ล้มหายตายจากกันไปหมดแล้ว และเมื่อพยายามค้นหาลูกศิษย์ของพ่อน้อยปวนที่ยังหลงเหลือ จึงได้รู้จักชื่อเสียงของพ่อครูหล้า หรือพ่อครูกำสุข ช่างสาร บ้านแม่คือ อำเภอดอยสะเก็ด ว่าเป็นลูกศิษย์ของพ่อน้อยปวนที่ยังสอนเจิงอยู่ จึงไปขอเรียนด้วย

ครูแสบใช้เวลาเรียนเจิงกับพ่อครูหล้าอยู่ประมาณ 2 ปี โดยปั่นจักรยานไปเรียนที่บ้านของพ่อครูหล้าทุกเย็น โดยการเรียนนั้นก็เป็นการไปตามธรรมเนียมปฏิบัติของครูโบราณ คือครูแสบต้องไปช่วยงานพ่อครูหล้าทุกอย่าง ทั้งงานบ้าน งานสวน เพื่อแลกกับการเรียน

ครูแสบสนใจในศิลปะการแสดงของล้านนามาตั้งแต่เด็ก โดยได้เข้ามาชมกิจกรรมของชมรมพื้นบ้านล้านนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่อายุ 13 จนกระทั่งได้เข้าเรียนชั้นปวช. คณะวิชาออกแบบ แผนกศิลปกรรม ที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ ก็ได้เข้าเป็นสมาชิกชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา และเป็นสมาชิกวงนาคพันธ์ ซึ่งมีครูแอ๊ดเป็นหัวหน้าวง ครูบอยและครูจืดก็เป็นสมาชิกวงนาคพันธ์ด้วย

จนกระทั่งปี 2539 ก็ได้เริ่มรวมกลุ่มกับครอบครัว ครูอุ๊ดีเป็นกลุ่มลายเมืองอย่างจริงจังๆ มีสมาชิกประมาณ 9 คน ไปช่วยงานบุญ งานต่างๆ แล้วแต่ละคนจะไปร่วมได้ บางงานก็มีคนติดต่อขอให้ไปช่วยเล่น บางงานก็สมัครใจไปเล่นเอง บางงานก็ได้รับค่าตอบแทน ถ้าเจ้าของงานให้มากก็จะรับไว้ แต่ถ้าไม่มีก็ไม่รับ แต่ถ้าเจ้าของงานมาวางอำนาจเป็นคนจ้างโดยให้ความสำคัญกับเงินก็จะไม่รับงาน

ครูแสบเปิดตัวด้วยการฟ้อนเจิงสาวใหม่ เป็นที่ฮือฮา แยกตื่นกันมาก เพราะไม่ค่อยมีคนรุ่นใหม่ที่จะฟ้อนเจิงโบราณได้มากนัก และตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา การฟ้อนเจิงก็ได้รับการฟื้นฟูจากแต่ละครูมากขึ้น

หลังจากที่ศึกษาจบชั้นปวส. ก็ได้เข้ารับราชการทหาร สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7 หน่วยทหารในพระองค์ เป็นระยะเวลา 1 ปี และได้ไปประจำชายแดนที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน และในช่วงเวลานั้นเอง ก็ได้ฝึกเจิงและศิลปะการต่อสู้กันตัวจากชนเผ่าต่างๆ ในแถบชายแดน เช่น กระเหรี่ยงคะยา และไทใหญ่ เป็นต้น

ในกลุ่มลายเมืองเองนั้น ครูแสบจะถือว่าเป็นครูทางด้านฟ้อนเจิงและงานฝีมือ แต่ครูแสบบอกว่าถ้าพูดถึงช่างฝีมือที่เป็นเอกเจริงๆ นั้นคือครอบครัว เครื่องดนตรีทั้งหมดที่ใช้ในกลุ่มลายเมือง เช่น ซึง สะล้อ เป็ยะ ซล้วย เป็นฝีมือการประดิษฐ์ของครอบครัวทั้งหมด

ครูแสบเล่าให้ผู้วิจัยฟังเกี่ยวกับการรับการแสดงบางงานที่มีค่าตัวให้กับสมาชิกนั้นว่า รายได้ส่วนหนึ่งจะถูกหักเข้ากลุ่มเพื่อเป็นเงินกองกลางในการใช้จ่ายของกลุ่มเช่น ค่าชุด ค่าเครื่องดนตรี ค่าอุปกรณ์ต่างๆ หรือค่าเดินทางไปไหนๆ และรายได้ที่เหลือก็จะแบ่งให้กับสมาชิกทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

ปัจจุบัน ครูแสบบมีงานประจำทำเป็นช่างฝีมือ แต่ถ้ากลุ่มลายเมืองมีงานแสดงที่ไหนก็จะไปร่วมแสดง และในวันเสาร์-อาทิตย์ ก็จะสอนฟ้อนเจิงที่วัดเมืองสาทร ซึ่งมีคนมาติดต่อขอเรียนด้วยหลายคน และมาจากหลายที่ ทั้งอำเภอเมืองเชียงใหม่ และอำเภอรอบนอกซึ่งเดินทางไกล ก็ยังมีมา และลูกศิษย์ก็มีหลายวัย ครูแสบคิดโครงการที่จะสอนการฟ้อนเจิงเพื่อสุขภาพต่อไปอีก และไม่คิดค่าสอนแต่อย่างใด

การสอนของครูแสบจะประยุกต์การสอนแบบครูโบราณให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน เช่น การสอนของครูโบราณนั้นจะไม่บอกอะไรเลย สิ่งให้ทำก็ต้องทำ ซึ่งอาจจะทำให้คนเรียนนั้นไม่เข้าใจ วัตถุประสงค์ทำให้เบื่อและเลิกเรียนไปเลยก็ได้ แต่ครูแสบเห็นว่าการอธิบายถึงเหตุผลในการให้ฝึกอะไรบางสิ่งบางอย่างนั้นก็น่าจะบอกสอนกันได้ และอธิบายให้เข้าใจแจ่มแจ้งแล้วจึงให้เริ่มปฏิบัติ

ครูแสบบอกว่า บทบาทของสมาชิกและหัวหน้ากลุ่ม ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงกันได้ ถ้าหัวหน้ากลุ่มเริ่มจะรามือจากการเป็นหัวหน้ากลุ่มเพื่อไปเป็นที่ปรึกษา ก็ยังมีครูแสบและน้องๆอีกหลายคนที่จะสืบทอดการทำงานของกลุ่มต่อไปได้ แต่นโยบายของกลุ่มและทิศทางนั้นจะเป็นไปอย่างไรก็คงจะขึ้นอยู่กับตัวหัวหน้ากลุ่มด้วย แต่ในปัจจุบันก็ยังไม่ทราบว่ากลุ่มจะเป็นไปอย่างไร

การรวมกลุ่มของสมาชิกไม่ได้เกิดจากอุดมการณ์ทุกคนไป แต่ส่วนใหญ่จะเข้ามาเพื่อสนุก ใจรัก ตามเพื่อนมา แต่เมื่ออยู่ด้วยกัน ทำงานด้วยกันถึงจุดหนึ่งแล้ว สมาชิกบางคนก็เริ่มคิดถึงการสืบทอดศิลปะการแสดงที่ตนมีความรู้จะให้กับผู้อื่น

สำหรับสมาชิกกลุ่มลายเมืองนั้น มีหลายวัย บางคนเห็นการแสดงแล้วอยากจะหัดเล่นดนตรีก็มาขอเรียนด้วย บางคนก็เข้ามาพูดคุยด้วยจนสนิทสนมกันดี ถ้ากลุ่มลายเมืองไปแสดงที่ไหนก็จะตามไปดู และหางานให้ไปแสดงอยู่บ่อยๆ ซึ่งสมาชิกในรูปแบบนี้ส่วนใหญ่จะเป็นคนวัยทำงาน มีทุกอาชีพ ทั้งเป็นนายธนาคาร ครู หมอ และชาวบ้าน แต่สมาชิกส่วนใหญ่ที่เป็นฝ่ายแสดงนั้นมักจะเป็นนักศึกษา ส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ และมีบางส่วนมาจากสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ครูแสบเล่าว่าสิ่งหนึ่งที่ทำให้สมาชิกกลุ่มลายเมืองมีความรัก ความผูกพันกันมากนั้น เป็นเพราะทุกคนเป็นคนดี และการให้โอกาสคนของหัวหน้ากลุ่ม สมาชิกบางคนอาจจะเคยเกเรมาก่อน อาจจะเคยประพฤติตนไม่ดีมาก่อน แต่เมื่อมาเป็นสมาชิกในกลุ่มลายเมืองแล้ว ครูบอยได้ให้โอกาสคนทุกคนได้แก้ตัวและพิสูจน์ตัวเอง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ผูกใจสมาชิกทุกคนไว้ด้วยกัน

1.4 นายสมัย สาดตะถา (แม็ก)

แม็กเป็นคนเชียงใหม่โดยกำเนิด แม็กบวชเป็นเณรตั้งแต่เด็กจนได้ศึกษาถึงชั้นมัธยมปีที่ 3 ที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดเขตพุนศึกษา เมื่อศึกษาจบชั้นมัธยมปีที่ 3 จึงได้ลาสิกขาบทและศึกษาต่อชั้นปวช. ที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ สาขาจิตรศิลป์ ในช่วงเวลานี้เองที่แม็กได้เริ่มเรียน

ดนตรีพื้นเมืองกับพี่ชาย และได้หัดเรียนอิเล็กทรอนิกส์และรับเล่นในงานต่างๆในหมู่บ้าน แม็กได้ฝึกฝนฝีมือการเล่นดนตรีสากลเป็นอย่างดีและสามารถเล่นได้เป็นอย่างดี ทั้งอิเล็กทรอนิกส์ กีตาร์ รวมถึงเปียโน

เมื่อศึกษาจบชั้นปวช. แม็กจึงมาศึกษาต่อชั้นปวส. ที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ และปัจจุบันแม็กกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาประติมากรรม คณะศิลปกรรม

แม็กเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มหลายเมืองตั้งแต่เข้าศึกษาที่สถาบันเทคโนโลยีฯ และเป็นสมาชิกชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา ประกอบกับการเรียนในคณะศิลปกรรม ซึ่งอาจารย์ลิขิต มาแก้วได้พานักศึกษาไปดูงานศิลปะพื้นบ้านที่บ้านครูบอย โดยให้นักศึกษาศึกษาการทำปราสาทนกหัสดี นั้นจึงเป็นครั้งแรกที่แม็กได้รู้จักครูบอยและเพื่อนของครูบอยอีกหลายคน ซึ่งต่อมาก็ได้มาเป็นสมาชิกกลุ่มหลายเมืองด้วยกัน

เนื่องจากแม็กมีพื้นฐานทางดนตรีสากลมาก่อน จึงไม่ลำบากกับการฝึกดนตรีพื้นเมือง แม็กเล่าว่าครูบอยและครูอุ๊ดจะสอนดนตรีเหมือนครูโบราณ คือไม่สอนว่าเพลงนี้จะมีตัวโน้ตอะไรบ้าง และไม่บอกว่าจะเริ่มสอนแต่จะบอกว่า ให้มาดูเวลาครูบอยและครูอุ๊ดเล่น แล้วให้จดจำวิธีการเล่นและตัวโน้ตเอาเอง ซึ่งแม็กบอกว่าการสอนแบบนี้คนเรียนเองก็ต้องมีพรสวรรค์ในการจดจำและปฏิภาณในการปรับไปฝึกเล่นเองด้วย

แม็กเริ่มเล่นดนตรีพื้นเมืองจากสะล้อ ซึ่ง จนมาถึงพินเปียะ ซึ่งในกลุ่มหลายเมืองเองนั้นมีผู้ที่เล่นพินเปียะได้เพียง 4 คนคือ ครูอุ๊ด ครูบอย แม็กและนพ แต่แม็กและนพนั้นยังต้องฝึกฝนอีกมาก และแม็กบอกว่าไม่ได้ไปขอให้ครูบอยสอนเล่นเปียะ แต่ครูบอยและครูอุ๊ดสังเกตเห็นความสนใจของแม็กที่วนเวียนหยิบเปียะอยู่จนจึงให้มาดูวิธีเล่น และแม็กก็จดจำจนกระทั่งเล่นเป็น

ในปัจจุบัน เมื่อไปแสดงดนตรีที่ไหน แม็กก็จะได้เล่นเปียะคู่กับครูอุ๊ดและครูบอยเสมอ บางครั้งเป็นการเล่นเปียะ 3 คน บางครั้งก็เล่น 2 คน

แม็กบอกอีกว่า ครูบอยมักจะพูดเสมอว่า นักดนตรีนั้นไม่มีใครเก่งที่สุด ถึงจะมีฝีมือเป็นเอกแต่ไหนก็ไม่สามารถเรียกได้ว่าคนนั้น คนนี้เก่งที่สุดในแผ่นดิน ทุกคนสามารถพัฒนาฝีมือกันได้ แต่คนที่เก่งที่สุดและเก่งจริงๆนั้นคือคนที่แต่งเพลงแต่ละเพลงต่างหาก เพราะเพลงแต่ละเพลงของล้าน

นานั้นจะมีกลิ่นอายของความเป็นล้านนาอย่างชัดเจนและไพเราะมาก ถึงจะเอาเครื่องดนตรีล้านนา เล่นเพลงไทยก็ไม่ไพเราะเท่ากับเล่นเพลงพื้นเมือง

สมาชิกกลุ่มลายเมืองทุกคนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่าแม็กเป็นคนที่มีความพรสวรรค์ในด้านดนตรี และมีศักยภาพสูงมากพอที่จะพัฒนาฝีมือให้ก้าวไปสู่จุดที่สูงกว่านี้ได้ ปัจจุบันนี้ แม็กจึงได้รับความไว้วางใจจากครูบอยให้ดูแลการทำงานของกลุ่มแทนครูบอยอยู่หลายครั้ง และคาดว่าจะให้แม็กรับผิดชอบหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มต่อไปในอนาคต

1.5 นายเทวินทร์ ถาวรธรรม (หนู่ย)

เทวินทร์ หรือ หนู่ย เป็นชาวจังหวัดเชียงใหม่โดยกำเนิด ปัจจุบันกำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ที่คณะบริหารธุรกิจ ศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จังหวัดปทุมธานี ก่อนหน้านี้ ได้สำเร็จชั้นปวส. ออกแบบอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ

หนู่ยเป็นสมาชิกกลุ่มลายเมืองในรุ่นแรกๆ เพราะมาเป็นสมาชิกชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ ด้วยการแนะนำของอาจารย์บุญรัตน์ ณ วิชัย โดยเข้ามาเป็นสมาชิกครั้งแรกนั้นก็รู้จักกับนพ (นพดล นนทวาสิ) บอล (สุริย์ บุญมา) ไร่ (อนุวัตร คำเงิน) ปีก (ปิยรัตน์ ชัยศักดิ์) และได้รู้จักอาจารย์ลิปิกร มาแก้ว ซึ่งตอนนั้นยังเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมด้วย

เมื่อร่วมกิจกรรมกับชมรมบ่อยครั้ง ก็ได้รู้จักครูบอย และสมาชิกคนอื่นๆ ซึ่งโดยมากก็จะ เป็นรุ่นพี่ในชมรมนั่นเอง และหนู่ยก็ได้ร่วมงานกับลายเมืองครั้งแรกในงานสืบสานล้านนาปีที่ 2 ซึ่งก็ เป็นปีที่ 2 ของการก่อตั้งกลุ่มลายเมืองด้วย และจากนั้นหนู่ยก็ได้ร่วมงานกับกลุ่มอีกเรื่อยมาจนถึง ปัจจุบัน

หนู่ยมีความสามารถด้านฟ้อนเจิง ฟ้อนดาบ ฟ้อนดาบไฟ ครูคนแรกที่สอนฟ้อนดาบให้หนู่ย เป็นครูผู้หญิง หนู่ยเรียนฟ้อนดาบมาตั้งแต่ยังเรียนมัธยมต้น และจากนั้นก็เรียนกับอีกหลายๆครู แต่เป็นการเรียนแบบเรียนลัด เช่น เรียนตบท่าผากับครูคนหนึ่งแล้วมาเรียนฟ้อนเจิงกับครูอีกคน หนึ่ง เป็นต้น แต่เริ่มมาพื้นวิชาทั้งหมดแล้วเริ่มเรียนพื้นฐานจริงๆเมื่อประมาณ 2-3 ปีที่ผ่านมา โดย เรียนจากครูแสบ ในลักษณะของการต่อแม่ท่า หรือการจดจำเวลาไปช่วยครูแสบสอนฟ้อนเจิง เป็นต้น

หนุ่มมองว่าสิ่งที่กลุ่มลายเมืองแตกต่างไปจากกลุ่มดนตรีอื่นๆก็คือความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มลายเมืองนั้นสมาชิกทุกคนรู้จักกันเป็นอย่างดี เพราะว่าสมาชิกเกือบทั้งหมดมาจากชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา เป็นรุ่นพี่รุ่นน้องกัน เวลามีปัญหาจะช่วยเหลือกัน คอยห่วงใยกัน มีการติดต่อกันสม่ำเสมอ และสามารถว่ากล่าวกันได้ และหนุ่มมองว่าระบบการควบคุมสมาชิกนั้นก็เปลี่ยนแปลงไป ก่อนหน้านั้นจะเป็นไปในรูปแบบของรุ่นพี่สอนรุ่นน้อง ปกครองกันตามอาวุโส แต่ปัจจุบันจะเป็นไปในลักษณะของการช่วยเหลือกันและกันมากกว่า เช่นหากสมาชิกคนใดมีปัญหา สมาชิกคนอื่นๆก็จะพูดคุยกันแล้วนำข้อตกลงมาคุยกับคนๆนั้นและหาทางแก้ไขปัญหานั้นให้หมดไป ส่วนใหญ่แล้วปัญหาของสมาชิกก็อาจจะเป็นเรื่องความสัมพันธ์ส่วนตัว การเงิน ฯลฯ ซึ่งหากช่วยเหลือกันได้ก็จะช่วยเหลือกันอย่างเต็มที่ แต่หากเรื่องใดเป็นปัญหาส่วนตัวมากๆ ก็จะใช้วิธีตักเตือนให้สติ หากสมาชิกคนนั้นไม่รับฟังคำตักเตือนก็จะคอยดูอยู่ห่างๆ แต่ก็ยังให้โอกาสในการกลับตัวอยู่เสมอ แต่หนุ่มบอกว่าหากพบว่าสมาชิกคนใดมีปัญหาเรื่องยาเสพติดแล้วจะตัดออกจากกลุ่มเลย เพราะถือว่าได้สั่งสอนกันมาตลอดในเรื่องนี้ หากสมาชิกคนใดติดยาเสพติดแล้วไม่คิดจะเลิกก็จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับสมาชิกคนนั้นอีกเลย เพราะจะทำให้เกิดผลเสียต่อกลุ่มและสมาชิกคนอื่นๆด้วย ซึ่งที่ผ่านมาก็มีสมาชิก 1-2 คนที่มีปัญหานี้ และทางกลุ่มก็ดำเนินการอย่างเด็ดขาดไปแล้ว

แต่หนุ่มบอกว่า ถ้ามองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จะเห็นว่ามีเปลี่ยนแปลงของสมาชิกที่เห็นได้ชัดคือ ทุกคนเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น ก่อนหน้านั้นถ้าใครทำผิดพลาด หรือไม่พอใจก็จะต่อว่ากันทันทีซึ่งอาจจะทำให้ไม่พอใจกันได้ แต่ในปัจจุบันหนุ่มเห็นว่าสมาชิกทุกคนดีขึ้นมาก ควบคุมอารมณ์ได้มากขึ้น ไม่พอใจอะไรก็จะเก็บไว้แล้วค่อยมาแก้ไขปัญหานั้นหรือพูดคุยกันภายหลัง

สำหรับคำตอบแทนในการแสดงนั้น หนุ่มมองว่า ในอดีตมีปัญหาบ่อยกว่านี้ กล่าวคือ การทำงานในอดีตนั้นเน้นที่การช่วยงานบุญเป็นส่วนใหญ่ ได้คำตอบแทนหรือไม่นั้นไม่ใช่เรื่องใหญ่ แต่ต่อมาเมื่อกลุ่มมีชื่อเสียงมากขึ้น คนจ้างไปแสดงตามงานต่างๆก็มีมากขึ้น จึงทำให้เกิดคำตอบแทนที่ตามมา หนุ่มมองว่ามันทำให้เกิดปัญหากับกลุ่มบ้างเหมือนกัน เพราะเมื่อได้คำตอบแทนไม่มากเท่าที่ควร สมาชิกบางคนอาจจะไม่พอใจ และไม่ยอมไปร่วมงานที่เป็นงานช่วย มุ่งจะไปแต่งงานจ้างเท่านั้นก็มี ซึ่งสมาชิกที่มีนิสัยเช่นนี้ก็มิอยู่ในกลุ่ม แต่สมาชิกคนอื่นๆก็ไม่ได้ต่อว่าอะไร เพียงแต่ทุกคนรับรู้และออกปากบ่นบ้างเป็นบางครั้งเท่านั้น

ส่วนการแบ่งคำตอบแทนให้กับสมาชิกนั้น ทุกคนในกลุ่มจะได้รับคำตอบแทนเท่าๆกันหมด ตั้งแต่หัวหน้ากลุ่มไปจนถึงคนที่มีความสามารถน้อย เช่น อาจจะช่วยตีฉิ่ง ฉาบเท่านั้น แต่หนุ่มบอกว่า การแบ่งเงินให้เช่นนี้ก็ทำให้คนที่ทำงานได้น้อยนั้นรู้ตัวเองว่าควรจะทำงานด้านอื่นเพิ่มเพื่อไม่

เป็นการเอาเปรียบสมาชิกคนอื่นๆ เช่น ไปช่วยยกของ จัดเวที จัดฉาก หรือทำงานอื่นๆไป และเท่าที่ผ่านมา การแบ่งเงินเท่าๆกันแบบนี้ ก็ไม่สร้างปัญหาอะไรให้กับกลุ่ม

แต่ปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นในขณะนี้ที่หนุ่มมองว่าเป็นปัญหาสำคัญก็คือ หนุ่มเห็นว่าสมาชิกของกลุ่มในปัจจุบันมีแต่สมาชิกหน้าเก่า ไม่ค่อยมีสมาชิกหน้าใหม่ที่มาร่วมกันเป็นประจำ คือมีสมาชิกใหม่เข้ามาเรื่อยๆก็จริงอยู่แต่ว่าพอนานๆไปสมาชิกใหม่เหล่านั้นก็จะค่อยๆห่างหายไป เพราะว่าเวลาไปแสดงงานนั้นส่วนใหญ่มักจะจำกัดเวลาว่ามีเวลาให้กี่ชั่วโมงๆ หรือหากไม่จำกัดเวลา ก็มักจะเป็นงานที่ค่อนข้างเป็นพิธีการ จึงเป็นเหตุให้สมาชิกใหม่ไม่มีโอกาสได้ขึ้นแสดงมากนัก เมื่อเป็นเช่นนี้หลายครั้งเข้า สมาชิกใหม่ก็จะเบื่อและไม่อยากไปร่วมงานด้วยเพราะไม่ได้แสดงฝีมือ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีแต่สมาชิกเก่า ซึ่งหนุ่มมองว่าหากไม่หาทางแก้ไขปัญหานี้ อีกไม่นานจะกลายเป็นปัญหาใหญ่ของกลุ่มได้ เพราะเมื่อสมาชิกเก่ากลุ่มปัจจุบันนี้เรียนจบหรือไปทำงานกันแล้ว ก็คงจะหาเวลาที่มาพร้อมตัวกันเล่นดนตรีอย่างนี้ได้น้อยลง เมื่อหาเวลาว่างตรงกันได้น้อยแล้วโอกาสที่จะสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆในนามของกลุ่มลายเมืองก็จะน้อยลงไปด้วย และนั่นอาจจะทำให้กลุ่มต้องสลายตัวไปก็ได้

หนุ่มจึงคิดว่าควรให้โอกาสแก่สมาชิกใหม่ในการออกไปแสดงหรือเล่นดนตรีให้มากกว่านี้ เพราะหากสมาชิกใหม่ได้มีโอกาสออกแสดง หรือเล่นดนตรีแล้วจะมีกำลังใจและความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น และพร้อมจะพัฒนาฝีมือให้เก่งขึ้นไปอีก สถานปัจจุบันนี้อาจจะเรียกได้ว่า ฝีมือและการแสดงของกลุ่มมีการพัฒนาแล้ว แต่บุคลากรยังไม่มีการพัฒนา

หนุ่มยังบอกอีกว่า กลุ่มลายเมืองเป็นกลุ่มที่มีโอกาสดี ผู้นำและที่ปรึกษาที่ดี และสมาชิกทุกคนใฝ่ดี จึงทำให้กลุ่มมีชื่อเสียงในทุกวันนี้ ในเชียงใหม่และล้านนานั้นยังมีวงหรือกลุ่มดนตรีอีกหลายกลุ่มที่มีฝีมือไม่เลวเลยเก่งกว่ากลุ่มลายเมือง แต่กลุ่มเหล่านั้นก็ยังไม่มียี่ชื่อเสียงเท่ากลุ่มลายเมือง เพราะว่าขาดโอกาสที่ดีนั่นเอง

หนุ่มมองว่ากลุ่มลายเมืองนั้นแตกต่างจากกลุ่มๆตรงที่มีโอกาสที่ดี ได้ไปแสดงในระดับนานาชาติ ได้ผลิตผลงานที่เป็นที่ยอมรับ ได้แสดงในงานสำคัญๆหลายงาน ซึ่งนั่นก็เป็นเพราะว่ากลุ่มลายเมืองมีผู้นำที่สร้างวินัยที่ดีให้กับสมาชิก มีที่ปรึกษาที่ดีที่มีเครือข่ายการทำงานอยู่กว้างขวางทั้งในเชียงใหม่ ภาคเหนือ ระดับชาติและนานาชาติ จึงทำให้กลุ่มลายเมืองมีโอกาสได้ไปแสดงผลงานที่ต่างประเทศและร่วมแสดงกับกลุ่มนักดนตรีต่างชาติหลายครั้ง และด้วยปัจจัยเหล่านี้ก็ส่งผลให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มทุ่มเทให้กับการฝึกซ้อมและการทำงานของกลุ่มตามไปด้วย

1.6 นายอนุวัฒน์ คำเงิน (ไอ้)

อนุวัตร์ คำเงินหรือไอ้ เป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มลายเมืองที่เข้ามาในกลุ่มตั้งแต่ปีแรกที่เริ่มก่อตั้งกลุ่ม ไอ้เป็นนักศึกษาคณะเทคโนโลยีทัศนสื่อสาร สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ ได้เรียนดนตรีพื้นเมืองมานานแล้ว เมื่อเข้าเรียนในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ก็ได้เข้าเป็นสมาชิกชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา และที่นั่นก็ทำให้ไอ้ได้รู้จักเพื่อนๆ มากมายและครูอุ๊ดี ลิปิกร มาแก้ว ผู้ที่เป็นอาจารย์ประจำคณะและที่ปรึกษาของชมรม ได้ชวนให้ไอ้ไปทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มนักดนตรีพื้นเมืองที่มีความคิดคล้ายๆกัน และจากนั้นก็เริ่มก่อตั้งกลุ่มลายเมืองขึ้นมา ไอ้ก็เป็นสมาชิกคนหนึ่งในช่วงแรกที่ก่อตั้งกลุ่ม

ไอ้ มีความสามารถในการแสดงฟ้อนดาบ ฟ้อนเจิง ไอ้บอกว่าส่วนใหญ่จะเรียนจากครูแสบ แต่เป็นการเรียนแบบครูพักลักจำ คือจะคอยสังเกตท่าทางเวลาครูแสบฟ้อน แล้วจะจดจำแล้วฝึกหัดตาม การแสดงของไอ้ที่เรียกความสนใจจากผู้ชมได้มากคือการฟ้อนดาบ และฟ้อนดาบไฟ

ไอ้ให้ความเห็นว่าในอนาคตต่อนั้น ถึงแม้ว่าหัวหน้ากลุ่มจะเปลี่ยนตัวบุคคลไปก็ตามที แต่กิจกรรมต่างๆของกลุ่มก็คงจะไม่เปลี่ยนแปลง แต่จะพัฒนามากขึ้นไปอีก เพราะทุกวันนี้สมาชิกใหม่ๆก็มีเพิ่มเข้ามาทดแทนคนเก่าที่อาจจะติดธุระทำให้ต้องห่างหายไป หรือบางคนก็ไปเรียนหรือทำงานที่อื่น แต่ส่วนใหญ่แล้วคิดว่าเมื่อเรียนจบก็คงจะอยู่กันในจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อมีงานที่ไหนก็คงจะเรียกรวมตัวกันไม่ยาก

สำหรับการพัฒนาตัวเองของกลุ่มนั้น ไอ้มองว่าในปัจจุบันนี้ ศักยภาพของตัวสมาชิกส่วนใหญ่ยังมีไม่มากพอ ยังต้องฝึกฝนหาประสบการณ์กันอีกมาก คนที่มีความสามารถสูงเช่นครูบอย ครูอุ๊ดีนั้นสามารถก้าวออกไปจากขอบเดิมของดนตรีพื้นเมืองและมองหาสิ่งใหม่ที่เรียกว่าการสร้างสรรค์แล้วและทั้งสองคนนั้นก็สมารถทำได้ แต่ตัวสมาชิกในปัจจุบันนี้ยังไม่สามารถทำได้ แต่คิดว่าในอนาคตทุกคนก็สามารถจะก้าวพ้นจากดนตรีในชนบไปสู่การทำงานใหม่ๆ ได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็มิละทิ้งชนบของดนตรีพื้นเมืองแน่นอน เพราะกลุ่มลายเมืองนั้นเล่นดนตรีในชนบแต่ก็มีการพัฒนาไปด้วย มิใช่การยึดของเดิมอย่างเดียว หรือก้าวไปจนพ้นจากชนบเสียเลยทีเดียว

1.7 นายเกียรติพงษ์ แสนราช (เปี้ยก)

เกียรติพงษ์ แสนราช หรือ เปี้ยก เป็นสมาชิกलयเมืองรุ่นแรกตั้งแต่เริ่มตั้งกลุ่ม เปี้ยกเป็นคนจังหวัดเชียงใหม่ เล่นดนตรีพื้นเมืองเป็นตั้งแต่เด็ก ปัจจุบันเรียนสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ ภาควิชาดนตรีศึกษา โดยเลือกวิชาเอกคือ ชลู่ แต่ก่อนหน้านีเปี้ยกเคยเรียนวิทยาลัยอาชีวะ แผนกช่างไฟฟ้า เพราะตอนนั้นผู้ปกครองอยากให้เรียนและตนก็คิดว่าเรียนดนตรีนั้นจบไปก็คงจะหางานทำลำบาก แต่ช่างไฟฟ้านั้นถ้าจบไปก็คงจะหางานทำได้ไม่ยากนัก จึงเลือกเรียนช่างไฟฟ้าทั้งที่ไม่ชอบเลย

จนกระทั่งเรียนจบปวช. 3 แผนกช่างไฟฟ้าแล้ว เปี้ยกจึงตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิตเสียใหม่ ด้วยการสอบเข้าสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ คณะดนตรีศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่ตนรัก และปัจจัยสำคัญที่ทำให้เปี้ยกตัดสินใจเลือกเรียนดนตรี เพราะช่วงนั้นเริ่มรู้จักเพื่อนๆ ที่เล่นดนตรีพื้นเมืองที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพและได้เล่นดนตรีด้วยกันบ่อยครั้งจนสนิทสนมกันเป็นอย่างดี ต่อมาก็ได้ครูชู้ด ครูบอย และเมื่อกลุ่มलयเมืองได้เริ่มก่อตั้งขึ้น เปี้ยกก็เป็นหนึ่งในสมาชิกที่ร่วมก่อตั้งกลุ่มขึ้น

เปี้ยกมีความสามารถในการแสดงหลากหลาย ทั้งการเล่นดนตรีพื้นเมือง เปี้ยกเล่นสะล้อและชลู่ได้ดีเป็นพิเศษ นอกจากนั้นเปี้ยกยังมีความสามารถด้านตีกลองสะบัดชัยเป็นอย่างมาก โดยได้ตำแหน่งชนะเลิศในการประกวดตีกลองสะบัดชัยที่วัดโลกโมฬีมาแล้วถึง 2 ครั้ง ปัจจุบันจากการสังเกตของผู้วิจัยเองและการสอบถามผู้ชมหลายๆ คน พบว่ามีคนที่ชื่นชอบการตีกลองสะบัดชัยของเปี้ยกอยู่เป็นจำนวนมาก และแทบทุกคนนั้นจะเฝ้าติดตามการแสดงของเปี้ยกมาโดยตลอด

จากการสังเกตของผู้วิจัยเมื่อได้ติดตามกลุ่มलयเมืองไปแสดงในที่ต่างๆ โดยเฉพาะในงานที่จัดร่วมกับการจัดกาหนดม้วนนั้น ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าเมื่อไหร่ที่เปี้ยกตีกลองสะบัดชัย แม้อำพ้อคำหลายคนชื่นชอบในการแสดงของเปี้ยกจะทิ้งร้านคำเพื่อมาดูเปี้ยกตีกลองกันหลายคนเลยทีเดียว

นอกจากความสามารถในการตีกลองสะบัดชัยแล้ว เปี้ยกยังสามารถพ่อนเจิง พ่อนแง่น พ่อนหน้ากาก พ่อนน้อยใจยา และพ่อนนกกิงกะหว่าได้อีกด้วย ซึ่งในการทำงานแต่ละครั้ง เปี้ยกต้องทำหน้าที่หนักทั้งการเล่นดนตรี พ่อน และตีกลองสะบัดชัย ซึ่งเปี้ยกสามารถทำได้เป็นอย่างดีทุกอย่าง อาจจะเป็นด้วยเหตุนี้ที่ทำให้ผู้ชมหลายๆคน ชื่นชมในความสามารถของเปี้ยกจนถึงกับมาเป็น “แฟนพันธุ์แท้” ของเปี้ยก

สำหรับความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มลายเมื่อนั้น เบี้ยกเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า เป็นกลุ่มที่แตกต่างจากกลุ่มดนตรีหรือวงดนตรีอื่นๆ ตรงที่มีความเป็นระเบียบวินัยมากกว่า อาจจะเป็นเพราะมีผู้นำหรือที่ปรึกษากลุ่มที่เป็นผู้ใหญ่จึงทำให้เกิดกรอบของการวางตัว มารยาท และนิสัยของนักดนตรีในกลุ่มที่ต่างไปจากวงดนตรีวงอื่น

เบี้ยกเล่าว่า ทุกวันนี้สมาชิกกลุ่มลายเมืองสามารถจะไปเล่นดนตรีกับวงอื่นก็ได้ สามารถจะไปแสดงที่ไหนก็ได้ คำว่า "ลายเมือง" เป็นชื่อๆหนึ่งที่เรียกกลุ่มคนที่สนใจเหมือนๆมาทำงานด้วยกันเท่านั้น แต่ไม่ได้เป็นชื่อที่ชัดเจนว่าจะไปที่ไหนไม่ได้ ดังนั้นสมาชิกทุกคนก็ยังมีอิสระที่จะไปเล่นดนตรี ไปรับงานที่อื่นๆได้ โดยไม่มีข้อบาดหมางใดๆ กับใคร และด้วยเหตุที่สมาชิกในกลุ่มรวมทั้งเบี้ยกได้ร่วมงานกับนักดนตรีอีกหลายคน หลายกลุ่มในเขตล้านนาตัวเอง ทำให้เบี้ยกอธิบายความแตกต่างของการรวมตัวเป็นกลุ่มลายเมือง และวงดนตรีอื่นๆ ได้อย่างชัดเจน

ความต่างนั้นมีตั้งแต่สิ่งที่เป็นรูปธรรมไปจนถึงนามธรรม ในส่วนของรูปธรรมนั้น เช่น การแต่งกาย พฤติกรรม เบี้ยกเล่าว่าเท่าที่เคยไปร่วมเล่นดนตรีกับวงอื่นๆนั้น จะไม่คำนึงในเรื่องของการแต่งกายเท่าใดนัก เสื้อผ้าก็อาจจะไปหาซื้อตามตลาดวโรรสเพื่อให้เวลาใส่แล้วดูเป็นพื้นเมือง แต่กลุ่มลายเมืองนั้นจะมีการหักเงินที่ได้จากการแสดงแต่ละครั้งไว้เป็นกองกลางแล้วนำไปซื้ออุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งเสื้อผ้าที่ใช้ในการแสดงของสมาชิกด้วย ซึ่งรูปแบบของนั้นจะมีความเคร่งขรึมสง่าและดูภูมิฐาน เวลาไปแสดงที่ไหน คนก็รู้ว่าเป็นกลุ่มลายเมือง เบี้ยกบอกว่าการที่ใส่ชุดที่เรียบร้อย ภูมิฐานเช่นนี้ก็ส่งผลต่อการแสดงออกเวลาไปแสดงด้วยเหมือนกัน กล่าวคือเมื่องานใดที่จะไปแสดงมีการกำหนดให้ใส่ชุดประจำของกลุ่มแล้ว จะเป็นที่ยู่งานนั้นค่อนข้างมีระเบียบ เป็นพิธีการ สมาชิกทุกคนก็จะรู้ว่าไม่ควรจะเล่นดนตรีด้วยความสนุกสนานโลดโผนจนเกินไป แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เนื่องจากการสอนสั่งอบรมของหัวหน้ากลุ่มและที่ปรึกษาของกลุ่มด้วย ที่ทำให้สมาชิกรู้จักกาลเทศะว่าควรจะประพฤติตัวอย่างไรในการทำงานแต่ละครั้ง

เบี้ยกยังเล่าให้ฟังต่อว่า การที่มีผู้ใหญ่คอยดูแลเช่นนี้ก็ข้อแตกต่างที่ไม่มีในกลุ่มอื่นๆ จึงทำให้กลุ่มลายเมืองมีระเบียบและมีพัฒนาการที่ก้าวไกลค่อนข้างมาก เพราะผู้ใหญ่ที่ดูแลนั้นก็คอยผลักดันให้ก้าวไปไกลกว่าที่เป็นอยู่ ตัวอย่างเช่นการไปร่วมแสดงดนตรีในงานธรรมศิตาโลก ทั้งที่จัดขึ้นในจังหวัดเชียงใหม่ก็ดี หรือว่าที่เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดาก็ดีนั้น ก็เกิดขึ้นได้จากการสนับสนุนของผู้ใหญ่ จึงทำให้กลุ่มลายเมืองมีโอกาสก้าวไปสู่สังคมที่กว้างไกลกว่ากลุ่มอื่น

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น บางครั้งการที่มีผู้ใหญ่คอยดูแลเช่นนี้ก็ทำให้สมาชิกรู้สึกอึดอัดได้เช่นกัน เพราะส่วนใหญ่ก็ยังเป็นวัยรุ่น บางครั้งอาจจะเผลอตัวทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสมไปบ้างก็就会有การคุยกันในกลุ่ม โดยหัวหน้ากลุ่มหรือที่ปรึกษาจะคอยตักเตือน แต่การเตือนนั้นก็จะเป็นไปอย่างละมุนละม่อม ไม่มีการหักหาญน้ำใจกัน สำหรับคนที่ไม่พอใจในการรวมกลุ่มเช่นนี้ ก็อาจจะแยกตัวไป แต่ก็เป็นจำนวนน้อย

สำหรับความแตกต่างทางนามธรรมที่กลุ่มลายเมืองมีต่างจากกลุ่มอื่นๆนั้นก็คือ ความผูกพันกันในกลุ่มที่มีเหมือนพี่น้อง ใครมีปัญหาอะไร ไม่ว่าจะปัญหาชีวิต หรือปัญหาใดๆ จะรู้กันหมดและช่วยกันแก้ไขปัญหา ทุกคนสามารถติดต่อกันได้ตลอดเวลา เมื่อรับงานแสดงที่ไหน ได้ค่าตอบแทนมาเท่าไร ก็จะแบ่งกันอย่างยุติธรรม ตั้งแต่หัวหน้าวงจนถึงสมาชิกทุกคนจะได้ค่าตอบแทนเท่ากัน ซึ่งเปรียบอกว่าเป็นความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและจริงใจ

1.8 นายนพดล นนทวาสี (นพ)

นพดล หรือ นพ เป็นคนเชียงใหม่ ปัจจุบันเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ นพคลุกคลีอยู่กับดนตรีไทยและงานช่างมาตั้งแต่เด็ก เพราะว่าพ่อของนพนั้นเล่นดนตรีไทยและเป็นสล่า ทำห้วงนหส์ดี

เมื่อตอนเป็นเด็กเวลาพ่อเล่นดนตรีไทย นพมักจะไปฟังพ่อเล่นดนตรีไทยเสมอ แต่ไม่คิดที่จะเล่น แม้ว่าตอนที่เรียนประถมต้นนพจะเล่นดุริยางค์ของโรงเรียนด้วยก็ตามที่ แต่ก็ยังไม่ได้สนใจอะไรมากมาย จนกระทั่งเรียนชั้นประถมปีที่ 4-6 ทางโรงเรียน (โรงเรียนเชียงใหม่) ได้จัดตั้งชมรมดนตรีพื้นเมืองขึ้นมา นพได้เข้าชมรมด้วยแต่ยังไม่รู้จัก ไม่สนใจ รู้แต่เพียงว่าทางชมรมมีเครื่องดนตรีให้เล่น เช่น สะล้อ ซึ่ง ก็ไปเล่น ตอนนั้นจะสนใจดุริยางค์มากกว่า เพราะเล่นแล้วเท่กว่าเล่นดนตรีพื้นเมือง

แต่เมื่อนพขึ้นชั้นมัธยมปีที่ 1 ที่โรงเรียนเมตตาศึกษาก็ไม่ได้เล่นดนตรีพื้นเมืองเลย เพราะที่โรงเรียนไม่มีชมรม จนกระทั่งถึงช่วงระยะเวลาที่นพเรียนอยู่มัธยมปีที่ 2 เทอมที่ 2 อาจารย์ก็ตั้งชมรมดนตรีพื้นเมืองขึ้นมา เลยได้เข้าไปเล่นอีกครั้ง และการเรียนดนตรีพื้นเมืองในครั้งนี้ก็ทำให้นพได้รู้จักครูบอย หรือครูสมบุญ กาวิชัย ศิษย์เก่าโรงเรียนเมตตาศึกษาที่มาช่วยสอนดนตรีพื้นเมืองในชมรม ในช่วงนี้ นพเล่นสะล้อเป็นหลัก

เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมปีที่ 3 นพก็มาเรียนต่อชั้นปวช. คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ ตอนที่สอบสัมภาษณ์นั้น อาจารย์ลิปิกร มาแก้ว เป็นอาจารย์ผู้สอบสัมภาษณ์และได้ถามถึงความสามารถพิเศษ นพตอบว่าสามารถเล่นดนตรีพื้นเมืองได้ อาจารย์ลิปิกรจึงถามว่าถ้ามีชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนาขึ้นมาในสถาบัน จะมาช่วยได้ไหม นพตอบอาจารย์ไปว่าได้ และจากนั้นจึงได้มาเป็นสมาชิกของชมรม และร่วมกิจกรรมหลายครั้งเช่นงานไหว้ครู งานดนตรีของสถาบันฯ เป็นต้น และต่อมาก็จึงรู้ว่าครูบอยก็เป็นเพื่อนของอาจารย์ลิปิกร และกำลังก่อตั้งกลุ่มลายเมืองขึ้นมา นพและเพื่อนๆ ในชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนาจึงได้เข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มลายเมืองด้วย

นพสามารถเล่นเครื่องดนตรีได้ทุกอย่าง แต่เครื่องดนตรีที่ถนัดและเล่นได้ดีที่สุดคือ ซึง แต่ในปัจจุบันนี้นพกำลังสนใจเป็เป็นอย่างมาก นพเล่าว่าตั้งแต่หัดเล่นดนตรีพื้นเมืองจนกระทั่งสามารถเล่นได้ดีนั้น นพไม่เคยได้จับเป็เลย เพราะนักดนตรีจะเก็บเป็ไว้รวมกันแล้วห่อด้วยผ้าอย่างดี เวลาเล่นที่ให้นพไปหยิบเป็มาให้ก็จะคอยเตือนให้ระวัง และเก็บเป็ไว้อย่างดี ใหห่างจากมือของเด็กๆ ในความคิดของนพจึงคิดว่าเป็เป็นเครื่องดนตรีวิเศษ เป็นเครื่องดนตรีต้องห้าม ก็เกิดความสนใจมากขึ้น

ในระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมา นพได้เรียนเป็กับครูบอย เมื่อได้จับและลองเป่าดูครั้งแรก นพบอกว่าดีใจมาก และเมื่อครูบอยมาสอนวิธีการเป่าก็ทำให้นพเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและให้ความสนใจกับเป็มาตลอด นอกจากเป็แล้ว นพยังสามารถเล่นเป็ยะได้ด้วย แต่ณพบอกว่าเป็ยะนั้นเล่นได้ไม่ดีมากนักแม้ว่าจะเริ่มเล่นเป็นก่อนเป็ก็ตามที

สำหรับการฟ้อนเจิง ฟ้อนดาบนั้น นพเริ่มเรียนจริงจังตั้งแต่เข้าชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา โดยเรียนกับครูโอ ซึ่งเป็นรุ่นพี่และประธานชมรมฯ ในขณะนั้น แต่ก่อนหน้านั้นก็เคยเรียนกับครูอุ๊ด พันช่าง หรืออาจารย์เสถียร ณ วงศ์รักษ์ อย่างไรก็ตาม นพเล่าว่าตอนที่อยู่ชมรมฯ นั้น นพจะถนัดการเล่นกลองมากกว่า โดยเรียนกับครูบอย และไปอบรมกับพ่อครูกลองอีกหลายครั้ง

สำหรับความสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่มลายเมืองนั้น นพเห็นว่าเป็นความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว อยู่กันเหมือนพี่น้อง ถ้าใครประพฤติตัวไม่ดี หรือทำสิ่งใดไม่ดี ก็จะถูกตักเตือนจากที่ปรึกษา หัวหน้ากลุ่ม หรือสมาชิกในกลุ่มด้วยตนเอง จึงทำให้สมาชิกในกลุ่มมีวินัยค่อนข้างมากเมื่อ

เทียบกับการรวมกลุ่มของศิลปินกลุ่มอื่นๆ และสมาชิกทุกคนในกลุ่มจะเคารพกันในอาวุโสมากกว่า เพราะสมาชิกส่วนใหญ่แล้วก็ป็นรุ่นพี่รุ่นน้องจากชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนาทั้งนั้น

นพบอกว่าสิ่งที่ดีในกลุ่มก็คือ สมาชิกแต่ละคนยอมรับในฝีมือของสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มอย่างจริงใจ ไม่แก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน และพยายามส่งเสริมในจุดเด่นของแต่ละคน เช่น นพได้เรียนเปียะมาก่อนแม็ก แต่ว่าฝีมือการเล่นเปียะของแม็กนั้นดีกว่านพ เมื่อออกแสดงในงานต่างๆ ตัวนพและสมาชิกคนอื่นๆ ก็จะสนับสนุนให้แม็กแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ หรือเปียะมีความสามารถด้านกลองสะบัดชัย ครูแสบมีความสามารถด้านฟ้อนเจิงสาวไหม ก็จะพยายามส่งเสริมจุดเด่นของแต่ละคนให้เปล่งประกายมากขึ้น

เมื่อถามถึงความคิดเห็นของนพว่าความแตกต่างของการรวมกลุ่มลายเมือง กับกลุ่มดนตรีอื่นๆ ในเชียงใหม่ นพคิดเห็นอย่างไร นพตอบว่า กลุ่มลายเมืองเป็นกลุ่มดนตรีที่คนรุ่นใหม่มารวมตัวกัน บางคนรู้มาก บางคนรู้น้อย แต่ก็ช่วยประคับประคองกันไป และทุกคนมีอิสระที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้ตลอด ไม่มีการปิดกั้นโอกาสเพียงเพราะว่าอายุน้อย หรือความสามารถน้อย จะเห็นได้จากการแสดงแต่ละครั้ง คนที่เก่งมากๆ อย่างครูอู๊ด ครูบอย หรือครูแสบ ก็มักจะเปิดโอกาสให้สมาชิกคนอื่นๆ ได้แสดงความสามารถโดยไม่กีดกันเลย

นพยังให้ความคิดอีกว่าการที่สมาชิกทุกคนมีอิสระในการคิด การแสดงแล้วทำให้มีอิสระในการถ่ายทอดได้มากกว่า เพราะไม่ติดกับกรอบมากเกินไป เวลาเกิดเหตุการณ์เฉพาะหน้าก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้มากกว่า มีลูกเล่นสร้างความสนุกสนานได้มากกว่า เช่น การฟ้อนเจิง ฟ้อนดาบ ถ้าติดกับธรรมเนียมปฏิบัติแล้ว จะต้องใช้เวลากว่า 15 นาทีจึงจะฟ้อนเสร็จ แต่ในบางงานอาจจะมีเวลาจำกัดเพียงแค่ 3-5 นาทีเท่านั้น หากยึดติดกับการฟ้อนเดิมๆ แล้วจะไม่สามารถแสดงได้เลย ซึ่งสมาชิกกลุ่มลายเมืองที่ฟ้อนเจิง ฟ้อนดาบเป็นนั้น ก็สามารถฟ้อนได้ทั้งแบบธรรมเนียมนิยมและสามารถปรับการฟ้อนให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้

นพมองว่าอาจจะเป็นเพราะนโยบายของกลุ่มที่เปิดโอกาสให้สมาชิกได้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้ตลอดเวลา นี้ก็ได้ทำให้กลุ่มลายเมืองเป็นที่สนใจของผู้ชมและผู้สนับสนุน เพราะถึงแม้ว่ากลุ่มลายเมืองจะเล่นดนตรีในชนบท แต่ก็สามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ใส่เข้าไปได้ตลอด ทำให้เกิดเป็นเสน่ห์ของการแสดงของกลุ่มและเป็นที่ยึดตามองของหลายๆ คน

นพยังกล่าวอีกว่ากลุ่มลายเมื่อนั้นเป็นกลุ่มที่มีโอกาสมากกว่ากลุ่มอื่นๆ อาจจะเป็นเพราะโชคที่ดีของกลุ่มก็เป็นได้ที่มีที่ปรึกษาที่ดี และมีผู้สนับสนุนที่มีสถานภาพทางสังคมสูงอยู่หลายคน ทำให้โอกาสของกลุ่มเปิดกว้างมากๆ เช่น ได้ไปแสดงในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นญี่ปุ่น ไต้หวัน หรือแคนาดา ซึ่งนพมองว่าล่ำฟ้าฝีมือการเล่นดนตรีนั้นนั้น กลุ่มลายเมื่อนั้นไม่ได้เป็นที่หนึ่ง แต่ยังมีนักดนตรีหรือกลุ่ม/วงดนตรีพื้นเมืองอีกมากมายที่เก่งกว่า เพียงแต่นักดนตรีหรือกลุ่มวงดนตรีเหล่านั้นขาดโอกาสอย่างที่กลุ่มลายเมื่อนั้นได้มาเท่านั้นเอง

สำหรับปัญหาของกลุ่มนั้น นพบอกว่าในสายตาของคนภายนอกอาจจะมองว่ากลุ่มลายเมื่อนั้นเป็นกลุ่มใหญ่ แต่จริงๆ แล้ว คนทำงานมีไม่ถึง 10 คน เพราะเป็นกลุ่มที่ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อทำงานให้กับสังคม ไม่ได้มุ่งหวังที่เงินตอบแทน สมาชิกในกลุ่มอยู่กันแบบพี่น้อง เอาใจมาช่วยกัน แต่บางคนที่เข้ามาเพราะหวังอะไรมากกว่านั้น เมื่อทำงานร่วมกันไปก็เห็นว่ากลุ่มนี้ไม่สามารถให้ในสิ่งที่ตนต้องการได้หรืออยู่รวมกลุ่มต่อไปก็ไม่คุ้ม ก็ไม่ค่อยเข้ามาก็มีหลายคน ด้วยเหตุนี้จึงเหลือคนที่ทำงานกับกลุ่มจริงๆ มีจำนวนน้อย

วิธีการแก้ไขเท่าที่จะทำได้ก็คือต้องหาสมาชิกเพิ่มเติม แต่คนที่เอาใจจริงเอาใจและเล่นดนตรีด้วยความรักจริงๆ นั้นมีน้อย คนอยากเล่นมีมาก แต่คนรักจริงๆ มีน้อย เวลานัดซ้อมดนตรีก็ไม่มา ก็ทำให้ยังเป็นปัญหาที่แก้ไม่ตก

การทำงานที่ผ่านมา นพบอกว่าเมื่อไปแสดงในงานช่วยต่างๆ ซึ่งมักไม่ได้ค่าตอบแทน หรือได้ค่าตอบแทนน้อย เช่นไปช่วยหน่วยงานศพ งานต่างๆ ของโฮงเฮียนสืบสานฯ ก็มักจะมีคนมาช่วยน้อย แต่พลังในการเล่นดนตรีนั้นจะมาก ทุกคนจะเล่นดนตรีกันสนุกมาก ช่วยกันเต็มที่ แต่ในบางงานที่เป็นงานจ้างนั้น จะไม่ค่อยใช้ชื่อกลุ่มลายเมื่อนั้นเป็นจุดขาย เพราะผิดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ยกเว้นแต่ในบางงานที่ผู้ว่าจ้างจะจงใจเอากลุ่มลายเมื่อนั้นไปแสดง ก็จะให้ประกาศว่าเป็นการแสดงของกลุ่มลายเมื่อนั้น นพบอกว่าในงานจ้างนั้น คนมาร่วมทำงานมาก แต่พลังในการเล่น การแสดงน้อยลง เพราะการว่าจ้างนั้นเป็นธุรกิจ บางครั้งเจ้าของงานจู้จี้ กำหนดให้เล่นอย่างนั้นอย่างนี้ ก็จำเป็นต้องเล่นไปตามที่เขากำหนดมา นพบอกว่าเล่นดนตรีไปก็ไม่ค่อยสนุกนัก

แนวโน้มของกลุ่มในอนาคต นพคิดว่าคนในกลุ่มก็ยังเล่นดนตรีพื้นเมืองกันต่อไป แต่ว่าจะยังอยู่กับกลุ่มหรือจะไปทางไหนนั้นก็ไม่รู้เหมือนกัน แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มลายเมื่อนั้นจะยังมีอยู่นั่นนอเพราะจุดประสงค์ของการตั้งกลุ่มไม่ใช่เพียงแค่วางกลุ่มมาเล่นดนตรีเท่านั้น แต่มันมีอะไรมากมายนอกเหนือจากนั้นที่จะผูกพันสมาชิกทุกคนให้คำนึงถึงเสมอว่าตนเป็นสมาชิกกลุ่มลายเมื่อนั้น

หนึ่ง นพสรูปความเป็นไปในอนาคตเท่าที่นึกคิดไว้ว่า 1.สมาชิกกลุ่มลายเมืองในขณะนี้อาจจะเลิกเล่นดนตรีไป แต่เมื่อมีเวลาว่างก็จะมารวมตัว มาพบปะกัน และ 2.ทุกคนยังเล่นดนตรีด้วยกันอยู่ แต่อาจจะคลี่คลายไปในแนวทางใดก็ได้

1.9 นายวิบูลย์ ฝั้นเงิน (บุลย์)

ในขณะที่สมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มลายเมืองเป็นนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลฯ นั้น วิบูลย์เป็นสมาชิกกลุ่มลายเมืองส่วนน้อยที่ไม่ได้มาจากชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนาฯ วิบูลย์มีอายุใกล้เคียงกับครูปอย และรู้จักครูปอยมาเป็นเวลานานแล้ว โดยครั้งแรกที่รู้จักกับครูปอยนั้นเนื่องจากมีคนที่ทำงานแนะนำให้รู้จัก ระยะเวลาที่รู้จักครูปอยนั้นประมาณ 2-6 ปีก่อนที่จะก่อตั้งกลุ่มลายเมือง

วิบูลย์เป็นคนอำเภอสันกำแพง เล่นดนตรีพื้นเมืองเป็นตั้งแต่ยังเด็ก และไปแสดงร่วมกับกลุ่มนักดนตรีในละแวกหมู่บ้านมานานก่อนที่จะได้รู้จักกับครูปอย เมื่อได้รู้จักครูปอยแล้ว เมื่อมีโอกาสหรือมีงานแสดงใดก็จะไปช่วยเล่นดนตรีจนสนิทสนมกัน จากนั้นอีก 2-3 ปีให้หลัง เมื่อครูปอยครุฑูคิดจะก่อตั้งกลุ่มลายเมืองขึ้นมา วิบูลย์ก็เป็นคนหนึ่งที่ร่วมก่อตั้งเป็นสมาชิกของกลุ่ม

เครื่องดนตรีที่วิบูลย์ถนัดที่สุดคือ ซึง และสามารถแสดงขอได้ เพราะซึงซึงมาตั้งแต่ยังเป็นเด็กและชอบฟัง จึงได้จดจำและหัดขอเองจนสามารถออกแสดงได้ และในปีที่ผ่านมา วิบูลย์ก็แสดงขอกับกลุ่มลายเมืองอยู่หลายครั้ง โดยแสดงขอ่วง และขอวันเกิด ซึ่งก็สร้างความสนุกสนานและดึงดูดความสนใจจากผู้ชมได้เป็นอย่างมาก เมื่อไปแสดงตามงานบุญหรืองานศพ หากวิบูลย์แสดงขอเมื่อไหร่ ก็จะเป็นขวัญใจชาวบ้านเสียทุกครั้งไป นอกจากนั้นแล้ว วิบูลย์ยังร้องเพลงพื้นเมืองประกอบกับดนตรีพื้นเมืองอยู่หลายครั้ง หากมีคนดูขอให้ร้อง

1.10 นายไพศาล จารุฉัตรภรณ์ (องค์)

ไพศาล จารุฉัตรภรณ์ หรือ องค์ สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ขณะนี้กำลังศึกษาในระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยศิลปากร องค์เข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มลายเมืองโดยผ่านทางอาจารย์วิลักษณ์ ศรีป่าซาง ที่ปรึกษาของกลุ่ม

องค์มีความสามารถในการเล่นสะล้อ และงานช่าง เช่น การประดิษฐ์ปืนปักผมแบบโบราณ เครื่องประดับต่างๆ นอกจากนั้นองค์ยังมีความสามารถในด้านการติดต่อประสาน การจัดการ จาก

การติดตามการทำงานของกลุ่มลายเมืองในช่วงระยะเวลาที่องค์ยังอยู่เชียงใหม่ นั้น ผู้วิจัยสังเกตว่า องค์มีความคล่องตัวสูง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถติดต่อประสานงานได้เป็นอย่างดี และมีความคิดสร้างสรรค์ในการวางแผนการทำงานได้ดี แต่โดยมากแล้วองค์จะเข้าร่วมงานกับกลุ่มลายเมืองในงานที่เป็นงานช่วย หรืองานแสดงที่สำคัญๆ เท่านั้น โดยจะรับหน้าที่เป็นฝ่ายกำกับเวทีและนักดนตรี/นักแสดง และบางครั้งก็ร่วมเล่นดนตรีด้วย

องค์เคยให้ความเห็นเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของสมาชิกกลุ่มลายเมืองว่า ในช่วงแรกที่ก่อตั้งทุกคนทำงานเพราะอยากจะเล่นดนตรี อยากจะแสดง แต่ปัจจุบันพอมีงานที่มีค่าตอบแทนเข้ามา ก็ทำให้สมาชิกหลายคนมองว่าเงินเป็นปัจจัยหลักในการเล่นดนตรีไปเสีย ตัวขององค์เองก็เข้าใจว่าในทุกๆกลุ่มคงจะไม่มีสมาชิกคนใดที่จะมีฝีมือเก่งกาจเหมือนกันหมดทุกคน การพัฒนาฝีมือให้หลุดพ้นไปสู่การเล่นดนตรีเป็นงานศิลปะคงจะทำได้ยาก ปัญหาของกลุ่มในตอนนี้เป็นคือ จะทำอย่างไรให้สมาชิกในกลุ่มเล่นดนตรีด้วยจิตใจให้มากกว่านี้

1.11 นายวิษณุ จันทรเพ็ญ (ณ)

ณเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มลายเมืองเมื่อ 3 ปีก่อน ได้มาเที่ยวงานสืบสานล้านนาที่จัดโดยไฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาแล้วมาเห็นกลุ่มลายเมืองเล่นดนตรีก็ชอบจึงเข้าไปทำความรู้สึกและพูดคุย ติดตามผลงานจนกระทั่งสนิทสนมกันดี และได้เห็นครูแสบมีฝีมือในการฟ้อนเจิงซึ่งตนเองก็ชอบและได้เรียนมาจากครูเจิงบ้างแล้ว อีกทั้งครูแสบยังมีฝีมือในงานหัตถกรรมเช่นการต้องกระดาษ การดุนแผ่นเงิน จึงเรียนแบบครูพักลักจำจากครูแสบ

ณประสบปัญหาครอบครัว พ่อแม่เสียชีวิตทั้งสองคน ณและน้องสาวต้องทำงานหาเลี้ยงตัวเอง หลังจากที่เรียนจบปวช.แล้ว ณไปทำงานที่โรงงานฆ่าไก่ โดยเป็นคนดูแลทั้งหมด ทำทุกอย่างตั้งแต่ล้างแทงค้ำน้ำ ทำความสะอาดโรงฆ่าไก่ และนอนเฝ้าอยู่ที่นั่น ซึ่งแรกๆก็ไม่มีปัญหา แต่แต่มาได้มีเหตุการณ์ขโมยชิ้นโรงฆ่าไก่ ณรู้ตัวก่อนและได้ต่อสู้กับขโมยจนขโมยนั้นบาดเจ็บและหนีไปได้ แต่ณพอจะรู้ตัวว่าขโมยเป็นใครและรู้สึกที่ไม่ปลอดภัย ตอนนั้นกลัวมากจึงโทรไปหาครูบอยเพื่อเล่าเรื่องให้ฟัง ครูบอยจึงชวนณย้ายมาอยู่ที่บ้านด้วยกัน และณก็ลาออกจากการงานนั้น มาช่วยงานที่บ้านครูบอยอย่างเต็มที่ นับจนถึงสิ้นปี 2544 ณได้มาอาศัยอยู่ที่บ้านครูบอย 2 ปีมาแล้ว

ณบอกว่าไม่มีความสามารถในการเล่นดนตรี แต่ชอบการวาดภาพ การต้องกระดาษ(การฉลุกระดาษด้วยสิ่ว) การดุนแผ่นเงินหรืองานช่างต่างๆ มากกว่า ทุกวันนี้ณจะช่วยครูบอยผลิต

เครื่องดนตรี เช่น ซิ่ง สะล้อ โดยเป็นคนฉลาดไม่หน้าซึ้ง ฉลาดว่องไว และเมื่อมีเวลาว่างก็ต้องกระดาศและคุ้นเคยเงินเพื่อขายในงานต่างๆ เช่นงานสืบสานล้านนา งาน street festival และงานอื่นๆที่มีการแสดงผลงานหัตถกรรม ซึ่งมีผู้ที่สนใจให้การสนับสนุนซื้อสินค้าของนุพอสสมควร

นุพายามฝึกฝนฝีมือในการวาดลวดลายต่างๆจากการดูลายในหนังสือศิลปะบ้าง หรือดูลายจากงานของช่างคนอื่นๆบ้าง แต่ช่างที่นุได้ฝึกฝนด้วยบ่อบ่อยที่สุดก็คือครูเสบ

นุอาศัยอยู่บ้านครูบอย และเมื่อไม่นานมานี้ ครูบอยได้สร้างบ้านอีกหลังหนึ่งขึ้นในบริเวณเดียวกัน โดยมีนุและเพื่อนครูบอยอีกสองสามคนเป็นคนสร้างด้วยกัน ทุกวันนี้นุจะพักอยู่บ้านหลังนั้นกับครูบอยสองคน นุบอกว่านุรักและนับถือครูบอยมาก เพราะครูบอยเป็นทั้งพี่ ทั้งครูที่คอยสั่งสอน เมื่อก่อนนุจะสนใจในคาถาอาคมไสยศาสตร์ ครูบอยกลัวว่านุจะมัวเมาในสิ่งเหล่านี้จึงให้นุไปบวชในช่วงเข้าพรรษา นุจึงไปบวชที่วัดอุโมงค์ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา ปี 2544

นุบอกว่านอกจากที่ครูบอยแนะนำให้ไปบวชแล้ว นุยังตั้งใจที่จะบวชเพื่ออุทิศส่วนกุศลไปให้พ่อแม่ที่เสียชีวิต และบวชทดแทนคุณของครูบอย และครูบาอาจารย์ ผู้ที่มีพระคุณทั้งหลายอีกด้วย

หลังจากที่เป็นผู้ช่วยครูบอยผลิตเครื่องดนตรีแล้ว นุก็เริ่มสนใจจะหัดเล่นดนตรีพื้นเมืองบ้าง โดยเริ่มจากซิ่ง แต่ยังไม่สามารถเล่นได้จบเพลงเพราะไม่ค่อยมีเวลา

นุเคยฝึกเจิงกับครูเจิงที่แม่อาয়เมื่อนานมาแล้ว และฝึกฝนมาตลอดแต่ที่ไม่มีโอกาสได้แสดงบนเวที เพราะไม่มั่นใจ แต่ใจจริงอยากจะพ็อนมาก จนกระทั่งไปร่วมกิจกรรมงานเที่ยวเมืองไทยที่เมืองทองธานี อิมแพ็ค อยู่ที่นั่นทั้ง 10 วันจนจบงานเพื่อสราธิตการต้องกระดาศและคุ้นเคยเงิน จึงได้มีโอกาสแสดงพ็อนเจิงบนเวทีเป็นครั้งแรก ซึ่งนุก็ทำได้ดีและตั้งแต่นั้นเป็นต้นมานุก็มักจะขอแสดงร่วมกับเพื่อนๆในกลุ่มลายเมือง ไม่ว่าจะเป็งานของกองดี สตูดิโอและงานที่ไฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนาจัดขึ้น

1.12 นายธนานนท์ ลิขิตอนุรักษ์ (แก่ง)

แก่ง อายุ 27 ปี จบการศึกษาระดับ ปวส. ช่างยนต์ จากโปลิเทคนิคลานนา หลังจากเรียนจบก็ได้ไปทำงานทางด้านช่างยนต์อยู่เป็นระยะเวลาหนึ่ง แต่หลังจากนั้นก็ออกจากงานแล้วช่วยทางบ้านค้าขาย

แก่งมีพื้นฐานทางด้านดนตรีพื้นเมืองมาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก โดยเริ่มเรียนดนตรีในช่วงระยะเวลาใกล้เคียงกับครอบครัว เพราะบ้านของแก่งอยู่ใกล้กับบ้านครอบครัว จึงมีโอกาสได้ไปเล่นดนตรีด้วยกันและเรียนกับครอบครัวไปด้วย จากนั้นจึงได้ร่วมกับครอบครัวตั้งวงดนตรีชื่อ "ตำเหินเจียงใหม่" โดยรวบรวมพรรคพวกเยาวชนในชุมชนบ้านเมืองสาธตราเล่นดนตรีด้วยกัน ไปประกวดดนตรีพื้นเมืองก็ได้รับรางวัลมากมาย จากนั้นจึงได้รู้จักกับครูแอ๊ด จึงได้ไปเป็นสมาชิกวงนาคพันธ์อยู่ระยะหนึ่ง

ต่อมาเมื่อครอบครัวและครูแอ๊ดได้รวมก่อตั้งกลุ่มลายเมืองขึ้นมาแล้ว แก่งก็ได้เข้าเป็นร่วมเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มลายเมือง แต่ว่าแก่งมักจะไม่ค่อยได้ร่วมทำงานกับกลุ่มเท่าใดนัก เพราะติดภารกิจช่วยงานทางบ้าน อย่างไรก็ตาม เมื่อแก่งมีเวลาว่างหรือว่าช่วงใดที่มีงานแสดงเข้ามามาก แก่งก็จะปลีกตัวมาช่วยงานอยู่เสมอ

นอกเหนือจากความสามารถทางด้านดนตรีพื้นเมืองแล้ว แก่งยังมีความสามารถทางด้านงานช่าง โดยเฉพาะการทำโครงสร้างปราสาท ธรรมาสัน นั้นแก่งจะมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ ดังนั้นเมื่อครอบครัวรับงานต่างๆ มาทำ จึงมักจะไว้วางใจให้แก่งเป็นคนขึ้นโครงทั้งหมด

5.11 นางสาวณิชา โกมล (นุ่น)

นุ่นเป็นคนกรุงเทพฯ โดยกำเนิด เรียนจบชั้นมัธยมต้นจากโรงเรียนราชินี ปัจจุบันเป็นนักศึกษาชั้นปวส. 2 แผนกวิชานาฏศิลป์ คณะเทคโนโลยีทัศนศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ

นุ่นเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มลายเมืองได้เพราะเข้าเป็นสมาชิกชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนามาก่อน ตั้งแต่ที่เข้าเรียนชั้น ปวช.1 ในงานกีฬาของสถาบันฯ นุ่นก็ได้ร่วมกิจกรรมและมีเพื่อนชื่อแอนได้ชวนนุ่นให้ไปช่วยงานของชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา และจากนั้นก็ได้ไปช่วยกิจกรรมของชมรมอยู่เรื่อยๆ ทั้งงานราชมงคลสืบสานวัฒนธรรม ที่จัดขึ้นที่เชียงใหม่ และที่จัดในจังหวัดอื่นๆ ทั่วประเทศ นุ่นก็ได้ไปช่วยแสดง

ครั้งแรกที่แอนชวนนุ่นเข้าชมรมนั้น นุ่นไม่เคยคิดจะเล่นดนตรีหรือพ้อนรำอะไรเลย เพราะไม่ค่อยชอบ แต่พอแอนชวนเข้าชมรมและได้เรียนพ้อนกับรุ่นพี่ก็เรียนไปเรื่อยๆ ไม่ได้สนใจอะไร โดยได้หัดพ้อนเล็บและพ้อนกายลายก่อน แต่พอนานเข้า ไปได้ร่วมงานกับพี่ๆ ในชมรมฯ ก็เริ่มชอบและ

เกิดความสนใจขึ้นมา จึงพยายามพัฒนาตัวเองด้วยการจดจำท่าพ้องจากช่างพ้องรุ่นพี่เวลาไปงานต่างๆ และขอต่อท่ากับรุ่นพี่ถ้ามีเวลา

นุ่นบอกว่าความคิดที่มีเกี่ยวกับดนตรีและการแสดงพื้นบ้านนั้นได้เปลี่ยนไปอย่างมาก จากเดิมที่เคยเห็นว่าไม่น่าสนใจนั้นตอนนี้ก็คิดว่าการแสดงเหล่านี้ก็สนุกดี ได้ประสบการณ์มากมาย เวลาไปแสดงในแต่ละงานก็จะพบกับสถานการณ์ต่างๆที่แตกต่างกันไป มีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าแตกต่างกันไป ก็สนุกสนานดี

ความสัมพันธ์ของนุ่นกับสมาชิกคนอื่นๆในกลุ่มนั้นค่อนข้างพิเศษ เพราะนุ่นเป็นเพื่อนรุ่นน้องที่สนิทกับนพ นุ่นเล่าว่าช่วงที่เข้ามาเข้าชมรมแรกๆนั้น เวลามีปัญหาหลายๆเรื่อง ก็มาร้องไห้และขอคำปรึกษาจากรุ่นพี่ในชมรม ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นนพที่คอยดูแลและให้คำปรึกษา จนสนิทสนมกันและคบกันเป็นเพื่อนรุ่นพี่รุ่นน้องที่พิเศษกว่าคนอื่นๆ ดังนั้นเวลากลุ่มลายเมืองมีงานแสดง นุ่นก็จะไปช่วยงานด้วยทุกครั้ง

นุ่นบอกว่า ช่วงแรกๆที่เข้ามาเป็นสมาชิกในกลุ่ม ก็เห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคนต่อคน และยอมรับว่าปัญหาหนึ่งก็เกิดจากปัญหาความรักของหนุ่มสาว นุ่นเล่าว่านพเป็นคนใจดี มีน้ำใจให้กับทุกคน จึงมีผู้หญิงมาชอบนพค่อนข้างมาก และด้วยความที่อยากจะได้ใกล้ชิดกับนพจึงทำให้มีหลายคนที่เข้ามาเป็นสมาชิกชมรมฯ แต่สุดท้ายก็จะไม่มาร่วมกิจกรรมอย่างจริงจังและห่างหายไป

5.13 นางสาวสุริย์ บุญมา (บอล)

บอลเป็นสมาชิกกลุ่มลายเมืองรุ่นแรกๆ บอลเล่าว่าเหตุที่ได้มาเป็นสมาชิกกลุ่มลายเมืองนั้นเนื่องจากเมื่อเข้าเรียนในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพนั้น ก็มีเพื่อนชวนเข้าชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา อาจารย์ลิปิกร มาแก้วซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมได้ชวนให้มาหัดพ้องและเข้าชมรมนี้ เพราะมีงานแสดงของชมรมมากมายที่จะได้ไปแสดง จึงไปหัดพ้องและร่วมกิจกรรมของชมรมทุกครั้ง

ต่อมาไม่นาน อาจารย์ลิปิกรก็ได้คุยกับครูบอยเพื่อตั้งกลุ่มลายเมืองขึ้นมาจึงได้ชวนให้บอลมาร่วมกิจกรรมของกลุ่ม บอลจึงมาเป็นสมาชิกกลุ่มตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

หน้าที่ของบอลในกลุ่มหลายเมืองคือเป็นช่างฟ้อน บอลสามารถฟ้อนได้หลายอย่าง เช่น ฟ้อนสาวไหม ฟ้อนก่ายลาย ฟ้อนเล็บ ฟ้อนปิติ ฟ้อนผาง ฟ้อนเทียน เป็นต้น เนื่องจากบอลถือเป็นรุ่นพี่ของน้องๆหลายคนในกลุ่มหลายเมือง บอลจึงมีหน้าที่สอนท่าฟ้อนให้แก่ น้องๆ อีกด้วย

5.14 นางสาวปิยรัตน์ ชัยศักดิ์ (ปิ๊ก)

ปิ๊กเป็นสมาชิกผู้หญิงคนแรกของกลุ่มหลายเมือง เพราะปิ๊กเป็นสมาชิกรุ่นแรกของชมรม ศิลปะพื้นบ้านล้านนา และเมื่อครูชู้ด ครูบอย ก่อตั้งกลุ่มหลายเมืองขึ้นมา ปิ๊กจึงเป็นช่างฟ้อนหญิงที่ ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มหลายเมืองมาตั้งแต่ปีแรก

ปิ๊กเล่าว่า ก่อนที่จะมาฟ้อนนั้น ก็มองว่าดนตรีและการฟ้อนนั้นเป็นสิ่งที่เซย์ ล้ำสมัย เพราะ เห็นจากภาพของรุ่นพี่ในสถาบันที่อยู่ชมรมศิลปะพื้นบ้านแต่ละคนนั้น แต่งตัวเซย์ๆ สะพายย่าม จึง ไม่เคยจะสนใจ แต่อาจารย์ปิกรก็ได้ชักชวนให้เข้ามาเป็นสมาชิกชมรม จากนั้นเมื่อได้เข้ามาเป็น สมาชิกชมรมแล้ว ก็ได้รู้จักกับรุ่นพี่ เพื่อนและรุ่นน้องหลายๆคน ก็ได้เรียนฟ้อนและเริ่มทำกิจกรรม ของชมรม ก็เห็นว่าสนุกดี จึงได้ทำกิจกรรมนี้มาโดยตลอด

ปัจจุบันปิ๊กต้องทำงานประจำ ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาได้มาร่วมทำกิจกรรมกับกลุ่มได้มาก เหมือนก่อน

5.15 นางสาวพรพิมล ลิ้มวิเศษศักดิ์ (มล)

มล เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยา เขตภาคพายัพ เข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มหลายเมืองได้ไม่นาน ก่อนหน้านั้นมีรู้จักเพื่อนๆบางคนใน ชมรมศิลปะพื้นบ้านล้านนา แต่ไม่สนิท แต่มาได้มีโอกาสไปช่วยงานดนตรีราชมงคลที่จัดขึ้นที่ จังหวัดนครศรีธรรมราชในฐานะคนทำงานของสโมสรนักศึกษา จึงได้รู้จักเพื่อนในชมรมฯ มากขึ้น และเมื่อสนิทกันมากขึ้น มลจึงได้ไปเห็นการทำงานทำงานของเพื่อนๆทั้งในนามของชมรมและใน นามของกลุ่มหลายเมือง และได้รู้จักครูบอย และสมาชิกคนอื่นๆที่ไม่ได้เรียนที่สถาบันเทคโนโลยีราช มงคลฯ อีกหลายคน

ต่อมาเพื่อนๆในกลุ่มชวนให้มลดัดเพื่อน โดยเริ่มที่การพอนกายลายเพื่อที่จะได้ช่วยงาน ชมรมและงานกลุ่มมากขึ้น มลจึงชวนแจ้วไปเรียนพอน และได้ร่วมกิจกรรมกับเพื่อนๆในหลายๆกิจกรรม

5.16 นางสาวนงลักษณ์ ชัยชนะ (แจ้ว)

แจ้ว เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ เข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มลายเมืองได้ไม่นาน ก่อนหน้านั้นรู้จักกับสมาชิกในกลุ่มลายเมืองซึ่งเป็นสมาชิกของชมรมศิลปะที่บ้านล้านนาในสถาบันฯ บางคน ได้รู้จักกันมากขึ้นตอนไปงานดนตรีราชมงคลที่จัดขึ้นที่นครศรีธรรมราช ได้เห็นน้ำใจของเพื่อนๆนักดนตรีและช่างพอนที่มาช่วยจัดบอร์ด ทั้งๆที่เป็นเวลาดีกและควรจะไปพักผ่อนเพราะมีงานแสดงในวันพรุ่งนี้อีก

จากนั้นจึงได้รู้จักกับสมาชิกคนอื่นๆในกลุ่มมากขึ้น และเพื่อนๆชวนให้หัดพอน จึงหัดพอน กายลายและพอนเล็บ พอนเทียน แจ้วเล่าให้ฟังว่าตนเองไม่ค่อยจะรู้เรื่องต่างๆในกลุ่มลายเมืองมากนัก เพราะเพิ่งเข้ามาร่วมแต่ก็พอจะเห็นความขัดแย้งเล็กๆน้อยๆที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากไปแสดงงานไหนแล้วแบ่งเงินกันได้ไม่มาก บางคนก็อาจจะบ่นว่าไม่คุ้มค่าเหนื่อย ซึ่งแจ้วคิดว่าถ้าเห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย ไม่คุ้ม ก็ไม่ควรจะรับงานตั้งแต่แรก และเท่าที่เคยได้ยืมสมาชิกรุ่นเก่าเล่าให้ฟังว่า ช่วงแรกๆในการตั้งกลุ่มลายเมืองเป็นการไปช่วยงานด้วยใจจริงๆ ไม่เคยได้เงิน ก็ไม่เคยมีปัญหา แต่พอเริ่มได้เงินมาก็เริ่มมีปัญหาขึ้นมา

แจ้วมักจะบอกกับเพื่อนๆว่า หากไปงานไหนที่ไม่ได้ค่าตัว หรือเจ้าของงานระบุให้ค่าตัวนักแสดงแต่ละคนไปเลยก็จะไปช่วยงาน แต่ถ้างานไหนที่ได้เงินมาเป็นก่อนแล้วต้องมาคิดแบ่งค่าตัว แจ้วขอตัวไม่ไปช่วย เพราะตัวแจ้วเองพอนเป็นเพียงไม่กี่อย่างและยังพอนได้ไม่ดี ถ้าไปร่วมงานก็จะได้ค่าตัวเท่ากับเพื่อนคนอื่นๆ ซึ่งทำงานหนักกว่า เก่งกว่า ก็จะดูเป็นการเอาเปรียบเพื่อน แจ้วจึงไม่ค่อยได้ไปร่วมทำงานกับเพื่อนๆในกลุ่มมากเท่าไร และเหตุผลอีกประการหนึ่งคือ แจ้วลงทุนกับเพื่อนอีกกลุ่มหนึ่งผลิตหนังสือแนะนำการท่องเที่ยวด้วย ซึ่งเป็นงานที่ค่อนข้างหนักจึงไม่มีเวลาไปช่วยแสดงมากนัก

5.17 นางสาวเมธาวี ธรรมชัย (เอ)

เมธาวี หรือ เอ เป็นช่างพอนของกลุ่มลายเมืองคนหนึ่งที่เข้ามาเป็นสมาชิกตั้งแต่ยุคแรกๆ โดยครั้งแรกนั้นได้เข้าชมรมศิลปะที่บ้านล้านนา ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาค

พายัพ และร่วมกิจกรรมต่างๆ และอาจารย์ลิปิกกร มาแก้วก็ได้ชักชวนให้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ ในนามของกลุ่มลายเมือง

เอเคยเรียนเพื่อนมาก่อนตั้งแต่เรียนมัธยมต้นที่โรงเรียนวัดมโนทัยพายัพ โดยได้เรียนกับแม่ครูจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ ดังนั้นเอจึงสามารถเพื่อนได้หลากหลายและแตกต่างไปจากสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่ม เช่น เพื่อนสาวไหม เอก็สามารถเพื่อนสาวไหมแบบนาฏศิลป์ ในขณะที่สมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มจะเพื่อนสาวไหมเพียงราย เป็นต้น

เอบอกว่า เอไม่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านอื่นๆ ในกลุ่ม แต่ถ้าหัวหน้ากลุ่มหรือที่ปรึกษาของกลุ่มมอบหมายให้เพื่อนอะไรก็จะทำทั้งหมด และบางครั้งก็ต้องร้องเพลงพื้นเมืองด้วย ประเภทของเพื่อนที่เอได้เพื่อนบ่อยก็คือ เพื่อนนกกิงกะหว่า เพื่อนสาวไหม เพื่อนผางประทีป